

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

**ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ
ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**

31 декември 2023 г.

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

31 декември 2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1	ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	3
2	ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА И ГРУПАТА	4
3	ОСНОВНИ АКЦЕНТИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА	12
4	ОБЗОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА И БАНКОВИЯ СЕКТОР ПРЕЗ 2023 Г.	29
5	ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И ИЗБРАНА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ	30
6	СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ЦЕЛИ НА ГРУПАТА НА ББР	34
7	ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ	36
8	УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	36
9	КОНТРОЛНА СРЕДА	40
10	БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	42
11	МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	43
12	УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКАТА	43
13	СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА	50
14	СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ОТЧЕТА ЗА ГОДИНАТА, ЗАВЪРШВАЩА НА 31.12.2023 Г.	50
15	ДЕКЛАРАЦИЯ НА РЪКОВОДСТВОТО	51
	ПРИЛОЖЕНИЕ №1: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГРУПАТА НА ББР....	52

1 ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Българска банка за развитие ЕАД

Акционерна структура към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на този доклад:
Държавата, чрез Министъра на иновациите и растежа – 100%

Надзорен съвет (НС) към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на ГФО:

- Росен Андреев Карадимов - председател на НС
- Деляна Валериева Иванова - Заместник - председател и член на НС
- Стамен Стаменов Янев – член на НС

Управителен съвет (УС) към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на ГФО:

УС към 31.12.2023 г.:	УС към датата на одобрение на ГФО:
- Илия Запрянов Караниколов - член на УС и изпълнителен директор	- Илия Запрянов Караниколов - член на УС и изпълнителен директор
- Иван Валентинов Церовски - член на УС и изпълнителен директор	- Иван Валентинов Церовски - член на УС и изпълнителен директор
- Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор	- Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор
	- Теодора Петрова Пешева - член на УС

Седалище и адрес на управление към 31.12.2023 г.:

гр. София, 1000, район "Средец", ул. "Дякон Игнатий" №1

Регистрационен номер – ЕИК 121856059

Съвместни одитори на Българска банка за развитие ЕАД:

„Делойт Одит“ ООД

ул. „Михаил Тенев“ №4, ет. 12

Балкан Бизнес Център

София, 1784

България

cebgreceptionteam@deloittece.com

„Грант Торнтон“ ООД

бул. "Черни връх" № 26

София, п.к. 1421

България

office@bg.gt.com

2 ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА И ГРУПАТА

2.1 ГРУПАТА НА ББР

Към края на 2023 г., финансовата група на Българска банка за развитие („Групата“, „Групата на ББР“ или „Финансовата група“) включва „Българска банка за развитие“ ЕАД („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД („НГФ“), „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД („ФКИ“) и „ББР Лизинг“ ЕАД („ББР Лизинг“).

Следната организационна структура на Групата е валидна към 31.12.2023 г. и към момента на одобрение на настоящия доклад:

2.2 БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

„Българска банка за развитие“ ЕАД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

При осъществяване на дейността си Банката се ръководи от принципите на прозрачност, неутралност, рентабилност, ефективност, пазарна съвместимост и добра банкова практика. ББР създава условия за спазване на изискванията за осигуряване на конфиденциалност, предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси от всички нейни служители. Банката няма за основна цел постигането на максимална печалба.

Българска банка за развитие ЕАД е кредитна институция, която притежава лиценз № Б25/1999 г. за извършване на банкова дейност от Българска народна банка с последна актуализация на лиценза съгласно Заповед № РД22-2272/ 16.11.2009 г. на управителя на БНБ.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност. От основаването си до м. август 2017 г., държавното участие в ББР е под контрола на Министъра на финансите. С изменение в ЗББР през 2017 г. управлението на държавното участие преминава под контрола на Министъра на икономиката.

На 04 юни 2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично акционерно дружество.

С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 18 март 2022 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на иновациите и растежа. Към 31.12.2023 г. собствеността на капитала се разпределя, както следва: 100% се притежават от Република България, като правата на държавата като едноличен собственик на капитала се упражняват от Министъра на иновациите и растежа.

Към 31.12.2023 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв. и се състои от 11,355,000 броя обикновени поименни акции с право на глас, с номинал 100 лева всяка. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление.

Няма придобити, притежавани или прехвърлени от членовете на управителните органи през годината акции на Банката. Съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗББР членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав не могат да притежават акции, и не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР, и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

Целите на Българска банка за развитие ЕАД, залегнали в Устава са:

1. Подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средните предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
2. Привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
3. Прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
4. Привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции;
5. Привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
6. Финансиране на проекти на местни компании създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
7. Финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Приоритет при кредитната дейност на Банката представлява кредитирането на малки и средни предприятия с висока добавена стойност.

Банката предоставя и други видове кредити по ред, като експозиция към един клиент или група свързани лица, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, при спазване изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, актовете по тяхното прилагане и Устава на Банката, след отчитане на ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет на Банката.

Банката не може да формира експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5,000,000 лева.

Ограничението по предходното изречение не се прилага за експозиции към дъщерни дружества на Банката, други кредитни институции, Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз, в случаите, при които Банката осъществява финансови сделки, в рамките на предмета ѝ на дейност, по конкретно възложени от правителството на Република България програми, както и в определени случаи при съществуващи експозиции.

Банката не кредитира:

- дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
- дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;
- политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност - издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно - пропагандно съдържание;
- дружества и организации с нестопанска цел;
- медии;
- дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
- дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез търговски банки-посредници. Условието и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от регулаторния собствен капитал на Банката.

Експозицията към един клиент или група свързани клиенти, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, следва изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, като се отчита ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на държавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати.

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава лиценз, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от БНБ лиценз. Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

Списъчният състав на Банката в края на 2023 г. е 201 служители (към 31.12.2022 е 233).

Към 31.12.2023 г. „Българска банка за развитие“ ЕАД няма открити клонове.

Седалището и адресът на управление на „Българска банка за развитие“ ЕАД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

В Банката няма специализирано звено за научноизследователска и развойна дейност и през отчетния период не е извършвана такава.

ББР спазва приложимото българско и европейско законодателство за опазване на околната среда. Банката отчита въздействието върху околната среда на всички проекти, за които това се изисква според приложимата правна рамка. ББР изисква представянето на необходимите разрешения и други документи, и стриктно следи за точната реализация на проектите. При наличие на по-строги изисквания относно околната среда, залегнали в договорите за заеми с външни кредитори, Банката изисква спазването на тези по-високи стандарти от своите клиенти и следи за тяхното изпълнение.

Към 31.12.2023 г. няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на ББР, в размер на 10% или повече от собствения капитал.

В края на 2023 г. година ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

2.2.1 Съществени промени в органите за управление, Устава, структурата и капитала на Банката и през 2023 г. и през 2024 г. до датата на одобрение на Доклада за дейността:

През 2023 г. и 2024 г., в Банката бяха извършени следните промени в управлението и структурата.

2.2.1.1 Промени в УС на Банката

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 2 от 12.01.2023 г. за нови членове на Управителния съвет на ББР са избрани Илия Запрянов Караниколов и Иван Валентинов Церовски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. С решение на Управителния съвет по Протокол № 5/13.01.2023 г. г-н Илия Запрянов Караниколов и г-н Иван Валентинов Церовски са овластени да представляват и управляват Банката като изпълнителни директори. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Управителния съвет.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 9 от 08.02.2023 г., е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Управителния съвет на ББР. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 14.02.2023 г.

С решение на Надзорния съвет поп Протокол № 14 от 09.03.2023 г. е освободена г-жа Марияна Димитрова Петкова като член на Управителния съвет на ББР и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 16.03.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

2.2.1.2 Промени в НС на Банката

Към 31.12.2023 г. няма промени в Надзорния съвет на ББР.

2.2.1.3 Промени в одитния комитет на Банката

От 01.01.2023 г. Одитният комитет на „Българска банка за развитие“ ЕАД е в състав - Светлана Христова Куртева, Светлодара Енчева Петрова и Деляна Валериева Иванова.

2.2.1.4 Промени в устава и капитала на Банката

С решение от 21.07.2022 г. Министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лв. на 1,135,500,000 лв. чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на Министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

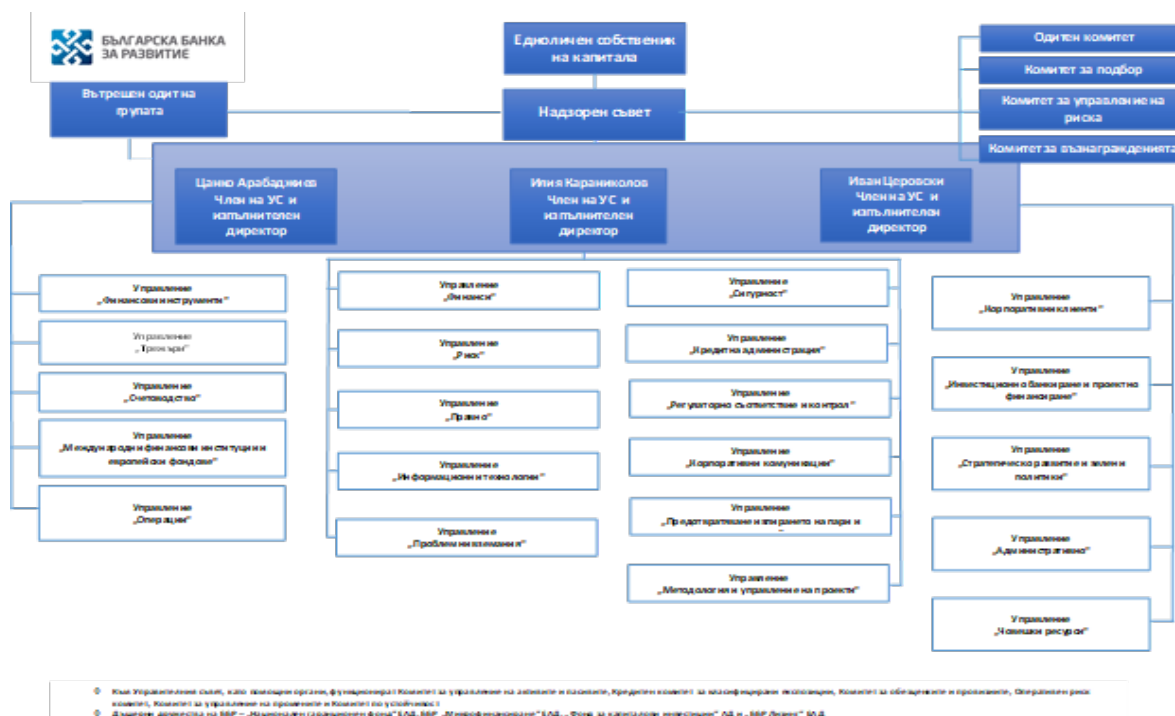
Към 31.12.2023 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв., съставен от 11,355,000 бр. обикновени, поименни, безналични акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

2.2.2 Промяна в структурата на Банката

Промяна в отговорностите на членовете на УС през 2023 г. и 2024 г.

След извършването на промени в персоналия състав на УС в началото на 2023 г., действащата през годината организационна структура е обособена в три направления, които имат следните ресорни изпълнителни директори, представени в диаграмата на следващата страница.

Диаграма на актуалната организационна структура (в сила от 07 февруари 2024 г.) на ББР е следната:

Звено „Вътрешен одит на Групата“ - функцията по вътрешен одит на Групата е независима и в пряка комуникация с НС/УС.

С цел повишаване на ефективността от дейността чрез оптимизиране на структурата на звената и персонала, считано от 20.04.2023 г., ръководният орган на Банката е приел промяна в организационната структура на Банката, както следва:

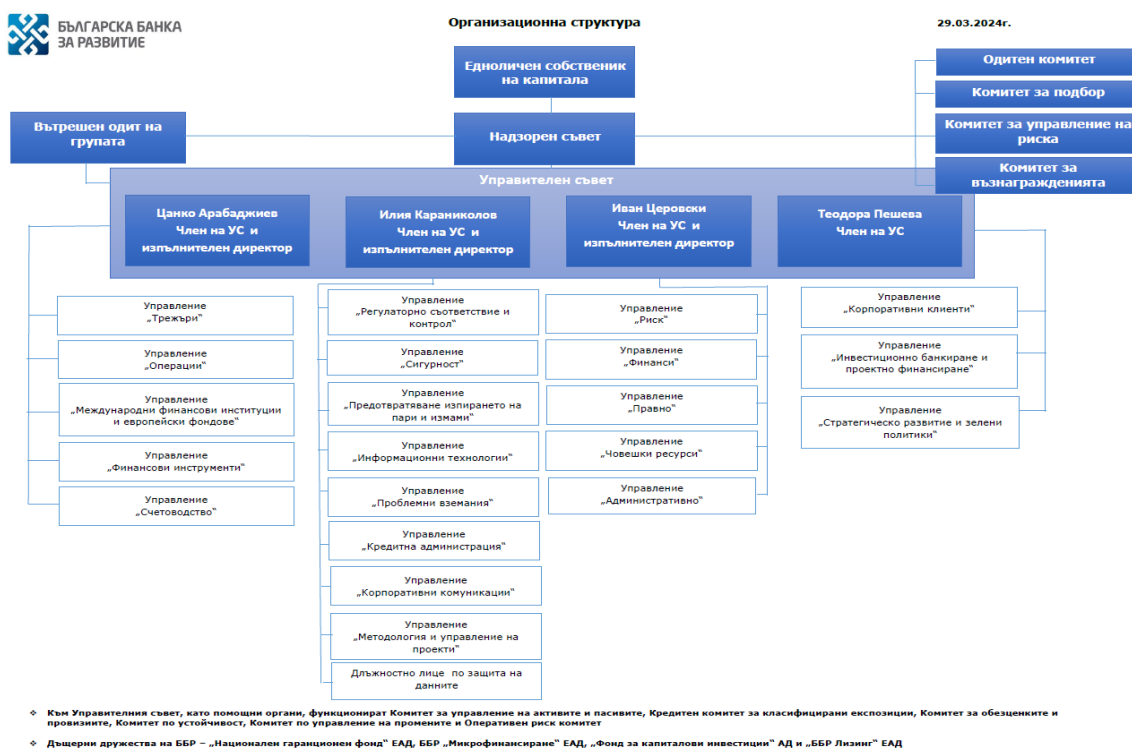
- Управление „Нормативно съответствие“ се трансформира в две нови функционални звена - управление „Регулаторно съответствие и контрол“, което ще отговаря за адекватното идентифициране, измерване и управление на риска, свързан с нормативното съответствие и е част от вътрешната контролна среда в Банката, и управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“, функциите на което ще са свързани с прилагане на мерките срещу изпиране на пари и финансиране на тероризма в ББР, защита на класифицираната информация и защита на лицата при обработка на личните им данни.
- Наименованието на управление „Малки и средни предприятия“ се променя на „Корпоративни клиенти“.
- С оглед осигуряване на съответствие между наименованието на управление „Проектно финансиране“ и функциите, които реално изпълнява, същото се променя на управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, а отдел „Корпоративни комуникации“ се преобразува в управление.
- Предвид наличието на сходство във функциите и целите на управления „Външни програми“ и „Финансови инструменти“ и с цел постигане на синергия на експертно ниво, същите се обединяват в управление „Финансови инструменти“, структурирано в два отдела.

- Създаване на управление „Методология и управление на проекти“, което ще осъществява дейности, свързани с осигуряване на актуална и работеща регулаторна среда и ще позволи на звената, за които тази дейност е несвойствена, да се съсредоточат върху изпълнението на основните си функции, а отдел „Управление на проекти и процеси“ се закрива. През 2023 г. във връзка с одобрена организационна структура на Банката, приета с протоколни решения на Управителния съвет по протоколи №35/06.04.2023 г. и 36/13.04.2023 г. и одобрена с решение на Надзорния съвет по протокол №19/12.04.2023 г., отдел „Регулаторно съответствие и контрол“ към управление „Нормативно съответствие“ е трансформирано в самостоятелно управление „Регулаторно съответствие и контрол“ като по същество функциите на управлението като звено за вътрешен контрол остават непроменени.

Няма съществени промени в разпределението на ресорите между членовете на УС през 2023 г., освен:

- С решение по протокол № 35/06.04.2023 г. на УС за одобрение на Бизнес план на ББР ЕАД, одобрено от НС с решение № 19/12.04.2023 г., отдел „Управление на проекти и процеси“ преминава от ресора на г-н Цанко Арабаджиев към ресора на г-н Илия Караниколов, като се трансформира в управление „Методология и управление на проекти“
- Считано от 1 декември 2023 г. Управителният съвет осъществява дейността си без председател.

Във връзка с избора на Теодора Пешева за член на УС е направено и преразпределение на ресорите на членовете на УС, представено в следващата диаграма:

3 ОСНОВНИ АКЦЕНТИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

3.1 КЛЮЧОВИ СЪБИТИЯ И ПРОЦЕСИ

3.1.1 Нормативни промени

През 2023 г., като най-съществени промени в регулаторната рамка на ББР, могат да бъдат посочени следните:

- „Насоки относно политиките и процедурите, свързани с управление на нормативното съответствие, и ролята и отговорностите на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, съгласно член 8 и глава VI от Директива (ЕС) 2015/849“ (EBA/GL/2022/05, от 14 юни 2022 г., прилагат се от 12.2022г.);
- Насоки за изменение на Насоки EBA/GL/2018/10 относно оповестяването на необслужваните и реструктурираните експозиции (EBA/GL/2022/13), които започнаха да се прилагат от 31.12.2022 г., изменени с Насоки за изменение на Насоки EBA/GL/2018/10 относно оповестяването на необслужваните и реструктурираните експозиции“ (EBA/GL/2022/13).
- Насоки относно използването на решения за дистанционно установяване на делови взаимоотношения с клиенти съгласно член 13, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/849“ (EBA/GL/2022/15).
- РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2022/2554 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 14 декември 2022 година относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011 – Digital Operational Resilience Act /DORA/ Регламентът беше публикуван в Официален вестник на Европейския съюз на 27 декември 2022 г. и влезе в сила на 16 януари 2023 г. От тази дата институциите разполагат с 24 месеца, за да отразят новите правила в своите процеси.
- Насоки на ЕБО, издадени въз основа на член 84, параграф 6 от Директива 2013/36/ЕС за определяне на критерии за установяването, оценката, управлението и редуцирането на рисковете, произтичащи от потенциални промени в лихвени проценти и за оценката и наблюдението на риска от кредитния спред на дейностите на институциите извън търговския портфейл“ (EBA/GL/2022/14), (прилагат се от 30.06.2023 г.)
- Насоки относно прехвърлимостта с цел допълване на оценката на възможността за реструктуриране при стратегиите за прехвърляне (EBA/GL/2022/11). Насоките са издадени от Европейския банков орган, публикувани са на официалната му страница и са приложими от 1 януари 2024 г.

Промени в националната правна рамка:

- Наредба за допълнение на Наредба № 20 от 2019 г. за изискванията към членовете на управителния и контролния орган на кредитна институция, както и за оценка на тяхната пригодност и на лицата, заемащи ключови позиции;
- Закон за изменение и допълнение на Закона за пазарите на финансови инструменти; Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници;
- Наредбата за изменение на Наредба № 21 от 26.11.2015 г. за задължителните минимални резерви, които банките поддържат при Българската народна банка, Наредба за допълнение на Наредба № 58 от 28.02.2018 г. на КФН;
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 16 от 29.03.2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента;
- Закон за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпирането на пари;
- Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения;
- Закон за противодействие на корупцията – нов, в сила от 6.10.2023 г.

3.1.2 Рейтинг

През август 2023 г., международната рейтингова агенция „Фич Рейтингс“ потвърди перспективата пред дългосрочния кредитен рейтинг на Банката от „BBB“, с положителна перспектива. Това е най-високият кредитен рейтинг за българска финансова институция, като за ББР той е лимитиран до рейтинга на суверена – българската държава.

Рейтинг валиден към:	Дата на изготвяне на рейтинга:	Дългосрочен Рейтинг (IDR, SRF)	Перспектива
Към 31.12.2022 г.	17.08.2022	„BBB“	Положителна
Към 31.12.2023 г и към датата на одобрение на ГФО	07.08.2023	„BBB“	Положителна

Рейтингът на банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР. Оценка отразява добрата капиталова позиция на ББР, възвръщането към печалба и факта, че Банката е 100% собственост на българската държава, която може да ѝ оказва подкрепа при необходимост. Финансирането ѝ е стабилно, като значителна част е от публичния сектор или е гарантирано от държавата, а останалата – от международни институции за развитие.

3.2 БИЗНЕС АКЦЕНТИ

През 2023 г. продължи развитието на продуктивния и кредитния портфейл на Банката, както и диверсификацията на източниците на финансиране.

3.2.1 Програма „COSME+“

Към края на 2023 г., ББР продължава изпълнението на споразумения по Програма на Българска банка за развитие за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ, с подкрепата на Европейски фонд за стратегически инвестиции (ПРОГРАМА КОСМЕ+) с две търговски банки и шест небанкови финансови институции, с разрешен размер 51,143 хил. лева. Програмата се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция. Изпълняваният от ЕИФ механизъм „Програма COSME“ надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2.3 млрд. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчаване на предприемачеството.

Удовлетворени са постъпили през 2023 г. искания за плащане по поети от ББР гаранционни ангажименти, в размер на 103 хил. евро (КОСМЕ и НАПРЕД), за което ББР е получила съответно плащане по дадената от ЕИФ контрагаранция по Програма КОСМЕ.

3.2.2 Програма „Лизинг лайн“

През 2023 г. са сключени 3 нови он-лендинг споразумения за 7.0 млн. евро по програмата „Лизинг Лайн“, която е насочена към партньори небанкови финансови институции – лизингодатели, регистрирани в БНБ и осъществяващи финансов лизинг. Програмата е предназначена за кредитиране на лизингови дружества, с цел улесняване достъпа на ресурс за покупка и отдаване на лизинг на активи, използвани в стопанската дейност на малки и средни предприятия.

3.2.3 Програма „БРОД“

Продължава изпълнението на ББР по най-новия продукт за индиректно финансиране на малки и средни предприятия „Програма БРОД“. Бюджетът на Програмата е 20 млн. евро. Цената на финансирането е до 6 мес. EURIBOR + 3.5% и при 3.5% като минимум. Партньорите по Програма БРОД финансират МСП при спазването на определен таван на лихвен процент и на общо годишно оскъпяване, които са съобразени с промените в стойността на EURIBOR. През 2023 г. е сключено 1 споразумение в размер на 1.2 млн. евро.

3.2.4 Гаранционни програми анти-КОВИД-19

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от COVID-19.

Общият размер на сумите, които ББР може да гарантира е 700 млн. лв., като те бяха изцяло обезпечени чрез увеличаване на капитала на Банката през 2020 г. със същата сума.

Към 31.12.2023 г. ББР е издала гаранции за общо 373,894 хил. лв.¹, като е гарантирала експозиции по двете програми на обща стойност 554,763 хил. лв. (31.12.2022 г.: 715,979 хил. лв.).

За тези програми, ББР възприе специална методика за определяне на очаквани кредитни загуби с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци. Методиката е подробно описана в индивидуалния финансов отчет на Банката за 2023 г.

В края на 2023 г. заделените провизии по програмите анти-COVID са на стойност 111,845 хил. лв. (31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.), което, според Банката е и максималния потенциален кумулативен отрицателен ефект върху ликвидността на ББР в средносрочен план, произтичащ от тези програми.

3.2.4.1 Програма за предприятия – Програма „Възстановяване“

С решение №310 от 7 май 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, предложена от ББР, с бюджет 500 млн. лв., като обезпечаването на програмата да бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Гаранционната програма, която е част от правителствените антикризисни мерки, стартира с бюджет от 500 млн. лв. (В следствие бюджетът бе намален на 400 млн. лева, поради пренасочването на лимит към анти-COVID мярката за физически лица). В нея можеха да бъдат включени компании от всички сектори, като от мярката се възползваха предимно фирми от най-засегнатите области – търговия, услуги, транспорт и логистика, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, и други.

От финансиране и гаранция се ползваха предприятия, които са се сблъскали с трудности или са изпаднали в затруднение след 31.12.2019 г., поради избухването на епидемията от COVID-19.

¹ За програмата за физически лица, 100% от експозицията по главница на банката-партньор към клиента е гарантирана. За програмата за микро, малки и средни предприятия, ББР гарантира 80% от главниците по кредитите, при 50 % лимит на гаранционните плащания на портфейлна база.

След въвеждане на обновените условия по Програма за възстановяване максималният размер на финансирането стана до 3 млн. лв., независимо от размера на компанията, като от гаранционния инструмент можеха да се възползват микро, малки, средни фирми и така наречените „малки компании със средна пазарна капитализация“ (small mid-caps – с до 499 души персонал) от всички сектори на икономиката.

Допустимите за финансиране предприятия трябваше да осъществяват стопанска дейност и да са регистрирани в България, а така също да имат поне три завършени финансови отчета, с отчетени приходи от продажби, както и счетоводна печалба за поне една от последните три години.

Срокът за погасяване на кредитите е до 7 години с възможност за до 36 месеца гратисен период.

Банките следваше да определят всички елементи на ценообразуването, включително лихвения процент по кредитите, съгласно своята политика, като при формирането на цената на кредитите (т.е. лихви, такси и т.н.), прилагат вътрешните си правила и обичайна практика за ценообразуване, отчитайки предоставената от ББР гаранция.

Не се изискваха материални обезпечения. Кредитите се предоставяха срещу лични гаранции от действителните собственици, както и (ако е приложимо) залози на вземания от сметки по реда на ЗЗД, ЗОЗ, както и чрез договор за финансово обезпечение съгласно ЗДФО.

Мярката беше одобрена с Решение на Европейската комисия № С (2020) 2342 от 8.04.2020 г. относно държавна помощ SA.56933 (2020/N) — България COVID-19, изменено с Решение на ЕК № С (2020) 8384 от 24.11.2020 г. и Решение на ЕК С (2021) 7260 от 01.10.2021 г.

Кредитите се предоставяха при кратки срокове за обработка и с оптимизирано време за одобрение, съответно отказ (time-to-yes), а именно: до 5 работни дни след получаване на необходимите за преглед на искането за кредит документи от страна на Банката и време за усвояване (т.е. времеви период между одобрението на кредита и предоставянето на възможност на кредитополучателя да осъществи реално усвояване), до 10 работни дни.

Във връзка с шестото изменение на Временната рамка и удължаване срокът на действието ѝ, срокът за кандидатстване за финансиране по Програмата за МСП бе удължен до 22.06.2022 г.

Формирането на портфейли по Програмата приключи на 30.06.2022 г., като по окончателни данни от търговските банки – партньори по схемата са гарантирани 2,894 кредита с оригинален размер на кредитите 630,349,165 лв., за които е предоставена гаранция от ББР в размер на 80% или за 504,279,332 лв.

Състоянието на портфейла се актуализира на тримесечна база. Към 31.12.2023 г. са гарантирани 2,184 кредита с общ размер 427,042 хил. лв. Удовлетворените искания за плащане на гарантирани суми по Програмата възлизат на 7,741 хил. лв., а възстановените на ББР към края на 2023 година са в размер на 225 хил. лв.

3.2.4.2 Програма за физически лица и домакинства

С решение № 257 от 14 април 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19, с бюджет 200 млн. лв., предложена от ББР, като обезпечаването на програмата беше за сметка на средствата от увеличението на капитала на Банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Програмата за гарантиране на безлихвени кредити целеше да подпомогне служителите в неплатен отпуск и самоосигуряващите се лица, които временно не могат да полагат труд в условията на извънредно положение.

Параметрите по програмата бяха допълнително изменени чрез решения на Министерския съвет, с цел повишаване ползите в интерес на засегнатите от пандемията лица, както следва: РМС 408/2020, РМС 910/10.12.2020 г., и РМС №194/05.03.2021 г. Допустимите кредитополучатели имаха възможност да получат безлихвени заеми до 6,900 лв. (първоначално допустимият максимален размер е 4500 лева), които се отпускат наведнъж или на траншове. Максималният срок на погасяване е 5 години, с минимум 6 месеца и максимум 24 месеца гратисен период. По заемите не се дължат възнаградителни лихви, такси, комисиони и неустойки.

През юли 2021 г., със свое решение № 506/2021, Министерският съвет удължи срока за кандидатстване по Програмата за ФЛ до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити от банките партньори, което от двете настъпи първо.

Срокът за кандидатстване по мярката изтече на 31.08.2021 г., а срокът за предоставяне и усвояване на кредитите - на 30.09.2021 г.

С РМС 448/2022 г. се приеха промени, които са предпоставка за облекчаване на условията по кредитите: крайният възможен срок за издължаване се удължи с още две години (от 5 на 7 години), а гратисният период от 24 месеца може да се ползва на части.

Постигнатият агрегиран резултат по Програмата включва гарантирани от ББР 52,915 кредита, на обща стойност 254,609 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. ББР е гарантирала 42,840 кредита на стойност 127,720 хил. лв. Платените на търговските банки гаранции и разходи по установяване и събиране на изискуемите кредити са в размер на 4,836 хил. лв., от които към същата дата на ББР са възстановени 183 хил. лв.

3.2.5 Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия)

С решение на УС на ББР ЕАД по Протокол № 57 от 13.07.2023 г. е одобрена портфейлна гаранция с таван на загубите за частично покриване на кредитния риск при мостово финансиране, предоставяно от търговските банки за инвестиции във ВЕИ, в подкрепа на домакинствата по „Национална схема за подпомагане на домакинствата в областта на енергията от възобновяеми източници“ на Министерство на енергетиката (Схемата). Стартовият бюджет на Програмата е в размер на 56 млн. лева.

Целта е улесняване и подобряване достъпа до мостово финансиране за инвестиции във ВЕИ по Схемата и достигане до оптимален брой потенциални кандидати по Схемата - клиенти на търговските банки от цялата страна. Срокът на гаранцията е до 5 години, но не повече от срока на отделния гарантиран кредит.

Лимит на гаранционните плащания (Таван на загубите)

Максималният размер на покритите загуби по Портфейлната гаранцията по програмата е в размер на 16,800 хил. лева. При всички случаи, Лимитът на гаранционните плащания е максималната сума, до която е ограничено задължението на ББР за плащане към всяка една търговска банка, изчислена на портфейлна основа, чрез прилагане на процента на Лимита на гаранционните плащания върху умножения по 70% Гарантиран портфейл.

Условия за допустимост на Кредитополучателите и финансирането по Програмата.

Допустими Кредитополучатели:

Одобрени за финансиране кандидати по Схемата, които са сключили договор по Схемата със СНД. Допуска се кредитополучателят по Програмата да се различава от получателя на безвъзмездно финансиране по Схемата, ако поради обективни за финансиращата банка обстоятелства (например пределна възраст, намалена трудоспособност, силна текуща задлъжнялост, по-слаба кредитоспособност, или друго), Кандидатът не би получил мостови кредит за финансиране на инвестицията във ВЕИ по Схемата.

В тези случаи одобреният за финансиране кандидат по Схемата е солидарно отговорен с Кредитополучателя за изплащането на кредита, а безвъзмездното финансиране се изплаща по сметка на получателя във финансиращата банка и следва да осигурява обезпеченост по кредита както ако Кандидатът е получател на кредита. Търговските банки следва да посочват пред ББР обективните обстоятелства, които възпрепятстват предоставянето на кредит по Програмата в полза на Кандидата.

Вид и цел на финансирането:

Предоставяне на мостови кредити за реализиране на инвестиции във ВЕИ, за които е одобрено безвъзмездно финансиране и е сключен договор със СНД за финансиране по Схемата, а именно: 1. Слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване (Инсталация за БГВ) или 2. Фотоволтаична система до 10 kWp, която може да включва системи за съхранение на електрическа енергия (Система). Целта на финансирането се посочва в договора за кредит по Програмата, в който по-конкретно се определят допустимите за финансиране разходи. Размер на кредитите: до 3 000 лева за инвестиция в Инсталация за БГВ; до 22 000 лева за инвестиция в система, срок на кредитите – до 5 години.

Към 31.12.2023 г. приключи процеса по оценка на заявите интерес за участие в Програмата търговски банки. Към датата на издаване на настоящия отчет, ББР има сключени споразумения по програмата с четири търговски банки.

3.2.6 Инициатива „Три Морета“

Инициативата „Трите морета“ (Черно, Адриатическо, Балтийско) има за цел засилването на инвестиции, връзки и сътрудничество – политическо и финансово, между страните-членки в региона. Това е публично-частен финансов инструмент, чиято цел е да допълва финансирането от структурните и други фондове на Европейския съюз. С Решение №613 от 2 септември 2020 г. Министерски съвет на Република България одобри участието на ББР в Инвестиционния фонд към инициативата „Трите морета“. В края на 2020 г. е подписано Споразумение за записване на акции (Subscription Agreement relating to Three Seas Initiative Investment Fund S.A. SICAV – RAIF) между ББР и Фонда, с което ББР официално стана акционер Клас А във Фонда. Към 31.12.2023 г. ББР е внесла дялови вноски в размер на 18,620 хил. евро.

През 2023 г. продължи структурирането на Иновационен фонд „Три морета“ и участието на ББР в сформирания работна група с представители от настоящите акционери в Инвестиционния фонд „Три морета“. Продължени са разговорите с ЕИФ по отношение на представения от тях фонд на фондовете - Central Europe Fund of Funds. Фондът се очаква да бъде с размер 60-180 млн. евро и цели да увеличи възможностите за капиталови инвестиции в предприятия в етап на растеж в региона на централна и източна Европа като привлече инвестиции от други частни и публични инвеститори в региона. Структурирането е в напреднал етап и включва обсъждане на правната документация на фонда, както и възможностите за участие на ББР. Очаква се фондът да бъде основан през 2024 г.

3.2.7 Програма „InvestEU“

Програма „InvestEU“ предвижда единен европейски механизъм за подкрепа на инвестициите за новия програмен период 2021-2027 година. Програмата се базира на успешния опит от приложението на ЕФСИ и настоящите инструменти на ЕК. Програмата „InvestEU“ ще предоставя гаранция от бюджета на ЕС, която ще подкрепя финансови продукти, предоставени от прилагащите Програмата партньори. Средствата са разпределени в четири „прозореца“ (области), в които ще се разработват финансовите продукти: 1) устойчива инфраструктура; 2) научни изследвания, иновации и цифровизация; 3) МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация; 4) социални инвестиции и умения. ББР извърши Стълбова оценка (Pillar Assessment) одитирана от независим одитор, която бе окончателно завършена през 2023 г. и през м. ноември 2023 г. подписа Гаранционно споразумение с Европейската комисия, с което стана Прилагащ партньор по програмата. Средствата от бюджета на ЕС, с които Банката ще разполага са 165 млн. евро, като срещу тях очаква да гарантира кредити, които ще бъдат отпуснати от институциите-партньори, в размер на над 1 млрд. евро.

3.2.8 Програма на ББР с гаранция от InvestEU фонд (IEU)

Фонд InvestEU предоставя гаранция от бюджета на ЕС, която подкрепя финансови продукти, предоставени от Прилагащите Програмата партньори. Фондът насърчава привличането на инвестиции в пет области, в които следва да се разработват финансовите продукти, които ще се ползват от гаранция на ЕС.

През юли 2023 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Фонд InvestEU. ББР Лизинг е участваща, но не подписваща страна в Гаранционното споразумение. Договорът позволява на ББР да предоставя директно финансиране на МСП с гаранция от ЕИФ с лимит на плащанията в три направления: "МСП – Конкурентоспособност", "Иновации и дигитализация" и "Устойчивост". Всяко от направленията има специфични изисквания за допустимост, лимит на плащанията и максимален гарантиран портфейл, под който да бъдат включени сделки. От своя страна ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на InvestEU гаранцията, което рефлектира в:

- намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити в трите направления,
- намаление на изискваното обезпечение при инвестиционни кредити и липса на обезпечение при кредити за оборотен капитал по направление "МСП – Конкурентоспособност".

Клиентите-крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на InvestEU. Максималният размер на гарантирания по InvestEU портфейл е в размер на 45.50 млн. евро, а договореният – 34.125 млн. евро.

Към 31.12.2023 година постигнатият гарантиран портфейл е в размер на:

- „МСП – Конкурентоспособност“ – 6.752 млн. евро и включва 61 сделки на микро- и МСП – 43% достигнат гарантиран лимит.
- „Иновации и дигитализация“ – 2.474 млн. евро и включва 3 сделки на микро- и МСП – 47% достигнат гарантиран лимит.
- „Устойчивост“ – 1.497 млн. евро и включва 4 сделки на микро- и МСП – 11% достигнат гарантиран лимит.

3.2.9 Програма на ББР с гаранция от Паневропейския гаранционен фонд (PEGF)

Пан-европейския гаранционен фонд бе създаден през втората половина на 2020 година с участието на страни-членки на ЕС на доброволен принцип, вкл. България. За формирането на бюджета на Фонда страните-членки внасят вноска, пропорционална на тяхното участие в капитала на ЕИБ. Предлаганите продукти са в две направления 1) гаранции и контрагаранции за малък бизнес, МСП и здравеопазване и 2) финансиране на дялов капитал в частни фондове.

През месец септември 2021 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Пан-европейския гаранционен фонд. Гаранционното споразумение позволява на ББР да предоставя директно финансиране с гаранция от ЕИФ (с рейтинг AAA) без лимит на плащанията за загуби, с покритие 70% на загубата по гарантиран кредит на МСП. От своя страна ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на ПЕГФ гаранцията, което рефлектира в намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити. Клиентите-крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на ПЕГФ и режима държавни помощи.

Към 31.12.2023 година гарантираният по споразумението портфейл е в размер на 18.5 млн. евро и включва 51 сделки на микро, малки и средни предприятия (към 31.12.2022 г.: 21.17 млн. евро и 52 сделки). Към същата дата ББР е предявила плащания по гаранцията за три сделки с общ размер 203 хил. евро.

3.2.10 Нови продукти

Кредитната дейност на ББР се осъществява, както чрез директно предоставяне на заемни средства, така и чрез финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг.

Банката анонсира няколко кредитни продукта в подкрепа на МСП и за насърчаване на определени сектори, които към края на 2023 г. са следните:

- Програма „Финансиране за зелена енергия“;
- Програма „Подкрепа за розопреработване“ – продължение ;
- Програма за финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми;
- Програма за обратно финансиране за строителни фирми;
- Директно финансиране с гаранция по InvestEU;
- Програма за подпомагане на домакинствата, които кандидатстват за замяна на енергийните си източници на твърдо гориво (печка, котел, камина или друг) с възобновяеми по Националния план за възстановяване и устойчивост.

3.2.10.1 Програма „Финансиране на зелена енергия“

И през 2023 г. ББР продължи започнатата инициатива за финансиране на изграждане на фотоволтаични съоръжения с цел производство на електроенергия.

От началото на инициативата през 2021 г. ББР е подкрепила, чрез предоставено финансиране общо 51 проекта за изграждане на фотоволтаични инсталации.

3.2.10.2 Програма „Подкрепа за розопреработване“

Продължи и работата по Програмата „Подкрепа за розопреработване“, която се превърна в постоянна програма на банката с цел подкрепа на традиционен експортен отрасъл. Българското розово масло се слави като едно от най-търсените и скъпи на международния пазар, но в последните години браншът се сблъсква с проблеми, които водят до натрупване на големи запаси от ценния продукт. Обемът на програмата е 20 млн. лв.

3.2.10.3 Програма за директно финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми

Българската банка за развитие подкрепя фирмите с проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Новата програма е в изпълнение на стратегическите цели на Банката да подпомага изпълнението на правителствени политики и да допринася за увеличаване на инвестиционната активност сред малкия и средния бизнес. Тя замества програма „Енергийна ефективност на МСП“ и програма „Технологична модернизация на МСП“ и предоставя инструмент за ускорено усвояване на средствата от ЕС, като ще подпомогне и зеления преход на българската икономика.

Това е първата кредитна програма на Банката, разработена изцяло в синхрон с бизнеса. Чрез нея ББР осигурява достъп до ресурс за реализацията на проекти по европейски и национални програми, като улеснява фирмите, срещащи затруднение да стартират дейността си поради липса на мостово или допълващо финансиране.

Банката предоставя инвестиционни кредити до 5 млн. лв. с общ срок на до 8 години и включен гратисен период до 2 години за компании, кандидатстващи за безвъзмездна помощ по национални и европейски програми. Фирмите, одобрени за финансиране над 2 млн. лв. могат да се възползват допълнително и от необезпечен оборотен кредит до 200 хил. лв. в допълнение към средствата за инвестиции. Условието по двата кредита са преференциални. ББР предоставя финансиране за пълната стойност на проектите (100%) на вече одобрените кандидати, както и до 85% от разходите за тези, които още не са подписали договорите си за безвъзмездна помощ.

3.2.10.4 Програма за директно оборотно финансиране за строителни фирми.

Банката предлага оборотно финансиране за строителни фирми със сключен договор за изпълнение на строително-монтажни работи (СМР) с контрагенти, страна по договор за получаване на безвъзмездна финансова помощ по национални и европейски програми. В обхвата му влизат две направления:

- НАПРАВЛЕНИЕ 1 – проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и по Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ);
- НАПРАВЛЕНИЕ 2 – проекти по Мярка 7.6 „Проучване и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и подобряване на природното наследство на селата“ на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

3.2.10.5 Програма за директно финансиране с гаранция по InvestEU

Българската банка за развитие улеснява достъпа до финансиране на малки и средни предприятия, които са с по-рисков профил, допринасят за екологичната трансформация или внедряването на цифрови технологии. В партньорство с Европейския инвестиционен фонд и Европейската комисия, по програмата с гаранция по InvestEU банката ще предлага кредитиране с облекчени изисквания за обезпечение и преференциален лихвен процент. Предприятията могат да получат ресурс по три направления:

- "Конкурентоспособност на МСП" - с цел да се улесни достъпа и наличието на дългово финансиране на МСП, които са с по-висок рисков профил или на които им липсва достатъчно обезпечение.
- "Устойчивост" - да се увеличи достъпа до дългово финансиране на МСП и дружества със средна пазарна капитализация, които:
 - допринасят за екологичната и устойчива трансформация на европейската икономика;

- са насочени към подобряване на достъпността на услугите, продуктите и инфраструктурата, както и към разработване на спомагателни технологии и осигуряване на достъп до организацията и нейните помещения за клиенти и служители с увреждания и/ или влошено функциониране;
- "Иновации и цифровизация" - за подобряване на достъпа до финансиране за МСП:
 - с интензивно използване на научноизследователска и развойна дейност
 - внедряващи цифрови технологии и цифровата трансформация на предприятията.
- Банката отпуска:
 - Инвестиционен кредит - за финансиране на материални и нематериални активи, business transfers.
 - Кредит за оборотни средства, включително револвираща кредитна линия.
 - Гаранции за добро изпълнение – линия за издаване на гаранции или еднократна гаранция.
 - Максималният размер е до 2 000 000 евро или 3 911 599 лева, включително.
 - Минимален срок на кредита: 12 месеца от датата на договора за кредит (ДБК).

Максимален срок на кредита: до 12 години (144 месеца), но не по късно от 17.07.2037 г.

3.2.10.6 Програма "Финансиране на болници"

Програмата е обявена в началото на месец юли 2022 г. и включва инвестиционни и/или оборотни кредити за подобрене на инфраструктурата и медицинското оборудване с цел повишаване на обема и качеството на предоставяните медицински услуги с размер до 5 млн. лв. Срокът за кандидатстване беше до 31.08.2023 г. Обемът на програмата е 25 млн. лева, с възможност за увеличаването му до 50 млн. лева, в случай на изпълнение на бюджета преди изтичане срока за кандидатстване. Програмата е в процес на актуализация.

3.2.10.7 Програма „Финансиране на групи и организации на земеделски производители“

Програмата е обявена през месец декември 2022 г. Бенефициенти по програмата са групи и организации на земеделски производители, като се изисква тези групи да бъдат признати от Министъра на земеделието и храните и да имат поне една приключена финансова година. Срокът за кандидатстване беше до 31.12.2023 г. Обемът на новата програма на Банката е 10 млн. лв.

3.2.10.8 *Национална програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС)*

И през 2023 г. Българска банка за развитие ЕАД продължи дейностите си по приетата с Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на Р. България - Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата). Тя е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, осигурявайки по-добри условия на живот на гражданите в многофамилни жилищни сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда. Изпълнението на мерките за енергийна ефективност в жилищните сгради допринесе за по-високо ниво на енергийната ефективност и намаляване на разходите за енергия, подобряване на експлоатационните характеристики, удължаване на жизнения цикъл на сградите и осигуряване на жизнена среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие: по експертна оценка в резултат на Програмата намалението на емисии на въглероден диоксид е оценено на 319,000 tCO₂/година, а икономията на енергия – 726,000,000 кВтч/година.

Икономическият ефект се разпростира и върху проектантите, строителен бранш, фирми за технически обследвания, фирми за обследвания за енергийна ефективност, производители на материали и др., голяма част от тях – малки и средни фирми от цялата страна. Програмата постигна и социален ефект чрез подобряване на условията за живеене в сградите, намаляване на разходите за енергия, осигуряване на допълнителна заетост, установяване на традиции в управлението на многофамилни жилищни сгради, повишаване на обществената осведоменост за начините за повишаване на енергийната ефективност.

Дейностите по Програмата се осъществяват на цялата територия на Република България в рамките на 265 общини с общ финансов бюджет по Програмата в размер на 2 млрд. лв. Програмата бе окончателно преустановена през 2024 г.

3.3 ПРИВЛЕЧЕН РЕСУРС ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ

Политиката на ББР е да привлича предимно дългосрочен ресурс за финансиране на кредитната си дейност и по този начин се създава естествен баланс между срочността на актива и пасива. От учредяването си, ББР има сключени повече от 38 кредитни споразумения с 16 международни институции в размер на 1,589 млн. евро.

С решение на Министерски съвет №554 от 29 юли 2022 г. ББР бе одобрена като получател на заеми с държавна гаранция за 350 млн. евро от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Банката за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ). Решението е вследствие от предвидената в чл. 70, т.2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 година възможност за издаване на държавни гаранции по нови заемни споразумения на „Българска банка за развитие“ ЕАД в размер до 700 млн. лв. или тяхната валутна равностойност при спазване законодателството в областта на държавните помощи.

3.3.1 Европейска инвестиционна банка (ЕИБ)

На 11.07.2023 г. е подписано Финансово споразумение за заем между Европейска инвестиционна банка и Българска банка за развитие в размер на 175 млн. евро в помощ на малкия и средния бизнес. Заемът е подкрепен с държавна гаранция, одобрена от Министерския съвет и ратифицирана от Народното събрание на Република България. С предоставения ресурс ББР ще има възможност да предоставя дългосрочни кредити при преференциални условия както директно, така и чрез търговските банки в страната, като най-малко 20% от финансирането ще бъде насочено в подкрепа на зеления преход, с акцент върху проекти за възобновяема енергия и енергийна ефективност.

3.3.2 Банка за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ)

На 13.07.2023 г. е подписано Рамковото споразумение за заем между Банката за развитие към Съвета на Европа и Българска банка за развитие за подкрепа на микро-, малки и средни предприятия за създаването и запазването на жизнеспособни работни места и опазване на околната среда в размер на 175 млн. евро за финансиране на малки и средни предприятия, вкл. зелени проекти. Споразумението ползва държавна гаранция по силата на Споразумение за солидарна гаранция, подписано между Република България и Банката за развитие към Съвета на Европа на 20 юли 2023 г.

Предоставяното от БРСЕ държавногарантирано финансиране за ББР има редица предимства като голям обем, дълъг срок и атрактивна цена. Първокласния рейтинг на БРСЕ и акционерното участие на България в нея, както и приравняването на риска на ББР към риска на държавата, позволяват оптимизирането в максимална степен на цената на търсеното финансиране.

Получената държавна гаранция по заемите от ЕИБ и БРСЕ ще позволи на ББР да изпълнява целите и политиките си за подкрепа на МСП при оптимални ценови нива към крайните клиенти и при трансфер на произтичащите от гаранцията ползи, включително ще може да адресира и стартиращи, иновативни, с по-ниска степен на обезпеченост и затруднен достъп до търговски банкови заеми клиенти.

3.3.3 Китайска Ексим Банка

На 05.12.2023 г. е сключен договор между Китайската Ексим Банка и Българска банка за развитие в размер на 50 млн. евро и със срок 5 години. Средствата по споразумението могат да бъдат използвани за финансиране на общата кредитна дейност и клиенти на ББР, средносрочни или краткосрочни транзакции за търговско финансиране и други цели след съгласуване с кредитора.

3.4 ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

В „Българска банка за развитие“ ЕАД осъзнаваме, че инвестирането в развитието на нашите служители е от решаващо значение за цялостния успех на нашата организация. Ето защо сме реализирали редица инициативи, насочени към повишаване на техните умения и способности.

Чрез широкия набор от спонсирани от Банката програми за обучение, ние предоставяме на членовете на екипа си възможности да разширят своите знания и опит. Тези програми обхващат разнообразни теми, включително технически и специализирани умения, свързани с банковата дейност, както и важни меки умения като комуникация, лидерство и предоставяне на обратна връзка.

Усилията ни обаче се простират отвъд предоставянето на възможности за обучение. Ние сме посветени на създаването на приобщаваща и подкрепяща работна среда, в която всеки служител се чувства ценен и има възможност да разгърне пълния си потенциал. Това включва постоянна оценка и подобряване на културата, политиките и условията на работното място, за да се гарантира, че те съответстват на нашата визия да бъдем предпочитан работодател.

3.5 ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Периодът 2022 г. - 2023 г. бе изключително динамична от страна на ИТ проекти.

ИТ инфраструктурата се поддържа с актуална версия на антивирусния софтуер за цялата група на ББР ЕАД - ESET protect и Anti-malware платформа. В ББР ЕАД е актуализирано решение за хардуерен и софтуерен мониторинг на цялостната среда - Axence Nvision, като в края на 2023 г. се конфигурира и Help Desk система през същото приложение.

През изминалата година бяха автоматизирани редица процеси в Банката и дъщерните дружества. Беше извършена успешна миграция на информационните системи на дъщерните дружества (НГФ, ФКИ и ББР Микрофинансиране) към съвременна платформа BrightOS на фирма СиСофт ООД. Беше внедрен модул за отчети (Reporting), където се изготвят автоматично предварително дефинирани отчети.

Бяха имплементирани множество промени в основната банкова система BrightOS, продиктувани от регулаторни изисквания на Наредба 43, промени в SWIFT, сертификация на ББР ЕАД, миграция на бюджетните плащания към ISO 20022 стандарт и генерирането на XML съобщения и успешно приключили национални тестове с БОРИКА АД, изменения в отчетността към БНБ съгласно изисквания на ЕЦБ. Внедриха се успешно промени и автоматично генериране на отчетни форми за „Регистър за референтни данни за лицата, институциите и филиалите“ (РЕЛИФ).

ББР ЕАД реализира софтуерни промени във връзка със справка "Напредък по НПЕЕМЖС" за отразяване на извънредни плащания (възстановявания) на суми по програмата.

Стартира проект за изграждане на система (CapitalBridge) за автоматизиране на анализа на данни и отчитане към финансови институции.

В системата за документооборот DocuWare бяха въведени нови процеси и в посока дигитализация премахване на хартията като: документи за внасяне в УС и НС, Решения и Протоколи от УС и НС, издадени пълномощни, договори с доставчици и др.

В Банката беше изградена WI-FI мрежа за служители и отделна такава за гости, с цел премахване на хартията и дигитализация на процесите при провеждане на работни срещи и оперативност при достъп до информационни ресурси.

Защитата на информационните системи е важна част във всяка организация, като основна част в нея е архивирането на сървърите. В тази връзка Банката осъществи доставка и инсталация на ново решение (Veeam backup) за създаване на резервни копия и възстановяване, включващо хардуер и системен софтуер (лицензи) с „Телелинк бизнес сървисис“ ЕАД.

Относно повишаване информационната сигурност беше изграден VPN с двуфакторна идентификация за отдалечен достъп на членове на ръководството до ресурсите на Банката. Във връзка с подобряване хардуерната обезпеченост на сградата на Банката бяха закупени и монтирани нови мрежови устройства за достъп (Access Switches).

Банката включи допълнителна DDos защита за интернет линията на ББР ЕАД с цел предотвратяване на хакерски атаки за интернет линията на Банката от прилежащи IP адреси.

Във връзка с постоянно нарастващите обеми от файлове, които се съхраняват на споделено пространство е инициран проект за оптимизацията на файловия сървър (Public) и приложените политики.

Банката иницира проекти за внедряване на система за управление на информацията за сигурността и събитията (Security information event management system - SIEM) и система за откриване на заплахи Network Detection & Response (NDR), като към края на първото тримесечие на 2024 г., тези проекти са приключени, системите са внедрени и функциониращи.

През септември 2022 г. ББР стартира дигиталната платформа Business Booster в помощ на ММСП. На този етап проектът предлага възможност за онлайн кандидатстване за финансиране до 100 000 лева. Business Booster е огромно улеснение за нуждаещите се от финансиране микро, малки и средни компании в страната, тъй като Банката не разполага с клонова мрежа. Всички необходими документи се попълват и подписват изцяло онлайн. За създаването на фирмен профил е необходимо попълването на данни за фирмата, които се проверяват автоматично посредством API интеграция в няколко регистъра. Документите се подписват с квалифициран електронен подпис. За доставчик на удостоверителната услуга е избрана компанията Евротръст. В момента е иницирано разработването и внедряването на бек офис система, която ще ускори разглеждането на искания за кредит – Credit Quest. Business Booster предлага още безплатна „Бизнес академия“, в която са включени: обучение с наръчници, видеоуроци и дигитална библиотека, където се публикуват всички необходими бланки и документи за започване на бизнес, както и специален инструмент за създаване на бизнес план – Business Plan Wizard. Новата дигитална платформа на ББР дава възможност за лесно и безплатно откриване на онлайн магазин с вграден модул за издаване на фактури.

3.6 КОМУНИКАЦИИ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

През 2023 г. Българска банка за развитие разшири своите партньорства и подписа поредица споразумения с финансови и обществени институции, чрез които да реализира още по-ефективно своите цели. Те се превърнаха и в основен фокус на комуникационните дейности през годината.

Банката получи акредитация и бе одобрена за прилагащ партньор на ЕК по програма InvestEU. Темата бе широко отразена в редица интервюта на ръководството и в публикации в печатните и електронни медии. ББР започна да прилага и първите инструменти за директно финансиране по програмата, които бяха обект на засилена онлайн реклама.

През 2023 г. бе разширено сътрудничеството с международните финансови институции, като бяха подписани финансови споразумения на стойност 700 млн. лв. с Европейската инвестиционна банка и Банката за развитие на Съвета на Европа. Темата бе широко отразена от националните печатни и електронни медии, като постепенно ББР затвърждава репутацията си на надежден и търсен партньор на европейските институции у нас.

Свидетелство за добрата работа на Банковата група и нейния интегритет бе подписаният меморандум за сътрудничество с Асоциация „Прозрачност без граници“, част от международната организация Transparency International, който получи силно медийно отразяване.

Ключов напредък в засилване на комуникацията с бизнеса бе създаденият през м. февруари 2023 г. Консултативен съвет към НС на ББР, в който участват национално представителните работодателски организации в страната, НСОРБ и синдикати. Срещите осигуриха работещ информационен канал между ББР и бизнеса, който подпомага процеса по разработване на нови финансови инструменти на банковата група и ефективно информира членовете на организациите за актуалните програми и продукти.

Годината беше юбилейна за Националния гаранционен фонд, който отбеляза 15 години от своето създаване. Темата беше широко комуникирана чрез поредица от медийни изяви, представящи резултатите от дейността на фонда, както и с официално събитие с ключовите партньори на дружеството.

През 2023 г. ББР продължи срещите си с компаниите в страната и участието си в събития и конференции, които й позволяват да представя своите продукти за финансиране на бизнеса. Банката бе домакин на среща с асоциациите и фондове за рисков капитал, както и на среща за защита на интелектуалната собственост на бизнеса. ББР бе представена още на форумите „България в подкрепа на спорта“, Automotive & Battery Forum '23, Bulgaria in the Eurozone – the Next Steps for the Business, The Green Transition, Powers Summit, Investor Finance Forum, SIM Expo, Be Renewable, Green Smart Growth, „Индустриалните зони - растеж за общините и регионите“, Борд за проектно финансиране на БТПП, „Финансови инструменти за подкрепа на експорта на български фирми“ на БТПП, 14-ата конференция за кредитен риск на ICAP, Годишния форум на Microfinance Centre за Централна и Източна Европа, както и на срещи с местния бизнес в Пловдив, Бургас, Кюстендил, Русе, Стара Загора, Банско, Шумен.

През годината Банката представи и популяризира новите си финансови продукти – кредити и лизинг с гаранция по InvestEU, както и своя нов „Инструмент за ускорено усвояване на европейски средства“, насочен към компаниите с проекти по НПВУ и ЕСИФ. В медиите бяха представени успешни истории на компании, подкрепени от банковата група.

4 ОБЗОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА И БАНКОВИЯ СЕКТОР ПРЕЗ 2023 Г.

4.1 ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА

През 2023 г. световната икономика беше белязана от продължаващото възстановяване след кризата COVID-19, съчетано с шоковете от войната в Украйна и последвалите от нея енергийни и други икономически проблеми в Европа. Забавянето на инфлацията стабилизира европейските икономики, като се очаква спад на лихвите през 2024 г., който, съвместно с по-ниските енергийни цени, ще даде допълнителен тласък на икономическия растеж на континента.

През 2023 г. реалният растеж на брутния вътрешен продукт на България бе 1.8% при очакван ръст от 2.0% в есенната прогноза на Министерство на финансите (МФ).

През 2023 г. е налице тенденция към намаление на годишния темп на инфлацията според ХИПЦ, като в края на годината тя бе 4.7%. Забавянето на инфлационните процеси в страната се дължи в най-голяма степен на понижението на международните цени на енергийните стоки и другите суровини.

През 2023 г. се наблюдаваше стабилност на заетостта и нивата на безработица. За 2024 г. се очаква заетостта да следва растежа на българската икономика и производителността на труда.

През първата половина на 2024 г. БНБ очаква реалният БВП да нараства както на верижна, така и на годишна база, подкрепян най-вече от вътрешното търсене и допусканията за подобряване на перспективите пред външното търсене на български стоки и услуги.

4.2 БАНКОВ СЕКТОР

През 2023 г. Банките в България осъществяваха дейността си в условия на намаляваща инфлация и стабилизация на икономическата среда, което, в комбинация със значителното увеличение на лихвите доведе до рекордни печалби в банковия сектор.

Към 31 декември 2023 г. в България работят 23 банки, като шест от тях са клонове на чуждестранни банки, като в края на четвъртото тримесечие на 2023 г. пазарният дял на петте най-големи банки по размер на активите достига 76.3%. През четвъртото тримесечие на 2023 г. активите на банковата система нарастват със 7.0 млрд. лв. (4.2%) и в края на декември възлизат на 172.1 млрд. лв.

Към 31 декември 2023 г. печалбата на банковата система е в размер на 3.4 млрд. лв., с 1.3 млрд. лв. (64.4%) повече спрямо отчетената към 31 декември 2022 г. За 2023 г. е реализиран 4.8 млрд. лв. нетен лихвен доход, който е с 1.6 млрд. лв. (50.2%) по-висок от отчетения за 2022 година.

Собственият капитал в баланса на банковата система в края на четвъртото тримесечие на 2023 г. възлиза на 20.0 млрд. лв., с 687 млн. лв. (3.6%) повече спрямо края на септември.

В края на декември 2023 г. brutните необслужвани кредити и аванси възлизат на 3.85 млрд. лв. (при 4.12 млрд. лв. в края на септември 2023 г.), а делът им в общата сума на brutните кредити и аванси е 3.63% (при 3.81% в края на септември 2023 г.).

При представяне на показателя в широкия обхват (включващ паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане) делът на brutните необслужвани кредити и аванси е 2.76% в края на четвъртото тримесечие на 2023 г. (при 3.06% в края на третото тримесечие). Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси (след приспадане на присъщата им обезценка) в края на декември 2023 г. е 1.95 млрд. лв. (при 2.04 млрд. лв. в края на септември 2023 г.), а делът ѝ в общата нетна стойност на кредитите и авансите е 1.89% (при 1.95% в края на септември 2023 г.).

През 2023 г. се наблюдава постепенно увеличение на средните лихвени проценти по новодоговорените депозити и кредити, като повишението при кредитите е значително по-осезаемо от това при депозитите. Средният лихвен процент за новодоговорените депозити с договорен матуритет за нефинансови предприятия се повишава от 0.33% до 2.00% за депозитите в левове, а нараства от 0.47% до 2.60% за тези в евро. Средните лихвени проценти по новоотпуснатите кредити за нефинансови предприятия се повишават от 3.12% до 4.55% за тези в левове, а за тези в евро нарастват от 3.92% до 5.79%.

Влиянието на редица регулации и регулаторни изисквания също оказва влияние върху представянето на банковия сектор. През октомври 2023 г. БНБ определи шест банки като други системно значими институции (ДСЗИ), като нивата на буфер на ДСЗИ са в интервала 0.50%-1%, считано от 1 януари 2024 г. Увеличението на антицикличния капиталов буфер от БНБ от 1% до 1.5%, считано от януари 2023 г., и обявеното повишение до 2%, в сила от 1 октомври 2023 г. не оказва съществено въздействие върху капиталовите индикатори, предвид добрата капитализация на банковата система. Дейността на банковата система през 2024 г. се очаква да премине под влиянието на подготовката на банките за бъдещото въвеждане на еврото.

5 ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И ИЗБРАНА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ

5.1 РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ

Българска банка за развитие ЕАД продължава да работи активно върху поставените ѝ цели, като поддържа високи нива на ликвидност и капитализация.

Всеобхватен доход за 2023 г. и 2022 г.:

Всеобхватен доход	2023 г.	2022 г.	Годишно изменение
Нетен доход от лихви	66,908	58,410	14.5%
Нетен доход от такси и комисиони	1,850	836	121.3%
Нетен доход от операции в чуждестранна валута	258	524	(50.8%)
Нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(11)	(851)	98.7%
Общи и административни разходи	(27,739)	(28,981)	4.3%
Други доходи от / (разходи за) дейността	7,646	1,890	304.6%
Оперативна печалба преди обезценки и провизии	48,912	31,828	53.7%
Разходи за обезценки и провизии на нефинансови активи	(381)	(10,606)	96.0%
Разходи за обезценки и провизии на финансови активи	(16,870)	(1,308)	(1,189.8%)
Печалба преди данъци	31,661	19,914	59.0%
(Разход за)/приход от данък върху печалбата	(81)	305	(126.6%)
Печалба за годината	31,580	20,219	56.2%
Актьорски (загуби)/печалби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	(12)	172	(107.0%)
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови финансови активи, оценявани по справедлива стойност	24,448	10,610	130.4%
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	13,721	(31,457)	143.6%
Общ всеобхватен доход	69,737	(456)	15,393.2%

Лихвените приходи за финансовата 2023 г. са 117,940 хил. лв. (за 2022 г.: 77,227 хил. лв.). Лихвените разходи нарастват до 51,032 хил. лв. спрямо 18,817 хил. лв. за аналогичния период от 2022 г. Ръстът както в приходите, така и в разходите се дължи основно на увеличението на бенчмарк лихвените нива, както и на отпадането на отрицателните лихви по наличностите в БНБ и по пласментите в търговските банки.

В резултат на реализираните лихвени приходи и разходи през 2023 г. е отчетен нетен лихвен доход с 14.5% по-висок в сравнение с 2022 г.

Приходите от такси и комисионни за дванадесетте месеца на 2023 г. възлизат на 4,719 хил. лв. – ръст от 5% спрямо същия период на 2022 г. Нетният резултат от начислени такси и комисиони за 2023 г. е положителен и възлиза на 1,850 хил. лв., спрямо 836 хил. лв. за 2022 г. Резултатът е повлиян основно от увеличените приходи по агентски комисионни по портфейлните COVID-19 гаранции за юридически лица, като и от намалените разходи за агентски комисионни за съ-управление към търговските банки във връзка с издадените портфейлни гаранции по гаранционната програма за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19.

За финансовата 2023 г. е реализирана нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в размер на 11 хил. лв., спрямо загуба от 851 хил. лв. за предходната година.

През 2023 г. общите и административни разходи и разходи за амортизация и персонал, възлизат на 27,739 хил. лв., спад с 4.3% спрямо 2022 г., главно поради пониски регулаторни такси и разходи за външни услуги.

И през 2023 г. Банката отчита отрицателен резултат от начислени обезценки и провизии на кредити, вземания и задбалансови ангажименти – нетен разход в размер на 16,870 хил. лв. (за 2022 г.: 1,308 хил. лв.). Отчетеният отрицателен резултат за 2023 г. се обуславя както от (1) реинтегриране на провизии по задбалансови ангажименти – издадени портфейлни гаранции към търговските банки по двете гаранционни програми – „Програма за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19“ и „Програма в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19“, с които на Банката са възложени мандати от правителството на Р. България за предоставяне на финансова помощ в подкрепа на икономиката и за преодоляване на последствията от пандемията, така и от (2) начислените разходи за обезценки за покриване на очаквани кредитни загуби в портфейла на Банката.

Финансовият резултат на Българска банка за развитие ЕАД за 2023 г. е печалба след данъци в размер на 31,580 хил. лв. (за 2022 г.: 20,219 хил. лв.).

Към 31.12.2023 г., размерът на активите на Банката възлиза на 2,787,393 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 3,065,786 хил. лв.), или спад от 9.1% спрямо предходната година, което се дължи основно на:

- намаление на Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност;
- намаление на Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- спад на Дълготрайните материални активи;
- спад на наличностите по сметки в централни банки и депозити в търговски банки.

Спадът на портфейла от кредити се дължи на по-малко отпуснати кредити спрямо погасените: лихвените нива по новоотпуснатите кредити за момента не са конкурентни на пазара, освен при най-рисковите клиенти, което води до предплащане на кредити или неусвояване на вече договорени такива.

Портфейлът от ценни книжа се управлява в рамките на установените правила и неговият обем е функция на необходимите средства за кредитната дейност и възможностите за реализиране на доходност.

Спадът на ДМА се дължи основно на продажбата на сграда, собственост на Банката, на Конституционния съд на РБ.

Наличностите по сметки се управляват с цел покриване на регулаторните изисквания за минимални задължителни резерви, както и регулаторните и оперативни изисквания за ликвидност, при оптимална доходност.

Финансово състояние към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г.:

	Към 31.12.2023 г.	Към 31.12.2022 г.	Годишно изменение
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	527,836	(75.6%)
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	513,867	139,305	268.9%
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – вземания от клиенти, вземания от Републиканския бюджет и ценни книжа	1,398,517	1,528,142	(8.5%)
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови и капиталови ценни книжа	486,458	578,647	(15.9%)
Инвестиции в дъщерни дружества	166,968	166,968	-
Дълготрайни активи	80,111	107,045	(25.2%)
Други активи	12,810	17,843	(28.2%)
Общо активи	2,787,393	3,065,786	(9.1%)
Пасиви			
Привлечени средства от международни институции	581,931	779,497	(25.3%)
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	650,167	994,068	(34.6%)
Депозити от кредитни институции	209,918	2,641	(7,848.4%)
Други привлечени средства	16,818	16,608	1.3%
Задължения по лизинг	208	299	(30.4%)
Провизии	119,043	132,996	(10.5%)
Други пасиви	5,299	5,404	(1.9%)
Общо пасиви	1,583,384	1,931,513	(18.0%)
Собствен капитал			
Емитиран капитал	1,135,500	1,441,774	(21.2%)
Неразпределена печалба/(Натрупана загуба)	(179,789)	(211,369)	14.9%
Преоценъчен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(57,286)	(95,455)	40.0%
Резерви	305,584	(677)	45,238.0%
Общо собствен капитал	1,204,009	1,134,273	6.1%
Общо пасиви и собствен капитал	2,787,393	3,065,786	(9.1%)

5.2 КРЕДИТНА И ГАРАНЦИОННА ДЕЙНОСТ

През 2023 г., Банката продължи да развива своята дейност, подкрепяйки българския бизнес, като продължи да поддържа диверсификация на отраслова структура на кредитния си портфейл. Спадът в обемите, описан в предходната точка засяга всички сектори, с изключение на „Туристически услуги“, като по-голям спад се наблюдава в „Промисленост - други производства“ (-31.9%), „Строителство“ (-16.8%) и „Транспорт“ (-14.0%). Значим ръст има само в „Други сектори“.

Кредитната дейност на ББР се изразява, както в директно предоставяне на заемни средства, така и във финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг. Високата ликвидност на търговските банки обуславя намаленото търсене на финансиране чрез он-лендинг програмите на ББР.

В допълнение към директното кредитиране, Банката предлага значим обем финансиране на кредитни и небанкови финансови институции (он-лендинг), както и гаранции на кредитополучатели по кредити от финансови институции-партньори по утвърдени от българската държава и/или управителните органи на Банката гаранционни програми. Специализираните он-лендинг и гаранционни програми са описани в секция 3.2 Бизнес акценти.

5.3 ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА

Привлечените средства от международни институции в края на 2023 г. съставляват 36.7% в структурата на пасива и възлизат на 581,931 хил. лв., в сравнение с 779,497 хил. лв. в края на 2022 г. Изменението за 2023 година в размер на 197,566 хил. лв. спрямо края на 2022 година се обуславя от договорени погашения по подписани финансови споразумения, вкл. и пълно предсрочно погасяване за 97,792 хил. лв. към Китайската Ексим Банка.

6 СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ЦЕЛИ НА ББР

Стратегията на ББР ЕАД 2021-2023 г. бе приета с решение на Министерския съвет на 15.04.2021 г. В началото на 2022 г. бе изготвена актуализация на Стратегията на ББР 2021-2023, като проекта бе одобрен и влезе в сила през месец юли 2022 год. Банката очаква през 2024 г. да бъде извършен стратегическия преглед², вследствие на който ще бъде изготвена нова стратегия. До приемането на стратегия, Банката ще изпълнява бизнес програма, одобрена от управителните ѝ органи, в съответствие със Закона за ББР и описаните по-долу приоритети.

Съгласно Стратегия 2021-2023 г., ББР следва четири **стратегически цели**:

1. Да осигури достъп до разнообразни инструменти за МСП, особено в случаите на неефективен пазар.

² Очаква се приемането на закон от Народното събрание, с който да бъде одобрено Споразумение № аа-011823 между Министерството на иновациите и растежа на Република България и Европейската инвестиционна банка за консултантски услуги, които ще бъдат предоставени от Европейската инвестиционна банка на Министерството на иновациите и растежа, подписано в София на 2 ноември 2023 г.

2. Да подпомага и финансира износа и интернационализацията на МСП.
3. Да финансира прехода на МСП към зелена, кръгова и устойчива икономика, вкл. и чрез проекти за социална инфраструктура и опазване на културно-историческото наследство.
4. Да улесни достъпа до кредити и капитал за фирмени иновации, технологично обновление и дигитализация.

Дейността на ББР през 2023 г. е повлияна от динамиката на бизнес средата и икономическата конюнктура, характеризирани с геоикономическите турбуленции в глобалните икономически сили. Основен фокус продължава да бъде финансиране на жизнеспособни МСП, които имат потенциал за растеж, но срещат затруднения в достъпа до финансиране поради по-висок рисков профил и нужда от подкрепа за справяне с икономически шокове.

ББР цели създаването на устойчив и пълноценен пазар на финансови продукти и услуги за МСП чрез многообразие от инструменти. ББР кредитира бизнеса директно и индиректно чрез продукти с типови характеристики, насочени към области с установен пазарен недостатък и неоптимални пазарни решения.

През 2023 г. ББР успешно изпълнява по-голяма част от планираните дейности. Съществен напредък е отбелязан при изпълнение на стратегическа цел „Финансиране на прехода на МСП към зелена, кръгова и устойчива икономика“. Чрез трансфер на добри пазарни практики за изграждане на цялостна система за управление на зелено финансиране по 9-месечен проект Green Gateway, служителите на Банката се обучиха в областта на ESG и на критериите за зелени проекти.

В настоящата среда ББР има възможност да продължи да изгражда ролята си на банка за подкрепа на зеления преход, предвид множеството източници на публични ресурси и потенциални инвестиционни проекти (бюджетирани на национално ниво за изпълнение на стратегиите за смекчаване изменението на климата, за адаптиране към изменението на климата и адаптиране управлението на инфраструктурата, както и за финансиране на интегрирани климатични решения).

През периода основен лост за мобилизиране на частните инвестиции са проектите по Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Банката структурира програми и финансови инструменти, които да подпомогнат усвояването на публичния ресурс и да увеличат инвестициите на бизнеса.

Сериозни, но без съществен резултат, бяха усилията на Банката да засили експортното кредитиране. Увеличаване на дела на експортните фирми в директния и индиректния портфейл и подпомагане на износа на българските МСП остават задачи за следващия стратегически период. Органичният растеж като търговска банка е възпрепятстван основно от липсата на клонова мрежа.

През периода Банката затвърди съществуващи партньорства и установи нови с бизнеса и с академичните среди. За да се подобри диалогът с бизнеса беше създаден Консултативен съвет към Надзорния съвет на Банката с членове национално представителни работодателски организации, както и Подкрепа, НСОРБ и КНСБ. Основни негови функции са свързани с препоръки по стратегически въпроси на дейността на Банката, добри практики при разработването на финансови инструменти и програми и популяризиране на дейността на Банката по региони.

Сключени бяха меморандуми за сътрудничество с УНСС и НСИ, със Стопански факултет към Софийски университет (Банката участва в Академия за устойчиви финанси), БФБ (по пилотен инвестиционен фонд с Фонда за капиталови инвестиции), Патентно ведомство.

7 ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

Процесите по вътрешен контрол в Банката са подробно разписани в секции 8 и 9, както и в Декларация за корпоративно управление, Приложение №1 към настоящия Доклад. Те включват следните компоненти:

- а) анализ на контролната среда – описание на контролната среда може да бъде намерено в точка „Управление на риска“, „Контролна среда“, и в „Декларация за корпоративно управление“, секция „Контролна среда“.
- б) процес на оценка на рисковете на Банката – описание на оценката на рисковете може да бъде намерено в „Декларация за корпоративно управление“, секция „Управление на риска“;
- в) информационна система, включително свързаните с нея бизнес процеси, съществени за финансовата отчетност, и комуникация – описание на информационната система може да бъде намерено в секция „Управление на риска“ и секция „Контролна среда“;
- г) контролни дейности – описание на контролните дейности може да бъде намерено в секции „Управление на риска“, част от Декларация за корпоративно управление; „Структура за управление на рисковете“ и „Комитети към УС“;
- д) текущо наблюдение на контролите – описание на текущото наблюдение и контрол може да бъде намерено в Декларация за корпоративно управление, секции „Структура за управление на рисковете“ и „Комитети към УС“.

8 УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

При управление на рисковете, ББР прилага политики и процедури, базирани на добрите банкови практики, адекватни на характера и сложността на нейната дейност. В хода на обичайната си дейност, Банката е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на институцията. Тези рискове се идентифицират, измерват и ограничават до приемливи нива посредством лимити и ограничения, които отразяват склонността на ББР да поеме конкретни рискове, за да постигне своите стратегически цели.

Процесът на управление на рисковете е съществен за доходността на Банката и съществуването ѝ. Основните рискове, на които е изложена ББР, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен риск.

8.1 КРЕДИТЕН РИСК

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена „Българска банка за развитие“ ЕАД, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики. В Банката се използват модели за генериране на вътрешен рейтинг за оценката и управлението на кредитния (вкл. контрагентния) риск по експозициите. В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки. В Банката при управлението на кредитния риск се съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове на ББР система от лимити по икономически отрасли, региони, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично.

8.2 ПАЗАРЕН РИСК

При управлението на валутния риск в Банката се следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции, при спазване на утвърдените лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция се следят на ежедневна база. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, ББР се стреми тези активи и пасиви да са деноминирани в евро или в лева. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторната рамка.

При управлението на лихвения риск, Банката следва принципа за поддържане на балансирана структура на лихвеночувствителните си активи и пасиви, като се стреми да поддържа съответствие между периодичността на промяна на лихвата по активите и по пасивите, както и съответствие между приложимите референтни лихвени проценти по активите и по пасивите на ББР.

Въведена е система от лимити за максимално приемливо (количествено) въздействие на различни шокови сценарии относно промяната на пазарните лихвени проценти върху нетния лихвен доход в едногодишен хоризонт и икономическата стойност на капитала на Банката.

Чрез вътрешната лимитна рамка се ограничава потенциалния риск върху очакваната бъдеща доходност и икономическата стойност на капитала, в рамките на приемливи нива, съответстващи на рисковия толеранс на ББР. Оценката на лихвения риск се извършва чрез използване на набор от техники, включващи основано на доходността измерване, измерване на икономическата стойност на капитала, анализ на несъответствията, лихвени стрес сценарии.

Поемането на риск, при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матуритет и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно следене. Портфейлът от ценни книжа, формиран от Банката с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и ДЦК, и ценни книжа, емитирани от надеждни институции, с висока ликвидност и кредитно качество. През 2023 година ББР не е поддържала търговски портфейл и не е подлежала на капиталови изисквания за пазарен риск от търговски дейности, съгласно регулаторните разпоредби.

8.3 ЛИКВИДЕН РИСК

Управлението и контрола на ликвидния риск се извършва чрез ежедневно наблюдение и управление на ликвидността, поддържане на достъп до достатъчна ликвидност за обезпечаване несъответствията между входящите и изходящите парични потоци по падежни интервали, както в нормална банкова среда, така и при различни сценарии на утежнена ликвидна среда. Ликвидността на Банката се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Основен акцент при управлението на ликвидността е поддържане на адекватно ниво на висококачествени ликвидни активи и стабилни източници на финансиране в съответствие с утвърдените лимити и ограничения, определени съгласно рисковия толеранс на ББР.

8.4 ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

За управлението на операционния риск ББР прилага системен подход, обхващащ събирането на обективна информация, своевременна идентификация на операционния риск, неговото измерване (качествено и количествено), установяване на зависимости с други видове риск и прилагане на мерки за ограничаване влиянието му върху финансовия резултат и върху капитала на Банката. При управлението на операционния риск се регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена в следствие на процеси в дейността на Банката, като се идентифицира и управлява пълният набор от операционни рискове.

Операционни събития, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за ББР. Съгласно приложимата регулаторна рамка, необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

8.5 ПЛАН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ (ДИРЕКТИВА 59/15.05.2014/ЕС)

ББР има разработен План за възстановяване на Групата на ББР („Плана“). Последната му актуализация, приета с решение на УС по протокол № 78/02.11.2023 г. и с решение на НС по Протокол № 50/09.11.2023 г. Планът е съобразен с изискванията, заложи в приетия в средата на 2015 година Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, Насоки за индикатори в Планове за възстановяване (Guidelines on recovery plan indicators) и технически препоръки относно дефинирането на критичните функции и ключовите бизнес линии (Technical advice on critical functions and core business lines) на Европейския банков орган (ЕБО).

В Плана за възстановяване са разгледани системно важните/критични функции на ББР и са определени показателите за възстановяване – система от показатели, които Банката съблюдава с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото състояние на институцията. Изложени са предпоставките за реализирането на заложените в Плана за възстановяване мерки за възстановяване. Разгледани са сценариите и вариантите за възстановяване, които в случай на активиране на Плана за възстановяване могат да бъдат предприети, както и процесът на вътрешна комуникация и вземане на решения. Разработен е комуникационен план за действие в случай на активиране на Плана за възстановяване.

Планът за възстановяване се актуализира веднъж годишно и се предлага за утвърждаване от УС и НС на ББР. Освен регулярното годишно актуализиране, Планът за възстановяване се актуализира или след промяна в правната форма, структурата за управление или организационна структура, стопанската дейност или финансовото състояние, което може да окаже съществено влияние върху плана или да наложи промяна в него, както и по искане на надзорния орган.

Одобреният актуализиран План за възстановяване се предоставя на Българската народна банка (БНБ).

Банката съблюдава система от показатели с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото ѝ състояние. Показателите за възстановяване формират система, чрез която се определя момента, в който институцията започва да обмисля прилагането на мерки (опции) за възстановяване и определя кой конкретен вариант за възстановяване да приложи в отговор на реалната ситуация, която е възникнала.

Изчислението на индикаторите се извършва на месечна база и се предоставя на Ръководството, като част от пакета с управленска информация. Звената, посочени като отговорни за изчисляването и мониторинга на отделните индикатори, са звената, които имат задължението да инициират ескалация по вземането на решения в случай на индикации за нарушение на референтните стойности.

9 КОНТРОЛНА СРЕДА

ББР следва управленска философия и оперативен стил подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Организационният модел на функциите по управление и контрол на риска е изграден в съответствие с модел с три линии на защита. Основните роли на трите линии на защита включват:

Първата линия на защита обхваща управление на риска от бизнес звената и звената, поемащи риск - управления „Корпоративни клиенти“, „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, „Финансови инструменти“, „Проблемни вземания“ и „Трежъри“. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и Европейски фондове“, които оценяват и анализират изпълненията на вътрешни и регулаторни ограничения и подпомагат дейността по вземане на решения при поемането и управлението на рисковете. На това ниво управлението на риска се осъществява чрез залагането на подходящи контроли и процедури.

Втората линия на защита осигурява независима оценка, контрол и управление на риска от звената, изпълняващи контролни функции, независими от звената поемащи риск - управления „Риск“ и „Регулаторно съответствие и контрол“. Управление „Риск“ изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация. Управление „Регулаторно съответствие и контрол“ отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита се осъществява от управление „Вътрешен одит на Групата“ (ВОГ). Той извършва независим преглед на всички дейности в ББР, подлежащи на независима оценка, спрямо изградената система от вътрешни правила и адекватността им, спрямо външната нормативна среда, вътрешно-контролните механизми и системите за управление на рисковете, покриващи дейностите на Банката.

С откритите от него слабости и пропуски се подпомага функциите на другите нива на защита в процеса на разработване и развиване на вътрешни правила и процедури, с цел подобряване ефективността по управление на риска. ВОГ предоставя увереност на ръководните органи за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на Групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешнонормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Банката е разработила вътрешнонормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Банката, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Банката е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката информира управителните органи на Банката за резултатите от задължителния финансов одит, наблюдава процеса на финансово отчитане, наблюдава ефективността на вътрешната контролна среда, контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит; наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран); запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководството на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторските доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФО и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред едноличния собственик на капитала веднъж годишно и други отговорности, подробно регламентирани в Статут на одитния комитет.

10 БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В съответствие с изискванията на законите и подзаконовни нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2023 г., ББР е спазила всички регулаторни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Банката прилага насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до нея и за които БНБ е оповестила, че спазва съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от Закона за кредитните институции (в сила от 5 декември 2017 г.).

Считано от 1 октомври 2020 г., съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30), Банката остана под директен надзор от БНБ в тясно сътрудничество с ЕЦБ. Наблюдението, което ЕЦБ осъществява, включва контрол по прилагането на общите надзорни стандарти на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Основните цели на ЕНМ са да осигури сигурността и стабилността на европейската банкова система, да засили финансовата интеграция и стабилност, както и да осигури последователен надзор. През 2020 г. българският лев се включи във валутния механизъм II (ERM II) като заедно с установеното тясно сътрудничество са условие за бъдещото членство на България в еврозоната.

Считано от 1 октомври 2020 г., България се присъедини към Единния механизъм за реструктуриране, заедно с присъединяването към Единния надзорен механизъм и началото на тясното сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка.

В тази връзка Единният съвет за реструктуриране пое наблюдението върху процеса по планиране на реструктурирането по отношение на Банката. Европейският банков надзор наред с единния механизъм за реструктуриране са двата стълба на банковия съюз в ЕС.

Отчетената капиталова адекватност на ББР на индивидуална база към 31.12.2023 г. е 46.19% (31.12.2022 г.: 42.89%). Стойностите на покритие на активите с капиталови буфери многократно превишават нормативно изискваните нива. Респективно агрегираните данни за банковата система за капиталова адекватност са: 21.65% към 31.12.2023 г. и 20.88% към 31.12.2022 г. ББР продължава да поддържа добро ниво на ликвидност. Към 31.12.2023 г., коефициентът на ликвидно покритие (LCR съгласно дефиниция на Регламент 575 /2013/ЕС) на Банката е в размер на 355.76% (при стойност от 250.30% към края на 2022 г.). За банковата система агрегираният коефициент на ликвидно покритие е 246.7% към 31.12.2023 г. и 235.0% към 31.12.2022 г.

Като част от регулаторната рамка Базел III, считано от 28 юни 2021 г., се прилага „отношение на нетно стабилно финансиране“ (ОНСФ, NSFR) с минимално регулаторно изискване от 100%. Информацията за него отчитат всички кредитни институции в България (без клоновете на чуждестранни банки от страни – членки на ЕС) с тримесечна честота, на индивидуална и консолидирана основа. Към 31 декември 2023 г. агрегираното за банковата система ниво на ОНСФ е 161.1%, а за ББР ЕАД е 111.6%.

11 МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ББР продължава успешно да развива ползотворни взаимоотношения с водещи европейски и международни финансови институции чрез участието си в международни специализирани асоциации. Това сътрудничество дава възможност на Банката да се ползва от най-добрите банкови практики, ноу-хау, информация за финансови продукти и да участва в тяхното разработване и прилагане. ББР има бърз достъп до актуална, обща и специфична информация за промени в законодателната база на европейско ниво и нейното прилагане в областта на банките за развитие, като също така има възможност за участие в процеса на обсъждане на тези промени. Членството в международните специализирани асоциации предоставя възможност и за участие в семинари и срещи на високо ниво, с представители на ЕК и нейните дирекции.

ББР е акционер в Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) от 2003 г. Към 31.12.2023 година ББР притежава пет акции на ЕИФ.

От 2005 г. ББР е активен член на Европейската асоциация на публичните банки (ЕАПБ). В нея членуват повече от 90 финансови институции от 17 държави.

От 2007 г. ББР членува в Мрежата на Европейските Финансови Институции (НЕФИ), в която влизат представители от 21 институции от 20 страни, членки на ЕС и Великобритания.

През 2023 г. ББР продължи участието си в дейността на Европейска асоциация на дългосрочните инвеститори (ЕЛТИ). ББР е съучредител на тази организация.

ББР се присъедини към международната мрежа за малки и средни предприятия (INSME) през 2020 г. INSME е под егидата на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). В асоциацията членуват 61 институции и организации от 30 държави.

През 2023 г. ББР продължи своето участие в Междубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа.

12 УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКАТА

През 2023 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в ББР.

Българска банка за развитие ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

Промените в Управителния съвет, Одитния комитет и Устава на Банката, настъпили през 2023 г. и до дата на одобрение на настоящия доклад са описани в секция 2.2.1.

Към 31.12.2023 г. органите на управление и надзор на ББР имат следния състав:

12.1 НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Росен Андреев Карадимов - председател на НС от 14.11.2022 г.

Доц. д-р Росен Карадимов е преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 1991 г. Председател на УС на „Институт за нов икономически напредък“. Бил е народен представител в VII Велико народно събрание, участвал в приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. Като депутат в 36-ото НС е участвал в приемането на Закона за БНБ (1991 г.), Закона за банките и кредитното дело (1992 г.), Търговския закон (1991 г.). Росен Карадимов е бил правен консултант и процесуален представител на редица кредитни институции, сред които и ББР.

Деляна Валериева Иванова - Заместник-председател и член на НС от 14.11.2022 г.

Деляна Иванова е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси. Професионалната ѝ експертиза е в областта на банковото дело и финансите.

Стамен Стаменов Янев – член на НС от 26.08.2020 г.

Стамен Янев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е европейско и английско право в ASSER College Europe в Холандия, University of Cambridge, University College London, European University Institute (Италия). Стамен Янев е юрист, специализирал в сферата на сливанията и придобиванията, както и в областта на инвестициите. Професионалният му път преминава през големите международни консултантски компании, сред които и българските подразделения на някои от четирите най-големи одиторски фирми в света. От 2015 г. е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Заместник-министър на икономиката от 2020 до 2021 г.

12.2 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Илия Запрянов Караниколов - Председател на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Илия Караниколов има над 20-годишен банков и финансов опит и познава добре ББР, тъй като е бил член на УС и изпълнителен директор в периода 2011-2013 г. От 2007 до 2011 г. е бил част от екипа на Юробанк България (Пощенска банка).

Професионалната му биография минава през Министерството на икономиката и енергетиката и Министерството на труда и социалната политика. Има широка експертиза в сфери като публична администрация, европейска интеграция, стратегии и програми на ЕС.

Лектор по теми като cost-benefit анализ на големи инфраструктурни, общински и частни проекти, контрол на средствата от структурните фондове, финансови инструменти и др.

От 2016 до 2017 г. е бил част от ръководството на Фонда на фондовете, където е заемал позицията зам.-председател на УС и изпълнителен директор, а през 2021 г. е бил и председател на Надзорния съвет на фонда. От 2020 г. е началник на управление „Финансови инструменти“ в ББР.

Илия Караниколов е магистър по стопанско управление и администрация (МВА) от Университета за национално и световно стопанство в София и има специализации в сферата на изкуствения интелект (Хелзинкски университет), управлението на финансови инструменти (Лондон), кредитния риск (Прага), управлението на структурни фондове (Брюксел, Маастрихт, Дъблин) и редица други.

Иван Валентинов Церовски - Член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Иван Церовски е с 18-годишен опит в сферата на банковото дело и дяловите инвестиции. Професионалният му път минава през германските финансови институции Commerzbank, Deutsche Börse и Dresdner Bank. Церовски е бил асоцииран инвеститор във фонда за дялово финансиране от Великобритания Argus Capital, където е отговарял за българския пазар, както и вицепрезидент на българския екуити фонд Delta Capital.

От 2011 до 2021 г. е част от екипа на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), където е ръководител на програмата за местно предприемачество на ЕБВР, отговаряща за развитието на МСП сектора в България.

Иван Церовски е магистър по мениджмънт от университета Otto-von-Guericke в Магдебург, Германия, и бакалавър по макроикономика от Университета за национално и световно стопанство.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.

Цанко Арабаджиев е финансов мениджър с 16 години опит и утвърдено присъствие в банковия, застрахователния и частния сектор. Професионалният му път започва в ОББ, където в периода 2005-2013 г. преминава през различни нива на развитие в областта на банкирането на дребно, управлението на колективни инвестиционни схеми и кредитирането на малък и среден бизнес. През 2013 г. се присъединява към застрахователна компания „УНИКА“, където в продължение на 5 години е директор „Управление на инвестициите“.

Основните му отговорности са свързани с цялостното управление на паричните потоци на компанията, изготвяне и прилагане на стратегии за управление на активите, така че да се постигне оптимална възвръщаемост в рамките на инвестиционния мандат. В допълнение, води различни проекти, свързани с въвеждане на нови продукти, оптимизиране на разходи и процеси и др. Кариерата на г-н Арабаджиев продължава като главен финансов директор на Норд Холдинг, а от 2019 г. е част от екипа на Пенсионно-осигурителна компания "Доверие", където отговаря за вътрешния контрол на инвестиционната й дейност и управляваните фондове.

Цанко Арабаджиев е завършил Международни икономически отношения в УНСС и притежава магистърска степен по Финанси от същия университет.

Теодора Петрова Пешева – член на УС от 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

През 2023 г. в състава на Управителния съвет са участвали и следните членове:

Марияна Димитрова Петкова – Председател на УС (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и член на УС и изпълнителен директор от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Марияна Петкова е с над 28-годишен международен опит в банковата система. Притежава бакалавърска степен по социално-икономическо планиране от УНСС, където специализира и международен маркетинг. Има изключителна експертиза в областта на счетоводната политика и отчетност, както и в изграждането и развитието на банков софтуер. Заемала е ръководни позиции в счетоводните отдели на Първа инвестиционна банка и Прокредит банк. От 2006 до 2021 г. Марияна Петкова управлява Прокредит Банк. През 2008 г. тя завършва Корпоративната академия за мениджъри към Прокредит Академия във Франкфурт, Германия.

Била е последователно изпълнителен директор и член на УС в българския филиал на банката, и заместник-главен изпълнителен директор и главен изпълнителен директор на Прокредит банк в Румъния. Умело организира дейността по оптимизиране на процесите и структурата на разходите в банката, и контролира процеса по имплементиране на бизнес стратегията и изграждането на стабилна и качествена клиентска база в сегмент „Малки и средни предприятия“.

Крум Георгиев Георгиев – Член на УС от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Крум Георгиев има бакалавърска степен по стопанско управление и магистърска степен по финанси от Университета за национално и световно стопанство. Професионалното му развитие включва 11 години опит в банковото дело и натрупани солидни познания в областта на финансовия анализ и корпоративното управление. Бил е ръководител на Отдел „Проектно финансиране“ в ОББ, като е отговарял за увеличаване на кредитното портфолио, проследяване на качеството на кредитния портфейл и структуриране на нови сделки. Има успешно развитие и като мениджър активи в сектора на ВЕИ.

12.3 ДОГОВОРИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА, УЧАСТВАЩИ В УПРАВЛЕНИЕТО, И УЧАСТИЕ НА ЧЛЕНОВЕ НА УС И НС НА БАНКАТА В ДРУГИ ДРУЖЕСТВА

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2023 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между ББР и управителните ѝ органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва (към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на този доклад):

12.3.1 Надзорен съвет

По отношение на членове на НС на Банката, участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на този доклад:

Росен Андреев Карадимов, председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Деляна Валериева Иванова, заместник-председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стамен Стаменов Янев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 26.08.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

12.3.2 Управителен съвет

По отношение на членовете на УС на Банката, участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на този доклад:

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК: 205318749 – едноличен собственик на капитала.

Иван Валентинов Церовски – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Цанко Руменов Арабаджиев – Изпълнителен директор и Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите – от 05.08.2021 г.;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК 201390740 – член на Съвета на директорите – от 22.03.2023 г.;

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Теодора Петрова Пешева – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 25.03.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Марияна Димитрова Петкова – Председател на Управителния съвет (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740 – член на Съвета на директорите – от 23.06.2022 г. и изпълнителен директор от 26.07.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма

Крум Георгиев Георгиев – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите - от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите - от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.;

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи на Банката за отчетната финансова година.

12.4 ОДИТЕН КОМИТЕТ ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Към датата на одобрение на настоящия документ Одитният комитет е в следния състав:

Светлана Христова Куртева - Председател на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлана Куртева притежава висше икономическо образование по специалност Вътрешна търговия и следдипломна квалификация от ВВИ „Карл Маркс“. Професионалната експертиза на Светлана Куртева е в сферата на финансовия одит. Притежава правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор. Извършвала е финансови одити на проекти, финансирани от Европейския съюз по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“, Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма Темпус с предмет „Обучение в областта на Нанотехнологиите“, Еразъм+ „Проекти за изграждане на капацитет в областта на висшето образование“.

Светлодара Енчева Петрова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлодара Петрова е магистър по Право, юрист с богата практика в областта на гражданското, облигационното и търговско право. Извършва консултантска дейност по Закона за обществените поръчки, търговска несъстоятелност и преобразуване на търговски дружества.

Деляна Валериева Иванова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Деляна Иванова е магистър по Организационно развитие и бакалавър по Стопанско управление от СУ "Св. Климент Охридски". Професионалната експертиза на Деляна Иванова в областта на банковото дело и финансите. Била е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси.

13 СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА

Собственик на ББР е българската държава. В бележка № 39 към индивидуалния финансов отчет на ББР за 2023 г. са представени сделките с дружества под общ контрол на държавата.

14 СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ОТЧЕТА ЗА ГОДИНАТА, ЗАВЪРШВАЩА НА 31.12.2023 Г.

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на индивидуалния финансов отчет и датата на одобрението му за издаване, освен следните некоригиращи събития:

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

Промени в капитала на ББР Микрофинансиране

С Протокол № 88 от 21.12.2023 г., допълнен с Протокол № 7 от 01.02.2024 г. и Протокол № 14 от 12.03.2024 г. Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на дружеството от 14,643,000 (четиринадесет милиона шестстотин четиридесет и три хиляди) лева на 14,035,000 (четиринадесет милиона и тридесет и пет хиляди) лева, чрез придобиване и обезсилване на 6,080 (шест хиляди и осемдесет) броя обикновени поименни налични и неделими акции с право на глас, с номинална стойност 100 лева всяка, с цел покриване на загубите и с оглед спазване разпоредбата на чл. 252, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 247а, ал. 2 от Търговския закон. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 12.04.2024 г.

15 ДЕКЛАРАЦИЯ НА РЪКОВОДСТВОТО

Ръководството на ББР декларира, че приложеният индивидуален годишен финансов отчет отразява достоверно имущественото и финансовото състояние на Банката към края на 2023 г., както и определянето на финансовия резултат за годината, в съответствие с действащото законодателство. Използвана е подходяща счетоводна политика, която е прилагана последователно. При съставяне на годишния финансов отчет са направени необходимите преценки, в съответствие с принципа на предпазливост. Ръководството последователно използва приложимите счетоводни стандарти и годишният финансов отчет е съставен на принципа на действащо предприятие.

Ръководството на Банката полага усилия за поддържане на подходяща счетоводна система, която отговаря на действащите счетоводни стандарти. Годишният индивидуален финансов отчет разкрива състоянието на Банката с разумна степен на точност.

Предприети са всички мерки за опазване активите на Банката, предотвратяване на измами и недопускане на нарушаване на законите в страната и наредбите на БНБ за регулиране на банковата дейност.

Настоящият доклад за дейността е приет от УС на „Българска банка за развитие“ ЕАД с Протокол №29 на УС от 20 май 2024 г. и с Протокол №19 на Надзорния съвет на Банката от 21 май 2024 г., и е подписан от:

ИЛИЯ КАРАНИКОЛОВ

ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ИВАН ЦЕРОВСКИ

ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР

ЦАНКО АРАБАДЖИЕВ

ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР

ПРИЛОЖЕНИЕ №1: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ББР към 20.05.2024 г.

1 ПРИНЦИПИ НА КОРПОРАТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

Настоящата декларация за корпоративно управление е изготвена на основание чл. 40, ал. 1 от Закона за счетоводството. Предоставената информация отчита обстоятелството, че „Българска банка за развитие“ ЕАД не е емитирала ценни книжа, допуснати до търговия на регулиран пазар, или акции, които се търгуват на многостранна система за търговия.

Като кредитна институция, създадена по силата на специален закон – Закона за Българската банка за развитие (ЗББР), и в изпълнение на мисията си да бъде устойчив инструмент на държавната политика за насърчаване на развитието на малкия и среден бизнес в България, „Българска банка за развитие“ ЕАД си е поставила за цел да бъде еталон за добро корпоративно управление и корпоративна отговорност, като стриктно спазва законите и регулаторните изисквания в Република България, нормите на европейското законодателство, Кодекса за корпоративно управление, приетите в банката Етичен кодекс на ББР, Етичния кодекс на Вътрешния одит на Групата на ББР, както и добрите корпоративни и банкови практики.

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава лиценз, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от БНБ лиценз. Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

„Българска банка за развитие“ ЕАД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

Седалището на „Българска банка за развитие“ ЕАД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2023 г. „Българска банка за развитие“ ЕАД няма открити клонове.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на Банката е 201 служители.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност. От основаването си до м. август 2017 г., държавното участие в ББР е под контрола на Министъра на финансите. С изменение в ЗББР през 2017 г. управлението на държавното участие преминава под контрола на Министъра на икономиката.

На 13 май 2021 г. Министерският съвет прие Решение № 414 за увеличаване на акционерното участие на държавата в капитала на „Българска банка за развитие“ АД и на 04 юни 2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично търговско дружество.

С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 18 март 2022 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на иновациите и растежа.

Към 31.12.2023 г. собствеността на капитала се разпределя, както следва: 100% се притежават от Република България, като правата на държавата като едноличен собственик на капитала се упражняват от Министъра на иновациите и растежа.

С решение от 21.07.2022 г. Министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лв. на 1,135,500,000 лв. чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на Министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

Към 31.12.2023 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв., съставен 11,355,000 бр. обикновени, поименни, безналични акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление и правата на държавата в като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на иновациите и растежа – към датата на съставяне на настоящия документ.

В края на 2023 г. година ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

Към 31.12.2023 г. няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на ББР, в размер на 10% или повече от собствения капитал.

Съгласно Устава на ББР, кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия;
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

Приоритет при кредитната дейност на Банката представлява кредитирането на малки и средни предприятия с висока добавена стойност.

Банката предоставя и други видове кредити по ред, като експозиция към един клиент или група свързани лица, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, при спазване изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, актовете по тяхното прилагане и Устава на Банката, след отчитане ефекта на ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет на Банката. Банката не може да формира експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5,000,000 лв.

Ограничението по предходното изречение не се прилага за експозиции към дъщерни дружества на Банката, други кредитни институции, Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз, в случаите, при които Банката осъществява финансови сделки, в рамките на предмета ѝ на дейност, по конкретно възложени от правителството на Република България програми, както и в определени случаи при съществуващи експозиции.

Банката не кредитира:

- дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
- дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;

- политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност - издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно - пропагандно съдържание;
- дружества и организации с нестопанска цел;
- медии;
- дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
- дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез търговски банки-посредници. Условието и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на държавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати.

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от регулаторния собствен капитал на Банката.

Най-голямата кредитна експозиция на Банката, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/ е в размер на 161,416 хил. лв. (включително 126,460 хил. лв. балансов дълг, 34,956 хил. лв. сума за усвояване) по амортизирана стойност (31.12.2022: 172,452 хил. лв.), което представлява 15.38% от собствения(СК)/приемливия (Пр.К) капитал на Групата съгласно Регламент 575/2013/ЕС (31.12.2022: 16.76%). Анализ на структурата на кредитния портфейл по сегменти е представен в индивидуалния финансов отчет на Банката.

Предвид специфичната дейност на Банката, към 31 декември 2023 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти представляват 84.16% от общата сума на задълженията към други клиенти (към 31 декември 2022 г.: 72.58%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на задълженията към други клиенти възлиза на 21.57% (31 декември 2022 г.: 29.90%).

През 2020 г. Министерският съвет възложи на „Българска банка за развитие“ ЕАД изпълнението на две програми, чиято цел е намаляване на икономическите последици от разпространението на КОВИД-19:

- Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19 (размер: 200 млн. лева от капитала на Банката); С РМС 506/15.07.2021 г. е одобрено удължаване на срока за кандидатстване за кредит на физическите лица „до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити за финансиране от страна на банките - партньори по програмата, което от двете настъпи по-рано“. Към момента на изготвяне на настоящата декларация срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл по тази програма е изтекъл.

- Програма „Възстановяване“ - Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, одобрена с Решение № 310 на Министерския съвет от 2020 г. Повече информация относно реализирането на програмите е оповестена на интернет страницата на Банката (размер: 500 млн. лева от капитала на Банката). Срокът за включване на кредити по гаранционната програма на ББР бе удължен последно до 30.06.2022 г. Към момента на изготвяне на настоящата декларация срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл по тази програма е изтекъл.

С оглед на специфичната си дейност, ББР използва значително външно финансиране от международни финансови институции. Детайлна информация относно получените външни кредитни линии е оповестена в бележка към годишния финансов отчет.

През месец август 2023 година международната рейтингова агенция Fitch Ratings потвърди дългосрочния рейтинг на Българската банка за развитие - „BBB“ с положителна перспектива. Рейтингът на Банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР. Оценката отразява добрата капиталова позиция на ББР, възвръщането към печалба и факта, че Банката е 100% собственост на българската държава, която може да ѝ оказва подкрепа при необходимост. Финансирането ѝ е стабилно, като значителна част от него е или с източник от публичния сектор, или е гарантирано от държавата. Останалата част от привлечения ресурс е основно от международни институции за развитие.

2 БИЗНЕС АКЦЕНТИ ПРЕЗ 2023 Г.

2.1 БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

През месец юли 2023 г. между ББР и ЕИБ бе подписано финансово споразумение за 175 млн. евро в помощ на малкия и средния бизнес. Заемът е подкрепен с държавна гаранция, одобрена от Министерския съвет и ратифицирана от Народното събрание на Република България. С предоставения ресурс ББР ще подкрепи компании, чиято дейност е засегната от нарушените вериги на доставки, високите цени на електроенергията и последиците от войната в Украйна. Финансирането може да се предоставя както директно, така и чрез търговските банки в страната, като най-малко 20% от финансирането ще бъде насочено в подкрепа на зеления преход, с акцент върху проекти за възобновяема енергия и енергийна ефективност.

Също така през юли 2023 г. бе подписано Споразумение относно гаранционна схема по InvestEU в размер до 45,5 млн. евро, предоставена чрез Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) на ББР и ББР Лизинг. Гаранциите по програмата InvestEU, отпуснати чрез ЕИФ, ще подкрепят инвестиции в климатична устойчивост, иновации и цифровизация. Тя улеснява достъпа до финансиране за по-рискови малки и средни компании, както и за тези, които не разполагат с достатъчно обезпечения. Очаква се споразумението между финансовите институции да доведе до отпускане на кредити с общ размер от 77 млн. евро за период от 2 години. Заемите ще се предоставят на преференциални лихвени нива, като за тях ще могат да кандидатстват и компании в сферата на иновациите и цифровизацията.

През м. ноември 2023 г. бе подписано гаранционно споразумение между ЕС и Българска банка за развитие, с което **Банката става Прилагащ партньор на ЕС по програмата Инвест ЕС**. Общият размер на средствата, с които ББР ще разполага е 125 млн. евро, с източник страната-членка. Очаква се през 2024 г. да бъде подписано и споразумение за още 40 млн. евро, с източник европейския бюджет. С тази гаранция от общо 165 млн. евро ББР очаква да гарантира кредити за МСП и развитието на устойчива инфраструктура, в размер на над 1 млрд. евро.

Кредитната дейност на ББР се осъществява, както чрез директно предоставяне на заемни средства, така и чрез финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг.

През 2023 г. Банката създаде специализирани програми за подкрепа на малкия и средния бизнес в променящите се икономически условия. През годината ББР разработи и анонсира няколко продукта, насочени към сектори и компании, които срещат трудности при финансирането от търговските банки:

- Програма „Финансиране за зелена енергия“;
- Програма „Подкрепа за розопреработване“ – продължение ;
- Програма за финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми;
- Програма за оборотно финансиране за строителни фирми;
- Директно финансиране с гаранция по InvestEU;
- Програма за подпомагане на домакинствата, които кандидатстват за замяна на енергийните си източници на твърдо гориво (печка, котел, камина или друг) с възобновяеми по Националния план за възстановяване и устойчивост;

Българската банка за развитие улеснява достъпа до финансиране на малки и средни предприятия, които са с по-рисков профил, допринасят за екологичната трансформация или внедряването на цифрови технологии. В партньорство с Европейския инвестиционен фонд и Европейската комисия, по програмата с гаранция по InvestEU, ББР ще има възможност да предлагат кредитиране с облекчени изисквания за обезпечение и преференциален лихвен процент. Предприятията могат да получат ресурс по три направления:

- "Конкурентоспособност на МСП" - с цел да се улесни достъпа и наличието на дългово финансиране на МСП, които са с по-висок рисков профил или на които им липсва достатъчно обезпечение;
- "Устойчивост" - да се увеличи достъпа до дългово финансиране на МСП и дружества със средна пазарна капитализация, които:
 - допринасят за екологичната и устойчива трансформация на европейската икономика;

- са насочени към подобряване на достъпността на услугите, продуктите и инфраструктурата, както и към разработване на спомагателни технологии и осигуряване на достъп до организацията и нейните помещения за клиенти и служители с увреждания и/ или влошено функциониране;
- "Иновации и цифровизация" - за подобряване на достъпа до финансиране за МСП:
 - с интензивно използване на научноизследователска и развойна дейност
 - внедряващи цифрови технологии и цифровата трансформация на предприятията.
- Банката отпуска:
 - Инвестиционен кредит - за финансиране на материални и нематериални активи, business transfers.
 - Кредит за оборотни средства, включително револвираща кредитна линия.
 - Гаранции за добро изпълнение – линия за издаване на гаранции или еднократна гаранция.
 - Максималният размер е до 2 000 000 евро или 3 911 599 лева, включително.
 - Минимален срок на кредита: 12 месеца от датата на договора за кредит (ДБК).
 - Максимален срок на кредита: до 12 години (144 месеца), но не по късно от 17.07.2037 г.

Програма за директно финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми. Българската банка за развитие подкрепя фирмите с проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Новата програма е в изпълнение на стратегическите цели на Банката да подпомага изпълнението на правителствени политики и да допринесе за увеличаване на инвестиционната активност сред малкия и средния бизнес. Тя замества програма "Енергийна ефективност на МСП" и програма „Технологична модернизация на МСП" и предоставя инструмент за ускорено усвояване на средствата от ЕС, като ще подпомогне и зеления преход на българската икономика.

Това е първата кредитна програма на Банката, разработена изцяло в синхрон с бизнеса. Чрез нея ББР осигурява достъп до ресурс за реализацията на проекти по европейски и национални програми, като улеснява фирмите, срещащи затруднение да стартират дейността си поради липса на мостово или допълващо финансиране.

Банката предоставя инвестиционни кредити до 5 млн. лв. с общ срок на до 8 години и включен гратисен период до 2 години за компании, кандидатстващи за безвъзмездна помощ по национални и европейски програми. Фирмите, одобрени за финансиране над 2 млн. лв. могат да се възползват допълнително и от необезпечен оборотен кредит до 200 хил. лв. в допълнение към средствата за инвестиции. Условието по двата кредита са преференциални. ББР предоставя финансиране за пълната стойност на проектите (100%) на вече одобрените кандидати, както и до 85% от разходите за тези, които още не са подписали договорите си за безвъзмездна помощ.

Програма за директно оборотно финансиране за строителни фирми.

Банката предлага оборотно финансиране за строителни фирми със сключен договор за изпълнение на строително-монтажни работи (СМР) с контрагенти, страна по договор за получаване на безвъзмездна финансова помощ по национални и европейски програми. В обхвата му влизат две направления:

- НАПРАВЛЕНИЕ 1 – проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и по Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ);
- НАПРАВЛЕНИЕ 2 – проекти по Мярка 7.6 „Проучване и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и подобряване на природното наследство на селата“ на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

Продължи и работата по Програмата „Подкрепа за розопереработване“,

която се превърна в постоянна програма на банката с цел подкрепа на традиционен експортен отрасъл. Българското розово масло се слави като едно от най-търсените и скъпи на международния пазар, но в последните години браншът се сблъсква с проблеми, които водят до натрупване на големи запаси от ценния продукт. Обемът на програмата е 20 млн. лв.

В края на септември 2023 г. ББР стартира нова **Програма за подпомагане на домакинствата**, които кандидатстват за замяна на енергийните си източници на твърдо гориво (печка, котел, камина или друг) с възобновяеми по Националния план за възстановяване и устойчивост (он-лендинг). С новата мярка на Банката гражданите ще могат да получат целево мостово финансиране до 22 хил. лв. за инсталация на фотоволтаични системи с мощност до 10 kWp, както и за необходимите системи за съхранение на електричество (батерии). По програмата ще бъдат отпускани и заеми до 3 хил. лв. за доставка и монтаж на слънчеви инсталации за битово горещо водоснабдяване. Заемите ще са до 5 години, с възможност за до 12-месечен гратисен период. Не се изисква самоучастие или вещно обезпечение в полза на банките-партньори на ББР. Кредитите ще се отпускат от търговските банки в страната, които сключат гаранционни споразумения с ББР. Те следваше да заявят интерес за участие в програмата до 26 октомври 2023 г.

3 УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА ББР

В хода на обичайната си дейност ББР е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на Банката. Тези рискове се идентифицират, измерват, оценяват и контролират с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва концентрирането на неоправдан риск. Процесът по управление на рисковете е съществен за доходността на Банката. Основните рискове, на които е изложена Банката, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен.

При управлението на различните видове риск, произтичащи от дейността, Банката се ръководи от принципите на консервативност, обективност и пълно съответствие с действащите национални и Европейски нормативни актове. В подкрепа на тази политика, Банката поддържа значително по-високи нива на ликвидни буфери и капиталова адекватност от регулаторно определените.

В „Политика за управление и контрол на риска на ББР ЕАД“ и “Риск стратегията и рисковия апетит на Групата на ББР ЕАД” са определени целите и принципите за управление на основните рискове, идентифицирани в дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД, включително рисковия апетит, стратегиите, рисковата рамка, организацията на управление, както и отговорностите за тяхното измерване, контрол, управление и отчитане.

3.1 ОСНОВНИ РИСКОВЕ /КЪМ 31.12.2023 Г./

3.1.1 Кредитен риск на ББР

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена ББР, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики.

В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки.

Управлението на кредитния риск на ББР е изградено на следните основни принципи:

- цялостна и задълбочена оценка на кредитния риск на етапа на разглеждане на кредитно предложение;
- използване на инструменти за редуциране на кредитния риск;

- текущ и системен мониторинг на нивото на кредитния риск на индивидуална и портфейлна основа;
- наличие и прилагане на ясно дефинирани процедури и процеси по управление на кредитния риск и непосредствен ангажимент в процеса по управление на кредитния риск от Управителния съвет и Комитета за управление на риска.

Всички процеси и процедури по управление на кредитния риск са ясно дефинирани, като са налице ясно установени процедури за одобрение на нови кредити, промяна или револвиране на съществуващи такива и надлежно определени процеси и отговорности на звената, участващи в процесите по текущия мониторинг и контрол на кредитния риск. Вътрешните политики и правила на Банката регламентират най-важните инструменти и действия за редуциране на риска и определят толерантността/склонността на ББР към поемане на кредитни рискове.

Одобрение на кредити се извършва въз основа на ясни и добре дефинирани критерии при отчитане на спецификите на съответния клиент, пазар, цел и структура на кредита и източника за неговото обслужване. Вътрешните методики за анализ и оценка на кредитния риск са базирани на съвкупност от поредица количествени и качествени показатели, отчитащи характеристиките на длъжника и сделката. Анализът на кредитоспособността на контрагентите на Банката се фокусира върху идентифициране на ключовите финансови и бизнес рискове, присъщи на клиента.

В резултат на цялата тази комплексна оценка, се присъжда кредитен рейтинг на всеки контрагент, отразяващ неговата индивидуална вероятност от неизпълнение. Процесът по присъждане на вътрешен кредитен рейтинг е базиран на рейтингови модели, регламентирани във вътрешнобанковите нормативни документи. Присъждането на рейтинг на дружество се извършва въз основа на кумулативна оценка на количествените и качествените показатели на клиента. Кредитният рейтинг е основен елемент от кредитния процес, както и е в основата на преценката за вземане решение за кредитиране и на процеса на оценяване на очаквани кредитни загуби при финансовите активи.

Основен елемент в управлението на кредитния риск е прилагането на инструменти за редуциране на кредитния риск. Стратегията на Банката изисква получаването на адекватно обезпечение за предоставяне на кредити. Процентът и състава на предоставеното обезпечение са в зависимост от комплексната оценка на кредитния риск на всеки индивидуален контрагент и проект и се одобрява от компетентния орган на Банката. Видовете приемливи за банката обезпечения и гаранции са регламентирани във вътрешнобанковите нормативни документи.

Текущият мониторинг на кредитния риск е друг основен елемент от процеса по управление на кредитния риск. Контролът се осъществява на ниво индивидуален контрагент и на ниво портфейл. Всички кредитни експозиции са обект на регулярен мониторинг (кредитен преглед), като неговата честота на изготвяне се определя от вътрешния кредитен рейтинг на контрагента, но не по-рядко от веднъж годишно. Независимо от регулярните кредитни прегледи на контрагентите, се използва система за ранно предупреждение, базирана на набор от предупредителни сигнали за контрагентите, които индикират потенциално увеличение на кредитния риск.

При управлението на кредитния риск, ББР съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове на Банката система от лимити по икономически отрасли, по региони, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично. Оценката на кредитните рискове се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на ББР.

3.1.2 Пазарни рискове на ББР

При управлението на валутния риск, ББР прилага стратегия за поддържане на минимални открити валутни позиции, при спазване на утвърдени лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция се следят на ежедневна база.

Валутни позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната дейност на Банката. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, ББР се стреми тези активи и пасиви да са деноминирани в евро или в лева. Управлението и контрола на валутния риск се осъществяват посредством лимити за максимална нетна открита позиция по видове валути и за обща нетна валутна позиция. Основните елементи в процеса на управление на валутния риск включват ежедневно управление и контрол на нетните открити позиции по валути и общо в рамките на утвърдените лимити. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторната рамка.

При управлението на лихвения риск, ББР следва принципа за поддържане на балансирана структура на лихвеночувствителните си активи и пасиви, като се стреми да поддържа съответствие между периодичността на промяна на лихвата по активите и по пасивите, както и съответствие между приложимите референтни лихвени проценти по активите и по пасивите на Банката. Управление и контрол на лихвения риск се осъществяват посредством система от лимити за максимално приемливо (количествено) въздействие на различни шокови сценарии относно промяната на пазарните лихвени проценти върху нетния лихвен доход в едногодишен хоризонт и икономическата стойност на капитала на Банката. Чрез вътрешната лимитна рамка се ограничава потенциалният риск върху очакваната бъдеща доходност и икономическата стойност на капитала, в рамките на приемливи нива, съответстващи на рисковия толеранс на ББР.

Оценката на лихвения риск се извършва чрез използване на набор от техники, включващи основано на доходността измерване, измерване базирано на икономическата стойност на капитала, анализ на несъответствия, лихвени стрес сценарии. Изготвят се регулярни отчети и анализи за финансовите активи и пасиви на ББР, разпределени във времеви интервали, според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Поемането на риск, при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити, отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матуритет и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно следене.

Портфейлът от ценни книжа, формиран от ББР с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и с относително ликвидни ДЦК и ценни книжа, емитирани от надеждни институции. През 2023 година ББР не е поддържала търговски портфейл и не е подлежала на капиталови изисквания за пазарен риск от търговски дейности, съгласно регулаторните разпоредби.

Управлението и контрола на ликвидния риск се извършва чрез ежедневно наблюдение и управление на ликвидността, поддържане на достъп до достатъчна ликвидност за обезпечаване несъответствията между входящите и изходящите парични потоци по падежни интервали, както в нормална банкова среда, така и при различни сценарии на утежнена ликвидна среда. За целите на управление и контрол на ликвидния риск Банката прилага вътрешни правила и процедури, чрез които е изградена система от ликвидни показатели, включваща лимити и индикатори за ранно предупреждение. Ликвидността на Банката се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери на Банката и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Основен акцент при управлението на ликвидността е поддържане на адекватно ниво на ликвиден буфер в съответствие с утвърдените лимити и ограничения, определени съгласно рисковия толеранс на ББР. Спазването на лимитите за ликвидни съотношения се следи и докладва регулярно пред компетентните органи.

Оценката на пазарните и ликвидните рискове се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на ББР.

3.1.3 Операционен риск на ББР

За управлението на операционния риск на ББР прилага системен подход, обхващащ събирането на обективна информация, своевременно идентификация на операционния риск, неговото измерване (качествено и количествено), установяване на зависимости с други видове риск и прилагане на мерки за ограничаване влиянието му върху финансовия резултат и върху капитала на Банката.

При управлението на операционния риск се регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните структурни звена в следствие на процеси в дейността на ББР, като се идентифицира и управлява пълния набор от операционни рискове. Операционните събития, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат на ББР, са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Банката.

Прилагат се лимити за ключови индикатори за операционен риск, които изпълняват функцията на ранни предупредителни сигнали за потенциално нарастване на операционния риск, с цел гарантиране адресирането на критични проблеми и задействане на навременна управленска реакция при необходимост.

Съгласно приложимата регулаторна рамка, необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

Оценката на операционния риск се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на ББР.

3.2 СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

- **Надзорен съвет** – извършва общ надзор върху управлението на рисковете. При осъществяване на правомощията си Надзорният съвет на Банката се подпомага от специализирани комитети, както следва:
 - Одитен комитет (ОК)
 - Комитет за управление на риска (КР)
 - Комитет за възнагражденията
 - Комитет за подбор
- **Управителен съвет** – отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете. Към Управителния съвет като помощни органи функционират специализирани комитети, както следва:
 - Комитет за управление на активите и пасивите (КУАП)
 - Комитет по обезценките и провизиите (КОП)
 - Комитет за класифицирани експозиции (предишно наименование Кредитен комитет Легаси)

- Оперативен риск комитет (РИКО)
- Комитет за управление на промените (КУП)
- Комитет по устойчивост

Детайлно описание на функциите на комитетите към НС и УС е представено в Част 7 Управление на „Българска банка за развитие“ ЕАД

- **Изпълнителни директори и членове на УС** – осъществяват текущ оперативен контрол по поддържане и спазване на определените лимити за конкретните видове риск и прилагането на разработените процедури;
- **Управление „Риск“** – осигурява независима информация, анализи и експертна оценка за рисковете и предоставя на ръководния орган цялостен преглед на всички рискове. Звеното изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация, както и предоставя становища по свързани с управлението на риска предложения и решения за съвместимостта им с рисковия толеранс на Банката;
- **Управление „Регулаторно Съответствие и контрол“** отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Съгласно приетите Правила и процедури за регулиране на съответствията в Българска банка за развитие, управление „Регулаторно съответствие и контрол“ предоставя информация на ръководството на ББР, като изготвя регулярни отчети до УС/НС относно спазването на съответствията. В случай на констатирани пропуски, предлага планове за действие с мерки за тяхното отстраняване, изготвя отчети за прогреса по изпълнението на тези планове. Вътрешнонормативните документи на ниво Група се съгласуват от управление „Регулаторно съответствие и контрол“, като по този начин се ограничава възможността за потенциален конфликт с приложимата регулаторна рамка.
- **Управление „Финанси“** – осъществява докладването към УС на ББР и БНБ на отчети, ключови показатели, бизнес планове и тяхното изпълнение, включително на рисковете на оперативно, бизнес, отчетно и стратегическо ниво;
- Бизнес звената и звената, поемащи риск прилагат утвърдените правила и процедури за управление на рисковете, спазват регламентирано зададените ограничения по отношение на извършваните от тях дейности и предоставят необходимата информация за анализ, оценка и вземане на информирано решение. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и европейски фондове“.

4 БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В съответствие с изискванията на законите и подзаконовни нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2023 г., ББР е спазила всички регулаторни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Банката прилага насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до нея и за които БНБ е оповестила, че спазва съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от Закона за кредитните институции (в сила от 5 декември 2017 г.).

Считано от 1 октомври 2020 г., съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30), Банката остана под директен надзор от БНБ в тясно сътрудничество с ЕЦБ. Наблюдението, което ЕЦБ осъществява, включва контрол по прилагането на общите надзорни стандарти на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Основните цели на ЕНМ са да осигури сигурността и стабилността на европейската банкова система, да засили финансовата интеграция и стабилност, както и да осигури последователен надзор. През 2020 г. българският лев се включи във валутния механизъм II (ERM II) като заедно с установеното тясно сътрудничество са условие за бъдещото членство на България в еврозоната.

Считано от 1 октомври 2020 г., България се присъедини към Единния механизъм за реструктуриране, заедно с присъединяването към Единния надзорен механизъм и началото на тясното сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка.

В тази връзка Единния съвет за реструктуриране пое наблюдението върху процеса по планиране на реструктурирането по отношение на Банката. Единният механизъм за реструктуриране, наред с Европейският банков надзор, са двата стълба на банковия съюз в ЕС.

5 КОНТРОЛНА СРЕДА

ББР следва управленска философия и оперативен стил подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Организационният модел на функциите по управление и контрол на риска е изграден в съответствие с модел с три линии на защита. Основните роли на трите линии на защита включват:

Първата линия на защита обхваща управление на риска от бизнес звената и звената, поемащи риск - управления „Корпоративни клиенти“, „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, „Финансови инструменти“, „Проблемни вземания“ и „Трежъри“. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и Европейски фондове“, които оценяват и анализират изпълненията на вътрешни и регулаторни

ограничения и подпомагат дейността по вземане на решения при поемането и управлението на рисковете. На това ниво управлението на риска се осъществява чрез залагането на подходящи контроли и процедури.

Втората линия на защита осигурява независима оценка, контрол и управление на риска от звената, изпълняващи контролни функции, независими от звената поемащи риск - управления „Риск“ и „Регулаторно съответствие и контрол“. Управление „Риск“ изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация.

Управление „Регулаторно съответствие и контрол“ отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита се осъществява от Вътрешния одит на Групата (ВОГ). Той извършва независим преглед на всички дейности в Групата на ББР, подлежащи на независима оценка, спрямо изградената система от вътрешни правила и адекватността им, спрямо външната нормативна среда, вътрешно-контролните механизми и системите за управление на рисковете, покриващи дейностите на Групата. С откритите от него слабости и пропуски се подпомага функциите на другите нива на защита в процеса на разработване и развиване на вътрешни правила и процедури, с цел подобряване ефективността по управление на риска. ВОГ предоставя увереност на ръководните органи за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на Групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешнонормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Банката е разработила вътрешнонормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Банката, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Банката е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката информира управителните органи на Банката за резултатите от задължителния финансов одит, наблюдава процеса на финансово отчитане, наблюдава ефективността на вътрешната контролна среда, контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит; наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран); запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководството на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторските доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФО и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред едноличния собственик на капитала веднъж годишно и други отговорности, подробно регламентирани в Статут на одитния комитет.

6 УПРАВЛЕНИЕ НА „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД

„Българска банка за развитие“ ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

6.1 НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 ГОДИНА, КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящия документ Надзорният съвет е в следния състав:

Росен Андреев Карадимов - председател на НС от 14.11.2022 г.

Доц. д-р Росен Карадимов е преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 1991 г. Председател на УС на „Институт за нов икономически напредък“. Бил е народен представител в VII Велико народно събрание, участвал в приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. Като депутат в 36-ото НС е участвал в приемането на Закона за БНБ (1991 г.), Закона за банките и кредитното дело (1992 г.), Търговския закон (1991 г.). Росен Карадимов е бил правен консултант и процесуален представител на редица кредитни институции, сред които и ББР.

Деляна Валериева Иванова - Заместник - председател и член на НС от 14.11.2022 г.

Деляна Иванова е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси. Професионалната ѝ експертиза е в областта на банковото дело и финансите.

Стамен Стаменов Янев – член на НС от 26.08.2020 г.

Стамен Янев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е европейско и английско право в ASSER College Europe в Холандия, University of Cambridge, University College London, European University Institute (Италия). Стамен Янев е юрист, специализирал в сферата на сливанията и придобиванията, както и в областта на инвестициите. Професионалният му път преминава през големите международни консултантски компании, сред които и българските подразделения на някои от четирите най-големи одиторски фирми в света.

От 2015 г. е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Заместник-министър на икономиката от 2020 до 2021 г.

При осъществяване на правомощията си Надзорният съвет се подпомага от специализирани комитети, както следва:

- Комитет за управление на риска - състои от трима члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР. КР съветва Надзорния съвет и Управителния съвет във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на Банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал; проверява, независимо от Комитета по възнагражденията, дали стимулите, определяни от системата за възнагражденията, отчитат рисковете, капитала, ликвидността, както и вероятността за реализиране на планирани приходи и разпределението им във времето; представя на Надзорния съвет и/или Управителния съвет предложения за коригиране на ценообразуването на продуктите на Банката, когато цената не е адекватно отражение на модела на стопанска дейност и на стратегията по отношение на риска; извършва периодично преглед на политиките за управление на риска и отправя препоръки към Управителния съвет в случай на необходимост; утвърждава одобрени от УС предложения за лимити/ограничения и политики за управление на рисковете, присъщи за дейността на Банката; разглежда регулярно информация във връзка с анализа, управлението и контрола на риска, чрез която се информира за цялостния рисков профил, изпълнението на рисковите ограничения, както и капиталовата и ликвидната позиция на ББР; осъществява контрол върху изпълнението на стратегии за управление на капитала и ликвидността, както и за всички други съответни рискове на Банката, като например пазарни, кредитни, операционни рискове (вкл. правни и ИТ) и репутационни рискове, за да оцени тяхната адекватност спрямо одобрените рисков апетит и стратегия; определя характера, обема, формата и честотата на информацията за рисковия профил на банката, която следва да му се предоставя; предоставя съвети относно назначаването на външни консултанти, които Надзорният съвет може да реши

да ангажира за съвет или подкрепа; прави преглед на редица възможни сценарии, включително неблагоприятни сценарии, за да оцени как би реагирал рисковият профил на Банката на външни и вътрешни събития; следи за съгласуваност между всички съществени финансови продукти и услуги, които се предлагат на клиентите, и бизнес модела и стратегията за риска на Банката; прави оценка на препоръките от вътрешни или външни одитори и предприема последващи действия относно подходящото прилагане на предприетите мерки; предоставя на Надзорния съвет препоръки относно необходимите корекции на стратегията по отношение на риска, произтичащи от промени в бизнес модела на Банката, развитието на пазара или препоръки, отправени от управление риска.

- Одитен комитет – състои се от трима члена, избрани от едноличния собственик на капитала на Банката. Одитният комитет информира управителните органи на Банката за резултатите от задължителния финансов одит, наблюдава процеса на финансово отчитане, наблюдава ефективността на вътрешната контролна среда, контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит; наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран); запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководството на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторските доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФО и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред едноличния собственик на капитала веднъж годишно и други отговорности, подробно регламентирани в Статут на одитния комитет.
- Комитет за възнагражденията - състои от трима члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР и мнозинството от тях са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ. Комитетът за възнагражденията изготвя и предлага решения за възнагражденията, като отчита влиянието върху риска и неговото управление в Групата на ББР, дългосрочните интереси на акционерите, инвеститорите и другите заинтересовани лица; предоставя съвети на Надзорния съвет относно структурата на политиката за възнагражденията, което включва също така и съвети за неутралност на пола и равно третиране на служителите от различен пол; оказва съдействие на Надзорния съвет по отношение на контрола по спазването на политиката за възнагражденията, практиките и процесите, свързани с възнагражденията; проверява актуалността на съществуващата

политика за възнагражденията и, ако е необходимо, прави предложения за промени в нея; преглежда назначаването и възнагражденията на външните консултанти, които Надзорният съвет може да реши да ангажира за съвети или помощ; гарантира адекватността на информацията, предоставена на едноличния собственик на капитала на ББР, съответно на едноличния собственик на капитала/общото събрание на акционерите на дъщерните дружества относно политиките и практиките за възнагражденията, по-специално относно предложено по-високо максимално ниво на съотношението между постоянното и променливото възнаграждение; оценява приетите механизми и системи, за да гарантира, че системата за възнагражденията отчита правилно всички видове рискове, ликвидност и капиталови нива и че общата политиката за възнагражденията е съобразена и насърчава разумното и ефективно управление на риска и е в съответствие със стратегията за дейността, целите, корпоративната култура и ценности, както и дългосрочните интереси на Групата на ББР; оценява дали са постигнати целите за изпълнение на дейността в Групата на ББР, както и необходимостта от последваща корекция за риска, включително прилагането на клаузи за удържане и клаузи за възстановяване на размера на променливото възнаграждение; преглежда възможните сценарии, за да провери как политиките и практиките за определяне на възнагражденията реагират на външни и вътрешни събития, както и бек-тестването на критериите, използвани за определянето на предоставеното възнаграждение и предварителната корекция за риск на базата на действителните резултати от риска; контролира пряко възнагражденията на ръководителите на управление „Вътрешен одит на Групата“, управление „Риск“ и управление „Нормативно съответствие“; отправя препоръки до Надзорния съвет относно структурата на условията на възнаграждението и размера на възнаграждението, което следва да се заплаща на ръководителите на управление „Вътрешен одит на Групата“, управление „Риск“ и управление „Нормативно съответствие“.

- Комитет за подбор - състои от трима члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР и мнозинството от тях са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ. Комитетът за подбор набелязва и препоръчва за избиране от Надзорния съвет на кандидати за членове на управителния съвет, съответно от едноличния собственик на капитала на кандидати за членове на надзорния съвет; подготвя описание на функциите и на изискванията към кандидатите и определя времето, което се очаква избраните членове да отделят в работата на управителния съвет и на надзорния съвет; определя целево ниво във връзка с участието на по-слабо представения пол в състава на управителния съвет и на надзорния съвет на ББР, съответно в състава на съвета на директорите в дъщерните дружества, както и актуализира политиката за увеличаване броя на лицата от по-слабо представения пол в състава на съветите за постигане на това ниво; анализира периодично, но не по-малко от един път годишно структурата, състава, броя на членовете и резултатите от работата на управителния съвет и на надзорния съвет и отправя препоръки за евентуални промени; анализира периодично, но не по-малко от

веднъж годишно, знанията, уменията и опита на управителния съвет и на надзорния съвет като цяло и на техните членове поотделно и докладва съответно на всеки от тях; периодично прави преглед на Политиката за подбор, приемственост и оценка на пригодността в Групата „Българска банка за развитие“ ЕАД и отправя препоръки за промяна в нея.

Съставът на комитетите към НС към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

	Комитет за управление на риска	Комитет за подбор	Комитет за възнагражденията
Росен Андреев Карадимов	Член	Член	Председател*
Деляна Валериева Иванова	Член	Председател	Член
Стамен Стаменов Янев	Председател	Член	Член

* Росен Карадимов е избран за председател на Комитета за възнагражденията на 25.01.2023 г.

На 9.4.2024 г., г-н Росен Карадимов положи клетва като министър на иновациите и растежа.

6.2 ОДИТЕН КОМИТЕТ ПРЕЗ 2023, КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящия документ Одитният комитет е в следния състав:

Светлана Христова Куртева - Председател на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлана Куртева притежава висше икономическо образование по специалност Вътрешна търговия и следдипломна квалификация от ВИИ „Карл Маркс“. Професионалната експертиза на Светлана Куртева е в сферата на финансовия одит. Притежава правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор. Извършвала е финансови одити на проекти, финансирани от Европейския съюз по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“, Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма Темпус с предмет „Обучение в областта на Нанотехнологиите“, Еразъм+ „Проекти за изграждане на капацитет в областта на висшето образование“.

Светлодара Енчева Петрова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлодара Петрова е магистър по Право, юрист с богата практика в областта на гражданското, облигационното и търговско право. Извършва консултантска дейност по Закона за обществените поръчки, търговска несъстоятелност и преобразуване на търговски дружества.

Деляна Валериева Иванова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Деляна Иванова е магистър по Организационно развитие и бакалавър по Стопанско управление от СУ "Св. Климент Охридски". Професионалната експертиза на Деляна Иванова в областта на банковото дело и финансите. Била е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси.

6.3 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящата декларация Управителният съвет е в следния състав:

Илия Запрянов Караниколов - Председател на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Илия Караниколов има над 20-годишен банков и финансов опит и познава добре ББР, тъй като е бил член на УС и изпълнителен директор в периода 2011-2013 г. От 2007 до 2011 г. е бил част от екипа на Юробанк България (Пощенска банка).

Професионалната му биография минава през Министерството на икономиката и енергетиката и Министерството на труда и социалната политика. Има широка експертиза в сфери като публична администрация, европейска интеграция, стратегии и програми на ЕС. Лектор по теми като cost-benefit анализ на големи инфраструктурни, общински и частни проекти, контрол на средствата от структурните фондове, финансови инструменти и др.

От 2016 до 2017 г. е бил част от ръководството на Фонда на фондовете, където е заемал позицията зам.-председател на УС и изпълнителен директор, а през 2021 г. е бил и председател на Надзорния съвет на фонда. От 2020 г. е началник на управление „Финансови инструменти“ в ББР.

Илия Караниколов е магистър по стопанско управление и администрация (МВА) от Университета за национално и световно стопанство в София и има специализации в сферата на изкуствения интелект (Хелзински университет), управлението на финансови инструменти (Лондон), кредитния риск (Прага), управлението на структурни фондове (Брюксел, Маастрихт, Дъблин) и редица други.

Иван Валентинов Церовски - Член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Иван Церовски е с 18-годишен опит в сферата на банковото дело и дяловите инвестиции. Професионалният му път минава през германските финансови институции Commerzbank, Deutsche Börse и Dresdner Bank. Церовски е бил асоцииран инвеститор във фонда за дялово финансиране от Великобритания Argus Capital, където е отговарял за българския пазар, както и вицепрезидент на българския екуити фонд Delta Capital.

От 2011 до 2021 г. е част от екипа на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), където е ръководител на програмата за местно предприемачество на ЕБВР, отговаряща за развитието на МСП сектора в България.

Иван Церовски е магистър по мениджмънт от университета Otto-von-Guericke в Магдебург, Германия, и бакалавър по макроикономика от Университета за национално и световно стопанство.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.

Цанко Арабаджиев е финансов мениджър с 16 години опит и утвърдено присъствие в банковия, застрахователния и частния сектор. Професионалният му път започва в ОББ, където в периода 2005-2013 г. преминава през различни нива на развитие в областта на банкирането на дребно, управлението на колективни инвестиционни схеми и кредитирането на малък и среден бизнес. През 2013 г. се присъединява към застрахователна компания „УНИКА“, където в продължение на 5 години е директор „Управление на инвестициите“.

Основните му отговорности са свързани с цялостното управление на паричните потоци на компанията, изготвяне и прилагане на стратегии за управление на активите, така че да се постигне оптимална възвръщаемост в рамките на инвестиционния мандат. В допълнение, води различни проекти, свързани с въвеждане на нови продукти, оптимизиране на разходи и процеси и др. Кариерата на г-н Арабаджиев продължава като главен финансов директор на Норд Холдинг, а от 2019 г. е част от екипа на Пенсионно-осигурителна компания "Доверие", където отговаря за вътрешния контрол на инвестиционната й дейност и управляваните фондове. Цанко Арабаджиев е завършил Международни икономически отношения в УНСС и притежава магистърска степен по Финанси от същия университет.

Теодора Петрова Пешева - С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

През 2023 г. и следните членове са участвали в състава на Управителния съвет:

Марияна Димитрова Петкова – Председател на УС (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и изпълнителен директор от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Марияна Петкова е с над 28-годишен международен опит в банковата система. Притежава бакалавърска степен по социално-икономическо планиране от УНСС, където специализира и международен маркетинг. Има изключителна експертиза в областта на счетоводната политика и отчетност, както и в изграждането и развитието на банков софтуер. Заемала е ръководни позиции в счетоводните отдели на Първа инвестиционна банка и Прокредит банк. От 2006 до 2021 г. Марияна Петкова управлява Прокредит Банк. През 2008 г. тя завършва Корпоративната академия за мениджъри към Прокредит Академия във Франкфурт, Германия.

Била е последователно изпълнителен директор и член на УС в българския филиал на банката, и заместник-главен изпълнителен директор и главен изпълнителен директор на Прокредит банк в Румъния. Умело организира дейността по оптимизиране на процесите и структурата на разходите в банката, и контролира процеса по имплементиране на бизнес стратегията и изграждането на стабилна и качествена клиентска база в сегмент „Малки и средни предприятия“.

Крум Георгиев Георгиев – Член на УС от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Крум Георгиев има бакалавърска степен по стопанско управление и магистърска степен по финанси от Университета за национално и световно стопанство. Професионалното му развитие включва 11 години опит в банковото дело и натрупани солидни познания в областта на финансовия анализ и корпоративното управление. Бил е ръководител на Отдел „Проектно финансиране“ в ОББ, като е отговарял за увеличаване на кредитното портфолио, проследяване на качеството на кредитния портфейл и структуриране на нови сделки. Има успешно развитие и като мениджър активи в сектора на ВЕИ.

„Българска банка за развитие“ ЕАД се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист. Към датата на одобрение на този документ Банката няма упълномощен прокурист.

През 2023 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в ББР.

6.4 КОМИТЕТИ КЪМ УС

Към Управителния съвет като помощни органи функционират специализирани комитети, както следва:

- **Комитет по управление на активите и пасивите (КУАП)** – отговаря за управлението на активите, пасивите и ликвидността, както и за управлението на пазарните рискове, в рамките на своите компетенции, съгласно вътрешната нормативна уредба; определя стратегията по привличане на ресурс, съответно подходите за ценообразуване на кредитите, с цел осигуряване на адекватен марж над цената на ресурса; взема решения относно стратегическата ликвидност на Банката, с оглед осигуряване на редовно и навременно посрещане на текущите и бъдещи задължения, както в нормални условия, така и при ликвидна криза; определя структурата на ликвидните буфери и източниците на допълнително финансиране
- **Комитет по обезценките и провизиите (КОП)** - контролира процеса на наблюдение, оценка и класифициране на финансовите инструменти, установяване на очакваните кредитни загуби и формиране на обезценки съгласно приложимите стандарти за финансова отчетност и вътрешната нормативна уредба.
- **Кредитен комитет за класифицирани експозиции** - колективен орган, който има функции и правомощия по отношение на експозиции в размер над 5 млн.лв. към едно лице или група свързани лица към Групата на ББР, съветва Управителния съвет на Банката като предлага проекто-решения по въпроси в неговите компетенции, взема решения по оперативни въпроси, извън компетенциите на Управителния и Надзорния съвети;

- **Оперативен риск комитет (РИКО)** - комитетът функционира от 23.04.2023 г. Целта на РИКО е да осигури адекватно оперативно ниво на мониторинг и управление на риска от УС, да извършва ефективно идентифициране, измерване, оценка и контрол на рисковете от УС и да създаде устойчива организационна структура, в съответствие с принципа на пропорционалност и рамката за управление на риска в Групата на ББР (Банката и дъщерните ѝ дружества).
- **Комитет за управление на промените (КУП)** – Комитетът одобрява и/или отхвърля стартирането на всяко заявление/искане за иницирана промяна и определя стратегическата рамка и водещи принципи за всеки проект, както и основните му приоритети. Определя Мениджър за всеки проект, както и ролите и отговорностите на всички участници в изпълнението на промяната/проекта, одобрява плановете на проектите и проследява прогреса по изпълнение до окончателното им одобрение.
- **Комитет по устойчивост** - Комитетът по устойчивост дава стратегически насоки по въпроси за устойчивото развитие на Банката, въвеждане на ESG рамката (принципи и характеристики) и свързаните с нея дейности по отчитане и докладване. Следи за изпълнението на целите и политиките на Банката в областта на устойчивото развитие и съветва Управителния съвет на Банката по въпроси в областта на устойчивото развитие, включително въвеждането на практики за „зелено“ кредитиране и следене за изпълнението на целите във връзка с устойчивото развитие.

Комитетите към УС имат следните състави към 31.12.2023 г. и към датата на изготвяне на настоящата Декларация:

Комитети към УС	Оперативен Риск Комитет (РИКО)	Комитет по управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции*	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Илия Караниколов	Председател	Член	Председател	-	-	-
Иван Церовски	-	Член	Член	-	-	-
Цанко Арабаджиев	-	Председател	Член	-	-	-
Началник у-ние „Финанси“	Член	Член	-	Председател	Член	Член
Началник отдел „Отчетност“, у-е „Финанси“	Член	-	-	-	-	-
Началник на управление „Корпоративни клиенти“	-	-	Член	Член	-	Член
Ръководител на отдел „Мониторинг“ към у-е	-	-	Член	-	-	-

Комитети към УС	Оперативен Риск Комитет (РИКО)	Комитет по управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции*	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
„Корпоративни клиенти“						
Началник у-е „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“	Член	-	-	Член	-	-
Началник у-ние „Риск“	Член	Член	Член	Член	-	Член
Началник отдел „Риск контрол“ / у-е „Риск“	Член	-	-	-	-	-
Началник отдел „Пазарен, ликвиден и операционен риск“, управление „Риск“	Член	Член	-	-	-	-
Началник управление „Проблемни вземания“	Член	-	Член	Член	-	-
Началник у-ние „Трежъри“	Член	Член	-	-	-	-
Началник у-ние „Международни финансови институции и Европейски Фондове“	-	Член	-	-	-	-
Началник у-ние „Правно“	-	-	Член	-	-	Член
Началник у-ние „Финансови инструменти“	Член	Член	-	Член	-	-
Началник у-е „Регулаторно съответствие и контрол“	Член	-	-	-	-	-
Началник у-е „Сигурност“	Член	-	-	-	-	-
Началник у-е „Операции“	Член	-	-	-	-	-
Началник у-е „Информационни и технологии“	-	-	-	-	Член	-
Началник у-ние „Методология и управление на проекти“	-	-	-	-	Председател	-

Комитети към УС	Оперативен Риск Комитет (РИКО)	Комитет по управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции*	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Началник у-ние „Стратегическо развитие и зелени политики“	-	-	-	-	-	Председател

* Председателят се избира от членовете за срок от една година.

6.5 ДОГОВОРИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА, УЧАСТВАЩИ В УПРАВЛЕНИЕТО, И УЧАСТИЕ НА ЧЛЕНОВЕ НА УС И НС НА БАНКАТА В ДРУГИ ДРУЖЕСТВА

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2023 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на - или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между ББР и управителните й органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва (към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация):

6.5.1 Надзорен съвет

По отношение на членове на НС на Банката участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

Росен Андреев Карадимов, председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие с над 25 на сто в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Деляна Валериева Иванова, заместник-председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стамен Стаменов Янев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 26.08.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

6.5.2 Управителен съвет

По отношение на членовете на УС на Банката участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрени на тази декларация:

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК: 205318749 – едноличен собственик на капитала.

Иван Валентинов Церовски – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Цанко Руменов Арабаджиев – Изпълнителен директор и Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите от 05.08.2021;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740 – член на Съвета на директорите от 22.03.2023 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Теодора Петрова Пешева – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 25.03.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Марияна Димитрова Петкова – Председател на Управителния съвет (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740 – член на Съвета на директорите – от 23.06.2022 г. до 26.07.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително – като неограничено отговорен съдружник : няма

Крум Георгиев Георгиев – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите - от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите - от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи на Банката за отчетната финансова година.

7 СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА

Собственик на ББР е българската държава. В индивидуалните финансови отчети на Банката се предоставя детайлна информация относно сделките на ББР с дружества под общ контрол на държавата.

В ББР за 2023 г. няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане, и не се очаква да възникнат такива договори.

8 СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ББР И БИЗНЕС ЦЕЛИ

Дейността на ББР цели създаването на устойчив и пълноценен пазар на финансови продукти и услуги за МСП чрез: проектно финансиране, кредити за микро и МСП (оборотни и за инвестиции), индивидуални гаранции и гаранции по портфейли на търговските банки от кредити за МСП, оперативен лизинг, дялов капитал и др.

Стратегията на ББР ЕАД 2021 - 2023 е приета с решение на Министерския съвет на 15.04.2021 г. В началото на пролетта на 2021 г. беше взето решение за връщане на Банката към приоритетите ѝ, определени в ЗББР, и за фокусиране на дейността ѝ върху основна целева група - МСП.

През 2023 г. Стратегия 2021-2023, приета с решение на Министерския съвет от 29.07.2022 г., продължава своето действие. С решение на надзорния съвет на ББР от 20 декември 2023 г. се предлага на принципала да бъде удължен нейният срок на прилагане с нови 12 месеца. Съгласно документа ББР следва следните **стратегически цели**:

1. Да осигури достъп до разнообразни инструменти за МСП, особено в случаите на неефективен пазар.
2. Да подпомага и финансира износа и интернационализацията на МСП.
3. Да финансира прехода на МСП към зелена, кръгова и устойчива икономика, вкл. и чрез проекти за социална инфраструктура и опазване на културно-историческото наследство.
4. Да улесни достъпа до кредити и капитал за фирмени иновации, технологично обновление и дигитализация.

Дейността на ББР през 2023 г. е повлияна от динамиката на бизнес средата и икономическата конюнктура, характеризирани с турбуленции в глобалните икономически сили. Основен фокус продължава да бъде финансиране на жизнеспособни МСП, които имат потенциал за растеж, но срещат затруднения в достъпа до финансиране поради по-висок рисков профил и нужда от подкрепа за справяне с икономически шокове.

ББР цели създаването на устойчив и пълноценен пазар на финансови продукти и услуги за МСП чрез многообразие от инструменти. Банката кредитира бизнеса директно и индиректно чрез продукти с типови характеристики, насочени към области с установен пазарен недостатък и неоптимални пазарни решения.

През 2023 г. ББР успешно изпълнява по-голяма част от планираните дейности. Съществен напредък е отбелязан при изпълнение на стратегическа цел „Финансиране на прехода на МСП към зелена, кръгова и устойчива икономика“. Чрез трансфер на добри пазарни практики за изграждане на цялостна система за управление на зелено финансиране по 9-месечен проект Green Gateway, служителите на Банката се обучиха в областта на ESG и на критериите за зелени проекти.

През периода основен лост за мобилизиране на частните инвестиции са проектите по Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Банката структурира програми и финансови инструменти, които да подпомогнат усвояването на публичния ресурс и да увеличат инвестициите на бизнеса.

За всяка от избраните цели за устойчиво развитие (SDGs) Банката започна да отчита своя принос. Най-съществен той е по отношение на Цел 7 „Достъпна и чиста енергия“, като чрез програма за финансиране на зелена енергия Банката финансира изграждането на 34,4 MW соларни паркове. Инфраструктурата за зелена енергия е подкрепена със 72 броя нови реализирани проекта за сумата от 40,2 млн. лева.

През периода Банката затвърди съществуващи партньорства и установи нови с бизнеса и с академичните среди. За да се подобри диалогът с бизнеса беше създаден Консултативен съвет към Надзорния съвет на Банката с членове национално представителни работодателски организации, както и Подкрепа, НСОРБ и КНСБ. Основни негови функции са свързани с препоръки по стратегически въпроси на дейността на банката, добри практики при разработването на финансови инструменти и програми и популяризиране на дейността на банката по региони.

Сключени бяха меморандуми за сътрудничество с УНСС и НСИ, със Стопански факултет към Софийски университет (Банката участва в Академия за устойчиви финанси), БФБ (по пилотен инвестиционен фонд с Фонда за капиталови инвестиции), Патентно ведомство.

9 СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПОЛИТИКА НА МНОГООБРАЗИЕ

Екология, образование, култура, предприемачество, здравеопазване – Българската банка за развитие традиционно посвещава на тези значими за обществения живот сфери своята мисия за корпоративна социална отговорност.

9.1 ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

В контекста за подкрепа за стартиращи иновативни бизнеси ББР за трета поредна година бе партньор на акселераторската програма **Beam UP lab** на Българската фондова борса. Нейната цел е да отличава иновативни български фирми с устойчиви бизнес модели, да им дава видимост пред потенциални инвеститори, както и да повишава тяхното знание относно възможностите за финансиране.

През 2023 г. ББР продължи активното си участие в събития и форуми, насочени към развитие на предприемаческата екосистема. Банката бе **домакин на среща с асоциациите и фондове за рисков капитал**, както и на **среща за защита на интелектуалната собственост на бизнеса**, с участието на изпълнителния директор на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) Андреа Ди Карло.

9.2 КУЛТУРА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

През 2023 г. ББР стана партньор на световно известния **фестивал на светлините LUNAR**. На 11 май върху впечатляващата сграда, проектирана от чеха Антонин Колар след Освобождението, бе прожектирано 3D мапинг шоу „Безкрайната Вселена“. Фасадата на ББР бе избрана за екран на изкуството и на легендарната българска илюстраторка Текла Алексиева, позната от кориците на „Библиотека Галактика“.

ББР подкрепи също целогодишната **менторска програма "Скритите таланти на България"**, която дава шанс за кандидатстване в университет или професионална реализация на даровити младежи, лишени от родителска грижа или от социално слаби семейства. Програмата предоставя достъп до частни уроци, семинари, работа с индивидуален ментор, стипендии, учебници и всичко необходимо за успеха на всеки един талантлив младеж в програмата.

9.3 УЯЗВИМИ ГРУПИ

Като част от своята корпоративна социална отговорност ББР е помагала за редица фондации и каузи, създавала е партньорства с организации, перспективи и шансове за по-добро бъдеще и има изграден през годините репутация за ангажираност към важни за обществото ни проблеми. В продължение на тази практика през 2023 тя подпомогна **Фондация „За нашите деца“**, която от три десетилетия обединява професионалисти по ранно детско развитие, психолози, физиотерапевти, логопеди, рехабилитатори, специални педагози и хора, посветени на мисията за подкрепа развитието на децата.

НФ „Св. Никола“ е една от най-старите хуманитарни неправителствени организации, която подкрепя домовете за изоставени деца, възрастни хора и лица с увреждания, а ББР традиционно подпомага Коледните и Великденски кампании на фондацията.

Българска банка за развитие винаги се е отзовавала при внезапни и тежки събития, причиняващи здравни и хуманитарни кризи. През изминалата година такава бе **наводнението в Царево**, което нанесе сериозни материали щети и доведе до загуба на човешки животи. Банката оказва съдействие на Община Царево в усилията ѝ да осигури навременна помощ на пострадалите от бедствието.

9.4 ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Банката продължава да бъде партньор на президентската инициатива **„Българската Коледа“**, чиято цел е да даде решение на проблеми, свързани с болничната помощ и детското здравеопазване. Чрез нея се подпомага лечението на стотици деца, възстановяването им след тежки заболявания и операции, осигуряват се средства за диагностика и съвремененно оборудване за болниците в страната.

Лекуването и оздравяването зависят еднакво от условията и качеството на лечение, но и от емоционалното състояние на децата, за които медицинските манипулации увеличават риска от трайни емоционални травми. **Кампанията „Светулка“ на фондация „За Доброто“** търси решение на този проблем. В рамките на инициативата се ремонтират и рисуват болничните стаи, изграждат се обособени пространства, където малчуганите могат да се забавляват с книги за четене, материали за рисуване, „домашно кино“, стени за рисуване и други. Кампанията включва добри практики и обучение за работа с децата от страна на персонала. Продължаването на подкрепата на ББР за „Светулка“ през 2023 г. дава възможност на фондацията да реализира проекти в още болнични заведения в страната.

Около 200 деца от цяла България чакат за прием в **Клиниката по уши, нос и гърло на ИСУЛ**. Тя е единствена в Западна България, в която се поставят кохлеарни импланти на деца с увреден слух, но разполага с едва 11 легла. ББР подпомогна разширяването и реновирането на детското УНГ отделение в университетската болница.

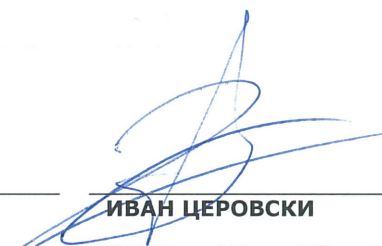
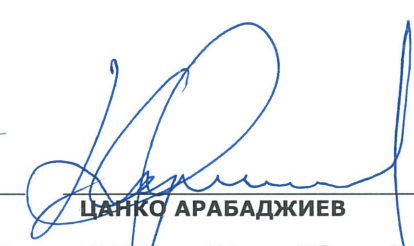
ББР се включи с подкрепа и за **Фондация „Даная“**, създадена в памет на 15-годишната Даная, която изгуби битката за живота си, но спаси 4 други живота чрез донорство и продължи да бъде двигател на доброто. Целите, които фондацията си поставя, са интегрирането на съвременни стандарти в детското здравеопазване и изграждането на функционална и добре работеща детска болница в България.

9.5 ЕКОЛОГИЯ

Опазването на околната среда и борбата с климатичните промени са основополагащи за корпоративните ценности и акцент в работата на Българска банка за развитие. През годината тя беше активен участник в събитията, посветени на зелената трансформация и устойчивите инвестиции като конференциите **The Green Transition, Be Renewable, Green Smart Growth** и др.

В синхрон със своята „зелена“ визия ББР се стреми да редуцира и собственото си въздействие върху околната среда. През последната година банката успя да намали въглеродните си емисии със 105 тона спрямо предходната и да организира **поредица от зелени инициативи**, които допринасят за чиста околна среда. В две последователни акции служителите на банката работиха за обновяването и реновирането на зони за отдих в Лесопарк „Западен Парк“ и в местност „Златните мостове“ в Природен парк „Витоша“. Екоакцията през есента бе насочена към увеличаване на „зелените дробове“ на София със засаждане на горичка от японски вишни, кедри и ясен в Южния парк.

Настоящата декларация за корпоративно управление е актуална към 20.05.2024 година и е подписана от:

		
ИЛИЯ КАРАНИКОЛОВ	ИВАН ЦЕРОВСКИ	ЦАНКО АРАБАДЖИЕВ
ЧЛЕН НА УС И	ЧЛЕН НА УС И	ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР	ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР	ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

**ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ
ОДИТОРИ И
ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**

31 декември 2023 г.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До едноличния собственик на Българска банка за развитие ЕАД

ДОКЛАД ОТНОСНО ОДИТА НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Мнение

Ние извършихме одит на индивидуалния финансов отчет на Българска банка за развитие ЕАД („Банката“), съдържащ индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31 декември 2023 и индивидуалния отчет за всеобхватния доход, индивидуалния отчет за промените в собствения капитал и индивидуалния отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към индивидуалния финансов отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният индивидуален финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, индивидуалното финансово състояние на Банката към 31 декември 2023 и нейните индивидуални финансови резултати от дейността и индивидуалните парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчетване („МСФО“), приети от Европейския съюз („ЕС“).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти („МОС“). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет“. Ние сме независими от Банката в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители („Кодекса на СМСЕС“), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит („ЗНФО“), приложими по отношение на нашия одит на индивидуалния финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на индивидуалния финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Ключов одиторски въпрос

Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит

Очаквани кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти

Оценката на очакваните кредитни загуби от обезценка на предоставени кредити и аванси на клиенти изисква от ръководството на Банката да прилага значително ниво на преценка, особено по отношение на идентифицирането на обезценени вземания и количественото определяне на обезценките на кредити. За да определи сумата на обезценките за очаквани кредитни загуби, Банката прилага статистически модели и индивидуални анализи с входящи данни, получени от вътрешни и външни източници.

Както е оповестено в бел. 19 от приложения индивидуален финансов отчет, Банката е отчетала към 31 декември 2023 кредити и аванси на клиенти с брутна стойност 1,620,386 хил. лв. и очаквани кредитни загуби от обезценка и несъбираемост на кредити и аванси на клиенти в размер на 237,753 хил. лв.

При определяне на очакваните кредитни загуби на колективна основа ключовите предположения, преценки и параметри са свързани с разработване на количествени и качествени показатели за проследяване на значително увеличение на кредитния риск за разпределението на отделните кредитни експозиции на клиенти по фази (Фаза 1: Експозиции без значително увеличение на кредитния риск; Фаза 2: Експозиции със значително увеличение на кредитния риск, но без налични обективни доказателства за обезценка и Фаза 3: Експозиции с налични обективни доказателства за обезценка); за определянето на „вероятността от неизпълнение“ (PD), „загубата при неизпълнение“ (LGD) и „експозицията при неизпълнение“ (EAD), а също така и за включването на информация за бъдещо развитие на макро-икономически фактори предвид различни сценарии при определянето на приблизителните оценки на очакваните кредитни загуби.

Като част от нашите одиторски процедури ние получихме разбиране за процесите на определяне на очакваните кредитни загуби от предоставени кредити и аванси на клиенти, прилагани от Банката. Ние оценихме адекватността на политиките, процедурите и въведените контроли върху процеса, с цел да проектираме нашите по-нататъшни одиторски процедури по такъв начин, че да бъдем в състояние да адресираме рисковете от съществено неправилно отчитане, свързани с начислените очаквани кредитни загуби от предоставени кредити и аванси на клиенти.

Ние преценихме адекватността на методологията, използвана от Банката за идентифициране на загуби от обезценка и за изчисляване на обезценките на индивидуална и портфейлна основа.

Ние оценихме проектирането, въвеждането и оперативната ефективност на релевантните контроли, които ръководството е въвело в процеса на определяне на обезценките.

Нашите тестове бяха фокусирани върху контроли, свързани с:

- навременното идентифициране на значително увеличение на кредитния риск и правилната класификация на кредитите в съответните фази на обезценка,
- редовните процеси за преглед на кредитоспособността на клиентите,
- създаване и редовен преглед на списъци с експозиции под наблюдение,
- одобрение на изготвените от експерти оценки на обезпеченията,
- преглед и одобрение от ръководството на резултатите от изчислението на обезценките.

Също така, ние прегледахме качеството на историческите данни, използвани в изчислението на рисковите параметри, и преизчислихме обезценката на база на стойностите на рисковите параметри, получени в резултат от прилагането на моделите.

Висока степен на несигурност е присъща за оценката на очакваните кредитни загуби за предоставени кредити и аванси на клиенти, оценявани на колективна основа и зависи от това доколко Банката разполага с достатъчна историческа информация за тестване на използваните допускания и калибриране на точността на параметрите PD и LGD в модела за обезценка.

Определянето на очакваните кредитни загуби на кредити и аванси, оценявани на индивидуална основа, е също свързано с прилагането на значителни преценки и предположения от ръководството, най-вече относно времето разпределение и стойността на очакваните бъдещи парични потоци по експозицията, включително и тези от реализиране на обезпечението.

Текущата икономическа и геополитическа обстановка доведе до увеличаване на несигурността по отношение на икономическите перспективи и повиши сложността на оценката и мониторинга на финансовото състояние на клиентите, което изисква повишено ниво на преценка при изчисляване на обезценките на кредити и аванси.

Поради значимостта на оценката на предоставените кредити и аванси на клиенти за индивидуалния финансов отчет, и поради факта, че допусканията за определяне на очакваните кредитни загуби по своята същност включват значителни преценки, ние определихме обезценката на кредити и аванси на клиенти за ключов одиторски въпрос.

Ние оценихме доколко използваните методи за определяне на обезценките са подходящи.

Ние извършихме детайлни процедури по същество върху рисково-базирана извадка от кредити с цел да проверим дали кредитите са правилно класифицирани и да идентифицираме дали съществуват индикатори за обезценка, които биха довели до необходимост от начисляване на допълнителни обезценки. Ние приложихме професионална преценка, за да оценим допусканията, използвани при определяне на обезценките и сравнихме нашите преценки с използваните от Банката. Ние анализирахме финансовото състояние на кредитополучателите и проверихме дали са налице нарушения на договорите и/или отклонения при спазване на договорните условия. Ние взехме предвид влиянието на текущите икономически условия, оценките на обезпеченията и други фактори, които могат да повлияят на събираемостта на кредитите. Ние оценихме адекватността на допусканията и преценките на Банката, свързани с текущата икономическа и геополитическа обстановка, върху оценката на очакваните кредитни загуби и всички аспекти на процеса по определянето им.

Ние включихме в одита експерти на одиторите в областите, изискващи специфична експертиза.

Ние извършихме оценка доколко оповестяванията в индивидуалния финансов отчет на Банката, свързани с оценката на кредитите и аванси на клиенти, са пълни, подходящи и адекватни.

Обезценка на договори за финансови гаранции, свързани с програмите за противодействие на последиците от пандемията от COVID-19

Банката е издател на договори за финансова гаранция, които изискват Банката да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя на гаранцията загубата, която е претърпял, в случай че даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Към 31 декември 2023 Банката оценява договорите за финансови гаранции по стойността на коректива за загуби, определена в съответствие с МСФО 9.

Договорите за финансови гаранции, поети от Българска банка за развитие ЕАД съгласно програмите за противодействие на последиците от пандемията от COVID-19 представляват гаранции за кредитен риск, които се анализират и обезценяват съгласно разработен от Банката модел за обезценка, базиран на настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци по програмите и отчитащ техните специфики.

Както е оповестено в бел. 32 в приложения индивидуален финансов отчет изчислените провизии към 31 декември 2023 по кредити на предприятия и по кредити на физически лица са общо 111,845 хил. лв.

Оценката на загубите от поети финансови гаранции изисква от ръководството на Банката да прилага значително ниво на преценка, особено по отношение на тяхното количествено определяне.

Поради значимостта на оценката на загубите от поетите финансови гаранции за индивидуалния финансов отчет, и поради факта, че допусканията за определяне на очакваните кредитни загуби по своята същност включват значителни преценки, ние определихме очакваната кредитна загуба от поетите финансови гаранции за ключов одиторски въпрос.

Като част от нашите одиторски процедури ние получихме разбиране за процесите на определяне на очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции, прилагани от Банката. Ние оценихме адекватността на политиките, процедурите и въведените контроли върху процеса, с цел да проектираме нашите по-нататъшни одиторски процедури по такъв начин, че да бъдем в състояние да адресираме рисковете от съществено неправилно отчитане, свързани с начислените очаквани кредитни загуби от договори за финансови гаранции.

Ние преценихме адекватността на методологията, използвана от Банката за идентифициране на загуби от обезценка и за изчисляване на очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции.

Ние оценихме проектирането и въвеждането на релевантните контроли, които ръководството е въвело в процеса на определяне на обезценките от договори за финансови гаранции.

Също така, ние прегледахме качеството на данните, използвани в изчислението на очакваните кредитни загуби, и преизчислихме обезценката на база на параметрите, получени в резултат от прилагането на моделите.

Ние включихме в одита експерти на одиторите в областите, изискващи специфична експертиза.

Ние извършихме детайлни процедури по същество върху всички договори за финансови гаранции с цел да проверим дали те са правилно класифицирани и да идентифицираме дали съществуват индикатори за обезценка, които биха довели до необходимост от начисляване на допълнителни обезценки. Ние приложихме професионална преценка, за да оценим допусканията, използвани при определяне на обезценките и сравнихме нашите преценки с използваните от Банката. Ние взехме предвид влиянието на текущите икономически условия и други фактори, които могат да повлияят на очакваните кредитни загуби.

Ние извършихме оценка доколко оповестяванията в индивидуалния финансов отчет на Банката, свързани с очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции, са пълни, подходящи и адекватни.

Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него

Управителният съвет на Банката („Ръководството“) носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от годишен индивидуален доклад за дейността и декларация за корпоративно управление, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва индивидуалния финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно индивидуалния финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на индивидуалния финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с индивидуалния финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване.

В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за индивидуалния финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този индивидуален финансов отчет в съответствие с МСФО, приети от ЕС, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на индивидуални финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали длъжници се на измама или грешка.

При изготвяне на индивидуалния финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Банката или да преустанови дейността ѝ, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Надзорният съвет и Одитният комитет на Банката („Лицата, натоварени с общо управление“) носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Банката.

Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали индивидуалният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали длъжници се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този индивидуален финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в индивидуалния финансов отчет, независимо дали длъжници се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одиторите в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Банката.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в индивидуалния финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Банката да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на индивидуалния финансов отчет, включително оповестяванията, и дали индивидуалният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

ДОКЛАД ВЪВ ВРЪЗКА С ДРУГИ ЗАКОНОВИ И РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на годишния индивидуален доклад за дейността и декларацията за корпоративно управление, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно „Указания относно нови разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители („ИДЕС“). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в приложимите в България, Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в годишния индивидуален доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, съответства на индивидуалния финансов отчет.
- Годишният индивидуален доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.
- В декларацията за корпоративно управление за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, е представена изискваната съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация.

Допълнително докладване във връзка с Наредба №58/2018 на Комисията за финансов надзор (КФН)

Изявление във връзка с чл. 11 от Наредба №58/2018 на КФН за изискванията за защита на финансовите инструменти и паричните средства на клиенти, за управление на продукти и за предоставяне или получаване на възнаграждения, комисиони, други парични и непарични облаги

На база на извършените одиторски процедури и на придобитото познаване и разбиране за дейността на Банката („Инвестиционен посредник“) в хода и контекста на нашия одит на индивидуалния й финансов отчет като цяло, създадената и прилагана организация във връзка със съхраняването на клиентски активи съответства на изискванията на чл. 3-10 от Наредба № 58 на КФН и чл. 92-95 от Закона за пазарите на финансови инструменти, по отношение на дейността на инвестиционния посредник.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- Делойт Одит ООД и Грант Торнтон ООД са назначени за задължителни одитори на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2023 на Банката от едноличния собственик на капитала, с решение от 15 декември 2023, за период от една година.
- Одитът на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2023 на Банката представлява пети пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от нас.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Банката, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Банката.
- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен съвместен одит, Делойт Одит ООД (дружество – част от мрежата на Делойт) самостоятелно е предоставило следните услуги на Банката, които не са посочени в годишния индивидуален доклад за дейността или индивидуалния финансов отчет на Банката:
 - Предоставяне на услуги по изразяване на сигурност, различни от одит и преглед на историческа информация съгласно Международен стандарт за ангажименти за изразяване на сигурност 3000 (Преработен) относно изразяване на мнение относно съответствието с изискванията на Европейския Съюз за следните стълбове: системата за вътрешен контрол; счетоводната система; независим външен одит; обществени поръчки; финансови инструменти; изключване от достъп до финансиране; публикуване на информация за получателите; защита на личните данни. Периодът, обхванат от оценката, е 1 юни 2019 – 30 май 2020.

- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен съвместен одит, освен одита, Делойт Одит ООД и Грант Торнтон ООД съвместно са предоставили следните услуги на Банката, които не са посочени в годишния индивидуален доклад за дейността или индивидуалния финансов отчет на Банката:
 - Ангажимент за професионални услуги относно приложението в Банката на Наредба 10 на Българска народна банка за периода 1 януари – 31 декември 2023, в съответствие с изискванията на Закона за кредитните институции.

Делойт Одит ООД

Делойт Одит ООД

Росица Ботева

Управител

Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Михаил Тенев 4
1784 София, България

Грант Торнтон ООД

Силвия Динова

Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов

Управител

бул. Черни връх 26

1421 София, България

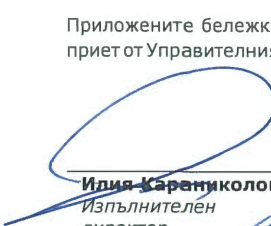

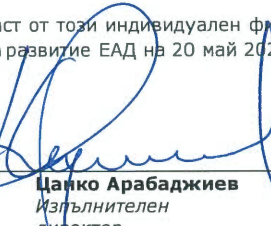

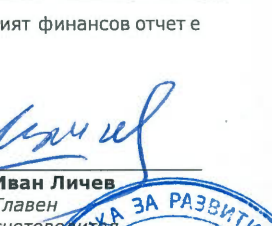
21 май 2024

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	Към 31.12.2023	Към 31.12.2022
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	17	128,662	527,836
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	18	513,867	139,305
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	19	1,382,633	1,502,860
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския Бюджет	20	14,262	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	21	1,622	1,745
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - дългови инструменти	22	365,458	494,919
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - капиталови инструменти	22	121,000	83,728
Инвестиции в дъщерни дружества	23	166,968	166,968
Имоти, машини и съоръжения и нематериални активи	24	36,034	58,829
Инвестиционни имоти	25	5,351	8,221
Активи, държани за продажба	26	-	2,561
Активи, придобити от обезпечения	27	38,726	37,434
Други активи	27	4,812	5,522
Активи по отсрочени данъци	15	7,998	12,321
Общо активи		2,787,393	3,065,786
Пасиви			
Привлечени средства от международни институции	30	581,931	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	650,167	994,068
Депозити от кредитни институции	28	209,918	2,641
Други привлечени средства	31	16,818	16,608
Провизии	32	119,043	132,996
Задължения за лизинг	33	208	299
Други пасиви	34	5,299	5,404
Общо пасиви		1,583,384	1,931,513
Собствен капитал			
Акционерен капитал	35	1,135,500	1,441,774
Натрупана загуба		(179,789)	(211,369)
Преоценъчен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22, 36	(57,286)	(95,455)
Резерви	36	305,584	(677)
Общо собствен капитал		1,204,009	1,134,273
Общо пасиви и собствен капитал		2,787,393	3,065,786

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2024 г.

 Илия Караниколов
Изпълнителен директор
  Иван Церовски
Изпълнителен директор
  Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор
  Димитър Митев
Началник управление „Финанси“
  Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на 21.05.2024 г.
Делойт Оudit ООД, одиторско дружество

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Уповедител

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	2023	2022
Приходи от лихви	6	117,940	77,227
Разходи за лихви	6	(51,032)	(18,817)
Нетен доход от лихви	6	66,908	58,410
Приходи от такси и комисиони	7	4,719	4,496
Разходи за такси и комисиони	7	(2,869)	(3,660)
Нетен доход от такси и комисиони	7	1,850	836
Нетна печалба от операции в чуждестранна валута	8	258	524
Нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	9	(11)	(851)
Други доходи от дейността	10	29,561	2,952
Други разходи за дейността	11	(21,915)	(1,062)
Оперативна печалба преди обезценки, разходи за персонал, административни разходи и амортизации		76,651	60,809
Разходи за обезценки и провизии по финансови инструменти	12А	(16,870)	(1,308)
Разходи за обезценки и провизии по нефинансови активи	12Б	(448)	(6,589)
Провизии по съдебни дела	12В	67	(4,017)
Оперативна печалба преди разходи за персонала, административни разходи и амортизации		59,400	48,895
Разходи за персонала	13	(16,157)	(16,442)
Общи и административни разходи	14	(8,850)	(9,533)
Разходи за амортизации	24	(2,732)	(3,006)
Печалба преди данъци		31,661	19,914
(Разход за)/приход от данък върху печалбата	15	(81)	305
Нетна печалба за годината		31,580	20,219
Друг всеобхватен доход			
<i>Статии, които не се рекласифицират в печалбата или загубата:</i>			
Актьорски (загуби)/печалби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	34	(12)	172
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	16, 22	24,448	10,610
<i>Статии, които впоследствие се рекласифицират в печалбата или загубата:</i>			
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	16, 22	13,721	(31,457)
Общо друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		38,157	(20,675)
Общо всеобхватен доход за годината		69,737	(456)

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2024 г.

Илия Караниколов
Изпълнителен директор

Иван Церовски
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Димитър Митев
Началник управление „Финанси“

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на 21.05.2024 г.
Делойт Оуд, одиторско дружество

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

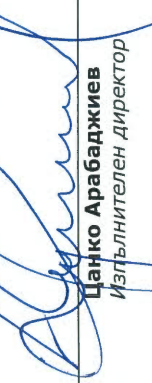

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Акционерен капитал	Законови резерви	Допълнителни резерви	Преоценъчен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Натрупа на загуба	Общо
Към 1 януари 2022 г.	1,441,774	74,939	80,148	(74,608)	(386,706)	1,135,547
Нетна печалба за годината	-	-	-	-	20,219	20,219
Друг всеобхватен доход, нетно от данъци	-	-	172	(20,847)	-	(20,675)
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	172	(20,847)	20,219	(456)
Придобиване на ББР Факторинг	-	-	(818)	-	-	(818)
Общо сделки с едноличния собственик	-	-	(818)	-	-	(818)
Трансфер към непокрита загуба	-	(74,939)	(80,179)	-	155,118	-
Към 31 декември 2022 г.	1,441,774	-	(677)	(95,455)	(211,369)	1,134,273
Нетна печалба за годината	-	-	-	-	31,580	31,580
Друг всеобхватен доход, нетно от данъци	-	-	(12)	38,169	-	38,157
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	(12)	38,169	31,580	69,737
Намяване на капитала	(306,274)	-	306,274	-	-	-
Общо сделки с едноличния собственик	(306,274)	-	306,274	-	-	-
Други промени в капитала	-	-	(1)	-	-	(1)
Към 31 декември 2023 г.	1,135,500	-	305,584	(57,286)	(179,789)	1,204,009

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2024 г.

	Илия Караниколов Изпълнителен директор		Димитър Митев Началник управление „Финанси“		Иван Личев Главен счетоводител Съставител
	Тцанко Арабаджиев Изпълнителен директор				

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на 21.05.2024 г.
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита
Марий Апостолов, Управител

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	<u>Бележка</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Парични потоци от оперативна дейност			
Печалба за годината преди данъци		31,661	19,914
Корекции за:			
Приходи от дивиденди	10	(2,588)	(127)
Разходи за обезценки на кредити	12	21,884	44,451
Разходи за провизии по гаранции и неуسوени кредитни ангажименти	12	(4,544)	(46,330)
(Печалби)/загуби от обезценки на финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	12	(445)	3,170
Загуби от обезценка на участия в дъщерни дружества	12	-	5,290
(Печалби)/загуби от обезценки на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	12	(25)	16
Загуби/(печалби) от преценка на инвестиционни имоти	10, 11	16	(869)
Печалба от продажба на имоти, придобити от обезпечения	10	(3,116)	(817)
Загуби от обезценки и продажба на други активи	12	448	149
Нетна загуба от преценка на валутни активи и пасиви	8	3	22
Разходи за амортизации	24	2,732	3,006
Балансова стойност на отписани активи		21,136	11
		67,162	27,886
Изменение на:			
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки		12,209	246,726
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти		98,613	22,520
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския бюджет		9,167	(4,742)
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход		135,118	48,589
Активи, държани за продажба		(1,613)	(4,333)
Други активи		710	(1,190)
Депозити от кредитни институции		207,277	922
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции		(343,901)	112,395
Провизии		(9,409)	1,579
Други пасиви		(208)	1,357
Нетен паричен поток от оперативна дейност		175,125	451,709

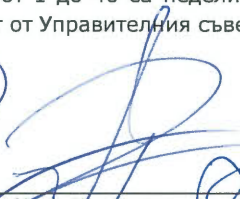
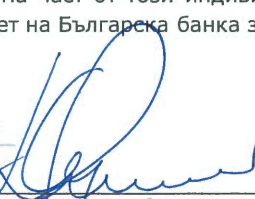
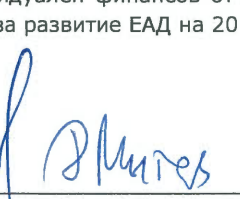
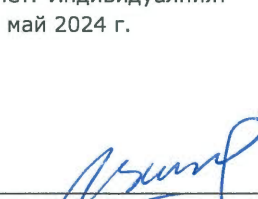
БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	<u>Бележка</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Паричен поток от инвестиционна дейност			
Парични плащания за придобиване на имоти машини и съоръжения и нематериални активи		(1,104)	(1,049)
Постъпления от продажба на инвестиционни имоти		4,570	-
Постъпления от продажба и подобрения на активи, придобити от обезпечения		3,865	3,981
Получени дивиденди от дъщерни дружества	10	2,515	-
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		9,846	2,932
Паричен поток от финансова дейност			
Получени суми по други привлечени средства	38	330	160
Платени суми по привлечени средства от международни институции	38	(197,566)	(331,243)
Платени суми по други привлечени средства	38	(120)	(298)
Нетен паричен поток, използван във финансова дейност		(197,356)	(331,381)
Нетна промяна на паричните средства и парични еквиваленти през периода		(12,385)	123,260
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината	38	609,141	485,881
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	38	596,756	609,141

Оперативни парични потоци, свързани с лихви

Постъпления от лихви		101,287	75,518
Платени лихви		(49,287)	(17,823)

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2024 г.

Илия Караниколов Изпълнителен директор
Иван Церовски Изпълнителен директор
Цанко Арабаджиев Изпълнителен директор
Димитър Митев Началник управление „Финанси“
Иван Личев Главен счетоводител Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на 21.05.2024 г.

Делойт Оudit ООД, одиторско дружество

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева

Управител

Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА

Индивидуалният финансов отчет на Българска банка за развитие ЕАД („ББР“, „Банката“) за годината, приключваща на 31 декември 2023 г., е одобрен за издаване съгласно решение по Протокол №29 на Управителния съвет от 20 май 2024 г. и Протокол №19 на Надзорния съвет от 21 май 2024 г.

Българска банка за развитие ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Българска банка за развитие е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на „Българска банка за развитие“ и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

На 04.06.2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично търговско дружество.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г., с последна актуализация от 16.11.2009 г. и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена още от самото начало със специална цел - да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране на развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- Пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия,
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Основните цели на Банката са:

- подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
- привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
- прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции; привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
- финансиране на проекти на местни компании, създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
- финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
- финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Българска банка за развитие ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет (НС) и Управителен съвет (УС).

Към 31.12.2023 г. Надзорният съвет на ББР има следния състав: Росен Андреев Карадимов – председател на НС, Деляна Валериева Иванова – заместник-председател на НС; Стамен Стаменов Янев – заместник-председател на НС.

Към 31.12.2023 г. Управителният съвет на ББР има следния състав: Илия Запрянов Караниколов, член на УС и изпълнителен директор, Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор и Иван Валентинов Церовски – член на УС и изпълнителен директор.

Банката се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист.

Към 31.12.2023 г. Банката няма упълномощен прокурист.

Към 31.12.2023 г. в Банката работят 201 служители (31.12.2022 г.: 233).

Към 31.12.2023 г. Българска банка за развитие ЕАД няма открити клонове.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Този финансов отчет е индивидуален. Банката съставя и консолидиран финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (ЕС), в който инвестициите в дъщерни предприятия са отчетени и оповестени в съответствие с МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“.

Кредитен рейтинг

На 7 август 2023 г. Международната рейтингова агенция „Fitch Ratings“ потвърди рейтинга на „Българска банка за развитие“ ЕАД – ВВВ, с положителна перспектива. Рейтингът на Банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР.

Оценката се базира на добрата капиталова позиция на ББР, високата вероятност и наличието на фискално пространство за подкрепа от страна на собственика – българската държава, стабилното финансиране от международни финансови институции, депозити от държавата, държавни структури и предприятия, както и поддържаната висока ликвидност.

Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2023 г. и 2024 г.

През 2023 г. и 2024 г., в Банката бяха извършени следните промени в управлението и структурата:

Промени, свързани с капитала и устава на Българска банка за развитие ЕАД

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лв. на 1,135,500,000 лв. чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

Промени в Одитния комитет на Българска банка за развитие ЕАД през 2023 г.

От 01.01.2023 г. Одитният комитет на „Българска банка за развитие“ ЕАД е в състав - Светлана Христова Куртева, Светлодара Енчева Петрова и Деляна Валериева Иванова.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2023 г. и 2024 г. (продължение)

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2023 г. и 2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 2 от 12.01.2023 г. за нови членове на Управителния съвет на ББР са избрани Илия Запрянов Караниколов и Иван Валентинов Церовски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. С решение на Управителния съвет по Протокол № 5/13.01.2023 г. г-н Илия Запрянов Караниколов и г-н Иван Валентинов Церовски са овластени да представляват и управляват Банката като изпълнителни директори. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Управителния съвет.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 9 от 08.02.2023 г., е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Управителния съвет на ББР. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 14.02.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 14 от 09.03.2023 г. е освободена г-жа Марияна Димитрова Петкова като член на Управителния съвет на ББР и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 16.03.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

Промяна в структурата на Банката

През 2023 г. и до момента на одобрение на настоящия годишен индивидуален финансов отчет настъпиха следните промени в организационната структура на Банката:

С цел повишаване на ефективността от дейността чрез оптимизиране на структурата на звената и персонала, считано от 20.04.2023 г., ръководният орган на Банката е приел промяна в организационната структура на Банката, както следва:

- Управление „Нормативно съответствие“ се трансформира в две нови функционални звена - управление „Регулаторно съответствие и контрол“, което ще отговаря за адекватното идентифициране, измерване и управление на риска, свързан с нормативното съответствие и е част от вътрешната контролна среда в Банката, и управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“, функциите на което ще са свързани с прилагане на мерките срещу изпиране на пари и финансиране на тероризма в групата на ББР, защита на класифицираната информация и защита на лицата при обработка на личните им данни.
- Наименованието на управление „Малки и средни предприятия“ се променя на „Корпоративни клиенти“.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2023 г. и 2024 г. (продължение)

Промяна в структурата на Банката (продължение)

- С оглед осигуряване на съответствие между наименованието на управление „Проектно финансиране“ и функциите, които реално изпълнява, същото се променя на управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, а отдел „Корпоративни комуникации“ се преобразува в управление.
- Предвид наличието на сходство във функциите и целите на управления „Външни програми“ и „Финансови инструменти“ и с цел постигане на синергия на експертно ниво, същите се обединяват в управление „Финансови инструменти“, структурирано в два отдела.
- Създаване на управление „Методология и управление на проекти“, което ще осъществява дейности, свързани с осигуряване на актуална и работеща регулаторна среда и ще позволи на звената, за които тази дейност е несвойствена, да се съсредоточат върху изпълнението на основните си функции, а отдел „Управление на проекти и процеси“ се закрива. През 2023 г. във връзка с одобрена организационна структура на Банката, приета с протоколни решения на Управителния съвет по протоколи №35/06.04.2023 г. и 36/13.04.2023 г. и одобрена с решение на Надзорния съвет по протокол №19/12.04.2023 г., отдел „Регулаторно съответствие и контрол“ към управление „Нормативно съответствие“ е трансформирано в самостоятелно управление „Регулаторно съответствие и контрол“ като по същество функциите на управлението като звено за вътрешен контрол остават непроменени.

Няма съществени промени в разпределението на ресурсите между членовете на УС през 2023 г., освен:

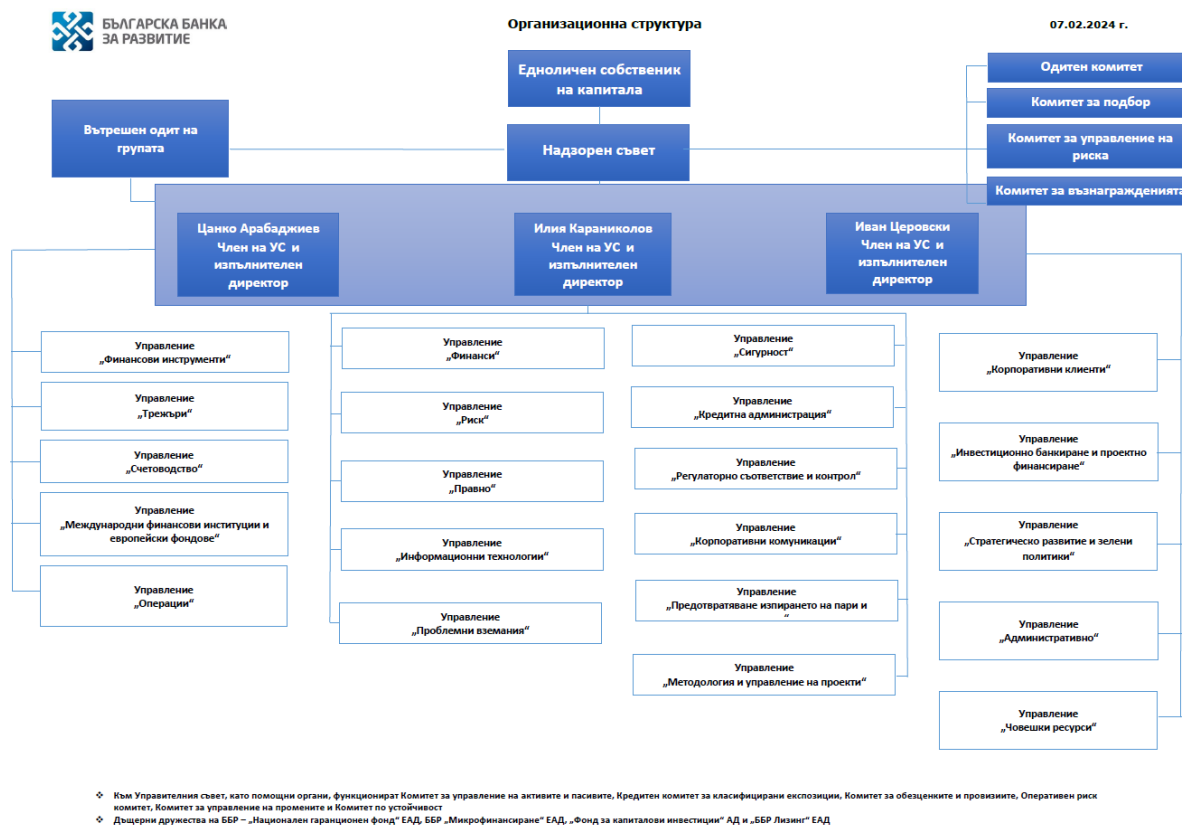
- С решение по протокол № 35/06.04.2023 г. на УС за одобрение на Бизнес план на ББР ЕАД, одобрено от НС с решение № 19/12.04.2023 г., отдел „Управление на проекти и процеси“ преминава от ресурса на г-н Цанко Арабаджиев към ресурса на г-н Илия Караниколов, като се трансформира в управление „Методология и управление на проекти“
- Считано от 1 декември 2023 г. Управителният съвет осъществява дейността си без председател.

Действащата към 31.12.2023 г. организационна структура е представена в диаграмата на следващата страница.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2023 г. и 2024 г. (продължение)

Промяна в структурата на Банката (продължение)

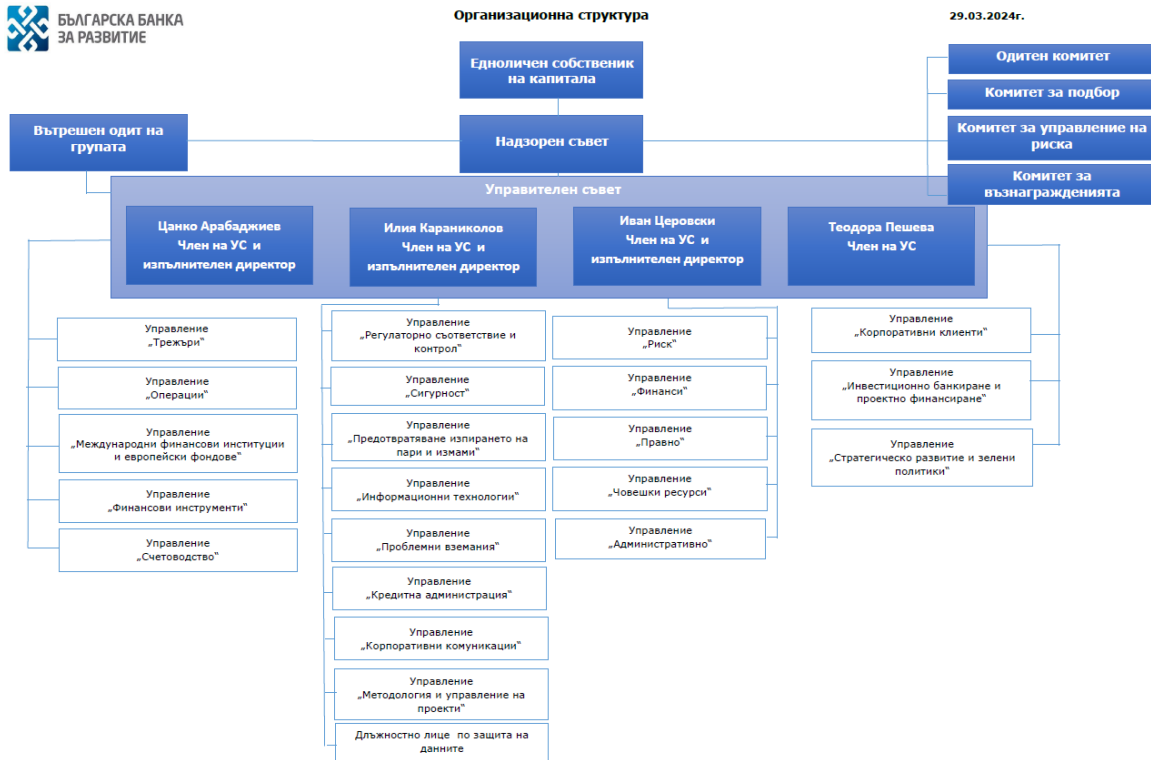

Във връзка с промените в състава на управителния съвет през м. март 2024 г. е извършена и промяна в организационната структура и разпределението на ресорите между членовете на УС. Новата организационна структура, действаща към датата на издаване на настоящия отчет, е представена в диаграмата по-долу:

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2023 г. и 2024 г. (продължение)

Промяна в структурата на Банката (продължение)

♦ Към Управителния съвет, като помощни органи, функционира Комитет за управление на активите и пасивите, Кредитен комитет за класифицирани експозиции, Комитет за обезценките и провизиите, Комитет по устойчивост, Комитет по управление на промените и Оперативен риск комитет

♦ Дъщерни дружества на ББР – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ББР „Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД и „ББР Лизинг“ ЕАД

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Изявление за съответствие

Индивидуалният финансов отчет на Банката е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от Европейския съюз („МСФО, приети от ЕС“). Отчетната рамка „МСФО, приети от ЕС“ по същество е определената национална счетоводна база МСС, приети от ЕС, регламентирани със Закона за счетоводството и дефинирани в т. 8 от неговите Допълнителни разпоредби.

Настоящият индивидуален финансов отчет е изготвен на база историческа цена с изключение на:

- Финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Финансови инструменти, отчитани по амортизирана стойност;
- Инвестиционни имоти, които се отчитат по справедлива стойност;
- Активи, държани за продажба, отчитани по по-ниската от тяхната отчетна стойност и тяхната справедлива стойност, намалена с разходите за продажба;
- Активи, придобити от обезпечения, които се отчитат по по-ниската от тяхната цена на придобиване и нетната им реализируема стойност.

Действащо предприятие

Настоящият индивидуален финансов отчет е изготвен на база принципа за действащо предприятие. Банката няма необходимост или намерение да прекратява или значително да намалява своята дейност, да ликвидира или прехвърля значима част от своите активи или да прехвърля значима част от дейността си на други лица. Банката е с добра капитализация и може безпроблемно да посрещне своите текущи и дългосрочни задължения с наличните си активи.

Степен на ликвидност и матуритетна структура

Банката представя индивидуалния отчет за финансовото си състояние по степен на ликвидност. Анализ относно възстановяването на активите или уреждането на пасивите е представен в Бележка 4.3.

Валута на представяне

Българският лев е отчетната и функционалната валута на отчетната единица. Този индивидуален финансов отчет е представен в хиляди лева.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчитане изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за индивидуалния финансов отчет, са оповестени по-долу.

а) Очаквани кредитни загуби от активи, отчитани по амортизирана стойност

Всеки месец Банката извършва преглед на своя кредитен портфейл и други активи, отчитани по амортизирана стойност, с цел да установи размера на очакваните загуби от обезценка. При определяне на размера на загубата от обезценка в индивидуалния отчет за всеобхватния доход, ръководството на Банката преценява количествения ефект на наблюдаваните индикатори и данни, които посочват, че съществува измеримо намаление на очакваните парични потоци от кредитния портфейл като цяло, или респективно – намаление, свързано с конкретен кредит/компонент от този портфейл. Такива индикатори и данни са тези, които посочват съществуването на неблагоприятна промяна във възможностите за плащане от страна на кредитополучателите от определена група или от конкретен кредитополучател, или наличие на национални, икономически или други условия, които са свързани с определен риск за дадена група/вид кредити.

Основните показатели за определяне на рисковите групи са финансово състояние на длъжника и изпълнение на проекта, финансиран от кредита, проблеми в обслужването, включително просрочие на лихви и падежирани главници, източници за погасяване и предоставено обезпечение, като вид и възможност за реализация. Допълнително, за кредитите, приети за гарантиране от Европейския инвестиционен фонд („ЕИФ“), се признава загуба от обезценка след приспадане на частта, поета от ЕИФ (Бележка 4.1).

При определянето на бъдещите парични потоци, ръководството на Банката използва приблизителни оценки, преценки и предположения на базата на историческия си опит, коригирани със статистически данни за Европа, за загуби от активи, които притежават сходни характеристики на кредитен риск, както и на обективни доказателства за обезценка или очаквана обезценка на портфейла от нереализирала се в конкретен негов компонент, загуба. Аналогичен подход се използва и за оценка на ниво индивидуална кредитна експозиция, като се взема предвид и качеството на обезпеченията. Методологията и използваните предположения, за извършване на приблизителна оценка на размера и периода за получаване на бъдещите парични потоци, се преглеждат редовно, за да се минимизират разликите между направената приблизителна оценка на загубите и размера на действителните загуби (Бележки 12 и 19).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

б) Оценка на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Капиталови инструменти, некотирани на фондов пазар

Банката класифицира като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, притежаваните от нея инвестиции под формата на акции в непублични дружества/предприятия (под 20% в капитала им), които са придобити с цел установяване и развитие на стопански отношения от значение за нея. Ръководството оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценило, че цената на придобиване (себестойността) най-добре отразява тяхната справедлива стойност, в случаите, когато:

- Липсва достатъчна и съвременна информация, чрез която да се оцени справедливата стойност, или
- Където има широк кръг от възможни методи и/или резултиращи оценки на справедливата стойност, и цената на придобиване е най-близо до справедливата стойност от диапазона получени стойности (Бележки 9 и 22).

Капиталови и дългови инструменти, котирани на фондов пазар

Към 31.12.2023 г., Банката е направила подробен сравнителен анализ на промените в движението на борсовите цени на националния и чуждестранни фондови пазари по отношение на притежаваните от нея акции на публични дружества и публично търгувани облигации.

За инвестициите в ценни книжа, регистрирани за търговия на регистрирани фондови пазари, ръководството е извършило проучване и анализи и счита, че могат да се оценяват последващо по справедлива стойност, определяна директно на база реализирани сделки на борсовия пазар през последния месец на финансовата година (Ниво 1). Допълнително, приложените цени са анализирани за тенденцията в поведението на борсовите цени на съответните ценни книжа поне за последните три месеца на годината, и респективно до датата на издаване на индивидуалния финансов отчет (Бележки 9, 16 и 22).

в) Провизии по издадени банкови и кредитни гаранции

Банката е формирала провизии свързани с портфейл от условни ангажименти за плащане в съответствие с *МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи*. Банката извършва преглед на тези условни ангажименти с цел да установи дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да бъде изплатен ангажимент за погасяване на задължение. В случай на възникнали събития, Банката провизира задължението си до стойността на бъдещите си разходи, свързани с изходящите потоци от стопански плащания. Тези разходи/загуби се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни искове към ползвателя на гаранцията или трети лица (Бележки 12 и 32).

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

в) Провизии по издадени банкови и кредитни гаранции (продължение)

Договор за финансова гаранция е договор, който изисква от издателя да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя загубата, която е претърпял, тъй като даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Договорите за финансова гаранция първоначално се измерват по тяхната справедлива стойност и, освен ако не са класифицирани като измервани по справедлива стойност през печалба и загуба или не са възникнали в резултат от прехвърляне на активи, след първоначалното им признаване се оценяват впоследствие по по-високата от:

- стойността на коректива за загуби, определена в съответствие с МСФО 9, и
- първоначално признатата стойност минус, когато е уместно, кумулативната стойност на признатия приход.

г) Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани методи и изчисления на актюери, базирани на предположения за смъртност, текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката (Бележка 34).

д) Оценка на инвестиционни имоти

При определяне на справедливата стойност на инвестиционните имоти са използвани становища и оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката. Оценките са направени, използвайки различни подходи за оценка – метод на възстановителната стойност, метод на капитализиране на доходите, метод на пазарните сравнения, като за всеки метод е определена тежест за достигане на крайната справедлива стойност на инвестиционните имоти към края на отчетния период (Бележка 25).

е) Активи, придобити от обезпечения

Активите, придобити от обезпечения включват активи, които Банката е придобила в резултат на кредити в неизпълнение. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност. Нетната реализуема стойност се определя на базата на оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката (Бележки 26 и 27).

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

ж) Справедлива стойност на финансовите инструменти

Когато справедливите стойности на финансовите активи и пасиви в индивидуалния отчет за финансовото състояние, не могат да бъдат получени от активни пазари, те се определят с помощта на различни техники за оценяване, които включват използването на математически модели. Базовите данни за тези модели са извлечени от историческите наблюдения на Банката и индикатори, които се наблюдават на финансовите пазари, където това е възможно. В противен случай се правят допускания за установяване на справедливи стойности. Допусканията вземат предвид фактори, свързани с ликвидност, волатилност за по-дългосрочни деривативи и дисконтни проценти, предсрочни плащания и предположения за неизпълнение, свързани с ценни книжа, обезпечени с активи (Бележка 5).

Нови и изменени стандарти и разяснения в сила през отчетния период

Следният нов стандарт и изменения на съществуващи стандарти, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период:

- **МСФО 17 Застрахователни договори** - включително изменения на МСФО 17, публикувани от СМСС, приети от ЕС през юни 2020 и декември 2021 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);
- **Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети** - Оповестяване на счетоводната политика, прието от ЕС на 2 март 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);
- **Изменение на МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки** - Дефиниция за счетоводни приблизителни оценки, прието от ЕС на 2 март 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);
- **Изменение на МСС 12 Данъци върху дохода** - Отсрочен данък, свързан с активи и пасиви, произтичащи от еднократна сделка, прието от ЕС на 11 август 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023).
- **Изменение на МСС 12 Международна данъчна реформа – Примерни правила на Втори стълб** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023).

Приемането на новия стандарт и изменения на съществуващите стандарти не е довело до съществени промени във финансовия отчет на Българска банка за развитие ЕАД.

Публикувани стандарти, които все още не са в сила и не са приложени по-рано

По-долу са представени накратко публикуваните стандарти или техните промени, които все още не са действащи или не са приложени по-рано от Банката към датата на издаване на настоящия индивидуален финансов отчет.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

Към датата на одобряване на настоящия финансов отчет не е прилагано следното изменение на МСФО, което е издадено от СМСС и прието от ЕС, но все още не е влязло в сила:

- **Изменение на МСФО 16 Лизинг** – Задължения по лизинг при продажба и обратен лизинг, издадено от СМСС на 22 септември 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024).

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

- **МСФО 18 – Представяне и оповестявания във финансовия отчет:** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2027);
- **Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети** - Класификация за задълженията като текущи и нетекущи и нетекущи задължения с ковенанти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024);
- **Изменение на МСС 7 и МСФО 7:** Финансови споразумения с доставчици (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024);
- **Изменение на МСС 21: Ефекти от промените в обменните курсове** – Липса на обменяемост (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2025);
- **МСФО 14 Разчети за регулаторни отсрочени сметки** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016) – Европейската комисия е взела решение да не започва процеса по приемане на този междинен стандарт и да изчака окончателния стандарт;
- **Изменение на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** - Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие и последващи изменения (датата на влизане в сила е отложена за неопределен период, но е разрешено по-ранно прилагане).

ББР очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху индивидуалния финансов отчет в периода на първоначалното им прилагане, с изключение на МСФО 18, който се очаква да окаже съществен ефект върху представянето и оповестяването на информация във финансовия отчет. Банката е в процес на анализиране на специфичния ефект на МСФО 18 върху индивидуалният ѝ финансов отчет.

Отчитането на хеджирането, отнасящо се до портфейли от финансови активи и пасиви, чиито принципи не са приети от ЕС, е все още нерегулирано.

Според преценката на Банката прилагането на отчитане на хеджирането за портфейли от финансови активи и пасиви съгласно **МСС 39 Финансови инструменти** - Признаване и оценяване, няма да окаже съществен ефект върху финансовия отчет, ако се приложи към отчетната дата.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9)

Финансови активи

Признаване на активи

Банката признава финансов актив или финансов пасив в отчета за финансовото състояние, тогава и само тогава, когато е част от съществуващо договорно отношение, уреждащо инструмента.

Банката класифицира финансовите активи, като измервани впоследствие по амортизирана стойност, справедлива стойност през друг всеобхватен доход или справедлива стойност през печалбата или загубата въз основа на:

- 1) бизнес модел на Банката за управление на финансовите активи и
- 2) характеристиките на договорния паричен поток на финансовия актив.

Независимо от избора си по отношение на подхода за отчитане, Банката има възможност при първоначалното признаване да определи неотменимо определен финансов актив като оценяван по справедлива стойност в печалбата или загубата, ако това елиминира или значително намалява несъответствието в оценката или признаването, което в противен случай би възникнало от оценяването на активи или пасиви или от признаването на печалби и загуби от тях на различна основа.

Финансов актив се оценява по амортизирана стойност, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци (Hold to Collect); и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени дати (SPPI).

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Признаване на активи (продължение)

Финансов актив се оценява по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив е държан в рамките на бизнес модел, чиято цел се постига чрез събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени дати.

Финансов актив се оценява по справедлива стойност в печалбата или загубата, освен ако не се оценява по амортизирана стойност или по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход в съответствие с посочените критерии.

При първоначалното признаване, Банката може да направи неотменим избор да представи по справедливата стойност през друг всеобхватен доход последващи промени в инвестиция в капиталов инструмент, която не е държана за търгуване, или не е условно възнаграждение, признато от приобретател в бизнес комбинация, към която се прилага МСФО 3.

Рекласификация на финансови активи

Когато и само когато Банката промени своя бизнес модел за управление на финансови активи, тя рекласифицира всички засегнати финансови активи, в съответствие с изискванията за класификация на активи. В случай, че Банката приложи такава рекласификация на финансовите активи, тя я прилага занапред, от първия ден на първия отчетен период следващ промяната в бизнес модела, която е резултирала в рекласификация на финансовите активи. Банката не преизчислява признати в миналото печалби, загуби (включително печалби или загуби от обезценка) или лихви.

Оценка и отчитане

При първоначално признаване, в случай на финансов актив или пасив, който не се отчита по справедлива стойност в печалбата или загубата, Банката отчита финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност, вземайки предвид като евентуално увеличение и/или намаление разходи по сделката, които са пряко свързани с придобиването или създаването на финансовия актив или пасив.

Определяне на бизнес модела

Банката дефинира „бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци" като бизнес модел, при който финансовите активи на Банката се управляват за да се реализират парични потоци чрез събиране на договорни плащания през жизнения цикъл на инструмента. Банката може да използва този бизнес модел и в случай на конвертиране на продажба на активи с повишен кредитен риск или с цел намаляване на концентрационния риск.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Определяне на бизнес модела (продължение)

Тези финансови активи се отчитат по амортизирана стойност, ако както е описано по-горе е изпълнен допълнителният критерий от договорните условия на финансовия актив да възникват парични потоци, които представляват само плащания по главница и лихва по оставащата главница, на конкретни дати.

Банката определя „Бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи" като бизнес модел, при който ключовият ръководен персонал на Банката е взел решение, че събирането на договорните парични потоци и продажбата на финансови активи са неразделна част от постигането на целта на бизнес модела и включва много по-чести и на по-висока стойност продажби на финансови активи в сравнение с бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци. Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако както е описано по-горе е изпълнен допълнителният критерий от договорните условия на финансовия актив да възникват парични потоци, които представляват само плащания по главница и лихва по оставащата главница, на конкретни дати.

Банката определя „Други бизнес модели" като бизнес модел, който не включва нито държане на финансови активи с цел събиране на договорни парични потоци, нито за едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. Обикновено включва активно изкупуване и продажба на финансови активи. Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Когато договорните парични потоци на финансов актив бъдат предоговорени или модифицирани по друг начин и предоговарянето или модифицирането не води до отписването на този финансов актив в съответствие с МСФО 9, Банката преизчислява брутната балансова стойност на финансовия актив и признава печалба или загуба от модифициране в печалбата или загубата. Брутната балансова стойност на финансовия актив се преизчислява като настоящата стойност на предоговорените или модифицираните договорни парични потоци, които са дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент по финансовия актив (или коригирания за кредитни загуби ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка), или, когато е приложимо, с преразгледания ефективен лихвен процент, изчислен съгласно параграф 6.5.10 от МСФО 9.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Балансовата стойност на модифицирания финансов актив се коригира за всякакви извършени разходи и такси, които се амортизират за оставащия срок на модифицирания финансов актив.

Банката отписва финансов актив, когато договорните права за паричните потоци от актива са погасени, или Банката прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в сделка, според която значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността на финансовия актив са прехвърлени. Всяко участие в прехвърлен финансов актив, който е създаден или задържан от Банката, се признава като отделен актив или пасив.

При определени обстоятелства предоговарянето или модифицирането на договорните парични потоци на финансов актив може да доведе до отписване на съществуващия финансов актив в съответствие с настоящия стандарт. Когато модифицирането на финансов актив води до отписване на съществуващия финансов актив и последващо признаване на модифицирания финансов актив, модифицираният актив се счита за „нов“ финансов актив за целите на МСФО 9.

Финансови активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в индивидуалния отчет за финансово състояние тогава и само тогава, когато Банката има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база, или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Банката притежава следните не-деривативни финансови активи:

- Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Финансови активи по амортизирана стойност.

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност включват пари и парични еквиваленти, вземания от банки, кредити и аванси на клиенти, вземания от Републикански бюджет, ценни книжа и търговски и други вземания.

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност са финансови активи, които се държат в рамките "бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци" и които представляват само плащания на главници и лихви (SPPI). Банката държи такива финансови активи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци в рамките на жизнения цикъл на актива. Такива активи се признават първоначално по справедлива стойност плюс всички пряко съотносими разходи по сделката. След първоначално признаване тези финансови активи се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент, намалена със загуби от обезценка.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (продължение)

Ефективният лихвен процент е процентът, който точно дисконтира приблизително оценените бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на финансовия актив или финансовия пасив до брутната балансова стойност на финансов актив или до амортизираната стойност на финансов пасив.

При изчисляване на ефективния лихвен процент се оценяват приблизително очакваните парични потоци, като взема предвид всички договорни условия по финансовия инструмент (например опции за предсрочно погасяване, удължаване, кол-опции и други подобни опции), но не взема предвид очакваните кредитни загуби. Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите по договора, които са неразделна част от ефективния лихвен процент, разходите по сделката и всички други премии или отбивки.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Финансовите активи, отчитани през друг всеобхватен доход включват капиталови и дългови ценни книжа, както и специфични случаи на кредити.

Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляват активи, придобити съгласно бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи.

Дълговите инструменти се оценяват по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако са изпълнени следните две условия:

- а) финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорни парични потоци, така и продажби на финансови активи, и
- б) съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Дълговите инструменти първоначално се признават по справедлива стойност плюс разходите по сделката. В последствие промените в отчетната стойност на тези дългови инструменти в резултат от положителни или отрицателни валутни курсови разлики, приходи или разходи от обезценка и лихвен доход изчислен при използването на ефективния лихвен процент се признават в печалби и загуби. Когато една инвестиция в дългов инструмент се отпише, натрупаните печалби и загуби през друг всеобхватен доход се рекласифицират в печалби и загуби.

При първоначално признаване Банката може да направи неотменим избор (на база отделен инструмент) да определи инвестиция в капиталов инструмент като измервана по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход. Определянето като измерван по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход не се прилага когато капиталовия инструмент е държан за търгуване или представлява условен актив признат от придобиващата страна при бизнес комбинация.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (продължение)

Инвестиции в капиталови инструменти, измервани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, първоначално се измерват по справедлива стойност плюс разходи по сделката. Впоследствие, те се измерват по справедлива стойност, като печалба или загуба, възникнала от промените в справедливата стойност, се признава през друг всеобхватен доход и се натрупва в преоценъчен резерв. Натрупаната печалба или загуба не се рекласифицира като печалба или загуба при загуба или продажба на инвестицията в капиталови инструменти, а се прехвърля към резервите.

Дивидентите от инвестиции в капиталови инструменти се признават в печалбата или загубата в съответствие с МСФО 9, освен ако дивидентите доказано не представляват възстановяване на част от разходите за инвестицията. При освобождаването от капиталови инструменти от тази категория всяка сума, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите, се прекласифицира в неразпределената печалба.

Активи на доверително управление

Банката предоставя доверителни услуги, които водят до държане на или инвестиране в активи от името на клиенти. Активите държани на доверително управление, освен ако са изпълнени определени критерии за признаване, не са показват във финансовите отчети на Банката, тъй като не представляват активи на Банката.

Българска банка за развитие ЕАД извършва услуги в качеството си на инвестиционен посредник, съгласно разпоредбите на Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК). Като инвестиционен посредник, Банката следва да отговаря на определени изисквания за защита на интересите на клиентите съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) и Наредба 38 издадена от Комисията по финансов надзор (КФН). Банката също така следва да спазва изискванията на Директива 2014/65/ЕС за Пазарите на финансови инструменти (MiFID II) и Регламент 600/2014 на ЕС относно Пазарите на финансови инструменти (MiFIR).

Банката е създадена и прилага организация, свързана със сключването и изпълнението на договори с клиенти, с изискването на информация от клиенти, с воденето на отчетност и съхраняването на клиентски активи, съгласно изискванията на горепосочените национални и Европейски нормативни актове. Банката е изградила система от вътрешни правила и процедури за вътрешен контрол, които да осигурят пълното съответствие с нормативната уредба, посочена по-горе.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови пасиви

Всички финансови пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент или по справедлива стойност в печалбата или загубата. Финансови пасиви, които не са условно възнаграждение на придобиващия в бизнес комбинация, държани за търгуване, или определени като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент.

Първоначално, те се признават по справедливата стойност на получените парични потоци при възникване на пасива, намалени с разходите по сделката. Впоследствие, всяка разлика между нетните парични потоци и остатъчната стойност се признава в печалбата или загубата за периода по метода на ефективната лихва за срока на пасива.

Финансовите пасиви, отчетени от Банката като депозити, привлечени средства и издадени ценни книжа, се представят по амортизирана стойност.

Ефективният лихвен процент е лихвата, която точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления за периода на очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е подходящо за по-къс период, до брутната балансова стойност на финансовия актив или до амортизираната стойност на финансовия пасив. При изчисляване на ефективния лихвен процент, Банката оценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но не взема предвид бъдещи загуби по кредити. Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

Отписване на финансови инструменти

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва, когато:

- 1) Договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли;
- 2) Договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са прехвърлени, или договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са запазени, но е поето договорно задължение за плащане на всички събрани парични потоци, без съществено отлагане, на трета страна по сделка за прехвърляне, при което:
 - Банката е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив или
 - Банката нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но не е запазила контрола върху него.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Отписване на финансови инструменти (продължение)

Когато Банката е прехвърлила договорните си права за получаване на парични потоци от финансовия актив и нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но е запазила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления финансов актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай, Банката признава и съпътстващо задължение. Прехвърленият актив и съпътстващото задължение се оценяват така че да отразяват правата и задълженията, които Банката е запазила.

Степента на продължаващото участие, което е под формата на гаранция за прехвърления актив, се оценява по по-ниската от първоначалната балансова стойност на актива и максималната стойност на възнаграждението, което може да се наложи да бъде възстановено от Банката.

Финансов пасив се отписва от индивидуалния отчет за финансовото състояние, когато той е погасен, т.е. когато задължението, определено в договора, е отпаднало или е анулирано или срокът му е изтекъл.

Замяната на съществуващ финансов пасив с друг дългов инструмент от същия заемодател със съществено различни условия, или същественото модифициране на условията на съществуващ финансов пасив, се отчита като отписване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. Разликата между балансовите стойности на първоначалния и новия пасив, се признава в индивидуалния отчет за всеобхватния доход – в печалбата или загубата.

Пълно или частично отписване на вземания се инициира при наличие на съответния размер заделени по конкретната експозиция провизии и по преценка от управление „Проблемни вземания“ за тяхната несъбираемост, съответно непълна събираемост, в обичайния за предприетата процедура срок, която преценка се базира на осъществяване на някои от следните обстоятелства:

1. Предприетите съдебни действия по реда на ГПК, ЗОЗ и ТЗ са изчерпани и/или иницирането на съдебни действия (респ. продължаването на вече предприети такива) е безпредметно, като това е потвърдено от управление „Правно“;
2. Всички обезпечения са реализирани в хода на съдебните действия;
3. Няма допълнително открити имоти или други активи, собственост на длъжника и/или на поръчителите и солидарните длъжници;
4. Допълнително откритите имоти или други активи, собственост на длъжника и/или поръчителите и солидарните длъжници, са несеквестируеми, т.е. Банката не може да насочи изпълнение към тях, или са с незначителна стойност спрямо остатъчния дълг;
5. Не се очаква Банката да събере суми от запори на дружествени дялове на основния длъжник и/или на поръчителите и солидарните длъжници (ако има такива) в дружества и последваща ликвидация на тези дружества (в случай, че има икономически смисъл за стартиране на такава);

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Отписване на финансови инструменти (продължение)

6. Липсват обосновани очаквания за получаване на паричен поток от иницирането/продължаването на правните действия по отношение на оставащото учредено в полза на Банката обезпечение, защото същото е определено въз основа на релевантно правно становище, като нереализуемо или трудно реализуемо поради наличието на непреодолими проблеми от правно естество, или са налице вещни тежести в полза на друг кредитор с поредност преди учреденото обезпечение в полза на Банката;
7. Разходите за извършване на продажба по принудителен ред (по ТЗ, ГПК или ЗОЗ) на имущество на длъжника и/или на поръчителите и солидарните длъжници (ако има такива) биха надвишили очакваните от Банката приходи от продажбата или възприетата от Банката редуцирана стойност;
8. В резултат на извършен анализ на обезпечеността и възможностите за погасяване на експозицията е установено, че същата не се очаква да бъде събрана в пълен размер;
9. Постановено е определение за откриване на производство по несъстоятелност и неговото спиране, след установена от съда липса на достатъчно активи, които да покрият разноските по несъстоятелност, и същевременно липса на солидарни длъжници.

Съгласно своята Процедура относно отписване на вземания, Банката отписва вземания и въз основа на окончателна преценка за несъбираемост, независимо от забавата спрямо обичайния за предприетата процедура срок, която преценка е породена от осъществяване на някое от долуописаните обстоятелства:

1. За кредитополучатели, солидарни длъжници и поръчители, които са юридически лица – когато са заличени търговци.
2. За кредитополучатели, солидарни длъжници и поръчители, които са физически лица – починало лице без прието наследство, или без наследници.
3. В случай, че са налице следните обстоятелства (кумулятивно):
 - изчерпани са всички възможни принудителни действия за събиране на вземането, или в случай, че има имущество, собственост на някое от задължените лица, разходите за извършване на продажбата му по принудителен ред (по ТЗ, ГПК или ЗОЗ) биха надвишили очакваните от Банката приходи от продажбата или възприетата от Банката редуцирана стойност.
 - не се очакват повече постъпления за погасяване на задълженията – както от принудителни действия, така и от доброволни погашения.
 - разноските, свързани с предприемане на действия за заличаване на дружеството от Търговски регистър, са разход, който не се очаква да бъде възстановен.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи

МСФО 9 изисква признаването на обезценка от очаквани кредитни загуби върху дългови финансови инструменти, оценявани по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, лизингови вземания, търговски вземания и активи по договори, както и върху договори за финансови гаранции. Размерът на обезценката зависи от вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца след първоначалното признаване, освен ако не е настъпило значително увеличение на кредитния риск, което налага да се оценят очакваните кредитни загуби (ОКЗ) през целия живот на финансовия актив.

Оценката на ОКЗ се основава на цялата налична, разумна и аргументирана информация към отчетната дата за миналите събития, текущата ситуация, както и използване на уместни макроикономически показатели и надеждни прогнози за бъдещите икономически условия. Всяка година Банката анализира влиянието на различни измерими макроикономически фактори върху поведението на кредитите в портфейла и интегрира в моделите за изчисление на очаквани кредитни загуби онези, които в исторически план показват статистически значими корелации – положителни или отрицателни – със случаите на неизпълнение и обемите на загуби. За годината, завършваща на 31.12.2022 г. Банката използва единствено ръст на БВП (България). За годината, завършваща на 31.12.2023 г., въз основа на направения анализ на корелациите между различните макрофактори и нивото на необслужвани кредити, Банката актуализира моделите си за обезценка, като включва и нивото на безработица и цените на петрола. Теглата на последните два фактора се оптимизират с оглед максимална корелация.

Очакваните кредитни загуби се оценяват на базата на три макроикономически сценария – реалистичен, негативен и оптимистичен – които се използват при изчислението на обезценката с различни тегла. За експозиции, които в съответния момент надвишават 5,000 хил. лв. на ниво група свързани лица или такива, класифицирани във Фаза 3, установяването на конкретния размер на необходимата обезценка за очаквани кредитни загуби се прави на индивидуална основа, а за останалите – на портфейлна основа. Получените резултати могат допълнително да се коригират и очакваните кредитни загуби да се увеличат или намалят, за да бъдат отразени бъдещи рискове, които не подлежат на моделиране (основно законодателни или регулаторни). Наличието на такива рискове се установява при периодичните анализи на експозициите, които се извършват от Банката. Изготвените индивидуални тестове за обезценка се докладват от отговорните бизнес звена и управление „Риск“ на Комитета за обезценки и провизии, а от него – на компетентните органи в Банката, с цел вземане на решение за промяна на класификация, установяване на наличието на реструктуриране и/или размер на необходимата провизия за обезценка.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Банката е изготвила методология, която въвежда критерии за класифициране на финансовите активи в три категории (т. нар. „фази“), критерии за трансфери между тях и определяне размер на обезценка в зависимост от фазата, в която е класифициран съответният актив.

По-долу са описани фазите и техните характеристики:

- Фаза 1 – Редовни – включва финансови активи без значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Обезценката на тези активи се основава на вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца или за по-къс период, ако животът на инструмента е по-къс от една година;
- Фаза 2 – Наблюдавани – включва финансови активи със значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Такова увеличение се предполага да има, ако кредитът е просрочен повече от 30 дни; длъжникът е поставен под наблюдение; кредитният рейтинг на длъжника се е влошил към отчетната дата в сравнение с рейтинга му на датата на признаване на инструмента или Банката очаква кредитът да бъде реструктуриран. В този случай очакваните кредитни загуби се изчисляват за целия живот на актива;
- Фаза 3 – Необслужвани – включва активи, за които съществуват обективни доказателства, че са обезценени, като например кредити в неизпълнение. Банката е определила специфични критерии, според които се определя че даден длъжник е в неизпълнение. Един финансов актив е обезценен ако има обективни доказателства за обезценка в резултат от едно или повече събития, възникнали след първоначалното признаване на актива, и това събитие на загуба е засегнало очакваните бъдещи парични потоци от този актив, което може да бъде надеждно оценено. Очакваните кредитни загуби за тези инструменти също се изчисляват за целия им живот.

Абсолютният праг за прехвърляне на кредитите между нивата е обвързан с вътрешния кредитен рейтинг, определен от Банката на съответния кредитополучател. Банката е определила кредитен рейтинг 7 за граница за преминаване във фаза 2 и кредитен рейтинг 8 за преминаване във Фаза 3. В допълнение, Банката наблюдава относителни индикатори за увеличен кредитен риск, с цел да определи дали е налице значително влошаване на риска от неизпълнение на експозицията. Тези индикатори са залегнали в Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР и са представени в Бележка 4.1.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Обективно доказателство, че финансов актив е обезценен, включва неизпълнение или просрочие от длъжника, реструктуриране на задължението към Банката при условия, които Банката иначе не би разглеждала, индикации, че длъжник или емитент ще изпадне в несъстоятелност, неблагоприятни промени в статуса на плащания на длъжник или емитент, икономически условия, които водят до неизпълнения или изчезването на активен пазар за дадена ценна книга. Всеки актив с просрочие на дължимите по него договорни плащания над 90 дни се категоризира като „необслужван“ и се класифицира във фаза 3.

Закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка са активи, които са кредитно обезценени при първоначалното признаване. За тези активи Банката признава всички промени в очакваната кредитна загуба за целия срок на инструмента от първоначалното признаване като загуба от обезценка с признаване на промените в печалбата или загубата. Резултатът от положителна промяна в състоянието на тези активи се отчита като приход от преоценка.

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Банката взема предвид доказателства за обезценка на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, както за конкретен актив, така и на колективно равнище. Активите, които имат сходни рискови характеристики се проверяват колективно за обезценка.

При проверката на колективно ниво за обезценка, Банката използва историческите тенденции за вероятността за неизпълнение, времето за възстановяване и размера на възникналите загуби.

Загубата от обезценка за финансов актив, отчитан по амортизирана стойност, се изчислява като разликата между неговата отчетна стойност и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент.

Оценяването на очакваните кредитни загуби е функция на вероятността от неизпълнение, загубата при неизпълнение (значимостта на загубата при неизпълнение) и експозицията при неизпълнение. Оценката на вероятността от неизпълнение и загубата при неизпълнение се базира на исторически данни, коригирани с прогнозна информация. По отношение на експозицията при неизпълнение, за финансови активи тя се представлява от брутната им балансова стойност към отчетната дата.

Съгласно „Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции“, обезценка на колективна (портфейлна) основа се извършва съобразно приетата от Банката методика, върху портфейли или подпортфейли от експозиции със сходни рискови характеристики и в зависимост от установеното ниво на кредитен риск, остатъчен срок до падежа, и други характеристики, имащи влияние върху потенциалното неизпълнение на ниво портфейл.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (продължение)

Понастоящем Банката е определила като портфейл за колективна обезценка вземанията по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС) и всички вземания под 5 млн. лв., които не са обект на индивидуална оценка.

Под обезценка на индивидуална база, Банката разбира (пак в същата Политика) оценка на очакваните кредитни загуби въз основа на индивидуалните параметри на експозицията:

1. Когато експозицията е във Фаза 3, се прилага индивидуален модел за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията.
2. Когато експозицията е във Фаза 1 или 2 се използва:
 - а. инструмент (tool), който съпоставя индивидуалните характеристики на експозицията (матуритет, модел на изплащане, сектор, тип и т.н.) с приложими към експозиции със сходни характеристики исторически обосновани вероятности за неизпълнение, макроикономически параметър, секторни специфики и др., или
 - б. индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от дейността при сценарии „действащо предприятие“ в няколко (минимум два) сценария със съответните тегла с обща сума, равна на вероятността да не настъпи *неизпълнение*, както и индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията в сценарий „недействащо предприятие“ с тегло, равно на вероятността от неизпълнение.

За експозиции над 5,000 хил. лв. тези прегледи са индивидуални, а за суми под този праг – на портфейлна основа.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

За дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признава провизия за загуба от обезценка в отчета за финансовото състояние. Тъй като балансовата стойност е равна на справедливата стойност, загубата от обезценка се включва като част от преоценената стойност в преоценъчния резерв на инвестициите.

За капиталовите ценни книги не се начислява обезценка, като всяко движение на справедливата стойност се отчита през друг всеобхватен доход до окончателната продажба или отписване на ценната книга.

Договори за финансови гаранции и гаранции за кредитен риск

Договорите за финансови гаранции подлежат на анализ и обезценка съгласно модела за анализ на очаквани кредитни загуби. Към тези договори, доколкото по тях не е настъпило плащане, се прилага конверсионен коефициент, който може да бъде между нула и единица, определена въз основа на историческия опит, разбирането на Банката за специфичните бъдещи нужди от финансиране на длъжниците и друга относима прогнозна информация. Договорите за финансови гаранции, по които е настъпило плащане от страна на Банката, се обезценяват като кредити към съответния бенефициент.

Гаранциите за кредитен риск, поемани от ББР съгласно програмите за противодействие на последиците от пандемията от КОВИД-19, се анализират и обезценяват съгласно разработен от Банката отделен модел, отчитащ спецификите както на програмите (виж подсекция „Условни ангажименти“ в секция 4.1 Кредитен риск, както и бележки 32 и 37), така и на бенефициентите, както и историческите данни за загуби на сходни кредитни продукти на българския пазар. Изчислените провизионни проценти към 31.12.2023 г. са 27.6% по програмата за гарантиране на кредити за юридически лица и 34% по програмата за гарантиране на кредити на физически лица и свободни професии (към 31.12.2022 г.: съответно 27.6% и 36%).

Към края на 2023 г. провизиите възлизат на 111,845 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.) (виж бележки 32 и 37).

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (МСФО 13)

Дефиниции

Справедливата стойност се дефинира като цената, която би била получена при продажба на даден актив или платена при прехвърлянето на задължение при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценката. Банката оповестява информация за справедливата стойност на тези финансови активи и пасиви, за които има налична пазарна информация и чиято справедлива стойност е съществено различна от отчетената балансова стойност.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (МСФО 13) (продължение)

Дефиниции (продължение)

Справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, които се търгуват на активни пазари и за които има достъпна пазарна информация, са основани на обявени пазарни цени или цени на затваряне. Използването на реални пазарни цени и информация намалява нуждата от управленска преценка и предположения, както и несигурността, свързана с определянето на справедливи стойности.

Наличността на реални пазарни цени и информация варира в зависимост от продуктите и пазарите, и се променя въз основа на специфичните събития и общите условия на финансовите пазари. За част от останалите финансови инструменти, Банката определя справедливите стойности, използвайки техника на оценяване, базирана на нетна настояща стойност. Изчисляването на нетната настояща стойност се извършва с пазарни криви за доходност и кредитни спредове, където е необходимо, за съответния инструмент. Целта на техниките на оценяване е да се определи справедлива стойност, която отразява цената на финансовия инструмент на отчетната дата, която би била определена от преки участници на пазара. Банката има установена контролна среда по отношение на оценяването на справедливите стойности.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не са търгувани на активни пазари (напр. деривативи, нетъргуеми на борсата), които са обект на сделка между страните, са определени чрез използването на техники за оценки. Тези техники за оценки се придържат към употребата на пазарни данни, когато има такива и колкото е възможно по-малко на специфичните оценки на Банката.

Справедливата стойност на нетъргуеми капиталови активи (акции и дялове в дружества) се оценяват, използвайки един или повече допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато Банката е преценила, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност. Такива методи са:

- Пазарният метод – като използва цени и друга относима информация, генерирана от сделки на пазара, които касаят сходни или идентични активи, пасиви или групи активи и пасиви (бизнеси)
- Разходният метод – като използва сумите, които биха били необходими понастоящем за подмяната на определен актив или изграждане на сходен по капацитет и функционалност актив (настояща стойност на замяна)
- Приходният метод – който превръща бъдещи суми (парични потоци или приходи и разходи) до единна настояща (дисконтирана) сума, отразяваща текущите пазарни очаквания за тези бъдещи суми.

Изборът на използван метод зависи от характеристиките на бизнеса, възможността за идентифициране на сходни сделки или сходни компании, както и свързаната със структурата на сделката очаквана възвръщаемост.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (продължение)

Дефиниции (продължение)

При последващо оценяване Банката взема предвид методите, използвани при първоначалната/предходната оценка на справедливата стойност, и анализира разликите в стойностите между периодите. При промяна на методите и/или теглата, Банката предоставя аргументация защо тя е наложителна и как новият подход отразява в максимална степен справедливата стойност, както и нейното изменение във времето.

Банката оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценила, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност.

Йерархия на справедлива стойност

Банката използва следната йерархия за определяне и оповестяване на справедливата стойност на финансовите инструменти чрез оценителска техника:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които, пряко или косвено, са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки: котираните цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котираните цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;
- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котираните цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват, за да отразят разликите между инструментите.

Йерархията на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви е оповестена в Бележка 5.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните еквиваленти за целите на отчета за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до три месеца, в това число и по репо-сделки с оригинален срок до три месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения (не са блокирани). Банката поддържа Минимален задължителен резерв според изискванията на БНБ и за целите на паричния поток ги включва в Пари и парични еквиваленти. Те се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност.

Банковите овърдрафти, които са платими при поискване и формират неразделна част от управлението на паричните наличности на Банката, се включват като компонент на парични средства и парични еквиваленти за целите на изготвянето на индивидуалния отчет за паричните потоци.

3.2 Други активи

Инвестиции в дъщерни дружества (МСС 27)

Дългосрочните инвестиции, представляващи акции в дъщерни дружества се отчитат съгласно МСС 27, доколкото не е приложим МСФО 9. Те са представени в индивидуалния финансов отчет:

- По цена на придобиване, която представлява справедливата стойност на възнаграждението което е платено, включително преките разходи по придобиването на инвестицията, или,
- По справедлива стойност на участието, определена чрез оценка от квалифициран оценител, в случаите, когато справедливата стойност е по-ниска от цената на придобиване.

Притежаваните от Банката инвестиции в дъщерни дружества подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага датата на сключване на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя отделно към статията други доходи/(разходи) от/за дейността на индивидуалния отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Данъци (МСС 12)

Банката начислява текущи данъци съгласно българските закони. Данъкът върху печалбата се изчислява на база на облагаемата печалба за периода, определена в съответствие с правилата, установени от данъчните власти, по силата на които се плащат (възстановяват) данъци.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Данъци (МСС 12) (продължение)

Данъчният ефект, свързан със сделки или други събития, отчетени в отчета за всеобхватния доход, също се отчита в отчета за всеобхватния доход, и данъчният ефект, свързан със сделки и други събития, отчетени директно в собствения капитал, също се отнася директно в собствения капитал.

Задълженията по отсрочени данъци се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на данъчно облагане, освен в случаите, когато възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочените данъчни активи се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на приспадане, до степеня, до която е вероятно да има налична облагаема печалба, срещу която да се извършат съответните приспадания по отсрочени данъчни вземания. Това не се отнася за случаите, когато те възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочени данъци се признават като приход или разход и се включват в нетната печалба за периода, освен в случаите, когато тези данъци възникват от сделка или събитие, отчетено за същия или различен период директно в собствения капитал. Отсрочени данъци се начисляват в или приспадат директно от собствения капитал, когато тези данъци се отнасят за позиции, които се начисляват или приспадат през същия или различен период, директно в собствения капитал.

Имоти, машини и съоръжения (МСС 16)

Имотите, машините и съоръженията са представени в индивидуалния финансов отчет по историческа цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубата от обезценка. Банката признава дълготраен актив, когато стойността му е равна на, или надвишава, 700 лв.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и съоръженията се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и други.

Последващо оценяване

Избраният от Банката подход за последваща оценка на имотите и съоръженията е модела на себестойността по МСС 16 – цената на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Печалби и загуби при отписване на имоти, машини и съоръжения (определят се като разлика между постъпленията и балансовата стойност на актива) се признават нетно в други доходи/разходи от/за дейността в печалби и загуби.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Имоти, машини и съоръжения (МСС 16) (продължение)

Метод на амортизация

Банката използва линеен метод на амортизация на имоти и оборудване. Полезният живот по групи активи е както следва:

- сгради – 50 г.
- банково оборудване и компютри – 5 г.
- транспортни средства – 5 г.
- стопански инвентар – 7 г.

Полезният живот по групи активи не е променен в сравнение с 2022 г.

Полезният живот на отделните групи активи е определен от ръководството съобразно: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване. Определеният полезен живот на съоръженията се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти и съоръжения, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация.

Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Нематериални активи (МСС 38)

Нематериалните активи са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени програмни продукти (софтуер) и лицензи за ползване на софтуер.

В Банката се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години.

Обезценка на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи

Балансовата стойност на имоти, машини и съоръжения и на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Загубите от обезценката се включват в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Отписване на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи

Имоти, машини и съоръжения и нематериалните активи се отписват от индивидуалния финансов отчет, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди, или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групите на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи (определени като разлика между нетните приходи от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата) се признават нетно в Други оперативни приходи/разходи в отчета за всеобхватния доход.

Инвестиционни имоти (МСС 40)

Ръководството на Банката използва тази категория при отдаване под наем на активи, придобити от обезпечения по кредити. Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка. След първоначалното признаване, инвестиционните имоти се отчитат по модела на справедливата стойност. Печалбата или загубата, възникнала от промяната в справедливата стойност на инвестиционните имоти, се включва в печалбата или загубата за периода, в който е възникнала. Справедливата стойност на инвестиционните имоти се определя въз основа на оценката от независим оценител.

Приходите от наем от инвестиционните имоти се представят в други доходи от дейността, а оперативните разходи пряко или непряко свързани с генерираните доходи от наем се представят в други разходи за дейността. Отписването на инвестиционен имот се извършва при продажба или трайно изваждане от употреба, като от продажбата му не се очакват бъдещи ползи. Печалбите или загубите от отписването на инвестиционни имоти се отчитат в печалбата или загубата за периода, в които са възникнали.

Активи, държани за продажба (МСФО 5)

Активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на Банката, или чрез отдаване под наем или лизинг. Активите, държани за продажба се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка.

Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от Банката като обезпечения и се придобиват в следствие от нея в резултат на замяна на "дълг срещу собственост", от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Активи, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в тяхното настоящо състояние. Ръководството обичайно провежда активно мероприятия за реализиране на сделки за продажба, която се цели да бъде изпълнена в рамките на поне една година от датата на класифициране на актива в тази група.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Активи, държани за продажба (МСФО 5) (продължение)

Активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата. Активите от тази класификационна група не се амортизират.

Ако тези активи не бъдат реализирани в 12-месечен срок или в 24 месечен срок, при положение, че са изпълнение изискванията на МСФО 5 за удължаване на срока, те се прехвърлят в Активи, придобити от обезпечения.

Активи, придобити от обезпечения (МСС 2)

Активите, придобити от обезпечения и класифицирани първоначално като Активи, държани за продажба, за които не са изпълнени изискванията на МСФО 5, се прехвърлят в Активи, придобити от обезпечения. Те се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

Себестойността на активите, придобити от обезпечения представлява сумата от всички преки разходи по придобиването на активите, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до тяхното настоящо местоположение и състояние. Нетната реализуема стойност е предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност минус приблизително оценените разходи за завършване на търговския цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

Обезценката на тези активи се изчислява в съответствие със счетоводната политика на Банката на база на очакваната реализация на активите от придобити обезпечения. Обезценката на активите, придобити от обезпечения се включва в отчета за всеобхватния доход. Ръководството на Банката счита, че балансовата стойност на активите, придобити от обезпечения представлява най-добрата преценка за тяхната нетна реализуема стойност към датата на отчета за финансово състояние. Допълнителна информация е представена в Бележки 26 и 27.

Обезценка на нефинансови активи (МСС 36)

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Банката, различни от инвестиционни имоти, материални запаси и отсрочени данъчни активи, се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има признаци за обезценка. В случай, че съществуват такива признаци, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. За нематериални активи с неопределен полезен живот, или които още не са готови за употреба, възстановимата стойност се определя по едно и също време всяка година. Загуба от обезценка се признава винаги в случай, че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), част от която е той, превишава неговата възстановима стойност.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Обезценка на нефинансови активи (МСС 36) (продължение)

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до настоящата им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и специфичния риск за актива или за ОГПП.

За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат разглеждани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загубите от обезценка се признават в печалби и загуби. Загубите от обезценка, признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят отчетните стойности на активите в обекта пропорционално.

Загубата от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

3.3. Други пасиви

Лизинг (МСФО 16)

Банката като лизингодател

Лизингови договори, при които Дружеството е лизингодател, се класифицират като финансов или оперативен лизинг. Когато по лизинговия договор се прехвърлят по същество всички рискове и ползи от използването на актива към лизингополучателя, договорът се класифицира като финансов лизинг. Всички останали лизингови договори се класифицират като оперативен лизинг.

Към 31.12.2023 г. Банката няма договори като лизингодател по финансов лизинг.

Банката признава лизинговите плащания по договори за оперативен лизинг като приход по линейния метод. Банката прибавя първоначалните преки разходи,

извършени във връзка с постигането на оперативен лизинг, към балансовата стойност на основния актив и ги признава като разход през срока на лизинговия договор на същата база както дохода от лизинг.

Банката начислява амортизация на активите, обект на оперативен лизинг съответствие с МСС 16 и МСС 38.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Лизинг (МСФО 16) (продължение)

Банката като лизингополучател

ББР ЕАД оценява дали даден договор е или съдържа елементи на лизинг при започване на своето действие.

Банката признава актив с право на ползване и съответно лизингово задължение по отношение на всички договорености за лизинг, в които е лизингополучател, с изключение на краткосрочните лизингови договори (договори със срок от 12 месеца или по-малко) и договори, активите по които са с ниска стойност. За тези лизингови договори се признават лизингови плащания като оперативен разход по линейния метод за срока на лизинговия договор.

Първоначално лизинговото задължение се оценява по настояща стойност на лизинговите плащания, дисконтирани с присъщия за лизинга лихвен процент. Ако този процент не може да се определи, Банката използва свой диференциален лихвен процент.

Лизинговите плащания, участващи в оценката на лизинговото задължение, включват:

- Фиксирани лизингови плащания (включително фиксираните по същество плащания), намалени с всички вземания по лизингови стимули;
- Променливи лизингови плащания, които зависят от индекс или лихвен процент, първоначално измерени с помощта на индекса или процента към началната дата;
- Сумата, която се очаква да бъде платима от лизингополучателя по гаранции за остатъчна стойност;
- Цената на упражняване на опциите за покупка, ако в голяма степен е сигурно, че лизингополучателят ще упражни опциите; и
- Плащане на неустойки за прекратяване на лизинговия договор, ако срокът на лизинга отразява упражняването на опция за прекратяване на лизинговия договор.

Лизинговото задължение се представя на отделен ред в индивидуалния отчет за финансовото състояние.

Впоследствие лизинговото задължение се оценява чрез увеличаване на балансовата стойност, което да отрази лихвата върху лизинговото задължение (използвайки метода на ефективния лихвен процент) и чрез намаляване на балансовата стойност, което да отрази направените лизингови плащания.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство (МСС 19)

Съгласно българското законодателство, Банката е задължена да плаща вноски във фондовете за социално и здравно осигуряване. Трудовите отношения с работниците и служителите на Банката, в качеството ѝ на работодател, се основават на разпоредбите на Кодекса на труда.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала на Банката под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки се признават като разход в индивидуалния отчет за всеобхватния доход в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Банката вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

В края на всеки отчетен период, Банката прави оценка и отчита сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена в резултат на неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Съгласно Кодекса на труда, работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в даденото предприятие може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики, тези схеми представляват планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната настояща стойност към датата на отчета, по която те се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние, коригирана с размера на актюерските печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби - през друг всеобхватен доход.

Разходите за минал стаж се признават веднага в индивидуалния отчет за всеобхватния доход, в периода, в който са възникнали.

Към края на всеки отчетен период, Банката назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните ѝ задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта, те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Настоящата стойност на задължението по дефинираните

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство (МСС 19) (продължение)

Дългосрочни доходи при пенсиониране (продължение)

доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации, деноминирани в български лева.

Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита. Актюерски печалби и загуби от промени в демографските и финансови предположения при пенсиониране по възраст и стаж са признати в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране, обезщетения за:

- неспазено предизвестие – брутно трудово възнаграждение за един месец;
- поради закриване на предприятието или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – брутно трудово възнаграждение за един месец;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – обезщетение в размер на 2 brutни месечни работни заплати;
- за неизползван платен годишен отпуск – за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж.

Банката признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние по тяхната настояща стойност.

Провизии и условни пасиви (МСС 37)

Провизии се признават, когато Банката има настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно, че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към края на отчетния период за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Провизии и условни пасиви (МСС 37) (продължение)

Условните задължения са задължения, възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от Банката, или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Същите не се признават в индивидуалния отчет за финансовото състояние, но подлежат на специално оповестяване.

Договори за финансови гаранции (МСФО 9)

Договори за финансови гаранции са такива договори, които задължават издателя на гаранцията да обезщети лицето в полза на което е издадена, вследствие на неизпълнение от страна на трето лице - дебитор, на поети задължения, които са били гарантирани. Първоначалното отчитане на финансови гаранции се извършва по справедлива стойност, като се приема, че справедливата стойност към момента на издаване на гаранцията е таксата събрана за издаването ѝ, където има такава. Вземания за бъдещи премии не се признават. Приходът от комисионни се разсрочва по линеен метод, за периода за който се отнася. В последствие, задълженията на Банката по финансови гаранции се отчитат по по-високата от стойността на обезценката, определена в съответствие с МСФО 9 и стойността при първоначално признаване, намалена, където е подходящо, с натрупаната стойност на прихода, признат в съответствие с политиките за признаване на приходи на Банката.

Очакваните кредитни загуби, отнасящи се до издадени финансови гаранции, се отразяват в отчета за всеобхватния доход в перото Обезценка на финансови активи. Вероятността да възникне задължение за плащане от страна на Банката по такива договори, се оценява на базата на исторически опит с подобни инструменти.

3.4 Капитал

Акционерен капитал

Акционерният капитал е представен по номиналната стойност на издадените и платените акции. Постъпленията от издадени акции над тяхната номинална стойност се отчитат като премийни резерви.

Разходите, отнасящи се пряко до издаването на нови акции, се приспадат от капитала нетно от свързаните с тях данъци. Дивидентите по обикновени акции се признават в периода, в който са били одобрени от акционерите. Дивидентите за периода, обявени след датата на изготвяне на финансовите отчети, се оповестяват като събитие след датата на отчета.

Дивиденди

Задължение за парични разпределения към собствениците се признава, когато разпределението е одобрено от тях и не зависи от Банката. Кореспондиращата сума се отписва директно от собствения капитал.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.5 Приходи и разходи

Приходи от лихви и разходи за лихви (МСФО 9)

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в отчета за всеобхватния доход на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни инструменти, с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата, при използване на метода на ефективния лихвен процент на основата на цената на придобиване и приложимия лихвен процент. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия, или други разлики между първоначалната балансова стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислена на база ефективен лихвен процент.

Приходът от лихви включва лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, лихви по депозити в други банки, лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, такси и комисионни по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходът за лихви се признава на принципа на начисляване и включва лихвите по привлечени депозити от клиенти и от банки, както и по получени кредити и други привлечени средства, такси и комисионни по получени кредити, които са неразделна част от ефективния разход за лихви.

За експозициите, класифицирани във фази 1 и 2, Банката признава приходи от лихви на база на метода на ЕЛП, начислени върху тяхната брутна балансова стойност. За експозициите, класифицирани във фаза 3, Банката признава приходи от лихви на база на метода на ЕЛП, начислени върху тяхната амортизирана стойност, намалена с обезценка за очаквани кредитни загуби.

Банката също така притежава инвестиции и активи в страни с отрицателни лихвени равнища. Банката оповестява изплатени лихви по такива активи като лихвен разход с допълнително оповестяване в Бележка 6.

Приходи по договори с клиенти (МСФО 15)

Съгласно МСФО 15 се прилага петстъпков модел по отношение на приходите, произтичащи от договори с клиенти, независимо от вида на сделката или индустрията, изискващи от Банката да (1) идентифицира договорите с клиенти, (2) да идентифицира задълженията за изпълнение по тези договори, (3) да определи сумата на възнаграждението по договор, (4) да разпредели възнаграждението по договорите по идентифицираните задължения за изпълнение, и (5) да признава приход, когато е удовлетворено всяко едно от определените задължения за изпълнение.

Банката е идентифицирала следните задължения за изпълнение съгласно МСФО 15:

- Услуги във връзка с извършване на трансакции – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Поради краткия времеви период на извършване на услугата, приходи се признават в момента на предоставянето ѝ. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Банката и представляват фиксирана сума на трансакция, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.5 Приходи и разходи (продължение)

Приходи по договори с клиенти (МСФО 15) (продължение)

На база на тези обстоятелства, Банката прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на транзакцията по сумата, която има право да удържи съгласно Тарифата. Издаване на гаранции и акредитиви – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Прехвърлянето на изгодите към клиента е равномерно за срока на договора и затова, Банката прилага линеен метод за измерване на напредъка по договора, водещ до линейна амортизация на таксите за договорения период. Таксите за тези услуги са фиксирани суми, изчислени в зависимост от стойността на гаранцията или акредитива.

- Поддържане на депозити – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Банката и представляват фиксирана сума на месечна база, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Банката прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на транзакцията по сумата, която има право да удържи съгласно Тарифата.
- Извършване на дейност като посредник, за която Банката получава агентски комисиони – приходите се признават в определен момент във времето при предоставяне на посредническата услуга, тъй като Банката оперира в качеството си на посредник. На база на тези обстоятелства Банката признава приходи равни на стойността на комисионното възнаграждение за изпълнение на посредническата услуга. Комисионното възнаграждение представлява нетната сума, която Банката задържа след изплащане на частта, дължима на третата страна, на която Банката посредничи за изпълнение на услугите от същата тази трета страна.

Таксите за обслужване на облигационни емисии представляват такси за изпълняване на функцията банка-довереник по облигационна емисия на предприятие от обществен интерес. Възнаграждението се начислява и заплаща периодично, съгласно договор.

Приходите от средства на доверително управление представляват такси за управление на средства, предоставени от Министерство на финансите във връзка със заем от Kreditanstalt für Wiederaufbau предоставен на Министерство на финансите. Те се признават когато са дължими по договор.

Банката – с изключение на ограничени операции, предоставяни на нейните служители – не реализира приходи от услуги, свързани с банкиране на дребно: размерът на приетите депозити и разплащателни сметки е 8,068 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 6,754 хил. лв.). Банката не е анализираща в детайли потенциалното влияние на такива услуги върху приходите с оглед ограничената ѝ експозиция към клиенти на дребно и липсата на клонова мрежа.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.5 Приходи и разходи (продължение)

Операции в чуждестранна валута

При изготвянето на финансовия отчет сделки във валути, различни от функционалната валута на Банката (чуждестранна валута) се признават по валутни курсове, валидни към датата на сделката. На всяка отчетна дата монетарните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута се превалутират по курсовете, валидни към тази дата. Немонетарни позиции, отчитани по справедлива стойност, деноминирани в чуждестранна валута се превалутират по курсове, валидни към датата, на която е определена справедливата стойност. Немонетарните позиции, отчитани по историческа стойност в чуждестранна валута не се превалутират.

Сделки, осъществени в чуждестранни валути, са трансформирани в лева по курсовете на БНБ за деня на сделката. Вземанията и задълженията в чуждестранна валута се преоценяват ежедневно. В края на годината са преоценени в легова равностойност по заключителните обменни курсове на БНБ, които на по-важните валути към датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние са следните:

<u>Вид валута</u>	<u>31 декември 2023</u>	<u>31 декември 2022</u>
Щатски долари	1.76998	1.83663
Евро	1.95583	1.95583

От 1999 г., българският лев е обвързан с еврото, официална валута на Европейския съюз, в съотношение 1 евро за 1.95583 лева.

Нетните печалби или загуби от промяната на валутните курсове, възникнали от преоценката на вземания, задължения и от сделки с чуждестранна валута, са отчетени в индивидуалния отчет за всеобхватния доход за периода, в който са възникнали.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност, Банката е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и влошаване на финансовата стабилност на институцията. Тези рискове се идентифицират, измерват и оценяват с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва поемането на неоправдан риск. Процесите по управление на рисковете са ключови за доходността на Банката и нейната стабилност.

Управлението на риска в Българска банка за развитие ЕАД представлява комплекс от методи и процедури, които Банката използва за идентифициране, измерване и контрол на рисковите си експозиции. Банката управлява следните основни категории риск:

- Кредитен;
- Ликвиден;
- Пазарен;
- Операционен.

При управление на рисковете, Българска банка за развитие ЕАД прилага политики и процедури, адекватни на характера и сложността на нейната дейност и базиращи се на добри банкови практики.

4.1. Кредитен риск

Кредитен риск е рискът от потенциални загуби, породени от неизпълнение от страна на клиентите на Банката на договорни задължения, във връзка с вземания и притежавани от Банката финансови инструменти, вкл. държавен риск, риск от контрагента и сетълмент риск и кредитен риск от концентрация.

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена Банката, поради което управлението му е основно в дейността ѝ. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР и с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики, както и изискванията на МСФО.

Банката използва модели за генериране на вътрешен рейтинг при оценката и управлението на кредитния (включително контрагентния) риск по експозициите. Вътрешните рейтинг модели са съобразени със спецификата на оценявания субект. Създадените модели за оценка на кредитния риск при корпоративни клиенти на Банката са базирани на анализ на исторически данни и настоящото финансово състояние на контрагентите и свързаните с тях лица, историята и поведението им при обслужване на задължения към други контрагенти, анализ на бъдещите парични потоци, източник на обслужване на съществуващите и потенциално възникващите задължения към Банката и други специфични за конкретната сделка параметри. В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни, доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. Съществува „Процедура за ранно предупреждение при корпоративни кредитни клиенти“, включваща система за ранно предупредителни сигнали и действия.

При управлението на кредитния риск на Банката се съблюдава система от вътрешнобанкови лимити, които се преразглеждат и актуализират периодично.

В Банката функционира специализирано звено, оценяващо риска, както на ниво клиент, така и на ниво експозиция, като нивото на кредитоспособност се оценява и следи през целия живот на кредита – от кандидатстването до неговото пълно погасяване. Кредитният риск се редуцира частично и чрез прилагане на техниката „обезпечена кредитна защита“, посредством приемане на различни видове обезпечения, като оценките по обезпеченията във всеки един момент не са по-стари от 12 месеца.

Банката формира обезценки по експозиции, в зависимост от рисковия профил на кредитополучателя и/или групата свързани клиенти и на база извършени индивидуални тестове за обезценка.

Експозициите в корпоративния кредитен портфейл на Банката се разделят основно на три категории според наличието на Индикатори за обезценка – изменение на обективните показатели, на базата на които се извършва първоначалната оценка и последващо наблюдение на експозиция / клиент, което би довело до изменение на паричните потоци от финансовите активи в това число просрочие на дължими плащания от кредитополучателя: Фаза 1, „редовни“ ; Фаза 2, „наблюдавани“ или „forborne“ и Фаза 3, „проблемни/необслужвани“. Тези индикатори са залегнали в Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР и представени в настоящата бележка 4.1. За кредити над 5,000 хил. лв. се извършват индивидуални прегледи за наличието на такива индикатори, а за суми под този праг – прегледите се извършват на портфейлна основа.

При клиенти, за които текущо няма установени индикации за повишен риск, Банката извършва периодично (най-малко веднъж годишно) преглед на финансовото и правно състояние, включително и на приетите обезпечения, с цел установяване необходимостта от промяна в процента на обезценки за риск от загуба и /или промяна в оценката на степента на кредитен риск. При клиенти с повишен кредитен риск, прегледът се извършва веднъж на 6 месеца, като при клиенти „проблемни/необслужвани“, прегледът се извършва на тримесечие. В изпълнение на препоръките на Базелския комитет и тяхното транспониране в регулации в рамките на Европейския съюз и по-конкретно Регламент 575/2013/ЕС и Директива 2013/36/ЕС, търговските банки следва да въведат с вътрешно-нормативните си актове вътрешно-рейтингова система, която позволява съпоставимост с официален кредитен рейтинг на кредитополучатели от признати външни рейтингови институции, която възприема международно използваната скала от десет кредитни рейтингови категории, включително две категории за необслужвани кредити.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Банката е разработила детайлна вътрешно-нормативната база, включваща Политика и правила за определяне на обезценка за несъбираемост на рискови експозиции, Методика за анализ и оценка на кредитния риск в Българска банка за развитие ЕАД, Правила за кредитната дейност на ББР и Методика за индивидуален кредитен рейтинг в Българска банка за развитие ЕАД, осигуряващи пълно съответствие на политиката и процедурите при определянето на вътрешен кредитен рейтинг с посочените нормативни актове на ЕС.

Размерът на обезценката се определя като разликата между текущия размер на амортизираната стойност на експозицията на клиента към Банката и нейния възстановим размер.

Банката начислява обезценка на портфейлна основа за вземанията по НПЕЕМЖС.

С цел предпазване и намаляване на кредитния риск, Банката приема обезпечения съгласно вътрешните си правила. Обичайната практика на Банката е да изисква обезпечение от кредитоискателите поне в размер на 100%, спрямо договорения размер на кредита, като се изисква изготвяне на оценки от лицензирани независими оценители.

Кредитен риск в дейността на Банката възниква и по линия на задбалансови ангажименти, основно неуسوени средства по одобрени заеми, гаранции и акредитиви, представляващи неотменяем ангажимент на Банката да извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна и са носители на кредитен риск, аналогично на балансовите кредитни експозиции.

Банката формира различни подпортфейли, базирани на типа на контрагентите и носителите на кредитен риск, както следва:

- директно кредитиране – портфейл от кредитни ангажименти с длъжници юридически лица, различни от банкови финансови институции и кредити към физически лица (кредити към служители на Банката), както и субекти от публичния сектор.
- индиректно финансиране или „он-лендинг“ – портфейл от кредити, формирани към финансови (банкови и небанкови) институции, които имат за цел предоставяне на финансиране/улесняване достъпа до финансиране на микро, малки и средни предприятия в Република България.
- финансиране по линията на НПЕЕМЖС в изпълнение на ПМС 18 на МС.

Извън рамките на кредитния портфейл, кредитен риск в дейността на Банката е наличен при експозиции, формирани при други нейни дейности:

- портфейл от финансови инструменти различни от кредити, формиран във връзка с управление на свободните средства на Банката, който е съставен основно от държавни ценни книги с емитент Република България и други държави от ЕС, класифицирани като „финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“.
- към банки по линия на операции на паричен пазар, пласирани срочни депозити и наличности по ностро сметки;
- експозиции на вземания, обвързани с държавния бюджет.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

В Банката функционира система от лимити във връзка с кредитния риск и риска от концентрации за различните подпортфейли, като текущо се следи кредитния риск и риска от концентрации на финансовите активи, както на базата на отраслови критерии, по отделни контрагенти, така и по застрахователни дружества, осигуряващи покритие. По отношение на директното кредитиране на Банката, за него се следи разпределението по икономически сектори и към клиенти и група свързани клиенти, като се спазват вътрешни ограничения (лимити) за концентрация на корпоративния кредитен портфейл по икономически сектори.

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от финансовите активи, признати в индивидуалния отчет за финансовото състояние е, както следва:

Финансов актив	2023		2022	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	128,662	527,836	527,836
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	514,568	513,867	140,689	139,305
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,620,386	1,382,633	1,746,625	1,502,860
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския бюджет	14,431	14,262	23,598	23,537
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	365,458	365,458	494,919	494,919
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	121,000	121,000	83,728	83,728
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,704	1,622	1,851	1,745
Други финансови активи	2,645	2,645	3,128	3,128
	2,768,854	2,530,149	3,022,374	2,777,058

Позиция „Вземания от Републикански бюджет“ включва кредити по Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в размер на 14,431 хил. лв. (2022: 23,598 хил. лв.).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово, е както следва:

	2023		2022	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Кредитни гаранции по програми анти-КОВИД	373,894	262,049	403,208	275,993
Неусвоен размер на разрешени кредити	184,384	184,378	184,715	184,696
Банкови гаранции и акредитиви	98,455	92,471	126,772	115,946
Невнесена част от акции на Three Seas Initiative	7,788	7,788	17,970	17,970
Участие в инвестиционна програма SIA	479	479	652	652
	665,000	547,165	733,317	595,257
Максимална експозиция към кредитен риск	3,433,854	3,077,314	3,755,691	3,372,315

При определяне на нетната експозиция, са взети предвид начислените обезценки и провизии, високоликвидните обезпечения (държавни ценни книжа и парични средства), както и нетната настояща стойност на ликвидни обезпечения – недвижими имоти.

Кредитен риск – концентрация

В таблицата по-долу са представени данни за финансовите активи на Банката (парични средства, средства по разплащателни сметки в Централни банки, вземания от банки, финансови активи, отчетани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, финансови активи, отчетани по амортизирана стойност – предоставени кредити и аванси на клиенти, вземания от Републиканския бюджет, ценни книжа по амортизирана стойност и други финансови активи), класифицирани по сектори на икономиката (по брутна стойност преди обезценка):

	2023	%	2022	%
Сектори				
Финансови услуги	970,494	35.05%	960,117	31.77%
Държавно управление	460,412	16.63%	611,404	20.23%
Търговия	430,092	15.53%	450,592	14.91%
Промисленост, общо	296,624	10.94%	346,217	11.46%
<i>Промисленост – производство на машини и оборудване</i>	83,035	3.00%	92,598	3.06%
<i>Промисленост – производство и разпределение на енергия</i>	86,715	3.14%	67,973	2.25%
<i>Промисленост – производство на хранителни продукти</i>	45,968	1.66%	46,965	1.55%
<i>Промисленост – други производства</i>	80,906	3.14%	138,681	4.60%
Туристически услуги	262,532	9.48%	262,346	8.68%
Строителство	129,984	4.69%	152,131	5.03%
Транспорт	111,883	3.82%	130,094	4.30%
Операции с недвижими имоти	51,564	1.86%	55,657	1.84%
Селско стопанство	29,357	1.06%	32,061	1.06%
Други отрасли	25,912	0.94%	21,755	0.72%
	2,768,854	100%	3,022,374	100%

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)**4.1. Кредитен риск (продължение)****Кредитен риск – концентрация (продължение)**

Концентрацията на клиентския портфейл (извън банкови институции) е представена в следващата таблица:

	2023		2022	
	Нетна експозиция*	% от СК	Нетна експозиция*	% от СК
Най-голяма обща експозиция към клиентска група	161,416	15.36%	170,118	16.54%
Общ размер на десетте най-големи експозиции	921,160	87.64%	999,955	97.23%
Обща сума двадесетте най-големи експозиции	1,150,045	109.42%	1,316,301	127.99%

* Нетна експозиция – Стойността на експозицията след приспадане на провизиите и високо ликвидните обезпечения.

Банката притежава ДЦК на Република България, деноминирани в евро, които не са включени в съотношенията.

Най-голямата кредитна експозиция на банката, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/ е в размер на 161,416 хил. лв. (включително 126,460 хил. лв. балансов дълг, 34,956 хил. лв. сума за усвояване) по амортизирана стойност (31.12.2022: 172,452 хил. лв.¹), което представлява 15.38% от собствения(СК)/приемливия (Пр.К) капитал на Групата съгласно Регламент 575/2013/ЕС (31.12.2022: 16.76%).

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от собствения капитал на Банката.

Структурата на финансовите активи на Банката съгласно рисковите класификационни групи е следната (по брутна стойност преди обезценка):

¹ От които за целите на нетната експозиция са извадени признатите високоликвидни обезпечения – блокирани депозити в банката, гарантиращи акредитиви в същия размер.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

<i>Към 31 декември 2023 г.</i>	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	-	-	128,662
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	514,568	-	-	514,568
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански бюджет	14,431	-	-	14,431
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	255,563	280,409	124,582	660,554
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Търговски кредити	329,999	115,840	284,180	730,019
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Потребителски кредити	2,097	2	57	2,156
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,660	-	-	1,660
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити на други финансови институции	131,788	1,779	2,056	135,623
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,704	-	-	1,704
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Други кредити и вземания	21,132	44,867	24,375	90,374
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	349,816	-	15,642	365,458
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	121,000	-	-	121,000
Други финансови активи	2,645	-	-	2,645
Общо финансови активи	1,875,065	442,897	450,892	2,768,854

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

<i>Към 31 декември 2022 г.</i>	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	527,836	-	-	527,836
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	140,689	-	-	140,689
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански бюджет	23,598	-	-	23,598
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	374,848	185,634	125,595	686,077
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Търговски кредити	388,295	228,029	195,037	811,361
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Потребителски кредити	1,948	74	-	2,022
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,990	-	-	1,990
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити на други финансови институции	131,325	-	6,849	138,174
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,851	-	-	1,851
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Други кредити и вземания	25,524	63,761	17,717	107,001
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	480,234	-	14,685	494,919
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	83,728	-	-	83,728
Други финансови активи	3,128	-	-	3,128
Общо финансови активи	2,184,994	477,498	359,882	3,022,374

По-долу са представени видовете обезпечения извън търговски предприятия, приети от Банката във връзка с отпуснати кредити, по справедлива стойност, определена от лицензирани независими оценители и потвърдена от служител на Банката, притежаващ необходимия лиценз:

Вид обезпечение	2023		2022	
	Справедлива стойност	%	Справедлива стойност	%
Ипотeki	834,987	74.32	729,287	65.91
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	217,662	19.38	294,599	26.63
Блокирани депозити	42,965	3.82	44,613	4.03
Застраховка кредитен риск	23,299	2.07	36,999	3.34
Банкови гаранции	4,559	0.41	960	0.09
Общо обезпечения	1,123,472	100	1,106,458	100

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Кредитните експозиции могат да бъдат обезпечени с повече от едно обезпечение, т.е. могат да бъдат включени в повече от една позиция. Сумата от обезпеченията може да надхвърля 100%, тъй като по един кредит може да има повече от едно обезпечение.

Банката може да предоговори първоначалните условия по сключени договори в случаите на молба от страна на контрагентите. Обичайно това са сроковете за усвояване на кредитите, размера на кредита, лихвените нива и/или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски. Най-често това се наблюдава в случаи на промяна на първоначалните параметри, целите и обхвата, респ. времевия график на проектите. При предоговарянето се анализират измененията в първоначалните условия, с цел установяване дали промените представляват концесия (отстъпка) в полза на длъжника, както и доколко тази отстъпка значително изменя паричните потоци и тяхната нетна настояща стойност и, следователно, експозицията следва да се приеме за модифицирана/преструктурирана и, съответно, да бъде класифицирана във Фаза 2 или Фаза 3.

Съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР, Банката следи експозициите за индикатори, които биха могли да доведат до обезценка в бъдещ период. Тези индикатори могат да бъдат както пазарни – промяна в лихвените проценти, спредовете или други пазарни движения, или промени в регулаторната среда – така и специфични – промяна в стойността на обезпечението, промяна в прогнозите за развитие на дружеството, непредвидени в бизнес плана разходи, настъпването на инциденти, водещи до значително намаляване на капацитета на кредитополучателя.

Също така, анализът следва да определи дали модификацията е съществена до степен, която дава основание да се отпише активът и да се заведе нов такъв.

През 2023 г. и 2022 г. Банката извърши анализ на ефекта от модификациите върху експозициите от портфейла си, с цел да определи дали някои от тях не индикират необходимост от отписване и отчитане на нов актив. В резултат от анализа бе оценено, че ефектът от модификациите не е значителен.

Анализът на промените в стойностите на основните групи финансови активи и тяхната обезценка са представени в подсекция „Отчитане на ОКЗ“ в тази секция.

По отношение на кредитите, отпускани по програмата за енергийна ефективност, следва да бъде отбелязано, че съгласно параметрите на програмата размерът на одобрения кредит подлежи на регулярен процес на актуализация с оглед контрол на разходите по изпълнение. Резултат от този контрол е подписването на анекси по кредитите с актуализиране на финансовите параметри.

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

В таблицата по-долу са представени данни за стойността на портфейла от финансови активи на Банката по видове инструменти:

	Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност												Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход			
	Нефинансови предприятия и небанкови финансови институции		Републикански Бюджет		Банки		Физически лица		Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки		Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност		Други финансови активи		Дългови инструменти	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Обезценени на индивидуална основа																
-----редовни (Фаза 1)	358,745	577,245	-	-	-	-	-	-	-	-	1,704	1,851	2,645	3,128	349,816	480,234
-----наблюдавани (Фаза 2)	420,341	456,756	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	415,101	321,075	-	-	-	-	57	-	-	-	-	-	-	-	15,642	14,685
Брутна стойност	1,194,187	1,355,076	-	-	-	-	57	-	-	-	1,704	1,851	2,645	3,128	365,458	494,919
<i>В т.ч. предоговорени</i>	1,166,502	1,288,648	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Просрочени, но необезценени	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----редовни (Фаза 1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----наблюдавани (Фаза 2)	1,456	1,177	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	5,442	24,122	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	6,898	25,299	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>В т.ч. предоговорени</i>	6,898	25,299	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>До 30 дни</i>	1,456	4,955	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>От 30- 90 дни</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Над 90 дни</i>	5,442	20,344	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обезценени на портфейлна основа																
-----редовни (Фаза 1)	233,914	193,661	14,431	23,598	31,391	52,387	3,757	3,937	-	-	-	-	-	-	-	-
-----наблюдавани (Фаза 2)	17,860	6,817	-	-	-	-	2	75	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	251,774	200,478	14,431	23,598	31,391	52,387	3,759	4,012	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>В т.ч. предоговорени</i>	143,480	121,596	-	23,598	18,359	31,939	227	225	-	-	-	-	-	-	-	-
Просрочени, но необезценени	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----редовни (Фаза 1)	145,822	149,086	-	-	483,177	88,302	-	-	128,662	527,836	-	-	-	-	-	-
-----наблюдавани (Фаза 2)	3,238	12,674	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	14,651	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	163,711	161,760	-	-	483,177	88,302	-	-	128,662	527,836	-	-	-	-	-	-
<i>В т.ч. предоговорени</i>	163,007	160,702	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	1,616,570	1,742,613	14,431	23,598	514,568	140,689	3,816	4,012	128,662	527,836	1,704	1,851	2,645	3,128	365,458	494,919
<i>В т.ч. предоговорени</i>	1,479,887	1,596,245	-	23,598	18,359	31,939	233	225	-	-	-	-	-	-	-	-

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Банката класифицира непросрочени и необезценени експозиции в посочените класове в зависимост от вътрешния им кредитен рейтинг, както следва:

- висок клас – от кредитен рейтинг от 1 до 3 включително за небанкови финансови институции, от 1А до 4С включително за МСП клиенти; от ААА до ВВ- включително за проектно финансиране – Фаза 1;
- стандартен клас – от кредитен рейтинг от 4 до 5 включително за небанкови финансови институции, от 5А до 6С включително за МСП клиенти и от В+ до В включително за проектно финансиране – Фаза 1;
- нисък клас – кредитен рейтинг 6 за небанкови финансови институции, от 7А до 7В включително за МСП клиенти и от В- до ССС+ за проектно финансиране – Фаза 1 (рейтинг 6), без просрочие или с просрочие до 30 дни или Фаза 2 (рейтинг 7 за небанкови финансови институции, от 7С до 8С включително за МСП клиенти и ССС за проектно финансиране) и просрочие в интервала 30 до 90 дни;
- необслужвани – Фаза 3 (рейтинг 8, 9 и 10 за небанкови финансови институции, 9 и 10 включително за МСП клиенти и от ССС- до D за проектно финансиране) и просрочие над 90 дни.

Наблюдаваните кредити и вземания (Фаза 2), представени по амортизирана стойност, са както следва:

	2023	2022
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	280,409	185,635
Търговски кредити	115,840	228,029
Потребителски кредити	2	75
Кредити на други финансови институции	1,779	-
Други кредити и вземания	44,867	63,760
	442,897	477,499

Когато първоначалните условия на споразумението са изменени чрез даване на концесии (отстъпки) от страна на Банката към длъжника, който изпитва или предстои да изпита затруднения при изпълнението на своите финансови задължения, кредитът се класифицира като „преструктуриран“ (Фаза 2 или 3, съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Преструктурираните кредити и вземания, представени по амортизирана стойност, са както следва:

	2023	2022
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	240,416	249,449
<i>в т.ч. Редовни (Фаза 1)</i>	-	-
<i>Наблюдавани (Фаза 2)</i>	158,925	163,397
<i>Необслужвани (Фаза 3)</i>	81,491	86,052
Търговски кредити	326,116	339,105
<i>в т.ч. Редовни (Фаза 1)</i>	9,549	-
<i>Наблюдавани (Фаза 2)</i>	97,349	179,535
<i>Необслужвани (Фаза 3)</i>	219,218	159,570
Кредити на други ФИ	777	1,238
<i>в т.ч. Редовни (Фаза 1)</i>	-	1,238
<i>Наблюдавани (Фаза 2)</i>	777	-
<i>Необслужвани (Фаза 3)</i>	-	-
Други кредити и вземания	60,925	69,244
<i>в т.ч. Редовни (Фаза 1)</i>	-	-
<i>Наблюдавани (Фаза 2)</i>	36,550	63,760
<i>Необслужвани (Фаза 3)</i>	24,375	5,484
	628,234	659,036

Условни ангажименти

Банкови гаранции, акредитиви и неусвоени кредитни ангажименти

Банката оценява кредитното качество на предоставените условни ангажименти чрез методология, която оценява дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да изтекат ресурси от Банката.

Тези разходи (загуби) се определят на база Политика и Методика за оценка на очакваните кредитни загуби и процедура за изчисляване на ББР въз основа на Конверсионен фактор (CCF), който се прилага при задбалансови експозиции, при които има вероятност те да се превърнат в балансови (плащане по гаранции, усвояване на част от разрешения размер на кредита и др.).

Към 31.12.2023 г., Банката е идентифицирала ангажименти по гаранции (извън тези, по програмите анти-КОВИД) за 98,455 хил. лв. (2022 г.: 126,772 хил. лв.), които са провизирани в размер на 3,242 хил. лв. (2022: 1,745 хил. лв.) (Бележка 32).

Кредитни гаранции анти-КОВИД

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от КОВИД-19 (виж Бележка 37).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Условни ангажименти (продължение)

Кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

За тези програми, ББР възприе специална методика за провизиране с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци, както следва:

Програма за фирми – МСП и междинни предприятия

Основните параметри на програмата и гарантираните кредити са:

- Задължението за плащане по гаранциите е на практика безусловно, при спазване на договореното в гаранционните споразумения (за кредити, допуснати в програмата).
- Гаранциите са в размер до 80% от главницата по заем. Установен е максимален таван на плащанията – първоначално от 30%, а с решение на Министерски съвет в края на 2020 г. таванът е повишен на 50%.
- Селекцията на кредитополучателите е базирана на критерии, свързани с ефектите от пандемията, а не на обичайните критерии за предоставяне на финансиране на юридически лица. Включени са МСП, като с измененията от края на 2020 г. са добавени големите предприятия, сведени с измененията от 2021 г. до small mid-caps („Програма за възстановяване“).
- Банките имат възможност да включват кредити без обичайно необходимото обезпечение (първоначално изискването е за максимум 20% покритие на експозициите с материално обезпечение, в следствие бе увеличено на 50% - т.е. от 0% до 50%, а с промените по „Програма възстановяване“ материалната обезпеченост отпадна, оставяйки допустими само гаранциите от действителни собственици и свързани лица, както и залозите на вземания по сметки). Също така, до промените в „Програма за възстановяване“ е допустимо включването на определен процент вече формирани експозиции. Самоучастието на банките е определено на поне 20%. Условието предопределят значително по-висок риск от този при обичайни гаранционни програми за бизнеса.

Към 31.12.2023 г. ББР е поела към търговските банки ангажимент за гаранции (като Лимит на плащанията или CAP) в размер на 50% от формираните по Програмата гарантирани портфейли. Съгласно предоставените от търговските банки окончателни отчети, към края на годината по програмата са гарантирани 2,184 броя кредити с общ размер 427.0 млн. лв., за които е предоставена гаранция в размер 238.7 млн. лв.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Условни ангажименти (продължение)

Кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за фирми – МСП и междинни предприятия (продължение)

Предоставянето на гаранции по програмата приключи в края на м. юни 2022 г. Максималният достигнат резултат по програмата (като агрегиране данни) са 2,892 гарантирани кредита, в размер на 630.3 млн. лв.

При първоначалните калкулации за очаквани кредитни загуби, свързани с програмата за фирми, заложените параметри оценките за очакваните развития бяха:

- Плащанията от страна на ББР да възлязат на 30% от поетия гаранционен ангажимент, а останалите 70% да бъдат изплатени от кредитополучателите;
- Реализацията на основната част от плащанията по програмата да продължи до 2 години след оригиналния матуритет на кредитите (отчитане на времето между начало на неизпълнение и плащане от страна на ББР и удължаване на срока на погасяване на лица с частично неизпълнение);
- Възстановяването на платените по гаранциите суми да възлезе на 35% от платените суми. Тази оценка отчита разходите по събиране на вземанията;
- Използван е дисконтов процент от 1%, съответстващ на приложимия лихвен процент по пасивите на ББР.

В началото на 2024 г. Банката извърши анализ на поведението на портфейла от гаранции, свързани с кредити, отпуснати по тази програма. Вследствие на анализа, Банката реши да запази процента на провизиране на тези експозиции на 27.6%.

Чувствителността на нетната настояща стойност на плащанията към ефективно реализирания процент плащания от страна на ББР е 3.33% за всеки 1% изменение спрямо базовата стойност. Чувствителността ѝ към процента на възстановяване на вече изплатените суми е 1.51% за всеки 1% изменение.

Програма за физически лица

- Плащанията по гаранциите са на практика безусловни, при спазване на договореното в гаранционните споразумения (за кредити допуснати в програмата);
- Гаранциите са за 100% от главницата по заема;
- Селекцията на кредитополучателите е базирана на критерия засегнатост от пандемията, а не на обичайните критерии за предоставяне на финансиране на физически лица. Това са лица в неплатен отпуск или самонаети лица с намалени приходи. Доходите на кредитополучателите са стресирани и значително по-ниски от обичайните;
- на заемите 5 години, включително възможен гратисен период до 24 месеца;

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Условни ангажименти (продължение)

Кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за физически лица (продължение)

- ББР компенсира участващите търговски банки с плащане на годишна база в размер на 1.50% върху размера на поетия гаранционен ангажимент при максимален срок С РМС 506/15.07.2021 г. е одобрено удължаване на срока за кандидатстване за кредит на физическите лица „до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити за финансиране от страна на банките - партньори по програмата, което от двете настъпи по-рано“.

С РМС 448/07.07.2022 г. бе дадена възможност за удължаване на заемите до 7 години, като при анексиране на гаранционните споразумения се променя и компенсацията от ББР: при удължаване на гаранцията след петата година компенсацията за търговските банки се намаля на 1%.

Предоставянето на гаранциите по програмата приключи през м. август 2021 г. Максималният достигнат резултат по програмата (като агрегирани данни) са 52,915 гарантирани кредита, в размер на 254.6 млн. лв.

При първоначалните калкулации за очаквани кредитни загуби, свързани с програмата за физически лица, заложените параметри оценките за очакваните развития бяха:

- Плащанията от страна на ББР да възлязат на 40% от поетия гаранционен ангажимент, а останалите 60% да бъдат изплатени от кредитополучателите;
- Реализацията на основната част от плащанията по програмата да продължи до 2 години след оригиналния матуритет на кредитите (отчитане на времето между начало на неизпълнение и плащане от страна на ББР и удължаване на срока на погасяване на лица с частично неизпълнение);
- Възстановяването на плащанията по гаранциите суми да възлезе на 25% от платените суми. Тази оценка отчита разходите по събиране на вземанията;
- Заплащането на 1.5% към търговските банки е неотменим ангажимент на ББР, който е включен в калкулацията;
- Използван е дисконтов процент от 1%, съответстващ на приложимия лихвен процент по пасивите на ББР.

Към 31.12.2023 г. ББР е гарантирала по програмата 42,840 активни кредита, за които е предоставена гаранция в размер на 135.2 млн. лв.

В началото на 2024 г. Банката извърши анализ на поведението на портфейла от гаранции, свързани с кредити, отпуснати по тази програма. Вследствие на анализа, Банката реши да промени процента на провизиране на тези експозиции към 31.12.2023 г. от 36% на 34%.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Условни ангажименти (продължение)

Кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за физически лица (продължение)

Чувствителността на нетната настояща стойност на плащанията към ефективно реализирания процент плащания от страна на ББР е 1.96% за всеки 1% изменение спрямо базовата стойност. Чувствителността ѝ към процента на възстановяване на вече изплатените суми е 1.05% за всеки 1% изменение.

Към 31.12.2023 г. ББР е издала гаранции за общо 373,894 хил. лв. (31.12.2022 г.: 403,208 хил. лв.), като е гарантирала експозиции по двете програми на обща стойност 554,763 хил. лв. (31.12.2022 г.: 715,979 хил. лв.), и е заделила провизии на стойност 111,845 хил. лв. (31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ)

За инструментите, отчитани по амортизирана стойност, ОКЗ намаляват балансовата стойност в отчета за финансовото състояние.

За дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ОКЗ е част от негативната промяна на справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Те продължават да се представят по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, като натрупания коректив за загуби се представя в отчета за всеобхватния доход. При последващо отписване на инструмента, натрупаният коректив се признава в печалбата или загубата за периода.

Вероятност от неизпълнение (PD)

PD е вероятността даден контрагент да не изпълни договорните клаузи, свързани с изплащане на дълга. За всеки вид индивидуална експозиция или портфейл, когато група експозиции се оценяват колективно, Банката поддържа историческа информация за движението между различните фази.

Стойността на 12-месечната вероятност от неизпълнение („12M PD“) се определя въз основа на наблюдаваните темпове на влошаване и се изчислява като движеща се средна стойност (moving average) за период, който обхваща минимум 2 години. За експозиции, които се оценяват индивидуално, стойността на 12M PD се определя в зависимост от присъдения кредитен рейтинг съобразно вътрешен модел. Данните за промените в рейтинга на кредитополучателите в едногодишен хоризонт се обобщават в транзакционни матрици, като за всяка стъпка на рейтинга се изчислява 12M PD в зависимост от броя на установените случаи на неизпълнение. Банката коригира стойностите на 12M PD с цел отразяване на текущите или очаквани икономически условия, които могат да се различават от тези през анализирания исторически периоди.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Експозиция при неизпълнение (EAD)

EAD представлява очаквания размер на експозицията към момента на неизпълнение. Тя се определя в зависимост от типа на кредита, като се отчитат както усвоените, така и договорените неусвоени суми, според очакванията за бъдещи усвоявания.

Загуба при неизпълнение (LGD)

LGD представлява съотношението между очакваната загуба по експозицията, дължаща се на неизпълнение, към размера на експозицията при неизпълнение. Банката изчислява каква би била потенциалната загуба, ако експозицията мине в неизпълнение и единственият източник за погасяване на задълженията би бил реализиране на обезпеченията. Загубата се представя като процент от EAD.

Банката е определила относителни прагове, които също се използват за експозициите, за които важат абсолютните прагове и за тези, за които няма определени такива. Те са на базата на матрици обхващащи целия кредитен цикъл (through-the-cycle, TTC) и промяната на вероятността за неизпълнение на съответните експозиции от външните агрегирани данни на Moody's (като предварително Банката има разработена методология за приравняване на вътрешните кредитни рейтинги към тези на рейтинговата агенция), както и от историческите данни за експозициите на Банката.

Основни групи активи, подлежащи на обезценка

В следващите таблици са представени движенията на основните групи активи, подлежащи на обезценка, между различните фази за периода 01.01-31.12.2023 г. и 01.01-31.12.2022 г.:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Основни групи активи, подлежащи на обезценка (продължение)

Активи, отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление и Вземания от банки)	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	1,070,136	707,456	292,700	2,070,292
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(36,829)	36,829	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(5,868)	-	5,868	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(94,686)	94,686	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	55,490	3,697	4,560	63,747
Изплатени или прехвърлени	(214,720)	(180,208)	(54,172)	(449,100)
Увеличени	57,572	4,410	1,555	63,537
Салдо към 31.12.2022 г.	925,781	477,498	345,197	1,748,476
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(134,113)	134,113	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(5,293)	-	5,293	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(183,725)	183,725	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	9,549	(9,549)	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	45,871	(45,871)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	77,684	3,850	2,233	83,767
Изплатени или прехвърлени	(162,366)	(34,075)	(57,980)	(254,421)
Увеличени	32,701	8,914	2,653	44,268
Салдо към 31.12.2023 г.	743,943	442,897	435,250	1,622,090

В таблицата, представена по-горе, се включват всички активи, отчитани по амортизирана стойност – нефинансови предприятия, включително с държавно участие, физически лица и небанкови финансови институции.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Основни групи активи, подлежащи на обезценка (продължение)

Активи, отчитани по амортизирана стойност - Държавно управление	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	18,866	-	-	18,866
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	9	-	-	9
Изплатени или прехвърлени	(2,612)	-	-	(2,612)
Увеличени	7,335	-	-	7,335
Салдо към 31.12.2022 г.	23,598	-	-	23,598
Изплатени или прехвърлени	(13,234)	-	-	(13,234)
Увеличени	4,067	-	-	4,067
Салдо към 31.12.2023 г.	14,431	-	-	14,431

В Държавно управление Банката представя активи, отчитани по амортизирана стойност, свързани с Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС).

Активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	387,437	-	-	387,437
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	77,221	-	-	77,221
Изплатени или прехвърлени	(325,864)	-	-	(325,864)
Увеличени	1,895	-	-	1,895
Салдо към 31.12.2022 г.	140,689	-	-	140,689
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	459,443	-	-	459,443
Изплатени или прехвърлени	(94,600)	-	-	(94,600)
Увеличени	9,036	-	-	9,036
Салдо към 31.12.2023 г.	514,568	-	-	514,568

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Основни групи активи, подлежащи на обезценка (продължение)

Заемите към банки и финансови институции, представени в предходната таблица, включват както операции на междубанков пазар, така и депозити с различна срочност.

Активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови инструменти	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	591,943	-	-	591,943
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(14,685)	-	14,685	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	52,545	-	-	52,545
Изплатени или прехвърлени	(186,392)	-	-	(186,392)
Увеличени	36,823	-	-	36,823
Салдо към 31.12.2022 г.	480,234	-	14,685	494,919
Изплатени или прехвърлени	(144,188)	-	(24)	(144,212)
Увеличени	13,770	-	981	14,751
Салдо към 31.12.2023 г.	349,816	-	15,642	365,458

Портфейлът от ценни книжа е съставен основно от облигации на Република България, други европейски суверенни емитенти и облигации на големи корпоративни клиенти.

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 г. и 2022 г.

Размерът на очакваната кредитна загуба е функция на вероятността от неизпълнение на инструмента, очакваната загуба при неизпълнение и размера на балансовата и задбалансовата експозиция. Вероятността от неизпълнение (PD) и очакваната загуба при неизпълнение (LGD) са параметрите, които участват в определяне на процента за провизиране и тези параметри се определят на базата на индивидуален преглед на ранните предупредителни знаци, които са хомогенни по отношение на кредитните си характеристики и на обвързаността си с международни и местни макроикономически променливи, които биха могли да им повлияят.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 г. и 2022 г. (продължение)

По-долу са представени движенията на обезценките през 2023 г. и 2022 г.:

Активи, отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление и Вземания от банки)

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2022 г.	22,513	220,560	97,463	340,536
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(1,351)	1,351	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(103)	-	103	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(148,448)	148,448	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	-	-	-	-
Нови експозиции	2,196	4,901	94,942	102,039
Изплатени или прехвърлени	(2,889)	(16,622)	(189,139)	(208,650)
Увеличение на обезценката по съществуващи експозиции	2,602	4,278	3,066	9,946
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	22,968	66,020	154,883	243,871
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(3,111)	3,111	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(346)	-	346	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(23,398)	23,398	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	-	-	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	9,815	(9,815)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	1,045	2,681	48,269	51,995
Изплатени или прехвърлени	(6,938)	(14,002)	(54,936)	(75,876)
Увеличени	480	13,646	3,719	17,845
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	14,098	57,873	165,864	237,835

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 и 2022 г. (продължение)

Активи, отчитани по амортизирана стойност - Държавно Управление	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2022 г.	49	-	-	49
Нетно движение на обезценките по НПЕЕМЖС	12	-	-	12
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	61	-	-	61
Нетно движение на обезценките по НПЕЕМЖС	108	-	-	108
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	169	-	-	169

Активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2022 г.	2,090	-	-	2,090
Увеличени/(Намалени)	(706)	-	-	(706)
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	1,384	-	-	1,384
Увеличени/(Намалени)	(683)	-	-	(683)
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	701	-	-	701

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ) (продължение)

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 и 2022 г. (продължение)

Активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови инструменти	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2022 г.	3,858	-	-	3,858
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(1,243)		1,243	-
Нови експозиции	179	-	2,867	3,046
Изплатени или прехвърлени	(168)	-	-	(168)
Други движения	292	-	-	292
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	2,918	-	4,110	7,028
Изплатени или прехвърлени	(1,035)	-	-	(1,035)
Други движения	-	-	589	589
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	1,883	-	4,699	6,582

Стойност на обезпеченията към 31.12.2023 г.

Стойността на обезпеченията по обезпечени активи е представена в следващата таблица:

Вид обезпечение	Балансова стойност на кредита	Стойност на обезпечението
Ипотеки	387,330	834,987
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	79,947	217,662
Блокирани депозити	102,645	42,965
Застраховка кредитен риск	9,962	23,299
Банкови гаранции	2,144	4,559
Други обезпечения	786,265	2,719,888
Необезпечени	14,340	-
Общо	1,382,633	3,843,360

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Стойност на обезпеченията към 31.12.2022 г.

Вид обезпечение	Балансова стойност на кредита	Стойност на обезпечението
Ипотеки	574,414	729,287
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	188,459	294,599
Блокирани депозити	501,169	44,613
Застраховка кредитен риск	41,975	36,999
Банкови гаранции	634	960
Други обезпечения	188,145	2,979,377
Необезпечени	8,064	-
Общо	1,502,860	4,085,835

Риск от държавата

Банката е формирала портфейл от ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, формиран основно от държавни ценни книжа с емитент Република България, други държави от ЕС и САЩ. Експозицията на Банката към държавен дълг е 319,521 хил. лв. към 31.12.2023 г. и 451,935 хил. лв. към 31.12.2022 г.

Книжата на Република България имат присъден кредитен рейтинг ВВВ/А-2 с положителна перспектива от Standard & Poor's (24.11.2023 г.), ВВВ с положителна перспектива от Fitch Ratings (27.10.2023 г.) и Ваа1 със стабилна перспектива от Moody's (03.02.2023 г.). Притежаваните книжа, емитирани от правителствата на други държави са с рейтинг не по-нисък от ВВВ- по скалата на Fitch Ratings/Standard&Poor's, или еквивалента Ваа3 по скалата на Moody's.

Според Fitch Ratings, рейтинг ВВВ означава, че „очакванията за неплатежоспособност са ниски и капацитетът за обслужване на финансовите задължения е адекватен, но при влошаване на икономическите условия или бизнес средата този капацитет е вероятно да намалее.“ Moody's и Standard&Poor's имат сходни дефиниции за рейтингите, дадени на суверена.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск

Пазарните рискове са свързани с негативни изменения на лихвени проценти, валутни курсове, кредитни спредове и други фактори, оказващи влияние върху цените на ценните книжа и другите финансови активи. Тези движения могат да дадат отражение върху финансовата позиция и рентабилността на Банката.

Лихвен риск

Лихвеният риск е вероятността от изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Лихвеният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Банката. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени във времеви интервали според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Подходът за измерване на лихвения риск по отношение на цялостната дейност основно включва:

- Анализ на лихвената чувствителност на дохода – измерващ лихвената чувствителност на нетния лихвен доход на Банката;
- Анализ на лихвената чувствителност на икономическия капитал – измерва лихвената чувствителност на икономическата стойност на капитала на Банката;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за лихвен риск, отразяващи волатилността на съответната лихвена крива, както и рисковия апетит на Банката;
- Стрес тестове за лихвен риск – които представят потенциалното изменение на годишния нетен лихвен доход и икономическата стойност на капитала на Банката след прилагане на стрес-сценарии за изменение на лихвените криви по валути.

Анализът на лихвения риск при паричните потоци се извършва чрез разпределението на паричния поток на активите и пасивите, участващи в анализа на лихвения дисбаланс и формиращи съответните матуритетни несъответствия. При наличие на позиции в отчета за финансовото състояние на Банката, класифицирани като такива, определени по справедлива стойност, същите се отнасят в приложимата матуритетна зона в анализа на лихвения дисбаланс. Банката поддържа определени безлихвени активи и пасиви във връзка с осъществяване на разплащателни операции.

Освен анализа на лихвената чувствителност, при управление на лихвения риск регулярно се идентифицират и основните източници, участващи в промяната на нетния лихвен спред на Банката. Това спомага за вземане на своевременни решения по отношение на лихвената политика на Банката, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск

Лихвен риск (продължение)

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо лихвения риск, на който е изложена Банката, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите граници и лимити за Банката.

Таблицата по-долу обобщава лихвената експозиция и риск на Банката. В нея са включени активите и пасивите на Банката по балансова стойност, съгласно лихвените клаузи, заложи в договорите, матуритетната им структура и чувствителността им, спрямо движението на лихвените проценти.

31 декември 2023 г.

	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	безлихвени	Общо
Финансови активи				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	43,267	459,517	11,083	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,372,528	9,952	153	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския Бюджет	14,262	-	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1622	-	-	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	31,602	333,856	-	365,458
Други финансови активи	-	-	2,645	2,645
	1,463,281	803,325	13,881	2,280,487
Финансови пасиви				
Привлечени средства от международни институции	581,931	-	-	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	373,177	263,078	13,912	650,167
Депозити от кредитни институции	20,615	189,303	-	209,918
Други привлечени средства	11,687	5,131	-	16,818
Задължения по договори за лизинг	208	-	-	208
Други финансови пасиви	-	-	4,521	4,521
	987,618	457,512	18,433	1,463,563
Общо балансова лихвена експозиция	475,663	345,813	(4,552)	816,924
Условни задължения и ангажименти	153,147	31,237	362,787	547,171

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

31 декември 2022 г.

	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	безлихвени	Общо
Финансови активи				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	56,339	75,969	6,997	139,305
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,491,244	11,223	393	1,502,860
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския Бюджет	23,537	-	-	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,745	-	-	1,745
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	30,497	464,422	-	494,919
Други финансови активи	-	-	3,128	3,128
	1,603,362	551,614	10,518	2,165,494
Финансови пасиви				
Привлечени средства от международни институции	779,497	-	-	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	862,327	115,581	16,160	994,068
Депозити от кредитни институции	2,641	-	-	2,641
Други привлечени средства	11,286	5,322	-	16,608
Задължения по договори за лизинг	299	-	-	299
Други финансови пасиви	-	-	4,077	4,077
	1,656,050	120,903	20,237	1,797,190
Общо балансова лихвена експозиция	(52,688)	430,711	(9,719)	368,304
Условни задължения и ангажименти	165,797	18,918	410,561	595,276

Анализ на лихвената чувствителност

Таблицата на следващата страница включва финансовите инструменти на Банката, представени по балансова стойност, категоризирани по по-ранната от двете дати – датата на промяна на лихвения процент по договор или датата на падежа.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Анализ на лихвената чувствителност (продължение)

31 декември 2023 г.	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	над 5 год.	С фиксира на лихва	Безлихвени	Общо
Финансови активи									
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	8,741	34,526	-	-	-	-	459,517	11,083	513,867
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	90,676	1,281,699	-	-	-	-	10,105	153	1,382,633
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	14,262	-	-	-	-	-	-	-	14,262
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	1,622	-	-	-	-	-	1,622
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	4,019	-	19,947	71,710	227,481	42,301	-	-	365,458
Други финансови активи	-	-	-	-	-	-	-	2,645	2,645
Общо финансови активи	117,698	1,316,225	21,569	71,710	227,481	42,301	469,622	13,881	2,280,487
Финансови пасиви									
Привлечени средства от международни институции	-	103,945	477,986	-	-	-	-	-	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	407,059	30,763	16,720	118,248	63,465	-	-	13,912	650,167
Депозити от кредитни институции	20,615	-	-	-	-	-	189,303	-	209,918
Други привлечени средства	-	11,687	-	-	-	5,131	-	-	16,818
Задължения по договори за лизинг	-	208	-	-	-	-	-	-	208
Други финансови пасиви	4,458	26	-	-	37	-	-	-	4,521
Общо финансови пасиви	432,132	146,629	494,706	118,248	63,502	5,131	189,303	13,912	1,463,563
Общо лихвена експозиция на чувствителност	(314,434)	1,169,596	(473,137)	(46,538)	163,979	37,170	280,319	(31)	816,924
Условни задължения и ангажменти	-	13,519	137,241	2,387	-	-	31,237	362,787	547,171

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Анализ на лихвената чувствителност (продължение)

31 декември 2022 г.	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	над 5 год.	С фиксира на лихва	Безлихве ни	Общо
Финансови активи									
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	5,413	50,926	-	-	-	-	75,969	6,997	139,305
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	99,029	1,392,215	-	-	-	-	11,223	393	1,502,860
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	23,537	-	-	-	-	-	-	-	23,537
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	1,745	-	-	-	-	-	1,745
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	22,864	31,107	10,939	73,131	312,111	44,767	-	-	494,919
Други финансови активи	-	-	-	-	-	-	-	3,128	3,128
Общо финансови активи	150,843	1,474,248	12,684	73,131	312,111	44,767	87,192	10,518	2,165,494
Финансови пасиви									
Привлечени средства от международни институции	24,967	32,947	2,088	41,354	553,234	124,907	-	-	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	855,272	15,010	14,885	89,136	3,605	-	-	16,160	994,068
Депозити от кредитни институции	2,641	-	-	-	-	-	-	-	2,641
Други привлечени средства	-	11,286	-	-	-	5,322	-	-	16,608
Задължения по договори за лизинг	-	299	-	-	-	-	-	-	299
Други финансови пасиви	3,415	12	-	-	650	-	-	-	4,077
Общо финансови пасиви	886,295	59,554	16,973	130,490	557,489	130,229	-	16,160	1,797,190
Общо лихвена експозиция на чувствителност	(735,452)	1,414,694	(4,289)	(57,359)	(245,378)	(85,462)	87,192	(5,642)	368,304
Условни задължения и ангажменти	-	150,881	7,743	7,173	-	-	18,918	410,561	595,276

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Чувствителност на лихвените активи и пасиви

Таблицата по-долу показва чувствителността на финансовия резултат на Банката при възможни промени в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември с плаващ лихвен процент и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Реалният ефект от промени в пазарните лихвени нива може да бъде различен, тъй като съществена част от кредитите и вземанията от клиенти се олихвяват с плаващ лихвен процент, базиран на определяна от Банката променлива част, която се влияе от множество фактори.

Валута	2023			2022		
	Увеличение / намаление в процентни пунктове	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал	Увеличение / намаление в процентни пунктове	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал
BGN	0.50%	1,460	(1,078)	0.50%	1,564	(1,642)
EUR	0.50%	873	(1,642)	0.50%	(2,199)	(2,747)
USD	0.50%	(192)	-	0.50%	(381)	(25)
BGN	-0.50%	(1,460)	1,078	-0.50%	(1,564)	1,642
EUR	-0.50%	(873)	1,642	-0.50%	2,199	2,747
USD	-0.50%	192	-	-0.50%	381	25

Чувствителност на собствения капитал, измерена чрез потенциалното изменение в пазарната стойност на дълговите инструменти отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, при изменение на лихвените криви с 50 б. т.

Нетният лихвен марж към 31.12.2023 г. е 2.60% (към 31.12.2022 г.: 1.93%)

Валутен риск

Валутният риск е риск от негативно влияние на изменения във валутните курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на Банката в резултат на открити валутни позиции. При управлението на валутния риск, Банката следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции съгласно зададени лимити. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а в следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Политика на Банката е основната част от активите и пасивите, и респективно банковите операции да са деноминирани във валутите евро или лев. Банката не извършва съществени сделки и не държи значителни открити позиции във валути, различни от евро и лев. Докато курсът на лева е устойчиво фиксиран към еврото, еврото не се разглежда като валута, носеща валутен риск за паричните потоци и финансовата позиция на Банката.

Валутният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Банката. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени според валутата, в която са деноминирани.

Подходът за измерване на валутния риск по отношение на цялостната дейност включва основно:

- Анализ на валутната чувствителност на дохода – измерващ приходите на Банката от валутни операции;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за валутен риск, отразяващи рисковия апетит на Банката;
- Стрес тестове за валутен риск, които представят потенциалното изменение на годишния доход след прилагане на стрес-сценарии за изменение на валутните курсове.

Анализът на валутния риск се извършва чрез разпределението на активите и пасивите на Банката според валутата, в която са деноминирани, което спомага за вземане на своевременни решения по отношение на валутната политика на Банката, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо валутния риск, на който е изложена Банката, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите за Банката граници и лимити.

Следващата таблица обобщава експозицията на Банката към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на Банката по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Към 31 декември 2023 г.	В USD	В EUR	В друга чуждестранна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	77	35,646	-	92,939	128,662
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	53,563	446,356	41	13,907	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	854,243	-	528,390	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	-	-	14,262	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	-	1,622	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	-	233,143	-	132,315	365,458
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	41,502	-	79,498	121,000
Други финансови активи	16	1,734	-	895	2,645
Общо финансови активи	53,656	1,612,624	41	863,828	2,530,149
Финансови пасиви					
Привлечени средства от международни институции	-	581,931	-	-	581,931
Депозити от клиенти, различни от кредитни институции	53,614	143,829	-	452,724	650,167
Депозити от кредитни институции	-	186,521	-	23,397	209,918
Други привлечени средства	-	16,818	-	-	16,818
Провизии по гаранции	-	-	-	115,087	115,087
Задължения по договори за лизинг	-	208	-	-	208
Други финансови пасиви	3	453	-	4,065	4,521
Общо финансови пасиви	53,617	929,760	-	595,273	1,578,650
Нетна балансова валутна позиция	39	682,864	41	268,555	951,499
Условни задължения и ангажименти	6,147	85,016	-	573,837	665,000

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Към 31 декември 2022 г.	В USD	В EUR	В друга чуждестранна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	61	327,009	-	200,766	527,836
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	75,632	37,788	62	25,823	139,305
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	910,079	-	592,781	1,502,860
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	-	-	23,537	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	-	1,745	1,745
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	18,344	341,191	-	135,384	494,919
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	29,271	-	54,457	83,728
Други финансови активи	232	3	-	2,893	3,128
Общо финансови активи	94,269	1,645,341	62	1,037,386	2,777,058
Финансови пасиви					
Привлечени средства от международни институции	-	779,497	-	-	779,497
Депозити от клиенти, различни от кредитни институции	94,172	497,033	-	402,863	994,068
Депозити от кредитни институции	-	2,174	-	467	2,641
Други привлечени средства	-	16,608	-	-	16,608
Провизии по гаранции	1	883	-	128,076	128,960
Задължения по договори за лизинг	-	299	-	-	299
Други финансови пасиви	-	746	-	3,331	4,077
Общо финансови пасиви	94,173	1,297,240	-	534,737	1,926,150
Нетна балансова валутна позиция	96	348,101	62	502,649	850,908
Условни задължения и ангажименти	4,705	131,256	-	597,356	733,317

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Таблицата по-долу показва чувствителността на Банката при възможни промени във валутния курс на база структурата на активите и пасивите към 31 декември 2023 г.

Валута	2023					
	КУРС	Промяна на валутния курс*		Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*		Ефект върху собствения капитал
		Намаление (BPS)**	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение	
Евро (EUR)	1.95583	-	-	-	-	-
Долар (USD)	1.76998	(1,687)	1,491	(1)	1	-
Японска Йена (JPY)	0.01251	(12)	5	-	-	-
Британски паунд (GBP)	2.25054	(827)	1,272	(2)	2	-
Общ ефект				(3)	3	-

Таблицата по-долу показва чувствителността на Банката при възможни промени във валутния курс на база структурата на активите и пасивите към 31 декември 2022 г.

Валута	2022					
	КУРС	Промяна на валутния курс*		Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*		Ефект върху собствения капитал
		Намаление (BPS)**	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение	
Евро (EUR)	1.95583	-	-	-	-	-
Долар (USD)	1.83371	(1,552)	1,545	(5)	5	-
Японска Йена (JPY)	0.01390	6	(12)	-	-	-
Британски паунд (GBP)	2.20517	(1,522)	1,243	(4)	4	-
Общ ефект				(9)	9	-

* Пресметнато въз основа на 3-мес. изменение на валутния курс (исторически период 3 год.) със степен на доверителност 99%.

** Неблагоприятна промяна във валутните курсове спрямо нетните открити позиции на Банката в отделните валути.

Към 31 декември 2023 г. и 2022 г. откритите позиции по валути и пазарната волатилност на съответните валути биха оказали незначителен ефект върху финансовия резултат на Банката, оценен в размер на минус 3 хил. лв. (2022 г.: минус 9 хил. лв.) в хипотезата на неблагоприятна промяна на валутните курсове спрямо откритите позиции по отделните валути на Банката с отчетените базисни точки (BPS: 1 б. т. = 0.0001 в десетична форма).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Ценови риск на акции, котиран на борсата

Банката е изложена на ценови риск по отношение на притежаваните от нея акции, класифицирани като инвестиции по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. За целта, ръководството на Банката следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа, както и използва консултантските услуги на авторитетни в страната инвестиционни посредници. Допълнително, към настоящия момент силно са редуцирани операциите на фондовите пазари и търговията със закупените акции, като текущо се наблюдават докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели, както и развитието на дейността му.

4.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск представлява рискът Банката да не може да посрещне текущите и потенциалните си задължения, свързани с плащания, когато те са дължими, без да понесе загуби.

Дейността на Банката изисква устойчив паричен поток, който да замени съществуващите депозити и получени кредити при изтичането на срока им, както и да задоволи търсенето на клиентите за допълнителни кредити. При управление на ликвидността, Банката взема предвид и ангажиментите, свързани с неусвоената част по отпуснати кредити и всички други видове условни ангажименти.

Падежните срокове на активите и пасивите, способността за заместване, на приемлива цена, на лихвените задължения в момента на техния падеж, както и влиянието на промените в лихвените проценти и валутните курсове върху печалбата преди данъци и собствения капитал са важни фактори при оценката на ликвидността на Банката. За да управлява ликвидния риск, във всеки момент, Банката поддържа високоликвидни активи в съответствие с валутата на пасивите си.

Мониторингът и контролът на общата ликвидност се извършват от Комитета за управление на активи и пасиви (КУАП), въз основа на нормативно определени коефициенти и съотношения, определени от БНБ и ЕБО, както и вътрешни анализи въз основа на падежни таблици със сценарии за установяване на нетните парични потоци по периоди, включващи базови, и песимистични сценарии, отразяващи в различна степен негативни допускания, свързани със загуба на доверие от страна на клиенти, влошаване на качеството на кредитния портфейл, негативни допускания за банковия пазар и други допускания, които биха могли да повлияят върху ликвидната позиция на Банката. Допълнително се следят редица съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва и чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността и чрез мониторинг на нивото на ликвидните буфери на Банката и допълнителните източници на финансиране при пазарни шокове, идиосинкратични шокове, представляващ загуба на доверие от страна на пазара в отделна банка или банкова група, водещо до намаляване рейтинга на институцията с поне две степени и комбинирани шокове.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

В таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на отношение на ликвидно покритие на Банката:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Към 31 декември	355.76%	250.30%
Средна стойност за периода	293.13%	462.14%
Най-високо за периода	405.48%	685.14%
Най-ниско за периода	206.31%	250.30%
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Парични средства и парични салда при Централни банки	128,662	527,836
Средства по разплащателни сметки в други банки и междубанкови депозити до 90 дни	468,094	81,305
Държавни ценни книжа	319,521	451,935
Ликвидни активи	<u>916,277</u>	<u>1,061,076</u>
Финансови пасиви, оценявани по амортизирана стойност	1,459,042	1,793,113
Провизии	119,043	132,996
Задължения към персонала при пенсиониране	705	610
Пасиви	<u>1,578,790</u>	<u>1,926,719</u>
Коефициент на ликвидните активи (КЛА)	58.04%	55.07%

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

В таблицата по-долу е направен анализ на активите и пасивите на Банката по балансова стойност, групирани по остатъчен срок до падежа:

<i>Към 31 декември 2023 г.</i>	До 1 месец	1-3 месеца	3-12 месеца	1-5 години	Над 5 години	Общо
Финансови активи						
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	-	-	-	-	128,662
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	468,094	1,541	4,074	40,158	-	513,867
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	284,394	20,996	142,265	518,909	416,069	1,382,633
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	4,139	10,123	-	-	14,262
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	184	1,438	-	1,622
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	4,676	1,304	92,894	225,542	41,042	365,458
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	121,000	-	-	-	-	121,000
Други финансови активи	2,645	-	-	-	-	2,645
Общо финансови активи	1,009,471	27,980	249,540	786,047	457,111	2,530,149
Финансови пасиви						
Привлечени средства от международни институции	-	15,933	112,956	440,773	12,269	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	403,792	34,129	143,093	69,152	1	650,167
Депозити от кредитни институции	209,918	-	-	-	-	209,918
Други привлечени средства	-	-	213	12,540	4,065	16,818
Провизии	300	600	2,700	111,487	-	115,087
Задължения по договори за лизинг	8	16	72	112	-	208
Други финансови пасиви	4,458	26	-	37	-	4,521
Общо финансови пасиви	618,476	50,704	259,034	634,101	16,335	1,578,650
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	390,995	(22,724)	(9,494)	151,946	440,776	951,499
Условни задължения и ангажменти	5,518	10,382	141,834	380,563	8,868	547,165

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Към 31 декември 2022 г.	До 1 месец	1-3 месеца	3-12 месеца	1-5 години	Над 5 години	Общо
Финансови активи						
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	527,836	-	-	-	-	527,836
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	56,007	26,719	5,450	36,915	14,214	139,305
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	174,491	30,757	218,800	477,672	601,140	1,502,860
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	1,145	1,506	20,886	-	-	23,537
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	11	-	1,734	1,745
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	23,764	32,233	85,559	309,010	44,353	494,919
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	83,728	-	-	-	-	83,728
Други финансови активи	3,128	-	-	-	-	3,128
Общо финансови активи	870,099	91,215	330,706	823,597	661,441	2,777,058
Финансови пасиви						
Привлечени средства от международни институции	546	39,766	2,281	611,997	124,907	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	856,018	15,853	110,051	12,146	-	994,068
Депозити от кредитни институции	2,641	-	-	-	-	2,641
Други привлечени средства	-	-	213	12,140	4,255	16,608
Провизии	300	600	2,700	125,360	-	128,960
Задължения по договори за лизинг	7	15	69	208	-	299
Други финансови пасиви	3,427	-	-	650	-	4,077
Общо финансови пасиви	862,939	56,234	115,314	762,501	129,162	1,926,150
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	7,160	34,981	215,392	61,096	532,279	850,908
Условни задължения и ангажименти	46,348	4,546	94,293	443,585	6,485	595,257

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

В таблицата по-долу са представени брутните недисконтирани парични потоци, свързани със задълженията на Банката към 31 декември:

<i>Към 31 декември 2023 г.</i>	Балансова стойност	Брутен поток	Под 1м.	1-3 м.	3-12 м.	1-5 г.	над 5 г.
Финансови пасиви							
Привлечени средства от международни институции	581,931	656,672	-	16,275	118,956	505,108	16,333
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	650,167	650,188	403,800	34,131	143,101	69,155	1
Депозити от кредитни институции	209,918	209,997	209,997	-	-	-	-
Други привлечени средства	16,818	19,594	-	-	217	14,281	5,096
Други финансови пасиви	4,521	4,521	4,458	26	-	37	-
Задължения по договори за лизинг	208	220	9	18	79	114	-
	1,463,563	1,541,192	618,264	50,450	262,353	588,695	21,430
Провизии по банкови и кредитни гаранции	115,087	115,087	300	600	2,700	111,487	-
Неусвоени кредитни ангажименти	184,384	184,384	17,095	2,322	69,963	91,835	3,169
<i>Към 31 декември 2022 г.</i>	Балансова стойност	Брутен поток	Под 1м.	1-3 м.	3-12 м.	1-5 г.	над 5 г.
Финансови пасиви							
Привлечени средства от международни институции	779,497	885,437	545	40,260	62,542	625,596	156,494
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	994,068	1,055,691	856,053	30,943	150,948	17,747	-
Депозити от кредитни институции	2,641	2,641	2,641	-	-	-	-
Други привлечени средства	16,608	18,978	-	-	217	13,374	5,387
Други финансови пасиви	4,077	4,077	3,427	-	-	650	-
Задължения по договори за лизинг	299	309	8	16	72	213	-
	1,797,190	1,967,133	862,674	71,219	213,779	657,580	161,881
Провизии по банкови и кредитни гаранции	128,960	128,960	300	600	2,700	125,360	-
Неусвоени кредитни ангажименти	184,715	184,715	17,095	2,322	69,963	91,835	3,500

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Предвид специфичната дейност на Банката, към 31 декември 2023 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти представляват 84.16% от общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции (към 31 декември 2022 г.: 72.58%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции възлиза на 21.57% (31 декември 2022 г.: 29.90%).

В таблицата по-долу са представени финансовите активи на Банката, които са на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране и финансовите активи, които са заложиени като обезпечение на финансови пасиви:

Към 31 декември 2023 г.

Финансови активи	Заложени като обезпечение*	На разположение за обезпечаване	Други**	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	-	36,146	92,516	128,662
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	11,083	502,784	-	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	733,550	649,083	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	14,262	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа	-	1,622	-	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	6,260	359,198	-	365,458
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	-	121,000	121,000
Други финансови активи**	-	-	2,645	2,645
Общо финансови активи	17,343	1,647,562	865,244	2,530,149

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Към 31 декември 2022 г.

Финансови активи	Заложени като обезпечение*	На разположение за обезпечаване	Други**	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	-	390,788	137,048	527,836
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	6,997	132,308	-	139,305
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	923,929	578,931	1,502,860
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	23,537	-	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа	-	1,745	-	1,745
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	6,038	488,881	-	494,919
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	-	83,728	83,728
Други финансови активи**	-	-	3,128	3,128
Общо финансови активи	13,035	1,961,188	802,835	2,777,058

* Към 31.12.2023 година, по контра-гаранции на два корпоративни клиента са блокирани средства в размер на 11,083 хил. лв. (2022 г.: 6,997 хил. лв.), с падежна структура както следва:

Падежен интервал	Вземания от банки, заложени като обезпечение	
	2023 г.	2022 г.
От 0 до 90 дни	1,541	1,267
От 91 до 180 дни	51	519
От 181 до една година	4,022	4,931
Над една година	5,469	280
	11,083	6,997

Към 31.12.2023 г. са блокирани ценни книжа по законово изискване за обезпечаване средства на държавния бюджет, в размер на 6,260 хил. лв. (2022 г.: 6,038 хил. лв.).

** Други представляват финансови активи, които не са обременени с тежести и нямат рестрикции да бъдат използвани като обезпечение, но Банката не би ги взела предвид като на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране в нормалния си ход на дейността.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Преглед на размера, развитието и кредитното качество на необременените с тежести активи се извършва веднъж годишно.

Управление Риск, съвместно с други звена в Банката, месечно следи и докладва пред Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) съотношенията на активите, заложи като обезпечение към общата балансова стойност на активите на Банката. При превишение на одобрените от Управителния съвет на Банката лимити, КУАП докладва пред същия за предприемане на съответни корективни действия.

4.4. Операционен риск

Основните източници на операционен риск в Банката са персонал, процеси, системи и външни събития. Банката е определила основните видове операционен риск като:

- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси;
- Риск от загуба от неадекватни, неправомерни и/или неправилни действия или бездействия на персонала;
- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи системи;
- Риск от загуба от външни събития, включително правен риск.

Управлението на операционния риск се основава на принципите за непоемане на необоснован риск, стриктно спазване на нивата на компетентност и приложимата нормативна уредба. Банката прилага надеждни методи за ограничаване влиянието на операционните рискове, в т.ч. чрез разделяне на функциите и отговорностите, двоен контрол, нива на компетентност, вътрешен контрол и други. Допълнително във всички вътрешни правила и политика на Банката са заложи контролни процедури по редуциране на операционния риск.

В процеса на управление на операционния риск стриктно се наблюдават и регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността различните звена и процеси на Банката, като събитията, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези със съществен ефект, служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии.

Операционният риск е измерим и контролируем, като в процеса на работа се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрение на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Банката.

За целите на измерване на операционния риск Банката прилага "Метода на базисния индикатор".

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.5. Управление на собствения капитал

Основните цели на Банката при управлението на собствения капитал е да поддържа неговото ниво в размери достатъчни за развитие на дейността и постигане на общите цели, заложи при създаването ѝ – подкрепа на икономическата политика на страната и развитието на малкия и среден бизнес.

В дейността си, Банката следва да спазва регулаторните изисквания за капитала, както и да продължи да оперира като действащо предприятие.

В таблицата са показани основните компоненти на собствения капитал, съгласно регулаторните изисквания и съотношенията, които Банката е постигнала:

	2023	2022
<u>СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА</u>	1,049,652	1,032,009
КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	1,049,652	1,032,009
БАЗОВ СОБСТВЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	1,049,652	1,032,009
Акционерен капитал	1,135,500	1,441,774
Загуба	(231,588)	(231,588)
Законови резерви	-	(818)
Допълнителни резерви	305,455	-
Натрупан друг всеобхватен доход	(57,157)	(95,314)
Нематериални активи	(7,394)	(7,617)
Инвестиции в дъщерни дружества	(3,023)	(3,023)
(-) Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	(79,315)	(54,268)
Корекции на стойността поради изискванията за пруденциална оценка	(486)	(579)
Преходни корекции на базовия собствен капитал от първи ред	-	-
Подлежащи на приспадане отсрочени данъчни активи, които се основават на бъдеща печалба и произтичат от временни разлики	(7,998)	(12,320)
Елементи на или приспадания от базовия собствен капитал от първи ред - други	(4,342)	(4,237)
ДОПЪЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	-	-
КАПИТАЛ ОТ ВТОРИ РЕД	-	-

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.5. Управление на собствения капитал (продължение)

	2023	2022
ОБЩ РАЗМЕР НА РИСКОВИТЕ ЕКСПОЗИЦИИ	2,272,388	2,406,081
Кредитен риск - Стандартизиран подход	2,151,038	2,291,781
Централно управление или централни банки	15,617	6,947
Регионални или местни власти	1,607	1,745
Субекти от публичния сектор	-	-
Многостранни банки за развитие	-	-
Институции	113,099	70,521
Предприятия	915,958	1,003,220
На дребно	252,023	264,584
Обезпечени с ипотека върху недвижими имоти	159,175	346,793
Експозиции с неизпълнение	361,341	241,300
Позиции, свързани с високо рискови експозиции	139,853	136,883
Собствен капитал	114,826	114,887
Други позиции	77,539	104,951
Валутен и стоков риск	0	-
Оперативен риск - Подход на базисния индикатор	121,350	114,300
Съотношение на базовия собствен капитал от първи ред	46.19%	42.89%
Съотношение на обща капиталова адекватност	46.19%	42.89%
<i>Буфер с оглед запазването на капитала</i>	<i>56,810</i>	<i>60,152</i>
<i>Буфер с оглед на системния риск</i>	<i>68,172</i>	<i>72,182</i>
<i>Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер</i>	<i>45,448</i>	<i>24,061</i>
<i>Буфер на други институции със системно значение</i>	<i>11,362</i>	<i>12,030</i>
<u>Регулативно изисквани нива</u>		
<i>Адекватност на базовия собствен капитал от първи ред</i>	<i>6.60%</i>	<i>6.75%</i>
<i>Адекватност на капитал от първи ред</i>	<i>8.10%</i>	<i>8.25%</i>
<i>Обща капиталова адекватност</i>	<i>10.10%</i>	<i>10.25%</i>
<i>Буфер с оглед запазването на капитала</i>	<i>2.50%</i>	<i>2.50%</i>
<i>Буфер с оглед на системния риск</i>	<i>3.00%</i>	<i>3.00%</i>
<i>Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер</i>	<i>2.00%</i>	<i>1.00%</i>
<i>Буфер на други институции със системно значение</i>	<i>0.50%</i>	<i>0.50%</i>

С решение на БНБ №93 от 15 март 2019 г., на ББР е наложено допълнително изискване за базов собствен капитал, на основание чл. 103а, ал. 2, т. 5 от ЗКИ, надвишаващ изискванията по чл. 92, параграф 1 от Регламент (ЕС) 575/2013 в размер на 1.75% към рисково претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 9.75%. С решение на БНБ №84 от 8 март 2022 г., това изискване е повишено на 2.25% към рисково претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 10.25%.

С решение на УС на БНБ №292 от 15 юни 2023 г., това изискване е намалено на 2.10%, или минимална обща капиталова адекватност от 10.10%, като същевременно въвежда и препоръка за допълнителен собствен капитал от 0.30%.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове

Войната в Украйна

В ранните часове на 24 февруари 2022 г. започна пълномощабна военна инвазия на Русия в нейния югозападен съсед Украйна. Нападението над Украйна е определяно като най-сериозния военен конфликт в Европа след края на Втората световна война. На Русия бяха наложени мащабни икономически санкции от Европейския съюз, САЩ, Великобритания, Канада и други страни, включително традиционно неутрални като Швейцария, като част от тях се разпростират и върху Беларус. Обхватът на тези санкции продължава да се разширява.

Тези развития оказаха значимо влияние върху редица сектори на икономиката, които бяха частично или напълно компенсирани от правителствата. Поради непредсказуемата динамика на конфликта и средносрочните и дългосрочните икономически последици от него, обхватът и ефектът върху бизнеса на Банката в средносрочен план, е трудно да бъде оценен.

Възможно е, в зависимост от продължителността и мащаба на конфликта, и политическите, и икономически мерки, предприемани както от Русия, така и от САЩ, и ЕС, Банката да преразгледа своите допускания и преценки, което от своя страна да доведе до съществени корекции в балансовата стойност на активите и пасивите през следващата финансова година.

Потенциални преки ефекти върху Банката

Към 31.12.2023 г. и към датата на издаване на индивидуалния финансов отчет, Банката няма експозиции към институции, чиито основен акционер е лице от Русия или Украйна, или към клиенти, чиито основен бизнес е в Русия или Украйна.

Потенциални ефекти върху клиенти на Банката

Бизнесът на някои значими за Банката клиенти бе засегнат от нарушените вериги за доставки, ограниченията за пътувания, увеличените цени и др. Към датата на издаване на индивидуалния финансов отчет клиентите все още нямат детайлна количествена оценка на ефектите от войната, но:

- Клиентите, опериращи в **сектор „Туризм и хотелиерство“** регистрираха намаляване на посещенията от Русия и Украйна, които бяха частично компенсирани както от местни туристи, така и от туристи от други дестинации. Очакванията за 2024 г. и в средносрочен план са разнопосочни;

Клиентите, опериращи в сектор **„Транспорт“** регистрираха значително увеличение на разходите за енергоносители, за което войната в Украйна допринесе. Тези допълнителни разходи бяха частично компенсирани чрез различни правителствени програми. През 2023 г. бе наблюдавано задържане на темповете на поскъпване и частично обръщане на тенденцията. Тези клиенти не са уверени за развитието през 2024 г. и ефекта върху оперативните резултати и финансовото състояние;

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове (продължение)

Войната в Украйна (продължение)

Потенциални ефекти върху клиенти на Банката (продължение)

- Клиентите в **сектор „Строителство и недвижими имоти“** очакват високите цени на материалите да се задържат в средносрочен план, тъй като основни доставчици на тези суровини – желязо, цимент и др. – са Русия и Украйна. След поскъпването през 2022-2023 г., се очаква цените да се задържат, а при благоприятно развитие на конфликта – да се насочат към спад, със съответните ефекти върху себестойността на крайния продукт;
- Клиентите в **сектор „Търговия и услуги“** регистрираха увеличение на разходите вследствие на увеличените енергийни цени, както и общия инфлационен натиск, за което увеличение войната допринесе. Инфлационните тенденции са в посока ценова стабилност, със съответните благоприятни ефекти в сектора;
- Клиентите в **сектор „Промисленост“** са пряко засегнати от увеличените цени на енергоносителите и материалите, както и от нарушените вериги за доставка, които продължават да им създават трудности. С преориентирането на доставките и нормализирането на енергийните цени се очаква клиентите в сектора да възстановят своите нормални маржове и ефективност;
- Клиентите на Банката в **сектор „Производство, пренос, разпределение и доставка на природен газ и топлинна енергия“** бяха пряко засегнати от увеличените цени на енергоносителите, като съответните правителствени програми частично или напълно компенсираха тези увеличения. Намирането на алтернативни доставки на природен газ в Европа, съчетано с по-топлото време през зимата резултира в относителна стабилност на тези предприятия, с изключение на предприятията с регулаторно обусловен дисбаланс. Нормализирането на доставките, цените и пазарните отношения ще изиграят положителна роля в дейността на тези предприятия.

Малко вероятно е в резултат на тези развития, както и на очакваните развития през 2024 г. и по-нататък, клиентите да изпаднат в трайна невъзможност да погасяват задълженията си към Банката, вследствие на конфликта.

Към 30.04.2024 г., Банката има следните значими експозиции² към потенциално засегнатите сектори:

² Топ 25 клиенти, включително балансов дълг, задбалансови експозиции и неусвоени линии.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове (продължение)

Войната в Украйна (продължение)

Потенциални ефекти върху клиенти на Банката (продължение)

	Към 30.04.2024 г.
Строителство и недвижими имоти	277,922
Промишленост	419,377
Търговия и услуги	149,416
Транспорт	168,932
Производство, пренос, разпределение и доставка на природен газ и топлинна енергия	113,635
Туризм и хотелиерство	242,409
	1,371,691

Банката следи внимателно развитията при своите клиенти и е в готовност да предприеме подходящи мерки за да защити интересите си, и тези на своите клиенти.

Конфликтът в Близкия изток

На 7 октомври 2023 г. движението Хамас, администриращо Палестинската територия Газа напада държавата Израел, убивайки над 1,200 души и вземайки 240 заложници. В отговор Израел започва мащабна военна операция срещу Хамас, която продължава и до днес. В допълнение, някои провокативни действия на Израел и Иран създават възможност за покачване на напрежението. Настроенията както в държавите от Близкия изток, така и в ООН са противоречиви, което създава политическа и икономическа несигурност, нестабилност на енергийните цени и пренасочване на ресурси към отбранителната промишленост.

Банката внимателно следи развитията и вероятното им влияние върху българската икономика и върху клиентите-кредитополучатели. Понастоящем, включително поради незначителната пряка експозиция към държавата Израел или други държави от Близкия изток, Банката не очаква значимо влияние на кризата върху способността на клиентите да обслужват заемите си.

Ефектът от общоикономическите последици от гореописаните кризи може да доведе до необходимост от ревизиране на някои допускания и счетоводни преценки, което може да доведе до промени в балансовата стойност на описаните по-горе експозиции в рамките на следващата финансова година.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на активите и пасивите, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности.

Не е оповестена справедливата стойност на ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с балансова стойност 1,312 хил. лв. към 31 декември 2023 г. (2022: 1,487 хил. лв.), държани по цена на придобиване, тъй като според Банката тя не може да бъде надеждно оценена.

	Към 31.12.2023 г.					Балансова стойност				Справедлива стойност			
	Бел.	ФА по амортизирана стойност	ФА по справедлива стойност през ДВД	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо				
Активи, оценявани по справедлива стойност													
Дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	365,458	-	365,458	350,691	-	14,767	365,458				
Капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	121,000	-	121,000	119,688	-	-	119,688				
Активи, придобити от обезпечения	27	-	-	38,726	38,726	-	-	38,726	38,726				
Инвестиционни имоти	25	-	-	5,351	5,351	-	-	5,351	5,351				
		-	486,458	44,077	530,535	470,379	-	58,844	529,223				
Активи, които не се оценяват по справедлива стойност													
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	17	128,662	-	-	128,662	-	128,662	-	128,662				
Предоставени кредити на банки	18	34,690	-	-	34,690	-	36,483	-	36,483				
Разплащателни сметки и срочни депозити на банки	18	479,177	-	-	479,177	-	479,177	-	479,177				
Предоставени кредити и аванси на клиенти	19	1,382,633	-	-	1,382,633	-	1,436,579	-	1,436,579				
Вземания от Републиканския бюджет	20	14,262	-	-	14,262	-	14,385	-	14,385				
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	21	1,622	-	-	1,622	-	1,704	-	1,704				
		2,041,046	-	-	2,041,046	-	2,096,990	-	2,096,990				
Пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност													
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	581,931	581,931	-	633,351	-	633,351				
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	650,167	650,167	-	649,163	-	649,163				
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	209,918	209,918	-	209,918	-	209,918				
Други привлечени средства	31	-	-	16,818	16,818	-	15,784	-	15,784				
		-	-	1,458,834	1,458,834	-	1,508,216	-	1,508,216				

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

	Балансова стойност					Справедлива стойност				
	Към 31.12.2022 г.	Бел.	ФА по амортизирана стойност	ФА по справедлива стойност през ДВД	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Активи, оценявани по справедлива стойност										
Дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	494,919	-	494,919	480,234	-	14,685	-	494,919
Капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	83,728	-	83,728	82,241	-	-	-	82,241
Активи, придобити от обезпечения	27	-	-	37,434	37,434	-	-	37,434	-	37,434
Инвестиционни имоти	25	-	-	8,221	8,221	-	-	8,221	-	8,221
		-	578,647	45,655	624,302	562,475	-	60,340	-	622,815
Активи, които не се оценяват по справедлива стойност										
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	17	527,836	-	-	527,836	-	527,836	-	-	527,836
Предоставени кредити на банки	18	51,003	-	-	51,003	-	52,536	-	-	52,536
Разплащателни сметки и срочни депозити на банки	18	88,302	-	-	88,302	-	88,302	-	-	88,302
Предоставени кредити и аванси на клиенти	19	1,502,860	-	-	1,502,860	-	1,538,377	-	-	1,538,377
Вземания от Републиканския бюджет	20	23,537	-	-	23,537	-	26,846	-	-	26,846
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	21	1,745	-	-	1,745	-	1,659	-	-	1,659
		2,195,283	-	-	2,195,283	-	2,235,556	-	-	2,235,556
Пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност										
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	779,497	779,497	-	824,130	-	-	824,130
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	994,068	994,068	-	993,996	-	-	993,996
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	2,641	2,641	-	2,641	-	-	2,641
Други привлечени средства	31	-	-	16,608	16,608	-	17,573	-	-	17,573
		-	-	1,792,814	1,792,814	-	1,838,340	-	-	1,838,340

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Представената по-долу таблица показва справедлива стойност на активите и пасивите, оценявани по справедлива стойност по вид активи към отчетната дата:

Видове активи и пасиви по справедлива стойност	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти (котиращи)	350,691	480,234	Ниво 1	Оценявани по некоригирани пазарни цени.	Неприложимо	Неприложимо
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти (некотиращи)	14,767	14,685	Ниво 3	Дисконтирани парични потоци	Ефективен лихвен процент на книгата	Неприложимо
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	119,688	82,241	Ниво 1	Оценявани по некоригирани пазарни цени.	Неприложимо	Неприложимо

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Видове активи и пасиви по справедлива стойност	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Инвестиционни имоти	5,351	8,221	Ниво 3	<p>Метод на пазарните сравнения</p> <p>При метода на сравнителните продажби се прави оценка чрез пряко сравнение на разглеждания имот и подобни на него, които са били продадени, като цената се определя въз основа на диапазон от цени за сходни имоти или цени на кв. м. предишни сделки. При използването на този подход е необходимо, данните за сравнимите имоти да бъдат действително сходни, имотите да са подобни, да са в същия район и времето на сделката и датата, към която се изготвя оценката да са близки. Понастоящем, инвестиционните имоти са оценени между 121 и 2,382 лв./кв. м., а прилежащите им земи – между 1 и 463 лв./кв. м.</p> <p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност)</p>	<p>Метод на пазарните сравнения:</p> <p>1. Коефициент за пазарна реализация (0.8-0.95)</p> <p>2. Коефициент за местоположение (0.81-1.0)</p> <p>3. Коефициент за специфични особености (състояние) (0.8-1.1)</p> <p>4. Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите (от -10% до +5%)</p> <p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност):</p> <p>1. наем на кв.м. – 1-14 лв./кв.м</p> <p>2. допускания за растеж на цени – 0-10%</p> <p>3. нива на свободни ненаети площи – 3-60%</p> <p>4. дисконтов процент – 5-9%</p>	<p>Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коефициентът на пазарна реализация се увеличи (намали). - Коефициентът на местоположение се увеличи (намали) - Коефициентът на състояние се увеличи (намали) - Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите се увеличи (намали). - ръстът на цените се очаква да е по висок (по-нисък) - нивата на незаети площи са ниски (високи) - дисконтовият процент е по-нисък (по-висок)
Активи, придобити от обезпечения	38,726	37,434	Ниво 3	<p>Приходният метод при изготвяне на оценка на недвижим имот е анализ на стойността на оценявания имот, основан на способността му да генерира приходи чрез капитализиране на нетния приход от имота за даден период. При определяне на приходната стойност на оценявания обект се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на недвижимия имот, като приходната стойност е определена на база реален или възможен постоянно достиган наем, определен на база среден предлаган наем в района (наблюдавана входяща информация), при отчитане състоянието на сградния фонд и остатъчния срок на ползване. Понастоящем, наемните нива на инвестиционните имоти, отдадени под наем са в диапазона 0.7-8.7 лв./кв.м./мес.</p>		

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Справедлива стойност на финансови активи и пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност, но се изисква оповестяване по справедлива стойност.

Видове активи и пасиви по справедлива стойност	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Предоставени кредити на банки	36,483	52,536	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са дисконтирани с Euribor за 12 месеца, но не по-малко от 0 с корекция спрямо кривата на доходност на български ДЦК на първичен пазар по публикация в Bloomberg	неприложимо	неприложимо
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,436,579	1,538,377	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на договорените ефективни лихвени проценти по съответните експозиции, базирани върху публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за декември 2023 г. от БНБ пазарна статистика, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Вземания от Републиканския бюджет	14,385	26,846	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на български ДЦК към декември 2023, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях	неприложимо	неприложимо
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	1,704	1,659	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на български ДЦК към декември 2023, публикувана от БНБ статистика за пазара и лихвени проценти, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Други привлечени средства	15,784	17,573	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември 2023 г, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Привлечени средства от международни институции	633,351	824,130	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември 2023 г, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо

За активите и пасивите от отчета за финансовото състояние, които не са оповестени в таблицата, ръководството на Банката счита, че тяхната справедлива стойност е близка до тяхната балансова стойност.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Приходи от лихви		
<i>Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност</i>		
Кредити и аванси на клиенти	88,639	67,203
Кредити на банки	2,095	1,120
Вземания от Републиканския бюджет	825	355
Депозити в други банки	22,323	2,971
Ценни книжа	79	45
<i>Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход</i>	3,949	3,228
Други пасиви (ефект от отрицателни лихви)	30	2,305
	<u>117,940</u>	<u>77,227</u>
В т.ч. Приходи от лихви по кредити и вземания във Фаза 2 и 3	<u>10,566</u>	<u>20,778</u>
Разходи за лихви		
Привлечени средства от международни институции	(32,054)	(15,996)
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	(7,369)	(1,263)
Други привлечени средства	(506)	(159)
Депозити от кредитни институции	(11,091)	(127)
Финансов лизинг	(12)	(14)
Други активи (ефект от отрицателни лихви)	-	(1,258)
	<u>(51,032)</u>	<u>(18,817)</u>
Нетен доход от лихви	<u>66,908</u>	<u>58,410</u>

Всички приходи от лихви, освен приходите от лихви от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, произтичат от финансови активи, отчитани по амортизирана стойност и са признати чрез метода на ефективния лихвен процент.

7. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Приходи от такси и комисиони по МСФО 15		
Услуги във връзка с извършване на трансакции	344	652
Издаване на гаранции и акредитиви	4,045	3,434
Поддържане на сметки	257	214
Факторинг сделки	41	179
Общо приходи от такси и комисиони по договори с клиенти	<u>4,687</u>	<u>4,479</u>
Други такси	32	17
Общо приходи от такси и комисиони	<u>4,719</u>	<u>4,496</u>
Разходи за такси и комисиони		
Такси съуправление КОВИД гаранции	(2,819)	(3,504)
Агентски комисиони	(2)	(1)
Факторинг сделки	(4)	(129)
Обслужване на сметки в други банки	(37)	(22)
Преводи и касови операции в други банки	(7)	(4)
Общо разходи за такси и комисиони	<u>(2,869)</u>	<u>(3,660)</u>
Нетен доход от такси и комисиони	<u>1,850</u>	<u>836</u>

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

7. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Приходите от такси и комисиони представляват приходи, отчитани по МСФО 15 Приходи от договори с клиенти (виж Бележка 3.5. за подробности относно признаването на приходи от такси и комисиони). Източник на приходите са трансакции, извършени на територията на България. Цените на съответните услуги са фиксирани.

8. НЕТНА ПЕЧАЛБА ОТ ОПЕРАЦИИ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Нетна печалба от сделки с чуждестранна валута	261	546
Нетна загуба от преоценка на валутни активи и пасиви	(3)	(22)
	<u>258</u>	<u>524</u>

9. НЕТНА ЗАГУБА ОТ ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Нетна загуба от сделки с ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през ДВД, в т. ч. и реализиран преоценъчен резерв	(11)	(851)
	<u>(11)</u>	<u>(851)</u>

10. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Приходи от наем от инвестиционни имоти	495	605
Възстановени съдебни разноски	205	82
Приходи от продажба на ДМА	22,668	1
Получени дивиденди	2,588	127
Печалба от преоценка на инвестиционни имоти	-	869
Печалба от продажба на имоти за препродажба	3,116	817
Други приходи	489	451
	<u>29,561</u>	<u>2,952</u>

През 2023 г., Банката продаде закупената през 2020 г. сграда на бул. Цар Освободител №2 на Конституционния съд на Република България. Тази продажба представлява над 90% от статия Приходи от продажба на ДМА по-горе.

През 2023 г., Банката получи дивидент от дъщерното дружество Национален гаранционен фонд ЕАД за 2022 г. в размер на 2,515 хил. лв.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

11. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Загуби от преоценка на инвестиционни имоти	(16)	-
Разходи за активи, държани за продажба	(506)	(540)
Преки оперативни разходи, възникващи от инвестиционни имоти	(238)	(306)
Разходи за продажба на ДМА	(21,136)	(13)
Съдебни разноски	(12)	(19)
Разходи от минали периоди, осчетоводени в текущия (загубени съдебни дела)	-	(180)
ДДС на ББР Факторинг ЕАД	-	(4)
Данък при източника	(1)	-
Други	(6)	-
	<u>(21,915)</u>	<u>(1,062)</u>

Над 90% от статия Разходи за продажба на ДМА представлява балансовата стойност на продадената сграда на бул. Цар Освободител №2 (виж предходната бележка).

12А. РАЗХОДИ ЗА ОБЕЗЦЕНКИ И ПРОВИЗИИ ПО ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разходи за обезценки на кредити, нетно	(21,884)	(44,451)
Приходи от провизии по кредитни гаранции по анти-КОВИД програми, нетно	3,230	44,134
Приходи от реинтегриране на провизии по банкови гаранции, нетно	1,302	2,177
Приходи от/(разходи за) обезценки върху активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, нетно	445	(3,170)
Приходи от/(разходи за) обезценки на ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност, нетно	25	(16)
Приходи от реинтегриране на обезценки по неуисвоени кредити	12	18
	<u>(16,870)</u>	<u>(1,308)</u>

12Б. РАЗХОДИ ЗА ОБЕЗЦЕНКИ И ПРОВИЗИИ ПО НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разходи за обезценки на активи, придобити от обезпечения	(448)	(149)
Обезценки на дъщерни дружества	-	(5,290)
Обезценка на други активи	-	(1,150)
	<u>(448)</u>	<u>(6,589)</u>

Обезценката на други активи представлява обезценка на аванс, платен на доставчик на информационна система, за която ръководството на Банката е взело решение, че няма да бъде внедрявана, независимо от извършените дейности в тази насока.

12В. ПРОВИЗИИ ПО СЪДЕБНИ ДЕЛА

През 2022 г. са начислени провизии по съдебни дела, които Банката очаква да загуби. Общата стойност на потенциалната загуба, свързана с делата, е 4,017 хил. лв. През 2023 г. са реинтегрирани провизии по тези дела в размер на 73 хил. лв. и са начислени провизии за 6 хил. лв.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

13. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Възнаграждения на персонала и социално осигуряване	(15,012)	(15,189)
Възнаграждения на членове на Управителния съвет и Надзорния съвет	(1,145)	(1,253)
	<u>(16,157)</u>	<u>(16,442)</u>
<i>Възнаграждения на персонала и социално осигуряване</i>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Заплати	(13,000)	(13,195)
Социални осигуровки	(1,819)	(1,870)
Социални придобивки	(53)	(52)
Начислени суми по обезщетения при пенсиониране	(140)	(72)
	<u>(15,012)</u>	<u>(15,189)</u>

14. ОБЩИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Комуникации и ИТ услуги	(1,975)	(1,744)
Поддръжка офис и офис – техника	(1,527)	(1,494)
Правни и консултантски услуги	(1,917)	(1,793)
Такси банков надзор	(869)	(1,749)
Реклама и представителни мероприятия	(793)	(669)
Одит услуги от регистрираните одитори	(615)	(586)
Външни услуги	(590)	(783)
Данъци и държавни такси	(362)	(395)
Вноски във Фонда за гарантиране на влоговете	(87)	(91)
Командировки	(58)	(55)
Наеми	(57)	(56)
Други услуги, предоставени от регистрираните одитори	-	(118)
	<u>(8,850)</u>	<u>(9,533)</u>

Начислените за годината суми за услуги, извършени от регистрираните одитори на Банката включват: независим финансов одит 615 хил. лв. (2022 г.: 586 хил. лв.), както и договорени процедури за 0 хил. лв. (2022 г.: 118 хил. лв.). Услугите, ползвани през 2022 г. са основно извършване на Стълбова оценка за целите на възлагане на средства от Европейската комисия и бизнес преглед на дъщерно дружество. Банката не е ползвала данъчни консултации или други услуги, несвързани с одита от регистрираните одитори, натоварени да извършват одит, извън описаните по-горе.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

15. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

	2023	2022
Приход от/(разход за) текущ данък	7,136	(358)
Приход от/(разход за) отсрочени данъци в резултат на проявени временни разлики	(81)	305
Непризнат актив, породен от данъчна загуба	-	358
Пренасяне на данъчна загуба от минали години	(7,136)	-
Общо (разход за)/приход от текущ данък	(81)	305
	2023	2022
Счетоводна печалба	31,661	19,914
Разход за данък според действаща данъчна ставка (10% за 2023 г., 10% за 2022 г.)	(3,166)	(1,991)
Разход за данък за непризнати разходи за данъчни цели	(4,357)	(1,212)
Приходи от признати за данъчни цели разходи	306	3,866
Непризнат актив, породен от данъчна загуба	-	(358)
Пренасяне на данъчна загуба от минали години	7,136	-
Общо (разход за)/приход от данък	(81)	305
Ефективна данъчна ставка	0.26%	Неприл.

През 2023 г. и 2022 г. Банката не е правила авансови вноски за корпоративен данък.

Салдата на отсрочените данъци се отнасят към следните позиции от индивидуалния отчет за финансовото състояние и измененията в индивидуалния отчет за всеобхватния доход:

	Активи		Пасиви		Изменения в отчета за всеобхватния доход
	2023	2022	2023	2022	
Имоти и оборудване	(25)	(3)	-	-	(22)
Други активи	(325)	(489)	-	-	164
Инвестиционни имоти	-	-	70	130	(60)
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(7,718)	(11,959)	-	-	4,240
	(8,068)	(12,451)	70	130	4,323

Измененията във временните разлики през годината се признават в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на Банката да генерира достатъчна данъчна печалба.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

16. НЕТНА ПРОМЯНА В СПРАВЕДЛИВАТА СТОЙНОСТ НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Печалби/(загуби), възникнали през годината	42,410	(23,163)
10% данък	(4,241)	2,316
в т.ч. дългови инструменти	15,246	(34,952)
10% данък	(1,525)	3,495
в т.ч. капиталови инструменти	27,164	11,789
10% данък	(2,716)	(1,179)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък	<u>38,169</u>	<u>(20,847)</u>

17. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В КАСА И ПО РАЗПЛАЩАТЕЛНИ СМЕТКИ В ЦЕНТРАЛНИ БАНКИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Касова наличност	920	442
Разплащателни сметки в Централни банки	127,742	527,394
От които в Дойче Бундесбанк	30,129	313,747
От които в БНБ	97,613	213,647
В т.ч. Минимални задължителни резерви	92,516	137,048
Общо предоставени средства в Централни банки	<u>127,742</u>	<u>527,394</u>
Общо парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централни банки	<u>128,662</u>	<u>527,836</u>

През 2023 г., поддържаните разплащателни сметки в Централни банки са с лихва между 0.0% и 4.0% за превишението над 105% на минималните задължителни резерви (през 2022 г.: минус 0.70%-2.0%).

18. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разплащателни сметки и депозити на виждане в местни банки	36	118
Разплащателни сметки и депозити на виждане в чуждестранни банки	19,788	12,292
Общо разплащателни сметки и депозити на виждане	19,824	12,410
в т.ч. Разплащателни сметки с оригинален матуритет до 90 дни	8,741	5,413
Срочни депозити в местни банки (вкл. репо сделки)	97,813	33,048
Срочни депозити в чуждестранни банки (вкл. репо сделки)	361,540	42,844
Общо срочни депозити	459,353	75,892
в т.ч. Срочни депозити с оригинален матуритет до 90 дни	459,353	75,892
Предоставени кредити на местни банки	35,391	52,387
Общо предоставени кредити	35,391	52,387
Коректив за обезценки и несъбираемост на вземания от банки	(701)	(1,384)
	<u>513,867</u>	<u>139,305</u>

Към 31.12.2023 г. са предоставени целеви кредити в лева и евро за кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия с оригинален матуритет до 10 години и лихвени нива в диапазон от 4.93% до 13.12%. (2022 г.: от 3.85% до 6.25%).

Средства в размер на 11,083 хил. лв. са блокирани по разплащателни сметки в чуждестранни банки като покритие по акредитиви (2022 г.: 6,997 хил. лв.).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

18. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Към 31.12.2023 г. е предоставен кредит на местна банка във валута с номинална стойност в размер на 5,745 хил. евро и легова равностойност 11,236 хил. лв. (31.12.2022 г.: 11,236 хил. лв.), с оригинален матуритет до 2027 г. и погасяване на кредитите на четири вноски. Кредитът е целеви и е отпуснат на банката за директно кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия (МСП) съгласно заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW.

19. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

	2023	2022
Кредити (брутна стойност)	1,620,386	1,746,625
Начислени обезценки на кредити	(237,753)	(243,765)
	1,382,633	1,502,860

	2023	2022
А. Анализ на кредитите по видове клиенти (брутна стойност)		
Предприятия и еднолични търговци	1,616,570	1,742,275
Общини	-	338
Частни физически лица	3,816	4,012
	1,620,386	1,746,625

	2023	2022
Б. Анализ на кредитите по отрасли (брутна стойност)		
Търговия	430,092	450,592
Промисленост, общо	275,423	326,337
Промисленост - производство на машини и оборудване	83,035	92,598
Промисленост - производство и разпределение на енергия	65,514	67,973
Промисленост - производство на хранителни продукти	45,968	46,965
Промисленост - други производства	80,906	118,801
Туристически услуги	262,532	262,346
Финансови услуги	194,707	197,186
Държавно управление	126,460	135,871
Строителство	114,342	137,445
Транспорт	111,883	130,094
Операции с недвижими имоти	51,564	55,657
Селско стопанство	29,357	32,061
Други отрасли	24,026	19,036
	1,620,386	1,746,625

Банката предоставя основно средства за финансиране на дейности на малки и средни предприятия, както и на инвестиционни проекти за реализиране на възвръщаемост между 5 до 10 години.

В. Движение на коректива за обезценки и несъбираемост на кредитите

	2023	2022
На 1 януари	243,765	340,445
Разходи за обезценки	63,371	105,790
Реинтегрирани обезценки	(41,487)	(61,339)
Отписани за сметка на провизии за обезценки	(27,896)	(141,131)
Към 31 декември	237,753	243,765

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

20. ВЗЕМАНИЯ ОТ РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ

	2023	2022
Програма Енергийна ефективност	14,431	23,598
Коректив за обезценки и несъбираемост на кредити (колективна обезценка)	(169)	(61)
	14,262	23,537

С Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на РБ се прие Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата), за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата и за определяне на органите, отговорни за реализацията ѝ.

Финансирането на Програмата се извършва чрез ББР. За целта, Банката сключва тристранни договори с областните управители (представители на държавата), общинските кметове (пълномощници на сдруженията на собствениците).

Банката счита, така възникналите вземания за носители на минимален кредитен риск, доколкото източник на погашенията е бюджетът на РБ. Целево привлеченият ресурс от международни партньори, за целите на финансиране на програмата, ползва държавна гаранция (вж. бележка 30).

21. ЦЕННИ КНИЖА, ОТЧИТАНИ ПО АМОРТИЗИРАНА СТОЙНОСТ

Наличните ценни книжа, финансови активи, отчитани по амортизирана стойност към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. са както следва:

2023 г.	Номинал	Брутна стойност	Обезценка	Балансова стойност
	<i>в ориг. валута</i>			
Облигации, деноминирани в BGN	1,680	1,704	(82)	1,622
	1,680	1,704	(82)	1,622

2022 г.	Номинал	Брутна стойност	Обезценка	Балансова стойност
	<i>в ориг. валута</i>			
Облигации, деноминирани в BGN	1,840	1,851	(106)	1,745
	1,840	1,851	(106)	1,745

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

22. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Държавни ценни книжа	319,521	451,935
Корпоративни облигации	45,937	42,984
Общо дългови ценни книжа	365,458	494,919
Акции на непублични дружества	40,557	28,150
Участие в инвестиционна програма SIA (Бележка 37)	1,128	1,304
Акции на публични дружества	79,315	54,274
<i>От които акции на Първа инвестиционна банка АД</i>	<i>79,315</i>	<i>54,268</i>
Общо капиталови ценни книжа	121,000	83,728
Общо финансови активи, отчитани по справедлива стойност през ДВД	486,458	578,647

Дългови инструменти

Движението на дълговите финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход през текущия и предходния период, е както следва:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Към 1 януари	494,919	591,943
Увеличение (покупки)	166,483	159,712
Намаление (продажби и/или падежиране)	(311,635)	(221,784)
Нетно (намаление)/увеличение от преоценки на ценни книжа на разположение и за продажба до справедлива стойност	15,691	(34,952)
Към 31 декември	365,458	494,919

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови инструменти, се състоят основно от държавни ценни книжа с емитент Република България или други европейски държави, както и корпоративни облигации.

Капиталови инструменти

Движението на капиталовите финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход през текущия и предходния период, е както следва:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Към 1 януари	83,728	64,669
Увеличение (покупки)	10,115	7,270
Намаление (продажби и/или падежиране)	(7)	-
Нетно увеличение от преоценки до справедлива стойност	27,164	11,789
Към 31 декември	121,000	83,728

Капиталовите инструменти, собственост на Банката, се отчитат по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, като Банката счита за изпълнени условията на параграф 5.7.5. от МСФО 9, тъй като тези акции нито се държат с цел търгуване, нито представляват условно възнаграждение, признато от купувача в бизнес комбинация, за която се прилага МСФО 3.

22. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Капиталови инструменти (продължение)

Публични дружества

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – капиталови инструменти, се състоят от следните ценни книжа:

Първа инвестиционна банка АД

Българска банка за развитие ЕАД притежава 27,350,000 бр., представляващи 18.35% от капитала на „Първа инвестиционна банка“ АД, с единична номинална стойност 1 лв.

Банката е избрала да класифицира тази инвестиция като финансов актив, отчитан по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, тъй като инвестицията е дългосрочна и стратегическа, не е държана за търгуване и не е условно възнаграждение, признато съгласно МСФО 3.

Към 31.12.2023 г., Банката е оценила своето участие в капитала на ПИБ съгласно цена на затваряне, получена на Българска фондова борса (БФБ) за акции на ПИБ в последния работен ден от м. декември, 2023 г.: 2.9000 лв. (към 31.12.2022 г.: 1.9842 лв.) за акция.

Химимпорт АД

През 2023 г., Банката продаде своите 9,632 акции от конгломерата Химимпорт АД и към края на 2023 г. не притежава акции на дружеството.

Непублични дружества

Инициатива „Три морета“

С Решение №613 от 2 септември 2020 г. Министерският съвет на Република България одобри участието на Българска банка за развитие ЕАД в Инвестиционния фонд към инициативата „Три морета“. Фондът е финансов механизъм за реализирането на приоритетните проекти в региона: транспортна, дигитална и енергийна инфраструктура. Негов ексклузивен инвестиционен съветник е Amber Infrastructure Group (Amber) - специализиран международен мениджър, който работи в областта на създаването на инвестиции, управлението на активи и фондове.

Участието на ББР е свързано със задължение за вноски от 20 млн. евро в капитала на специално създаденото за целта дружество. Инициативата „Три морета“ има за цел засилването на инвестициите, връзките и сътрудничеството – политическо и финансово, между страните-членки в региона. Това е публично-частен финансов инструмент, чиято цел е да допълва финансирането от структурните и други фондове на Европейския съюз.

За този инструмент фонд-мениджърът периодично оповестява нетна стойност на активите, според която Банката преоценява своето участие.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

22. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Капиталови инструменти (продължение)

Непублични дружества (продължение)

Инициатива „Три морета“ (продължение)

Към 31.12.2023 г. „Българската банка за развитие“ ЕАД има двама представители в ръководството на Инвестиционния фонд „Три морета“: за член на Надзорния съвет на Инвестиционния фонд – г-н Цанко Арабаджиев – член на Управителния съвет на ББР и Изпълнителен директор и г-жа София Касидова – началник управление „Стратегическо развитие и зелени политики“ в ББР за член на Управителния съвет.

Към 31.12.2023 г. стойността на инвестицията на ББР във фонд „Три морета“ е 34,538 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 22,030 хил. лв.), като през 2023 г. Банката е записала допълнителни акции на стойност 4,665 хил. евро (9,124 хил. лв.). Ангажиментът за вноса в капитала, която все още не е поискана е оповестен в Бележка 37 Условни задължения и ангажименти.

Европейски инвестиционен фонд

От притежаваните от Банката акции в непублични дружества, 5,835 хил. лв. (2022 г.: 5,937 хил. лв.) са акции от капитала на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ). Невнесената част от номиналната стойност по придобитите акции на ЕИФ е дължима след решение, което следва да се вземе на Общо събрание на акционерите на ЕИФ.

Social Impact Accelerator (SIA)

ББР участва в инициатива на ЕИФ Social Impact Accelerator (SIA), предоставящ финансиране на стартиращи компании. Към 31.12.2023 г. са направени тридесет и една (2022 г.: двадесет и девет) капиталови вноски по инициативата, като салдото е в размер на 755 хил. евро с левова равностойност 1,477 хил. лв. (2022 г.: 666 хил. евро с левова равностойност 1,304 хил. лв.). Балансовата стойност на инвестицията към 31.12.2023 г. е 1,128 хил. лв.

Борика АД

Останалата част от акциите в непублични дружества в размер на 183 хил. лв. са акции от капитала на лицензираното като оператор на платежни системи по българското законодателство дружество БОРИКА АД.

Акционери в това дружество могат да бъдат само банки и те придобиват своите акции по специален ред, като стойността на една акция при придобиване се определя на база формула, установена в устава на дружеството.

Формираният преоценъчен резерв на финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е представен в Бележка 36:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Преоценъчен резерв към 01.01.	(95,455)	(74,608)
Обезценка	(445)	3,170
Преоценка	42,855	(26,333)
Данък	(4,241)	2,316
Преоценъчен резерв към 31.12.	<u>(57,286)</u>	<u>(95,455)</u>

23. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Към 31.12.2023 г. Банката има следните участия в дъщерни дружества:

Национален гаранционен фонд ЕАД

Банката е едноличен собственик на капитала на Национален гаранционен фонд ЕАД, регистрирано съгласно Търговския регистър на 22.08.2008 г. Общият размер на регистрирания акционерен капитал към 31.12.2023 г. е 800,000 акции по 100 лева на акция (31.12.2022 г.: 800,000 акции по 100 лева на акция). Към 31.12.2023 г., размерът на внесенения капитал е 80,000 хил. лв. (31.12.2022 г.: 80,000 хил. лв.). Към 31.12.2023 г., стойността на инвестицията в дъщерното дружество е 80,000 хил. лв. (31.12.2022 г.: 80,000 хил. лв.), оценена по историческа цена на придобиване.

ББР Микрофинансиране ЕАД

Банката е едноличен собственик на капитала на ББР Микрофинансиране ЕАД, регистрирано на 14 януари 2011 година. Към 31.12.2023 г., общият размер на внесенения капитал е 14,643 хил. лв., разпределен в 146,430 броя акции по 100 лева на акция (към 31.12.2022 г.: 14,643 хил. лв., разпределен в 146,430 броя акции по 100 лева на акция). Към 31.12.2023 г., стойността на инвестицията в дъщерното дружество е 14,643 хил. лв. (31.12.2022 г.: 14,643 хил. лв.), оценена по историческа цена на придобиване.

Фонд за капиталови инвестиции АД

Българска банка за развитие ЕАД и Национален гаранционен фонд ЕАД са собственици на капитала на Фонд за капиталови инвестиции АД, учреден на 24 август 2018 г., с капитал в размер на е 65,000 хил. лв. При учредяването ББР е записала 550,000 поименни акции на обща стойност 55,000 хил. лв., представляващи 84.62% от капитала. Национален гаранционен фонд ЕАД е записал 100 000 акции на обща стойност 10 000 хил. лв., представляващи 15.38% от капитала на фонда.

Общото събрание на акционерите на Фонд за капиталови инвестиции АД, на свое извънредно заседание от 09.09.2022 г. взе решение за намаляване на капитала на дружеството от 65 000 000 (шестдесет и пет милиона) лева на 57 814 000 (петдесет и седем милиона осемстотин и четиринадесет хиляди) лева чрез придобиване и обезсилване на 71 860 (седемдесет и една хиляди осемстотин и шестдесет) броя обикновени поименни налични и неделими акции с право на глас, с номинална стойност 100 лева всяка от тях, с цел покриване на загубите и с оглед спазване разпоредбата на чл. 252, ал. 1, т. 5 от Търговския закон във връзка с чл. 247а, ал. 2 от Търговския закон. Решението е вписано в Търговския регистър на 16.09.2022 г.

Към 31.12.2023 г. капиталът на Фонда е изцяло внесен. Балансовата стойност на инвестицията на ББР в капитала на Фонда към 31.12.2023 г. е 49,302 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 49,302 хил. лв.).

ББР Лизинг ЕАД

Банката е едноличен собственик на капитала на ББР Лизинг ЕАД, регистрирано съгласно Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 12.03.2019 г. с капитал от 2,000 хил. лв.

23. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

ББР Лизинг ЕАД (продължение)

През 2020 г., ББР увеличи капитала на ББР Лизинг до 20,000 хил. лв. чрез емисия на нови акции, изцяло изкупени от едноличния собственик. На 23.08.2022 г. Управителният съвет на Българска банка за развитие ЕАД с цел покриване на загуби на дружеството взе решение за намаляване на капитала на ББР Лизинг ЕАД от 20,000,000 лв. на 18,630,000 лв. чрез обезсилване на 13,700 акции, както и за промени в устава на дружеството, свързани с намаляването на капитала. Решенията за намаляване на капитала и промените в устава на дружеството са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 15.09.2022 г.

Балансовата стойност на инвестицията към 31.12.2023 г. е 20,000 хил. лв. (към 31.12.2022: 20,000 хил. лв.).

Търговски център Марица ЕООД

Търговски Център Марица ЕООД става собственост на Българска банка за развитие ЕАД с решение на Управителния съвет на Банката, съгласно Протокол № 29 от 18.05.2018 г. Балансовата стойност на дяловете на Банката в дружеството към 31.12.2023 г. е 3,023 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 3,023 хил. лв.).

Към 31.12.2023 г. ръководството е направило преглед за обезценка на инвестициите в дъщерни дружества и е установило, че няма индикации за тяхната обезценка.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

24. ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ, НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Земя и сгради	Банково оборудване и компютри	Стопански инвентар	Транспортни средства	Лиценз и софтуер	Общо
Отчетна стойност						
На 1 януари 2022 г.	54,863	3,778	780	1,017	11,373	71,811
Придобити	-	130	2	6	882	1,020
Излезли от употреба	-	(9)	-	-	(1,641)	(1,650)
На 31 декември 2022 г.	54,863	3,899	782	1,023	10,614	71,181
Придобити	-	162	4	-	906	1,072
Излезли от употреба	(22,310)	-	-	(29)	(236)	(22,575)
На 31 декември 2023 г.	32,553	4,061	786	994	11,284	49,678
Натрупана амортизация						
На 1 януари 2022 г.	4,018	2,658	554	475	3,309	11,014
Начислена за годината	961	433	94	198	1,320	3,006
Отписана	-	(38)	-	-	(1,630)	(1,668)
На 31 декември 2022 г.	4,979	3,053	648	673	2,999	12,352
Начислена за годината	950	418	69	163	1,132	2,732
Отписана	(1,174)	-	-	(29)	(237)	(1,440)
На 31 декември 2023 г.	4,755	3,471	717	807	3,894	13,644
Балансова стойност						
На 1 януари 2022 г.	50,845	1,120	226	542	8,064	60,797
На 31 декември 2022 г.	49,884	846	134	350	7,615	58,829
На 31 декември 2023 г.	27,798	590	69	187	7,390	36,034

Към 31.12.2023 г. отчетната стойност на напълно амортизираните ДМА, които се ползват в дейността на Банката е 2,772 хил. лв. (31.12.2022 г.: 1,990 хил. лв.), а на напълно амортизираните НДМА - 1,281 хил. лв. (2022: 1,405 хил. лв.).

25. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	2023	2022
Балансова стойност в началото на периода	8,221	7,352
Придобити от обезпечение	32	-
Продадени	(2,886)	-
(Загуба)/Печалба от промяна в справедливата стойност	(16)	869
	5,351	8,221

Банката притежава инвестиционни имоти в резултат на придобити обезпечения от проблемни кредити. Те са отдадени под наем на трети лица. Генерираният приход от наем за 2023 г. е в размер на 495 хил. лв. (2022 г.: 605 хил. лв.) (Бележка 10).

Банката класифицира инвестиционните имоти в ниво 3 спрямо йерархията на справедливите стойности. Справедливата стойност е определена на базата на оценката на лицензирани независими оценители, като са използвани техники за оценка и ключовите входящи данни за оценката на инвестиционни имоти, оповестени в Бележка 5.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

26. АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г., активите, държани за продажба имат следните движения и салда:

Движение на активите, държани за продажба през годината:	2023	2022
Балансова стойност в началото на годината	2,561	4,107
Придобити от обезпечения	280	2,561
Рекласифицирани към активи, придобити от обезпечения	(2,841)	(4,107)
	-	2,561

Тези активи не се използват и не се планира да се използват в дейността на Банката. За тях ръководството активно търси купувачи и планира те да се продадат до края на 2024 г.

Активите, което не се продадат в рамките на едногодишния срок от придобиването им, се прекласифицират като Активи, придобити от обезпечения. Банката управлява тези активи, като продължава да търси купувач за тях.

27. АКТИВИ, ПРИДОБИТИ ОТ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ И ДРУГИ АКТИВИ

	2023	2022
Балансова стойност в началото на годината	37,434	34,719
Рекласифицирани от държани за продажба	2,841	4,107
Допълнителни капитализирани разходи	1,332	1,921
Продадени	(2,433)	(3,164)
Обезценка (Бележка 12)	(448)	(149)
Балансова стойност в края на годината	38,726	37,434

Активите, придобити от обезпечения (МСС 2) включват активи, придобити от обезпечения по кредити, които са били Държани за продажба (МСФО 5), но които не са били реализирани в предвидения 12-месечен срок и са били рекласифицирани в Активи, придобити от обезпечения. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност.

	2023	2022
Активи, придобити от обезпечения	38,726	37,434
Предплатени разходи и аванси	2,101	3,152
Произведения на изкуството	66	66
ДДС за възстановяване	-	37
Други вземания	2,645	3,091
Обезценка на други вземания	-	(824)
	43,538	42,956

Към 31.12.2023 г. другите вземания включват основно вземания по такси за гаранции.

Към 31.12.2022 г. другите вземания включват вземания от доставчик на операционен софтуер, отношенията с който бяха прекратени през 2022 г. Неотписаните към 31.12.2022 г. вземания от този доставчик, в размер на 824 хил. лв., са напълно обезценени.

28. ДЕПОЗИТИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	2023	2022
Депозити от местни банки	189,700	485
Депозити от чуждестранни банки	20,218	2,156
	209,918	2,641

	2023	2022
Срочни депозити	189,303	-
Безсрочни депозити	20,615	2,641
	209,918	2,641

Начислените задължения за лихви по депозитите от кредитни институции към 31.12.2023 г. са в размер на 58 хил. лв. (31.12.2022 г.: няма задължения).

29. ДЕПОЗИТИ ОТ ДРУГИ КЛИЕНТИ, РАЗЛИЧНИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	2023	2022
Предприятия и еднолични търговци	578,819	924,186
Депозити със специално предназначение	63,466	63,128
Частни физически лица	7,882	6,754
	650,167	994,068

	2023	2022
Срочни депозити	263,078	115,581
Безсрочни депозити	387,089	878,487
	650,167	994,068

Начислените задължения за лихви по депозитите от други клиенти, различни от кредитни институции към 31.12.2023 г. са в размер на 1,705 хил. лв. (2022: 198 хил. лв.)

Сумите на депозитите със специално предназначение представляват депозити на „Национален Гаранционен Фонд“ ЕАД, дъщерно дружество на ББР, във връзка с реализацията на гаранционни програми по Програма за развитие на селските райони на Република България (2007-2013 г.) към Министерство на земеделието и храните, както и по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013 г.) към Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ

	2023	2022
Китайска банка за развитие	445,216	557,604
Индустриална и търговска банка на Китай/EUROPE/	103,945	118,000
Дългосрочни заеми от Европейската инвестиционна банка	32,770	36,850
Китайска Ексим Банка	-	49,415
Дългосрочно рамково споразумение за заем с Банката за развитие към Съвета на Европа	-	17,628
	581,931	779,497

За изпълнение на своята мисия, ББР привлича средства от различни източници, като фокусът е върху привличане на средства от Международни институции – заемодатели (ILA's). Ефективните лихвени проценти по привлечени средства от международни институции към 31.12.2023 г. са в границите от 4.10%-5.35% (31.12.2022 г.: 2.03%-4.15%).

През 2023 г. бе предплатен и изцяло погасен заем към Китайска Ексим Банка.

Начислените задължения за лихви по привлечени средства от международни институции към 31.12.2023 г. са в размер на 1,728 хил. лв. (2022: 1,721 хил. лв.)

Към 31.12.2023 г. основните източници на финансиране на Българска банка за развитие ЕАД са представени по-долу, както следва:

Китайска банка за развитие

На 13.12.2018 г. Българска банка за развитие подписа ново финансово споразумение с Китайската банка за развитие в размер на 300,000 хил. евро. Средствата са предоставени като първи транш по подписаното през месец юли 2018 г. Рамково споразумение между двете банки за 1,5 млрд. евро. Ресурсът може да бъде използван за проекти в рамките на инициативата „Един пояс, един път“ и/или също за проекти за подпомагане на МСП, енергетика, комуникации, транспорт, селско стопанство в България или за други цели, одобрени от ББР и КБР. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2023 заемът е напълно усвоен и целево използван.

Към 31.12.2023 г. дължимата главница по заема е в размер на 227,500 хил. евро с левова равностойност 444,951 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2022 г. дължимата главница по заема е в размер на 285,000 хил. евро с левова равностойност 557,412 хил. лв.

Индустриална и търговска банка на Китай (чрез подразделенията в Австрия и Полша)

На 13 март 2020 г. ББР подписа ново финансово споразумение с Индустриалната и търговска банка на Китай (ИТБК) в размер на 75,000 хил. евро. Средствата са предназначени за общата кредитна дейност на ББР, пряко финансиране, както и он-лендинг чрез български финансови институции за подкрепа на инвестиционни проекти и предоставяне на оборотен капитал. Финансирането се предоставя съвместно от ИТБК Австрия и ИТБК Европа - Полша. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2023 г. заемът е изцяло усвоен и целево използван.

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Индустриална и търговска банка на Китай (чрез подразделенията в Австрия и Полша) (продължение)

Към 31.12.2023 г. дългът по заема е в размер на 52,500 хил. евро с легова равностойност 102,681 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плус надбавка.

Към 31.12.2022 г., дългът по заема е в размер на 60,000 хил. евро с легова равностойност 117,350 хил. лв.

Китайска Ексим Банка

На 28 септември 2017 г. ББР подписа договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Това е първият договор за заем между ББР и Китайската Ексим Банка, след като през 2014 г. двете институции сключиха споразумение за финансово сътрудничество, което предвижда съвместно финансиране на ключови проекти или области. Средства могат да бъдат използвани за финансиране на общата кредитна дейност на ББР, краткосрочно и средносрочно търговско финансиране, трансгранични икономически и търговски транзакции между Китай и България. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2023 г. заемът е напълно усвоен, целево използван и погасен.

Към 31.12.2022 г. дължимата главница по заема е в размер на 25,000 хил. евро с легова равностойност 48,896 хил. лв.

На 5 декември 2023 г. ББР подписа нов договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на общата кредитна дейност на ББР. Лихвеният процент е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плус надбавка. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

Европейската инвестиционна банка

На 18 ноември 2016 г. ББР подписа трети Договор с Европейската Инвестиционна Банка (ЕИБ) в размер на 150,000 хил. евро за финансиране на проекти на малки и средни предприятия. Средствата се предоставят с подкрепата на ЕС чрез гаранция от ЕФСИ (Европейски фонд за стратегически инвестиции), част от Инвестиционния план за Европа – „Плана Юнкер“. Средствата са предназначени за кредитиране на МСП, вкл. за иновативни проекти, за подкрепа на райони с висока безработица, за младежка заетост или за стартиращи компании, чрез банки – партньори, други финансови посредници или директно. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2023 г., дължимата главница по заема е в размер на 16,728 хил. евро с легова равностойност 32,717 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плус надбавка.

Към 31.12.2022 г., дължимата главница по заема е в размер на 18,819 хил. евро с легова равностойност 36,806 хил. лв.

На 11.07.2023 г. ББР подписа с Европейската инвестиционна банка финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 19.07.2023 г. и в последствие е ратифицирано от Народното Събрание на Република България на 27.07.2023 г.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Европейската инвестиционна банка (продължение)

Целта на заема е финансиране на малки и средни предприятия, иновации, зелени проекти съгласно дефинициите на ЕИБ, включително устойчивост на климата и околната среда. Финансирането може да бъде предоставено директно или чрез посредници, одобрени от ЕИБ. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

Банка за развитие към Съвета на Европа

На 23 февруари 2016 г. Българска банка за развитие подписа Договор с Банката за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ) в размер на 150,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на мерки за енергийна ефективност и необходими структурни мерки в рамките на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС). Заемът е целеви и се използва за санирането на многофамилни жилища. Към 31.12.2023 г. заемът е напълно усвоен.

Заемът е обезпечен с държавна гаранция, предоставена на основание Закона за държавния бюджет за 2016 г. Подписано е Гаранционно споразумение между БРСЕ и Република България, представлявана от Министъра на финансите, което е ратифицирано от Народното събрание. Законът за ратифициране на Гаранционното споразумение е обнародван в Държавен вестник на 3.05.2016 г. Към 31.12.2023 г. заемът е напълно погасен. Към 31.12.2022 г., дългът по заема е в размер на 9,000 хил. евро с левова равностойност 17,602 хил. лв.

На 13.07.2023 г. Българска банка за развитие подписа с Банката за развитие към Съвета на Европа финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 20.07.2023 г., като законопроектът за ратифицирането му е внесен в Народното Събрание на Република България на 27.07.2023 г. без приключена процедура по ратификация към 31.12.2023 г. Заемът е предназначен за директно финансиране на малки и средни предприятия, създаване на работни места и опазване на околната среда. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА

	2023	2022
Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW	11,687	11,286
Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление	5,131	5,322
	16,818	16,608

Начислените задължения за лихви по други привлечени средства към 31.12.2023 г. са в размер на 22 хил. лв. (2022 г.: 12 хил. лв.)

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW

На 18.04.2007 г., Банката е сключила договор за заем с Правителството на Република България, представлявано от Министъра на финансите. Договорът е сключен на основание на Спогодбата между Република България и Германия за финансово сътрудничество от 2001 г. и Споразумение между Република България и Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW). Съгласно договора на Банката, определена за "Носител на проекта", се предоставят 4,929 хил. евро (9,640 хил. лв.) с цел насърчаване финансирането на микро-, малки и средни предприятия. Срокът на договора е 10 години, считано от датата на предоставяне на средствата, като получената сума заедно с капитализираната лихва се погасява еднократно в края на периода.

На 28.04.2017 г. ББР и Министерство на Финансите подписаха Анекс №1 за удължаване на срока на договора с още 10 години.

Към 31.12.2023 г., главницата по заема е в размер на 5,964 хил. евро с легова равностойност 11,664 хил. лв. Лихвата по заема се капитализира на тримесечие и се определя на база на тримесечен EURIBOR плус надбавка.

Към 31.12.2022 г., главницата по заема е в размер на 5,765 хил. евро с легова равностойност 11,275 хил. лв.

Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление

От 2001 година Банката работи по Споразумение с Министерство на финансите за управление на средства, предоставени от Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW) съгласно договор, подписан между правителствата на България и Германия. Тези средства се предоставят с цел финансиране на малки и средни предприятия в България. Рискът по предоставяне на тези средства на банки-посредници за целево финансиране на МСП се носи изцяло от Министерство на финансите. Банката осъществява подбор на банки-посредници, отговаря за трансфериране на средствата към тях, събира информация и извършва периодични прегледи и доклади за използването на средствата, наблюдава за срочното изплащане на дължимите суми по главници и лихви по Специалната сметка на Министерство на финансите.

Към 31.12.2023 г., салдото при Банката на средствата е в размер на 2,623 хил. евро с легова равностойност 5,131 хил. лв.

Към 31.12.2022 г., салдото при Банката на средствата е в размер на 2,721 хил. евро с легова равностойност 5,322 хил. лв.

Банката получава такса за управлението на тези средства и олихвява тримесечно Специалната сметка на фонда.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

32. ПРОВИЗИИ

	2023	2022
Провизии по гаранционни програми, свързани с пандемията от КОВИД-19	111,845	127,215
Провизии по банкови гаранции	3,242	1,745
Общо провизии по гаранции	115,087	128,960
Провизии за съдебни дела	3,950	4,017
Провизии за неуسوени кредити	6	19
	119,043	132,996

Провизиите по гаранционни програми, свързани с пандемията от КОВИД-19 представляват оценка за очакваните кредитни загуби по гаранциите, издадени във връзка програми за гарантиране на кредити на физически лица, микро, малки, средни и големи предприятия, възложени на ББР от МС на РБ (виж Бележка 37). Те са изчислени по методика, приета от ББР специално за тези кредити.

През 2023 г., Банката извърши преоценка на провизионните проценти, въз основа на резултатите от гарантираните портфейли през 2022 г. и 2023 г. Вследствие на това, Банката запази провизионният процент по гаранциите за кредити на предприятия на 27.6% и намали този по гаранциите за кредити на физически лица на 34% (към 31.12.2022 г.: 36%). Съвкупно, през 2023 г. движението в провизиите по гаранционни програми, свързани с пандемията от КОВИД-19 е увеличение с 6,945 хил. лв. (2022 г.: намаление с 15,386) на провизии за гаранции по кредити на предприятия, и намаление с (22,315) хил. лв. (2022 г.: намаление с 33,769 хил. лв.) на провизии за гаранции по кредити на физически лица.

Провизиите по банкови гаранции представляват суми, определени по метода на очакваните кредитни загуби според МСФО 9. Провизиите по издадени индивидуални гаранции към 31.12.2023 г. възлизат на 1,975 хил. лв. (2022 г.: 1,745 хил. лв.).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

32. ПРОВИЗИИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Таблицата по-долу представя движението на провизиите по гаранции:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Салдо към 1 януари	128,960	177,715
Начислени за годината – анти-КОВИД програми	20,883	14,029
Използвани през годината	(12,140)	(5,020)
Реинтегрирани за годината	<u>(24,113)</u>	<u>(58,164)</u>
	<i>(15,370)</i>	<i>(49,155)</i>
Начислени за годината – банкови гаранции	1,905	756
Използвани през годината	2,799	2,578
Реинтегрирани за годината	<u>(3,207)</u>	<u>(2,934)</u>
	<i>1,497</i>	<i>400</i>
Салдо към 31 декември	<u>115,087</u>	<u>128,960</u>

Таблицата по-долу представя движението на провизиите по съдебни дела:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Начално салдо към 1 януари	4,017	-
Начислени в отчета за всеобхватния доход	6	4,017
Освободени през годината	<u>(73)</u>	<u>-</u>
Крайно салдо	<u>3,950</u>	<u>4,017</u>

33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ЛИЗИНГ

Задълженията за лизинг представляват задължения към лизингови компании, свързани с активи, закупени на лизинг. Към 31.12.2023 г. тези задължения са 208 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 299 хил. лв.)

34. ДРУГИ ПАСИВИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Начислени разходи	2,273	2,263
Задължения към персонала за заплати и социално осигуряване	861	872
Задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране	705	610
Задължения за данъци	208	105
Такси по облигационни заеми и гаранции	73	635
Задължения към ЕИФ	26	-
Други кредитори	<u>1,153</u>	<u>919</u>
	<u>5,299</u>	<u>5,404</u>

Задълженията към персонала за заплати и социално осигуряване включват: начисления по компенсируеми отпуски и социалните осигуровки по тях.

Задължения към персонала при пенсиониране се дължат от Банката при настъпване на пенсионна възраст и са представени по настояща стойност.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

34. ДРУГИ ПАСИВИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Съгласно Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в Банката, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. За определяне на тези задължения, Банката е направила оценка, като е използвала математически модели и услугите на сертифициран актюер. На база на направените изчисления е определено задължение в индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31.12.2023 г. в размер на 705 хил. лв. (31.12.2022 г.: 610 хил. лв.).

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Настояща стойност на задължението на 1 януари	610	754
Разходи за настоящи услуги	92	67
Разходи за лихви	37	4
Изплатени суми през периода	(57)	(43)
Актюерски загуби, свързани с провизии за пенсиониране и болест	11	-
Актюерски загуби/(печалби) от промени в демографски, финансови предположения и действителен опит	12	(172)
Настояща стойност на задължението на 31 декември	<u>705</u>	<u>610</u>
Суми при пенсиониране по възраст и стаж		

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Актюерска печалба/(загуба) към 1 януари	141	(31)
Актюерска печалба/(загуба) върху задължението, призната като друг всеобхватен доход за периода	(12)	172
Актюерска печалба/(загуба) към 31 декември	<u>129</u>	<u>141</u>

За определяне на настоящата стойност към 31.12.2023 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблица за смъртност, изготвена на базата на статистика, предоставена от Националния Статистически Институт, за общата смъртност на населението в България за периода 2010 – 2022 г.;
- темп на текучество – между 1% до 10%, в зависимост от пет обособени възрастови групи;
- темп на преждевременно пенсиониране поради болест - между 0.027% до 0.3212%, в зависимост от пет обособени възрастови групи
- ефективен годишен лихвен процент за дисконтиране – 4.5% (2022 г. – 5.5%);
- предположенията за бъдещия ръст на заплатите в Банката са в съответствие с плана за развитието на Банката: за 2022 г. – 3% спрямо нивото през 2022 г. и за 2024 г. и следващи – 3% спрямо нивото от предходната година.

Ефектът за 2023 г. от увеличение и намаление с 1% на ръста на заплатите и на лихвения процент върху настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

34. ДРУГИ ПАСИВИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

	Увеличение с 1% на ръста на заплатите	Намаление с 1% на ръста на заплатите
Увеличение / (намаление) на задължението	61	(54)
	Увеличение с 1% на лихвения процент	Намаление с 1% на лихвения процент
Увеличение / (намаление) на задължението	(53)	61
	Увеличение с 1% на текучеството	Намаление с 1% на текучеството
Увеличение / (намаление) на задължението	(59)	67

35. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

	2023	2022
	Брой акции	Брой акции
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	14,417,735	14,417,735
Намаление на капитала – трансфер към резерви	(3,062,735)	-
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	11,355,000	14,417,735

Към 31.12.2023 г., капиталът на Банката се състои от 11,355,000 броя обикновени, поименни акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева (към 31.12.2022 г.: 14,417,735 акции с номинал 100 лв.).

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от Държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции. С оглед разпоредбата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР, членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав не могат да притежават акции и не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР, и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

35. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Намаляване на капитала на Българска банка за развитие ЕАД през 2023 г.

С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 18 март 2022 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от министъра на иновациите и растежа.

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на Българска банка за развитие ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лева на 1,135,500,000 лева чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лева всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на Българска банка за развитие ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г.

Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

36. РЕЗЕРВИ

Спрямо общите разпоредби на Търговския закон, Банката трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/10 от годишната печалба след облагане до достигане на размер на фонда 10% спрямо основния капитал по устав. Съгласно Устава на Банката, същата трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/2 от годишната печалба след облагане с данъци до достигане на 50 на сто от уставния капитал.

Банката може да използва средствата от Фонд Резервен за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди, като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденди без разрешение на БНБ.

Също така, съгласно Закона за кредитните институции, банките в България не могат да изплащат дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав минимален размер на резервите им (основно Фонд Резервен), или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност. Аналогично е и изискването на Закона за Българската банка за развитие.

С решение на министъра на иновациите и растежа от 23.05.2022 г., средства от Фонд Резервен в размер на 74,939 хил. лв. и от допълнителни резерви в размер на 80,179 хил. лв. се използват за частично покриване на загубата от 2020 г.

Към 31.12.2023 г., Фонд Резервен на Банката е в размер на 0 хил. лв. (31.12.2022 г.: 0 хил. лв.).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

36. РЕЗЕРВИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Към 31.12.2023 г., допълнителните резерви на Банката са в размер на 305,584 хил. лв. (31.12.2022 г.: 677 хил. лв.) и са формирани в резултат на намаляване на капитала и покриване на загубите на Банката от предходни периоди, съгласно решения на едноличния собственик на капитала, както и от движение в резервите, дължащо се на вливането на ББР Факторинг ЕАД в ББР през 2022 г.

Съгласно Закона за Българската банка за развитие, всеки акционер на Банката може да се откаже от полагащия му се дивидент и тогава сумата на дивидента се отнася към допълнителните резерви.

Банката е формирала специален компонент "Резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход" на собствения капитал, към който се акумулират всички нереализирани печалби и загуби от преценка до справедлива стойност на държаните финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, налични към края на всеки отчетен период. Тези печалби и загуби се трансферират към текущите печалби и загуби при продажба/падеж на съответните ценни книжа и/или при трайна обезценка.

Резервът по финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е представен нетно от данъци. Към 31.12.2023 г., този резерв е отрицателна величина в размер на 57,286 хил. лв. (31.12.2022 г.: 95,455 хил. лв. – отрицателна величина).

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

	2023	2022
Условни задължения		
Анти-КОВИД гаранции	373,894	403,208
Банкови гаранции и акредитиви	97,354	126,772
в т.ч. с парично покритие	(2,742)	(9,081)
Акредитиви, вкл. открити със заемни средства - отчетени като кредитен ангажимент	1,101	-
Провизии по гаранции (Бележка 32)	(115,087)	(128,960)
<i>Вкл. провизии по гаранции по програми анти-КОВИД</i>	<i>(111,845)</i>	<i>(127,215)</i>
Общо условни задължения	354,520	391,939
Неотменяеми ангажименти		
Неусвоен размер на разрешени кредити	184,384	184,715
В т.ч. акредитиви, открити със заемни средства	1,101	
Провизии по неусвоени кредити (Бележка 32)	(6)	(19)
Невнесена част от акции на „Три морета“ (Three Seas Initiative)	7,788	17,970
Участие в инвестиционна програма SIA	479	652
Общо неотменяеми ангажименти	192,645	203,318
	547,165	595,257

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми

В изпълнение на ролята си на национална банка за развитие ББР получи мандати от правителството за реализирането на финансови инструменти в подкрепа на засегнатите от ефекта на пандемията от КОВИД-19 български бизнес и граждани. Те бяха обезпечени с увеличение на капитала на Банката от 700 млн. лв. и включваха следните мерки:

Мерки за физически лица и домакинства

С решение № 257 от 14 април 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19, с бюджет 200 млн. лв., предложена от ББР, като обезпечаването на програмата ще бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Програмата за гарантиране на безлихвени кредити цели да подпомогне служителите в неплатен отпуск и самоосигуряващите се лица, които временно не могат да полагат труд в условията на извънредно положение.

Параметрите по програмата бяха допълнително изменени с цел повишаване ползите в интерес на засегнатите от пандемията лица с ПМС 910/10.12.2020г. Те имат възможността да получат безлихвени заеми до 6,900 лева, които се отпускат наведнъж или на траншове. Максималният срок на погасяване е 5 години, с минимум 6 месеца и максимум 24 месеца гратисен период. По заемите не се дължат такси, комисиони и неустойки. Срокът за кандидатстване бе удължен до 30 август 2021 г., или до изчерпване на гаранционните лимити. Тези промени влязоха в сила през м. януари 2021 г.

Съгласно РМС № 194 /05.03.2021 г., „Българска банка за развитие“ ЕАД получи правото да увеличи с до 100 млн. лв. размера на гаранционната програма за безлихвени заеми за физически лица в неплатен отпуск и самоосигуряващи се („Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19“) за сметка на бюджета на Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от КОВИД-19. Така възможностите за поемане на гаранционни ангажименти по Гаранционната програма за безлихвени заеми за физически лица в неплатен отпуск и самоосигуряващи се бе увеличен до 300 млн. лв.

С РМС № 506/15.07.2021 г. срокът за кандидатстване по Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19, се удължи до 31 август 2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити на търговските банки-партньори по Програмата.

Постигнатият агрегиран резултат по Програмата включва гарантирани от ББР 52,915 кредита, на обща стойност 254,609 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. са издадени 135,152 хил. лв. портфейлни гаранции към търговските банки, като ББР е гарантирала 42,840 кредита на стойност 127,721 хил. лв. Платените на търговските банки гаранции и разходи по установяване и събиране на изискуемите кредити са в размер на 4,836 хил. лв., от които към същата дата на ББР са възстановени 183 хил. лв.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за микро, малки и средни предприятия

С решение № 310 от 7 май 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, предложена от ББР, с бюджет 500 млн. лв., като обезпечаването на програмата да бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Гаранционната програма, която е част от правителствените антикризисни мерки, е с бюджет от 500 млн. лв. В нея могат да бъдат включени компании от всички сектори, като се очаква от мярката да се възползват предимно фирми от най-засегнатите области – търговия, услуги, транспорт и логистика, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, и други.

За да кандидатстват за кредит фирмите, е достатъчно да отговарят на едно от следните условия:

- Да са микро, малки и средни предприятия, което се определя по указан в ЗМСП начин или големи предприятия-търговски дружества, чиито показатели за персонал и активи и/или обороти надвишават посочените в ЗМСП;
- Да не са били предприятия в затруднено положение към 31.12.2019 г., което се установява чрез проверка на предварително зададени, нормативни критерии. С последните промени в програмата, се въвежда облекчение от „Временната рамка за държавни помощи“, за микро- и малките предприятия. За тях е достатъчно да не са били обект на процедура по несъстоятелност, съгласно националното право и да не са получили помощ за оздравяване или помощ за реструктуриране (има се предвид държавна помощ за оздравяване или реструктуриране). В допълнение, ако под гаранцията от ББР се включват съществуващи кредити, то те не трябва да са били необслужвани, а кредитополучателят не трябва да е изпадал в просрочие над 90 дни – през 2019 г. При съществуващите кредити кредитополучателят трябва да е представил на търговската банка-партньор прогнозни разчети и прогнозен план за възстановяване на дейността си, за който не се изисква стриктно определена форма и реквизити.

От финансиране и гаранция могат да се ползват предприятия, които са се сблъскали с трудности или са изпаднали в затруднение след 31.12.2019 г., поради избухването на епидемията от КОВИД-19. Затруднението се установява от самия кредитополучател, като е достатъчно да се опише една от следните причини, довели до затрудненията му:

- Спад на оборота след първото тримесечие на 2020 г. спрямо същия период в 2019 г. (въз основа на финансови отчети и документация на дружеството);
- Наличие на вземания от клиенти, които не са получени/суми, неразплатени към доставчици, след 01.03.2020 г. (въз основа на финансови отчети и документация на дружеството);

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за микро, малки и средни предприятия (продължение)

- Прекратени доставки от внос, необходими за дейността на предприятието – след 01.01.2020 г., отменени договори за износ (въз основа на документи, представени от дружеството);
- Случаи на болест и самоизолация на служителите, общо намаление на броя на заетите лица, затворени производствени съоръжения, помещения и офиси (въз основа на документи, представени от дружеството);
- Наличието на други обстоятелства, с които се установяват изпитваните от предприятията затруднения поради КОВИД-19, съгласно приета от търговската банка методология, която се предоставя на ББР.

Тъй като покритото от гаранцията финансиране по програмата е държавна помощ:

- На кредитополучателите е забранено да финансират един и същи разход с кредит по програмата и с друга държавна/минимална помощ. (Под един и същи разход се има предвид например разплащане по конкретна фактура от 30.11.2020 г. или заплащане на наем на конкретен офис за месец декември 2020 г., или плащане на заплати за конкретни служители, за конкретен месец.) Ако за конкретните разходи клиентът ползва държавна/минимална (de minimis) помощ, той не може да използва кредита за покриването на същите тези разходи (забрана за двойно финансиране);
- Кредитополучателят не трябва да е нарушавал правилата за държавни помощи и да е вписан в специално създадения за това Регистър „Дегендорф“ <https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483>;
- Ако кредитополучател или свързано с него лице е ползвало/ползва друга държавна/минимална помощ за същия вид разходи, каквито са и разходите, които иска да му бъдат финансирани с кредита по програмата (например общо разходи за заплати, общо разходи за наем, общо разходи за поддръжка на съоръжения), той е длъжен да декларира това пред търговската банка, чрез декларация по образец на програмата и да не допуска двойно финансиране, както е посочено по-горе.

В програмата, която Българската банка за развитие управлява, ще могат да бъдат включвани както нови кредити, така и съществуващи, но при условие, че фирмата изпитва затруднения при обслужването на заема след 31.12.2019 г. и не е изпадала в просрочие над 90 дни за последната година. Кредитите, които търговските банки ще отпускат, са с максимален размер от 300,000 лв., като ББР ще покрива до 80% от тях.

Банките сами ще определят минималния и максималния срок на погасяване, аgratisният период за новоотпуснатите заеми ще е до 3 години.

През последното тримесечие на 2020 г. Програмата бе обновена с решение на Министерския съвет (РМС) 979/2020 г., както следва:

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за микро, малки и средни предприятия (продължение)

- Предоставяните кредити вече са в размер до 1 млн. лв. за МСП и до 2 млн. лв. за големи предприятия;
- Удължен е срокът за включване на кредити в Гарантирания портфейл до 31.12.2021 г.;
- Крайният срок за кандидатстване по мярката за микро-, малките и средните предприятия е 30.06.2022 г.;
- Променен е процентът на обезпеченост по кредитите от „до 20%“ на „до 50%“, спрямо размера на финансирането;
- Изисква се намаление с поне 80 базисни точки на лихвените проценти по кредитите;
- Удължен е срокът на предоставяната от ББР гаранция – от 5 на 6 години;
- Гаранционното покритие ще обхваща и отпускани от банките инвестиционни кредити;
- Увеличен е лимитът на гаранционни плащания от страна на ББР АД, от 30% на 50%.

Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, бе актуализирана с РМС № 194/05.03.2021 г., както и с РМС 578/05.08.2021 г. Програмата е синхронизирана в максимално възможна степен до разработения през месец май 2021 г. от Министерство на икономиката и Министерство на финансите, надграждащ механизъм за интервенция, чрез ликвидна подкрепа за предприятията в страната, наречен „Портфейлна гаранция за преодоляване на последствията от КОВИД-19“.

Формирането на портфейли по Програмата приключи на 30.06.2022 г., като по окончателни данни от търговските банки – партньори по схемата са гарантирани 2,842 кредита с оригинален размер на кредитите 630,349 хил. лв., за които е предоставена гаранция от ББР в размер на 80 % или за 504,279 хил. лв.

Състоянието на портфейла се актуализира на тримесечна база. Към 31 декември 2023 г. са издадени портфейлни гаранции за 238,742 хил. лв., като са гарантирани 2,184 кредита с общ размер 427,042 хил. лв. Удовлетворените искания за плащане на гарантирани суми по Програмата възлизат на 7,741 хил. лв., а възстановените на ББР към края на 2023 година са в размер на 225 хил. лв.

SIA

На 17.07.2015 г., Българска банка за развитие ЕАД подписа Договор за управление на средства с ЕИФ за присъединяване към инвестиционната програма SIA (Social Impact Accelerator) на ЕИФ за дялови участия в социални венчър фондове, с участие от 1 млн. евро и период на инвестиране на ангажмента до 5 години. През 2018 г. е подписано писмо за Съгласие за удължаване инвестиционния период на фонда SIA с 1 година. Програмата SIA е с цел да се инвестира в малки и средни предприятия със значимо социално въздействие. Мениджър на Програмата е ЕИФ.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

SIA (продължение)

Към 31.12.2023 г. са направени тридесет и две капиталови вноски по инициативата, като салдото е в размер на 755 хил. евро с левова равностойност 1,477 хил. лв. (2022 г.: 666 хил. евро с левова равностойност 1,304 хил. лв.), а балансовата стойност към 31.12.2023 г. е 577 хил. евро (1,128 хил. лв.) (към 31.12.2022 г.: 666 хил. евро с левова равностойност 1,304 хил. лв.) (Бележка 22).

Гаранционни програми за малък и среден бизнес НАПРЕД

През 2015 г., Банката стартира програма за индиректно финансиране на микро, малък и среден бизнес с максимален размер 150,000 хил. лв. Програмата предвижда възможност ББР да поема част от риска по предоставени от банки-партньори кредити за бизнеса в размер до 30% от стойността на отделните подзаеми.

Към 31.12.2023 г., Банката има действащи споразумения с три банки - партньори и размерът на формирания портфейл от гаранции е 646 хил. лв. (31.12.2022 г.: три банки-партньори и портфейл от гаранции на стойност 816 хил. лв.).

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME на ЕИФ

През ноември 2016 г. ББР подписа споразумение за контра-гаранция с лимит на плащанията с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) по програма COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises) в подкрепа на малкия и среден бизнес. Програма COSME се реализира с подкрепата на ЕФСИ (Европейския фонд за стратегически инвестиции). Банката има възможност да покрива до 60% от риска по кредитите за МСП, отпуснати от търговските банки и небанковите финансови институции, с които си партнира. Половината от този риск е контра-гарантиран от ЕИФ, като общият размер на контра-гаранцията е 10 млн. евро. С гарантирания по програма COSME ресурс, банките-партньори на ББР могат да отпускат инвестиционни и оборотни кредити, банкови гаранции, както и револвиращи заеми. Максималният размер на отпусканите кредити е 150,000 евро. Срокът за погасяване е от 1 до 10 години.

Размерът на портфейла към 31.12.2023 г. е 13.6 млн. евро и включва 294 кредита на микро, малки и средни предприятия. Към същата дата ББР е предявила четири искания за плащане по контра-гаранцията и получила по тях от ЕИФ 92 хил. евро.

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME+ на ЕИФ, с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (Програма Косме+)

Към края на 2023 г., ББР продължава изпълнението на споразумения по Програма на Българска банка за развитие за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ, с подкрепата на Европейски фонд за стратегически инвестиции (ПРОГРАМА КОСМЕ+) с две търговски банки и шест небанкови финансови институции, с разрешен размер 51,143 хил. лева. Програмата се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME+ на ЕИФ, с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (Програма Косме+) (продължение)

Изпълняваният от ЕИФ механизъм „Програма COSME“ надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2.3 млрд. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчаване на предприемачеството.

Удовлетворени са постъпилите през 2023 г. искания за плащане по поети от ББР гаранционни ангажименти, в размер на 103 хил. евро (КОСМЕ и НАПРЕД), за което ББР е получила съответно плащане по дадената от ЕИФ контрагаранция по Програма КОСМЕ.

Към 31.12.2023 г. ББР е сключила договори по Програмата с 8 финансови институции в общ размер на 26,149 хил. евро, от които две търговски банки и шест небанкови финансови институции, вписани в регистъра на БНБ.

Към 31.12.2023 г., стойността на гарантираните от ББР ЕАД подзаеми е в размер на 21,014 хил. лв. (10,774 хил. евро), а гарантираната сума – 6,452 хил. лв. (3,299 хил. евро).

Програма „Лизинг лайн“

През 2023 г. са сключени 3 нови он-лендинг споразумения за 7.0 млн. евро по програмата „Лизинг Лайн“, която е насочена към партньори небанкови финансови институции – лизингодатели, регистрирани в БНБ и осъществяващи финансов лизинг. Програмата е предназначена за кредитиране на лизингови дружества, с цел улесняване достъпа на ресурс за покупка и отдаване на лизинг на активи, използвани в стопанската дейност на малки и средни предприятия.

Програма „БРОД“

Продължава изпълнението на ББР по най-новия продукт за индиректно финансиране на малки и средни предприятия „Програма БРОД“. Бюджетът на Програмата е 20 млн. евро. Цената на финансирането е до 6 мес. EURIBOR + 3.5% и при 3.5% като минимум. Партньорите по Програма БРОД финансират МСП при спазването на определен таван на лихвен процент и на общо годишно оскъпяване, които са съобразени с промените в стойността на EURIBOR. През 2023 г. е сключено 1 споразумение в размер на 1.2 млн. евро.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Паневропейски гаранционен фонд

Паневропейският гаранционен фонд е създаден като част от цялостния пакет от мерки на ЕС и Групата на Европейската инвестиционна банка за намаляване на икономическите последици на пандемията от КОВИД-19. Негови крайни бенефициенти са основно малки и средни предприятия на територията на ЕС и публични предприятия, предоставящи важни услуги като здравеопазване, медицински изследвания и др. През месец септември 2021 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Пан-европейския гаранционен фонд (Pan-European Guarantee Fund). Гаранционното споразумение позволява на Банката да предоставя директно финансиране с гаранция от ЕИФ (с рейтинг ААА) без лимит на плащанията за загуби, с покритие 70% на загубата по гарантиран кредит на МСП.

От своя страна ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на ПЕГФ гаранцията, което рефлектира в намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити. Клиентите-крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на ПЕГФ и режима държавни помощи.

От края на септември 2021 г. с помощта на финансовите инструменти на Паневропейският гаранционен фонд ББР прилага три нови нишови продукта на българския пазар, насочени към малкия и средния бизнес, сектора на творческите и креативните индустрии и стартиращите компании в производството. Програмата е в партньорство с Паневропейския фонд и е с максимален обем 40 млн. евро, като чрез нея ББР отпуска директни заеми с още по-облекчени условия.

Към 31.12.2023 година гарантираният по споразумението портфейл е в размер на 18.5 млн. евро и включва 51 сделки на микро, малки и средни предприятия (към 31.12.2022 г.: 21.17 млн. евро и 52 сделки). Към същата дата ББР е предявила плащания по гаранцията за три сделки с общ размер 203 хил. евро.

Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия)

С решение на УС на ББР ЕАД по Протокол № 57 от 13.07.2023 г. е одобрена портфейлна гаранция с таван на загубите за частично покриване на кредитния риск при мостово финансиране, предоставяно от търговските банки за инвестиции във ВЕИ, в подкрепа на домакинствата по „Национална схема за подпомагане на домакинствата в областта на енергията от възобновяеми източници“ на Министерство на енергетиката (Схемата). Стартовият бюджет на Програмата е в размер на 56 млн. лева.

Целта е улесняване и подобряване достъпа до мостово финансиране за инвестиции във ВЕИ по Схемата и достигане до оптимален брой потенциални кандидати по Схемата - клиенти на търговските банки от цялата страна. Срокът на гаранцията е до 5 години, но не повече от срока на отделния гарантиран кредит.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия) (продължение)

Лимит на гаранционните плащания (Таван на загубите)

Максималният размер на покритите загуби по Портфейлната гаранцията по програмата е в размер на 16,800 хил. лв., като лимитът на гаранционните плащания е максималната сума, до която е ограничено задължението на ББР за плащане към всяка една търговска банка, изчислена на портфейлна основа, чрез прилагане на процента на Лимита на гаранционните плащания върху умножения по 70% Гарантиран портфейл.

Условия за допустимост на Кредитополучателите и финансирането по Програмата

Допустими Кредитополучатели:

Одобрени за финансиране кандидати по Схемата, които са сключили договор по Схемата със СНД. Допуска се кредитополучателят по Програмата да се различава от получателя на безвъзмездно финансиране по Схемата, ако поради обективни за финансиращата банка обстоятелства (например пределна възраст, намалена трудоспособност, силна текуща задлъжнялост, по-слаба кредитоспособност, или друго), Кандидатът не би получил мостови кредит за финансиране на инвестицията във ВЕИ по Схемата. В тези случаи одобреният за финансиране кандидат по Схемата е солидарно отговорен с Кредитополучателя за изплащането на кредита, а безвъзмездното финансиране се изплаща по сметка на получателя във финансиращата банка и следва да осигурява обезпеченост по кредита както ако Кандидатът е получател на кредита. Търговските банки следва да посочват пред ББР обективните обстоятелства, които възпрепятстват предоставянето на кредит по Програмата в полза на Кандидата.

Вид и цел на финансирането

Предоставяне на мостови кредити за реализиране на инвестиции във ВЕИ, за които е одобрено безвъзмездно финансиране и е сключен договор със СНД за финансиране по Схемата, а именно: 1. Слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване (Инсталация за БГВ) или 2. Фотоволтаична система до 10 kWp, която може да включва системи за съхранение на електрическа енергия (Система). Целта на финансирането се посочва в договора за кредит по Програмата, в който по-конкретно се определят допустимите за финансиране разходи. Размер на кредитите: до 3 хил. лв. за инвестиция в Инсталация за БГВ; до 22 хил. лв. за инвестиция в система, срок на кредитите – до 5 години.

Към 31.12.2023 г. приключи процесът по оценка на заявите интерес за участие в Програмата търговски банки. Към датата на издаване на настоящия отчет, ББР има сключени споразумения по програмата с четири търговски банки.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите се признават в отчета до изпълнението или изтичането на срока на ангажиментите. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към края на отчетния период, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани.

Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на обичайните банкови гаранции са над 100% и представляват основно блокирани депозити в Банката, ипотekiрана недвижима собственост и застрахователни полици, издадени в полза на Банката. При възникване на условия за активиране на издадена гаранция, Банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Издадените от Банката гаранции по Проект "Гаранционен фонд за микрокредитиране" на МТСП са необезпечени. В случай на активиране на компонент от издадена гаранция от Банката, извършеното плащане от нея не се оценява като крайна загуба, тъй като банката-партньор има задължение да предприеме всички необходими действия за реализация на получените обезпечения по проблемния кредит и да възстанови съответната сума на ББР.

Невнесената част от номинала на притежаваните от Банката акции на Европейския инвестиционен фонд става дължима за плащане след специално решение за целта на Общо събрание на акционерите на фонда. До датата на издаване на настоящия отчет не е взимано такова решение.

38. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Парични средства в каса (Бележка 17)	920	442
Разплащателни сметки при Централни банки (Бележка 17)	127,742	527,394
Вземания от банки с оригинален матуритет до 3 месеца (Бележка 18)	468,094	81,305
	<u>596,756</u>	<u>609,141</u>

Следващите таблици обобщават промените в пасивите, произтичащи от финансова дейност, в това число както промени, свързани с парични потоци, така и непарични промени, като съдържат равнение между началните и крайните салда в отчета за финансовото състояние на пасивите, произтичащи от финансова дейност за годините, приключващи на 31 декември 2023 г. и 31 декември 2022 г.

	<u>1 януари 2023</u>	<u>Входящи парични потоци</u>	<u>Изходящи парични потоци</u>	<u>31 декември 2023</u>
Текущи привлечени средства от международни институции	779,497	-	(197,566)	581,931
Текущи задължения по други привлечени средства	16,608	330	(120)	16,818
Общо пасиви от финансова дейност	<u>796,105</u>	<u>330</u>	<u>(197,686)</u>	<u>598,749</u>

38. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

	1 януари 2022	Входящи парични потоци	Изходящи парични потоци	31 декември 2022
Текущи привлечени средства от международни институции	1,110,740	-	(331,243)	779,497
Текущи задължения по други привлечени средства	16,746	160	(298)	16,608
Общо пасиви от финансова дейност	1,127,486	160	(331,541)	796,105

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА**Дружество/лице****Вид свързаност**

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА	Държавно министерство, упражняващо правата на собственост върху Банката от името на държавата до 18.03.2022 г.
МИНИСТЕРСТВО НА ИНОВАЦИИТЕ И РАСТЕЖА	Държавно министерство, упражняващо правата на собственост върху Банката от името на държавата след 18.03.2022 г.
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ	Държавно министерство, емитент на ценни книжа, депозант
НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД ЕАД	Дъщерно дружество
ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ ЕАД	Дъщерно дружество
ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ АД	Дъщерно дружество
ТЪРГОВСКИ ЦЕНТЪР МАРИЦА ЕООД	Дъщерно дружество
ББР ЛИЗИНГ ЕАД	Дъщерно дружество
КОХОФЕРМ ООД	Дружество под контрол на ББР
РОУДУЕЙ КАНСТРАКШЪН АД	Дружество под контрол на ББР
ПЪТСТРОЙИНЖЕНЕРИНГ АД	Дружество под контрол на ББР
ХОЛДИНГ БДЖ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
УМБАЛ ПРОФ.Д-Р АЛЕКСАНДЪР ЧИРКОВ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРТИЗАЦИЯ	Дружество под общ контрол от държавата
АВТОМАГИСТРАЛИ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
ТЕРЕМ - ХОЛДИНГ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
ЮЖЕН ПОТОК БЪЛГАРИЯ АД	Дружество под общ контрол от държавата
АЙ СИ ДЖИ БИ АД	Дружество под общ контрол от държавата
БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
КИНТЕКС ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ ЕООД ПЛОВДИВ	Дружество под общ контрол от държавата
ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
ДЪРЖАВНА КОНСОЛИДАЦИОННА КОМПАНИЯ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
АВИОНАМС АД	Дружество под общ контрол от държавата
ЕКО АНТРАЦИТ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ- ШУМЕН ООД	Дружество под общ контрол от държавата
МОНТАЖИ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
МОНТАЖИ-СОФИЯ ЕООД	Дружество под общ контрол от държавата
ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ КАБИЮК ДП	Дружество под общ контрол от държавата
БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
БДЖ -ТОВАРНИ ПРЕВОЗИ ЕООД	Дружество под общ контрол от държавата
СОФИЯ ТЕХ ПАРК АД	Дружество под общ контрол от държавата
МБАЛ ЛОЗЕНЕЦ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
УМБАЛ АЛЕКСАНДРОВСКА ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
УМБАЛ СВ.ИВАН РИЛСКИ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

В таблицата на предходната страница са оповестени дружества, с които Банката е извършила трансакции през отчетния период. Всички сделки със свързани лица са по договорени цени.

Разчетите със свързани лица в отчета за финансовото състояние са:

Активи				
Дружество/лице	Вид разчет	2023	2022	
Министерство на финансите	Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	249,066	273,233	
ББР Микрофинансиране ЕАД	Предоставени кредити и аванси на клиенти	18,522	20,752	
ББР Лизинг ЕАД	Предоставени кредити и аванси на клиенти	56,767	54,662	
ББР Лизинг ЕАД	Други активи (Предплатени разходи)	11	15	
Дружества, контролирани от ББР	Предоставени кредити и аванси на клиенти	3,226	8,381	
Дружества под общ контрол на държавата	Предоставени кредити и аванси на клиенти	221,003	261,394	
Дружества под общ контрол на държавата	Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	21,201	19,875	
Общо		569,796	638,312	
От които с дъщерни дружества		75,300	75,429	
Пасиви				
Дружество/лице	Вид разчет	2023	2022	
Министерство на финансите	Други привлечени средства	16,817	16,608	
Национален гаранционен фонд ЕАД	Задължения към клиенти по депозити	67,212	96,909	
ББР Микрофинансиране ЕАД	Задължения към клиенти по депозити	3,494	7,179	
ББР Лизинг ЕАД	Задължения към клиенти по депозити	1,467	2,615	
ББР Лизинг ЕАД	Други пасиви (Задължения по лизинг)	173	299	
Търговски център Марица ЕООД	Задължения към клиенти по депозити	255	6	
Фонд за капиталови инвестиции АД	Задължения към клиенти по депозити	38,610	41,267	
Дружества под общ контрол на държавата	Задължения към клиенти по депозити	145,968	191,872	
Общо		273,996	356,755	
От които с дъщерни дружества		111,211	148,275	

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)**Сделките със свързани лица в отчета за всеобхватния доход са:**

<i>Дружество/лице</i>	<i>Вид взаимоотношение</i>	2023	2022
Министерство на финансите	Приходи от такси и комисиони	13	55
	Приходи от лихви	1,238	1,025
	Разходи за лихви	(506)	(159)
Национален гаранционен фонд ЕАД	Приходи от такси и комисиони	13	2
	Разходи за лихви	(17)	(2)
	Приходи от наем	74	88
	Приход от дивидент	2,515	-
ББР Микрофинансиране ЕАД	Приходи от такси и комисиони	23	1
	Приходи от лихви	852	411
	Приходи от наем	71	75
ББР Лизинг ЕАД	Приходи от такси и комисионни	3	2
	Разходи за лихви	(12)	(9)
	Приходи от лихви	2,721	939
	Други доходи от дейността	61	62
Фонд за капиталови инвестиции АД	Разходи за лихви	(451)	(36)
	Други доходи от дейността	28	46
Дружества под общ контрол на държавата	Приходи от лихви	14,092	13,967
	Приходи от такси и комисиони	218	180
	Разходи за лихви	(150)	(27)
Общо приходи		21,922	16,853
Общо разходи		(1,136)	(233)
Общо приходи от сделки с дъщерни дружества		6,361	1,626
Общо разходи за сделки с дъщерни дружества		(480)	(47)

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Условни задължения и ангажименти със свързани лица:

<i>Дружество/лице</i>	<i>Вид</i>	2023	2022
ББР Микрофинансиране ЕАД	Неусвоен размер на разрешен кредит	6,095	3,500
ББР Лизинг ЕАД	Неусвоен размер на разрешен кредит	27,014	13,356
Дружества под общ контрол на държавата	Неусвоен размер на разрешени кредити	19,558	20,532
Дружества под общ контрол на държавата	Издадени банкови гаранции	15,398	17,360
Общо		68,065	54,748
От които за дъщерни дружества		33,109	16,856

Отношения с ключов управленски персонал:

Разчети с ключов управленски персонал	2023	2022
Задължения към клиенти по привлечени депозити	626	177
Задължения за възнаграждения	-	15
Сделки с ключов управленски персонал	2023	2022
Възнаграждения и социално осигуряване	(1,145)	(1,253)

40. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ОТЧЕТА

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на индивидуалния финансов отчет и датата на одобрението му за издаване, с изключение на следните некоригиращи събития:

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

Промени в капитала на ББР Микрофинансиране

С Протокол № 88 от 21.12.2023 г., допълнен с Протокол № 7 от 01.02.2024 г. и Протокол № 14 от 12.03.2024 г. Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на дружеството от 14,643,000 (четиринадесет милиона шестстотин четиридесет и три хиляди) лева на 14,035,000 (четиринадесет милиона и тридесет и пет хиляди) лева, чрез придобиване и обезсилване на 6,080 (шест хиляди и осемдесет) броя обикновени поименни налични и неделими акции с право на глас, с номинална стойност 100 лева всяка, с цел покриване на загубите и с оглед спазване разпоредбата на чл. 252, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 247а, ал. 2 от Търговския закон. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 12.04.2024 г.

ПОЯСНИТЕЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ СЪГЛАСНО ЧЛ. 70, АЛ. 6 ОТ ЗКИ

Настоящото пояснително приложение на индивидуална основа е съставено съгласно изискванията на чл. 70, ал. 6 от ЗКИ.

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Българска банка за развитие ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Българска банка за развитие е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието "Насърчителна банка" АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на "Българска банка за развитие" и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

На 04.06.2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично търговско дружество.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г., с последна актуализация от 16.11.2009 г. и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена още от самото начало със специална цел - да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране на развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- Пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия,
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

2. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Основните цели на Банката са:

- подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
- привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
- прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции; привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
- финансиране на проекти на местни компании, създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
- финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
- финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Банката осъществява дейността си на територията на Република България.

Към 31.12.2023 г. Българска банка за развитие ЕАД извършва дейността си от единствен адрес в гр. София, ул. Дякон Игнатий № 1. Банката няма открити клонове.

3. РАЗМЕР НА ОБОРОТА

За годината, приключваща на 31.12.2023 г., Банката е реализирала оборот както следва:

	2023	2022
Приходи от лихви (бележка 6)	117,940	77,227
Приходи от такси и комисиони (бележка 7)	4,719	4,496
Други оперативни приходи	29,808	2,625
Общо приходи	152,467	84,348

4. ПРИРАВНЕН БРОЙ СЛУЖИТЕЛИ НА ПЪЛЕН РАБОТЕН ДЕН

Към 31.12.2023 г. в Банката работят 201 служители (31.12.2022 г.: 233).

5. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ ОТ ДЕЙНОСТТА ПРЕДИ ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

За годината, приключваща на 31.12.2023 г., Банката е реализирала финансов резултат преди данъчно облагане от 31,661 хил. лв. (за годината, приключваща на 31.12.2022 г.: 19,914 хил. лв.).

6. НАЧИСЛЕНИ ДАНЪЦИ ВЪРХУ ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ОТ ДЕЙНОСТТА

За финансовата 2023 г., начислените данъци върху финансовия резултат от дейността са 81 хил. лв. (за финансовата 2022 г.: минус 305 хил. лв.). Вижте бележка 15 от Годишния финансов отчет.

7. ДОХОДНОСТ НА АКТИВИТЕ, ПОЛУЧЕНА КАТО ОТНОШЕНИЕ НА НЕТНАТА ПЕЧАЛБА КЪМ ОБЩОТО БАЛАНСОВО ЧИСЛО.

Реализираната нетна печалба (след данъци) за 2023 г. е 31,580 хил. лв. (за 2022 г.: 20,219 хил. лв.).

Общото балансово число на банката към 31.12.2023 г. е 2,787,393 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 3,065,786 хил. лв.).

Доходността на активите, получена като отношение на нетната печалба към общото балансово число за 2023 г. е 1.13% (за 2022 г.: 0.66%).

8. ПОЛУЧЕНИ ДЪРЖАВНИ СУБСИДИИ

През 2023 г. Банката не е получавала държавни субсидии.